

Latvijas Republikas Satversmes tiesas sēde

2016. gada 12. janvārī

Sēdi vada

Latvijas Republikas Satversmes tiesas priekšsēdētājs

Aldis Laviņš.

A. Laviņš.

Sēdieties, lūdzu!

Tiesas sēdi pasludinu par atklātu.

Tiks izskatīta lieta Nr. 2015-11-03 *“Par Latvijas Bankas 2014. gada 15. septembra noteikumu Nr. 141 “Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas prasības, veicot ārvalstu valūtu skaidrās naudas pirkšanu un pārdošanu” 19. un 20. punkta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 1. un 64. pantam, kā arī 91. panta pirmajam teikumam”.*

Lietu izskatīs Satversmes tiesa šādā sastāvā:

tiesas sēdes priekšsēdētājs tiesnesis Aldis Laviņš,

tiesneši Kaspars Balodis, Gunārs Kusiņš, Uldis Ķīnis, Sanita Osipova un Ineta Ziemele,
tiesas sēžu sekretāre Elīna Kursiša.

Noskaidrosim, kas ir ieradušies uz lietas izskatīšanu.

Pieteikuma iesniedzēja: sabiedrība ar ierobežotu atbildību “TAVEX”.

L. Liepa.

Labrīt, godātā tiesa! Pārstāv zvērināti advokāti Matīss Šķiņķis un Lauris Liepa.

Pilnvaras ir lietā, un es pievienošu ar jūsu atļauju arī orderi.

A. Laviņš.

Jā... orderi un personu apliecinošus dokumentus uzrādiet sekretārei. Paldies.

Tātad ir divi pārstāvji... pilnvaras ir lietā.

L. Liepa.

Jā, godātā tiesa.

M. Šķiņķis.

Un mans orderis arī ir lietā.

A. Laviņš.

Paldies. Sēdieties, lūdzu!

Institūcija, kuras akts ir apstrīdēts — **Latvijas Banka**. Latvijas Banku kas pārstāv?

J. Pleps.

Godātā tiesa, Latvijas Banku pārstāv Jānis Pleps. Pilnvara ir lietas materiālos un es varu uzrādīt savu personas apliecinošu dokumentu.

A. Laviņš.

Paldies.

Lietā kā pieaicinātās personas ir pieaicinātas virkne iestādes un tiesību zinātnieki. Noskaidrosim, vai visas pieaicinātās personas ir ieradušās uz lietas izskatīšanu.

Sāksim ar Saeimas pārstāvi. Vai Saeimas pārstāvis ir ieradies?

I. Tralmaka.

Saeimu pārstāv Saeimas Juridiskā biroja vecākā juridiskā padomniece Ilze Tralmaka.

A. Laviņš.

Jā, lūdzu. Personu apliecinošu dokumentu un pilnvarojuma dokumentu iesniedziet tiesas sēžu sekretārei.

Labi, tātad Saeimu pārstāv Ilze Tralmaka.

Latvijas Republikas tiesībsargu kas pārstāv?

I. Rezevska.

Pārstāv Tiesībsarga biroja Sociālo, ekonomisko un kultūras tiesību nodaļas vadītāja Ineta Rezevska.

A. Laviņš.

Līdzīgi... Paldies.

Tieslietu ministriju?

I. Salinieka.

Tieslietu ministrijas Valststiesību departamenta konstitucionālo tiesību nodaļas vadītāja Inta Salinieka.

A. Laviņš.

Finanšu un kapitāla tirgus komisiju?

K. Markovskis.

Finanšu un kapitāla tirgus komisijas vecākais juriskonsults Kristaps Markovskis.

A. Laviņš.

Paldies. Līdzīgi... iesniedziet personu apliecinošus dokumentus sekretārei.
kas pārstāv?

K. Tola.

Biedrību "Latvijas Komercbanku asociācija" pārstāv Ketija Tola uz pilnvaras pamata.

A. Laviņš.

Kas pārstāv biedrību "Nebanku Finanšu Pakalpojumu Sniedzēju Asociācija"?

A. Arhipenko.

Biedrību "Nebanku Finanšu Pakalpojumu Sniedzēju Asociācija" pārstāv tās biedrības valdes loceklis Andris Arhipenko.

A. Laviņš.

Personu apliecinošu dokumentu... Labi. Paldies. Izzaīna ir lietā par jūsu tiesībām pārstāvēt biedrību atsevišķi... Tādā ziņā viss ir kārtībā.

Tiesību zinātnes pārstāvji, tiesību zinātnieki.

Aivars Lošmanis. Vai ir ieradies? Lošmaņa kungs, līdzīgi...

Edvīns Danovskis. Tas pats...

Tā... kā pieaicinātā persona lietā ir uzaicināts arī Egils Levits. Šobrīd es informēšu, ka Levita kungs pilda savus pienākumus Eiropas Savienības tiesā un ir minējis, ka tāpat procesā varētu piedalīties citā no dienām, par kurām mēs lietas izskatīšanas laikā vienosimies, vai arī lietas dalībniekiem tajā dienā ir iespējas piedalīties lietas izskatīšanā un es domāju, ka mēs šajā ziņā atradīsim kompromisu.

Bet uz šo tiesas sēdi Egils Levits nav ieradies un tam ir zināmi iemesli.

Tā... labi. Par pieaicinātajām personām esam noskaidrojuši. Varam virzīties lietas izskatīšanā uz priekšu.

Par procesuālajiem lūgumiem. Līdz šim brīdim no lietas dalībniekiem ir saņemti vairāki procesuālie lūgumi. Par tiem es šobrīd arī informēšu.

Divi procesuālie lūgumi ir saņemti no pieteikuma iesniedzējas. Vispirms ir lūgums par Konkurences padomes pieaicināšanu lietā kā pieaicināto personu. Viens lūgums.

Un otrs lūgums, kas ir no pieteikuma iesniedzējas puses iesniegts — par pierādījumu pievienošanu lietai. Attiecībā uz šo otro lūgumu... Tas ir saņemts dienu pirms tiesas sēdes un ir iesniegti virkne darījumu apliecinājošu dokumentu par skaidras naudas tirdzniecības faktiem.

Attiecībā uz Latvijas Bankas iesniegtajiem lūgumiem. Latvijas Banka ir arī pieteikusi lūgumus un tie ir divi.

Vispirms par lietas materiāliem atsevišķu dokumentu pievienošanu, un otrs — par Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas dienesta... nu, te gan ir minēts pašā priekšnieka, Viestura Burkāna, uzaicināšanu lietā kā pieaicināto personu. Es saprotu, ka droši vien varētu precizēt Latvijas Bankas pārstāvis... Vai tur ir domāts kā iestādes pieaicināšana lietā – kā pieaicināto personu vai tieši fizisko personu, kas, gluži kā citi tiesību zinātnes pārstāvji, varētu sniegt savu viedokli. Bet par to mēs precizēsim.

Vispirms es vaicāšu — vai jūs uzturat šos lūgumus? No jūsu puses pieteiktos?

M. Šķiņķis.

Jā, mēs abus lūgumus uzturam.

A. Laviņš.

Uzturat. Latvijas Bankas pārstāvis... Uzturat savus lūgumus?

J. Pleps.

Jā, mēs savus lūgumus uzturam, godātā tiesa.

A. Laviņš.

Paldies.

Vārds “TAVEX” pārstāvjiem. Varat vēl norādīt savus apsvērumus, lai motivētu, kāpēc šādi lūgumi ir pieteikti. Īsi un lakoniski attiecībā uz abiem.

M. Šķiņķis.

Jā.

Godātā tiesa! Vispirms par pirmo lūgumu — par Konkurences padomes pieaicināšanu kā pieaicināto personu. Mūsu uzskats ir, ka Konkurences padome varētu ļoti palīdzēt tiesai noskaidrot, vai apstāklis, ka divi tirgus dalībnieki... viena tirgus dalībnieki... vai tas apstāklis, ka šie divi tirgus dalībnieki ir viena, tātad, valūtas tirgus maiņas tirgus dalībnieki, var nozīmēt, ka šie divi subjekti, šie subjektu loki, ir salīdzināmas grupas Satversmes 91. panta izpratnē. Un arī Eiropas Savienības tiesas prakse rāda, ka atbilde ir apstiprinoša, par ko mēs runāsim jau pēc būtības, bet Konkurences padomes viedoklis šeit, manuprāt, būtu ļoti nozīmīgs.

Par otru lūgumu — par pierādījumu pievienošanu lietas materiāliem. Tas ir ļoti nozīmīgs pierādījums vai pierādījumi, kurus mēs lūdzam pievienot lietas materiāliem. Kādēļ? Tādēļ, ka Latvijas Banka un arī atsevišķas pieaicinātās personas ir centušās radīt iespaidu, ka kredītiestādēs jebkurš klients tiek identificēts, ka nav iespējamās tādas situācijas, ja tiek mainīta valūta nedaudz zem klienta identifikācijas sliekšņa, ka nav iespējamās tādas situācijas, kad tiek sadalīti darījumi vairākās daļās, tādējādi izvairoties no klientu identifikācijas. Tad, lūk, mēs iesniedzam pierādījumus, kas rāda, ka ļoti daudzās kredītiestādēs, lielākajās Latvijas kredītiestādēs, bez jebkādas problēmas jebkurš cilvēks var veikt šādus darījumus un visi tie paši riski, kuru dēļ Latvijas Banka norāda, ka ir pieņemta apstrīdētā norma, parādās pierādījumos, pastāv kredītiestādēs. Tādēļ arī šos pierādījumus mēs lūgtu pievienot lietas materiāliem.

Tik daudz par mūsu lūgumiem.

A. Laviņš.

Labi. Kolēģi, vai ir jautājumi attiecībā uz šo argumentāciju par pieteiktajiem lūgumiem? Nebūs, ja?

Latvijas Bankas pārstāvim. Jūsu viedoklis par pieteiktajiem lūgumiem.

J. Pleps.

Godātā tiesa! Šī informācija jau parādījās pieteikuma iesniedzējas pieteikumā par lietas ierosināšanu. Un attiecībā uz papildināšanu — tas, droši vien ir pēc tiesas ieskatiem. Mums nav iebildumu, ja šie papildinājumi tiek veikti.

A. Laviņš.

Paldies.

Tātad attiecībā uz SIA "TAVEX" pieteiktajiem lūgumiem. Tie ir apmierināti un lietas materiāliem tiks pievienoti jūsu iesniegtie pierādījumi, kā arī kā pieaicinātā persona lietā tiks pieaicināta Konkurences padome viedokļa paušanai.

Cita starpā, vai Konkurences padomes pārstāvis atrodas zālē? Nav. Labi... tas informācijai.

Tā... Latvijas Bankas pārstāvim. Vai jūs vēlaties vēl sniegt kādus papildu apsvērumus attiecībā uz jūsu pieteiktajiem lūgumiem?

J. Pleps.

Godātā tiesa! Tikai precizējot jūsu uzdoto jautājumu attiecībā uz statusu, kādā varētu tikt lūgts pieaicināt Burkāna kungu.

Latvijas Banka vērsās pie Burkāna kunga kā lietpratēja šajā nozarē, kurš gan vada Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas novēršanas dienestu, gan arī dzan ir Latvijas delegācijas vadītājs "MONEYVAL" komitejā. Cilvēks no Latvijas, kurš piedalās šo starptautisko rekomendāciju izstrādāšanā, apspriešanā. Un mēs, lai iegūtu šo informāciju, vērsāmies pie Burkāna kunga ar konkrētiem jautājumiem. Viņš sniedza Bankai atbildes. Abus rakstveida dokumentus mēs arī lūdzam pievienot lietai. Papildus mēs lūdzam uzklaustīt Burkāna kungu, kuru mēs esam lūguši atrast laiku un šodien viņš jau atrodas zālē.

A. Laviņš.

Nu, atbilde ir sniegta iestādes vārdā. — Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas dienesta veidlapa ir izmantota un ir sniegta atbilde uz jūsu pieprasījumu. Bet no jūsu nupat teiktā es saprotu, ka akcents ir, ka tieši Burkāna kungs tiktu uzaicināts kā pieaicinātā persona?

J. Pleps.

Šajā gadījumā iestādes vadītājs pārstāv iestādi uz likuma pamata un var paust viedokli un šajā gadījumā tā lielā nozīme būtu tieši Burkāna kunga personiskajās zināšanās un personiskajā pieredzē, ka ir uzkrāta līdzšinējā profesionālajā darbībā.

A. Laviņš.

Labi... "TAVEX" pārstāvjiem.... lūzdu viedoklis par šiem diviem lūgumiem?

M. Šķiņķis.

Mēs neiebilstam pret kontroles dienesta pieaicināšanu kā pieaicināto personu, kā institūciju...

Bet mēs nevaram saprast, kādēļ Burkāna kungs būtu jāpieaicina kā lietpratējs šajā jautājumā. Kā jau ļoti precīzi tiesa norādīja, tad mēs arī esam sapratuši tā, ka Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas dienests sniedz atbildi uz Latvijas Bankas uzdotajiem jautājumiem un tādēļ arī dienests būtu jāuzklausa. Mēs arī vēlamies dienestu uzklaust, mēs viennozīmīgi atbalstām nostāju, ka dienests būtu šeit jādzird, jo mēs gribam arī dzirdēt atbildes, kādēļ tad valsts iestādes, tajā skaitā kontroles dienests, tik dedzīgi iestājas pret stingrāku jeb tādu pašu prasību ieviešanu kredītiestādēm, kādas tās ir valūtas maiņas punktiem.

Līdz ar to, varētu teikt, ka mēs pat pievienojamies un arī lūdzam uzklaust kontroles dienestu, bet attiecībā uz Burkāna kungu kā lietpratēju, neapšaubot viņa zināšanas, mēs neredzam to argumentāciju, kādēļ tas būtu jādara.

Attiecībā uz lūgumu par pielikumā esošo atbilžu pievienošanu lietas materiāliem. Manuprāt, tie jautājumi, kas ir uzdoti, ir tādi jautājumi, ko var uzdot arī tiesas sēdes laikā. Mēs nezinām, kā šis jautājumu uzdošanas un atbilžu sniegšanas process ir noritējis. Es negribu teikt, ka tā tas ir bijis, bet iespējams, ka tas ir tapis tādā kopdarba rezultātā. Visus šos pašus jautājumus var uzdot tiesas procesā. Ja tiks pieaicināts kontroles dienests, tad tos jautājumus varēs uzdot tiesas procesā, kur arī mums būs iespēja uzdot jautājumus tiesai un, manuprāt, tad būs tāds objektīvāks redzējums par tieši kontroles dienesta uzskatu par tiem jautājumiem, kas arī šeit ir atspoguļoti.

A. Laviņš.

Paldies.

Labi. Tiesa apspriežoties nolēma, ka pieteiktais lūgums par pieaicinātās personas, tiesasprāt, tas ir pats dienests kā tāds. Tātad Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas dienests tiek uzaicināts par pieaicināto personu lietā. Šis lūgums ir apmierināts.

Un arī tiek apmierināts lūgums par papildu dokumentu pievienošanu lietas materiāliem. Tā... Vai no pusēm ir vēl kādi citi lūgumi? Pieteikuma iesniedzējas pārstāvjiem?

M. Šķiņķis.

Šobrīd nav.

A. Laviņš.

Latvijas Bankas pārstāvim?

J. Pleps.

Paldies, godātā tiesa, vairāk lūgumu nav.

A. Laviņš.

Labi, tad varam pāriet pie lietas izskatīšanas pēc būtības.

Saskaņā ar likumu, lietas izskatīšanas pēc būtības stadija sākas ar tiesneša ziņotāja ziņojumu par lietu.

Tātad Satversmes tiesā 2015. gada 16. martā tika saņemts pieteikums par lietas ierosināšanu, ko iesniegusi sabiedrību ar ierobežotu atbildību TAVEX”.

Pieteikumā lūgts atzīt Latvijas Bankas 2014. gada 15. septembra noteikumu Nr. 141 “Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas prasības, veicot ārvalstu valūtu skaidrās naudas pirkšanu un pārdošanu” 19. un 20. punktu par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes 1. un 64. pantam, kā arī 91. panta pirmajam teikumam un spēkā neesošu no pieņemšanas brīža.

Satversmes 1. kolēģija 2015. gada 16. aprīlī ierosināja lietu Nr. 2015-11-03 “Par Latvijas Bankas 2014. gada 15. septembra noteikumu Nr. 141 “Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas prasības, veicot ārvalstu valūtu skaidrās naudas pirkšanu un pārdošanu” 19. un 20. punkta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 1. un 64. pantam, kā arī 91. panta pirmajam teikumam”.

Satversmes tiesa 2015. gada 15. jūnijā saņēma Latvijas Bankas atbildes rakstu.

Par pieaicinātajām personām lietā ir atzīti: Saeima, Latvijas Republikas tiesībsargs, Tieslietu ministrija, Finanšu un kapitāla tirgus komisija, biedrība “Latvijas Komerčbanku asociācija”, biedrība “Nebanku Finanšu Pakalpojumu Sniedzēju Asociācija”, tiesību zinātnieki Egils Levits, Daiga Rezevska, Aivars Lošmanis un Edvīns Danovskis.

Lietai pievienoti saņemtie pieaicināto personu viedokļi un citi lietas sagatavošanas gaitā iegūtie materiāli.

Lēmums par lietas nodošanu izskatīšanai pieņemts 2015. gada 15. septembrī.

Paziņojums par lietas izskatīšanu tiesas sēdē ar lietas dalībnieku piedalīšanos publicēts 2015. gada 8. oktobrī oficiālajā izdevumā “Latvijas Vēstnesis” Nr. 197.

Lietas dalībniekiem par tiesas sēdi rakstveidā paziņots 2015. gada 8. oktobrī.

Ar lietas materiāliem iepazīkušies pieteikuma iesniedzējas, sabiedrības ar ierobežotu atbildību “TAVEX” pilnvarotais pārstāvis Matīss Šķiņķis un Latvijas Bankas pilnvarotā pārstāve Ludmila Uzulnika.

Šis bija ziņojums par lietu.

Virzoties uz priekšu, varam pāriet pie lietas dalībnieku uzklaušanās.

Vispirms vārds lietas faktisko apstākļu izklāstam un juridiskajam pamatojumam tiek dots pieteikuma iesniedzējas pusei. Tā kā ir divi pārstāvji, tad lūgums jums piešķirto laiku, kas nav ilgāks par 30 minūtēm... tā ir jūsu rīcības brīvība, kā jūs šo laiku izmantosiet.

Lūdzu, jums tiek dots vārds.

M. Šķiņķis.

Paldies, godātā tiesa!

Es runāšu viens pats un no sirds centīšos iekļauties 30 minūtēs.

Esmu sadalījis runu trīs daļās. Vispirms par 1. pantu, pēc tam par neatbilstību Satversmes 64. pantam un visbeidzot par apstrīdēto normu neatbilstību Satversmes 91. pantam.

Tātad vispirms — par Latvijas Bankas tiesībām izdot normatīvos aktus.

Pirmkārt, es vēlētos runāt par argumentu, kas lietas materiālos viedokļus neatspoguļo gandrīz nemaz vai atspoguļo ļoti minimāli. Tātad mēs lūdzam ņemt vērā, ka ne viss, ko dara patstāvīgās iestādes, ir to autonomās kompetences jautājums. To precīzi, mūsaprāt, ir iezīmējusi arī Satversmes tiesa Radio un televīzijas padomes lietā, Nr. 2006-05-01, kurā, mūsaprāt, tiesa nonāca pie secinājuma, ka tas, ka iestāde ir patstāvīga, tas automātiski nenozīmē, ka jebkurš uzdevums, ko iestāde veic, ir šīs iestādes autonoma kompetence. Līdz ar to ir jānošķir divi gadījumi.

Tātad viens gadījums, kad patstāvīgā iestāde ir izdevusi normatīvo aktu, īstenojot savu autonomo kompetenci, no otra gadījuma, kad patstāvīgā iestāde, iespējams, bet iestāde ir izdevusi normatīvo aktu, neīstenojot savu autonomo kompetenci.

Nepieciešamību veikt šādu nošķirumu ļoti precīzi ir norādījusi arī Tieslietu ministrija savā 2011. gada informatīvajā ziņojumā par subjektiem, kuriem ir tiesības izdot ārējos normatīvos aktus, uzsverot, ka Satversmē ministrijas ieskatā būtu jāieraksta nevis “patstāvīgās iestādes”, bet gan “pārvaldes jomas”, kurām nebūtu jāatrodas Ministru kabineta padotības sistēmā.

Par šāda nošķiruma nozīmi, mūsaprāt, liecina arī vairāku pieaicināto personu viedokļi, kuros ir pausta argumentācija, ka tas, kas varētu attaisnot patstāvīgās iestādes tiesības izdot normatīvos aktus, ir nepieciešamība pēc šo iestāžu neatkarības. Skaidrs, ka šāda nepieciešamība nevarētu pastāvēt gadījumā, ja patstāvīgā iestāde neīsteno šo autonomo kompetenci.

Jāuzsver, ka arī, piemēram, Oficiālās publikācijas un tiesiskās informācijas likums skaidri norāda, ka ārējo normatīvo aktu izdošana var būt saistīta tikai ar autonomās kompetences īstenošanu. Tātad, mūsaprāt, tas secinājums ir tāds, ka nevis iestāde tiek atbrīvota no padotības Ministru kabinetam, bet pastāv īpaša joma, kuras īstenošanai iestādei tiek piešķirta autonoma kompetence.

Līdz ar to šīs tiesas lietas izšķiršanai ir būtiski noskaidrot, vai Latvija Banka ir izdevusi šīs apstrīdētās tiesību normas šo aktu autonomas kompetences ietvaros un, mūsaprāt, atbilde šeit ir acīmredzama, un tā ir — nē. Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas jautājumi nav autonomās kompetences joma, kas būtu ekskluzīva Latvijas Bankai vai saistīta ar tās neatkarības garantijām. Šī joma nav funkcija, kuras dēļ kādai institūcijai piešķirama autonoma kompetence. Šos jautājumus, kā mēs redzam arī no Novēršanas likuma, regulē, uzrauga un šajā jomā darbojas arī valsts pārvaldes iestādes — Valsts ieņēmumu dienests, Satiksmes ministrija, Advokātu padome un tā tālāk. Tātad šeit secinājums ir tāds.

Mēs neapšaubām, ka Latvijas Banka ir pamatoti izveidota kā patstāvīga iestāde tādu pārvaldes jomu realizācijai, kas nodrošina, piemēram, cenu stabilitāti un tamlīdzīgus jautājumus. Taču cenu stabilitātes kritērijiem, mūsaprāt, nav nekāda sakara ar noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas riskiem valūtu tirgū.

Tātad vēlreiz uzsverot: autonomā kompetence nav tas, kas ir noteikts likumā vai ierakstīts likumā, bet gan tas, ko nav iespējams veikt, esot padotam Ministru kabinetam vai ko nedrīkstētu veikt tiešās pārvaldes iestādes. Apstrīdētās normas nav šis gadījums.

Nemot vērā šo mūsu argumentu, mēs aicinātu šo lietu tiesai vērtēt nevis kā tādu teorētisku diskusiju par to, vai patstāvīgas iestādes vispār varētu izdot normatīvos aktus, bet pārbaudīt un pārliecināties, vai šajā konkrētajā gadījumā Latvijas Banka ir rīkojusies kā patstāvīgā iestāde un izdevusi normatīvo aktu tās autonomās kompetences ietvaros.

Nākamais punkts pie jautājuma par neatbilstību Satversmes 1. pantam. Es gribētu pieskarties argumentam, ko mēs tomēr joprojām arī uzturam, ka patstāvīgā iestāde šobrīd nedrīkstētu izdot ārējos normatīvos aktus arī autonomās kompetences ietvaros sakarā ar tās demokrātiskās leģitīmācijas vājumu.

Likumdošanas tiesības, kas ir minētas Satversmes 64. pantā, nenozīmē, ka tikai Saeima vai pilsoņu kopums ir tiesīgs izdot ārējos normatīvos aktus. Tomēr šādu aktu izdošanai ir divi galvenie priekšnoteikumi. Pirmais. Proti, tas ir paredzēts likumā. Otrkārt, institūcija ir pietiekami demokrātiski leģitimēta.

Likuma pilnvarojums nav vienīgais kritērijs vai pietiekams kritērijs, jo tad mums nāktos secināt, ka arī vienkārši likumdevējam tā izšķīroties arī valsts pārvaldes iestādes — Valsts zemes dienests, piemēram, varētu izdot normatīvos aktus, ko gan Latvijas Banka atbildes raksta 5. lapā, šķiet, mēģina norādīt, ka tas būtu iespējams. Mūsaprāt, tas kategoriski tā nav.

Līdz ar to ir jārunā par šajā punktā tādu atslēgas jautājumu — par demokrātiskās leģitīmācijas esamību un tās pietiekamību. Un šeit es gribētu atsaukties uz Valsts prezidenta savulaik izveidotās Konstitucionālās tiesību komisijas secinājumiem, kuros ir norādīts, ka institūcijas demokrātiskā leģitīmācija ir būtisks priekšnoteikums, lai tā varētu pretendēt uz tādu

statusu, kas ietver ārējo normatīvo aktu izdošanu. Citiem vārdiem sakot, vai sabiedrībai ir iespēja ietekmēt attiecīgo ārējo normatīvo aktu izdošanu.

Levita kungs šajā lietā atzinumā ir norādījis, ka Latvijas Bankas demokrātiskā leģitimitācija ir ļoti vāja un tās izdotie ārējie normatīvie akti dubulti ierobežo demokrātijas virsprincipu.

Līdz ar to var teikt, ka arī pieaicinātās personas šajā lietā atzīst demokrātiskās leģitimitācijas vājumu, trūkumu, tomēr mēģina teikt, ka tā ir pietiekama, to cenšoties attaisnot ar vairākiem citiem apstākļiem jeb kritērijiem. Tiek minēti tādi kritēriji, kā, piemēram, regulējumu komplicētība, valsts rīcības brīvības trūkums starptautiskas sistēmas ietvaros, Saeimas iespēja lemt citādi, izdotā tiesību akta pārsūdzēšanas iespējamība. Tomēr šeit mēs vēlētos akcentēt, ka pilnīgi visi šie nosauktie kritēriji ir tik plaši interpretējami un piemērojami, ka ar to kritēriju palīdzību varētu attaisnot, piemēram, Valsts ieņēmumu dienesta vai jebkuras citas institūcijas tiesības izdot normatīvos aktus. Jautājuma tehniskums vienmēr atradīsies, tāpat vienmēr atradīsies Saeimas iespēja lemt citādi par konkrēto jautājumu, tāpat vienmēr būs iespēja šo normatīvo aktu apstrīdēt Satversmes tiesā un tamlīdzīgi. Līdz ar to mūs nepārlicina tie kritēriji, kas tiek norādīti kā tādi, kas attaisno Latvijas Bankas tiesības izdot normatīvos aktus šajā konkrētajā gadījumā un tādēļ mēs uzskatām, ka demokrātiskā leģitimitācija ir pārāk vāja, lai mēs nonāktu pie secinājuma, ka apstrīdētās normas ir spēkā esošas.

Trešais punkts, ko es gribētu pieminēt pie jautājuma par atbilstību... neatbilstību Satversmes 1. pantam, ir jautājums par konstitucionālo tradīciju. Šeit es vēlētos norādīt tikai vienu apsvērumu. Mūsuprāt, konstitucionālā tradīcija kā akta izdošanas pamats varētu būt atzīstama tikai tādā gadījumā, ja mēs nonāktu pie secinājuma, ka pastāv gan tiesību zinātnē, gan praksē... nu, vismaz tāds vienots *consensus* par to, ka tik tiešām šāda rīcība būtu pieļaujama.

Mēs, iepazīstoties ar tiesību doktrīnu, ar zinātnieku paustajiem viedokļiem līdz šai lietai, nonākam pie pilnīgi pretēja secinājuma: gan Tieslietu ministrija savā 2011. gada informatīvajā ziņojumā, kas ir apstiprināts Ministru kabinetā, gan arī Levita kungs, kurš 2002. gada publikācijā "Likums un tiesības" par šo jautājumu ir izteicis savu viedokli... ir teikuši pretējo, ka, jā, iespējams, ka Latvijas Bankai un patstāvīgajām iestādēm varētu piešķirt šādas tiesības, bet šobrīd tas nav pieļaujams, jo Satversmē šādas tiesības nav paredzētas. Tātad es teiktu, ka mēs nevaram konstatēt šādu konstitucionālu tradīciju, jo tiesību zinātnē un praksē tas nav ticis atzīts vai viennozīmīgi akceptēts, ka tāda šobrīd pastāv.

Līdz ar ko, rezumējot jautājumu par apstrīdēto normu neatbilstību 1. pantam, mēs vēlētos uzsvērt, ka mēs neuzskatām, ka patstāvīgās iestādes vispār un ne pie kādiem apstākļiem nedrīkstētu izdot normatīvos aktus. Tas būtu pieļaujams, ja viņām šādas pilnvaras tieši dotu

Satversme, tiešā tekstā ierakstot, un tas attiektos tikai un vienīgi uz to autonomo kompetenču realizāciju.

Šajā gadījumā mēs pat nevaram konstatēt tik ļoti svarīgo kritēriju — to, ka normatīvais akts ir izdots autonomās kompetences ietvaros, nemaz nerunājot par nākamajiem soļiem — ka tas nav paredzēts Satversmē, demokrātiskās leģitīmācijas trūkums un citiem.

Šobrīd es gribētu pievērsties otrajam mūsu jautājumu blokam — par apstrīdēto normu neatbilstību Satversmes 64. pantam, par pilnvarojuma robežu pārkāpumu.

Pamatuzstādījums šajā mūsu argumentācijas blokā ir tāds, ka apstrīdētās normas rada pilnīgi jaunu Novēršanas likumā neminētu klientu identificēšanas gadījumu. Un, mūsaprāt, piešķirtais pilnvarojums to neparedz.

Apstrīdētās normas, tāpat kā Novēršanas likuma 11. pants un tā otrā daļa attiecas uz klienta identifikāciju, ja ar klientu netiek uzsāktas darījuma attiecības. Tomēr, ja mēs aplūkojam Novēršanas likuma 11. panta otro daļu, mēs redzam, ka neviens no šajā tiesību normā noteiktajiem gadījumiem neuzliek par pienākumu identificēt klientu gadījumos, kādus to paredz apstrīdētās normas. Apstrīdētā norma nosaka: ja darījums nav neparasts vai aizdomīgs, un, ja netiek uzsāktas darījuma attiecības, subjektam ir pienākums identificēt klientu, ja netiek veikts darījums par summu robežās no 2 tūkstošiem līdz 8 tūkstošiem. Es vēlreiz savu uzsvērt... Ja mēs apskatāmies Novēršanas likuma 11. panta otro daļu, tad ne tā 1. punkts, ne tā 2. punkts, ne tā 3. punkts šādu gadījumu neparedz. Līdz ar to ir skaidrs, ka apstrīdētās normas nevis detalizē kādu no Novēršanas likuma 11. panta otrajā daļā norādītajiem gadījumiem, bet izveido pilnīgi jaunu Novēršanas likumā neminētu klientu identificēšanas gadījumu, veidojot pavisam jaunu Satversmes 105. panta pirmajā teikumā garantēto tiesību veikt komercdarbību ierobežojumu.

Kas attiecas uz pilnvarojuma robežām, tad vispirms nepieciešams ņemt vērā, ka Novēršanas likuma 47. panta trešā daļa tieši ierobežo banku ar tādu tiesību normu pieņemšanu, kuras nosaka saistošas prasības tikai attiecībā uz jau Novēršanas likumā noteikto pienākumu izpildi.

Arī šajā lietā pieaicinātā persona, Danovska kungs, savā viedokļa 4. lapā šo aspektu tur ir uzsvēris norādot, ka... es citēju, “apstrīdēto normu atbilstība pilnvarojumam ir atkarīga no tā, vai apstrīdētās normas attiecas uz kādu no Novēršanas likuma 11. panta otrajā daļā noteiktajiem klientu identificēšanas gadījumiem”.

Tādējādi, tā kā apstrīdētā norma nevis nosaka saistošas prasības jau Novēršanas likuma 11. panta otrajā daļā noteikto pienākumu izpildei, bet rada pilnīgi jaunu klientu identificēšanas gadījumu, mūsaprāt, no tā automātiski būtu secināms, ka normas, apstrīdētās normas, neatbilst Satversmes 64. pantam.

Pie pilnvarojuma robežām mēs lūgtu ņemt vērā arī to, ka Latvijas Bankas tiesībām veidot pilnīgi jaunu klientu identifikācijas gadījumu un līdz ar to, ierobežot Satversmes 105. pantā pirmajā daļā minētās garantētās pamattiesības, būtu jābūt skaidri un precīzi izsecināmam tieši no Novēršanas likuma 47. panta trešās daļas lietoto vārdu nozīmes, tātad deleģējošās normas nozīmes. Tomēr konkrētajā gadījumā tas tā nav un, mūsaprāt, to arī apstiprina šīs tiesību normas pieņemšanas materiāli.

Pirmkārt, es gribētu vērst tiesas uzmanību un atkārtoti ļoti uzsvērt apstākli, ka “MONEYVAL” ziņojumā, uz ko Latvijas Banka atsaucas kā pamatu šādu tiesību normu pieņemšanai, nevienā vietā netiek runāts par tādu jautājumu, kā šādu tiesību normu pieņemšanu. “MONEYVAL” ziņojuma 5.5. punktā un 5.6. punktā, uz kuriem atsaucas Latvijas Banka, tiek izteikts pilnīgi citāds ieteikums un attiecībā uz pilnīgi citiem gadījumiem, t. i., gadījumiem, kad ar klientu ir uzsāktas darījuma attiecības, nevis tad, kad tās nav uzsāktas.

To ļoti precīzi arī Tiesībsargs ir identificējis savā viedoklī, ļoti precīzi pamanot Latvijas Bankas, mūsaprāt, vai nu nevērīgo vai varbūt apzināti maldinošo norādi, ka no šiem punktiem, kas tāds izriet. Otrkārt, šāda nepieciešamība neizriet arī no neviena cita Novēršanas likuma 47. panta trešās daļas pieņemšanas materiāla, līdz ar ko mēs to nevaram konstatēt.

Šajā sakarā mēs atgādinām, vai aicinām ņemt vērā, ka, atbilstoši Satversmes tiesas praksei, ikviens pamattiesību ierobežojums ir uzskatāms pat pietiekami būtisku, lai likumdevējs pats par to izšķirtos.

Konkrētajā gadījumā, mūsaprāt, likumdevējs nav izšķīries par jaunu klientu identifikācijas gadījuma veidošanu. Ja viņš tā būtu izšķīries, viņš to būtu noteicis 11. panta otrajā daļā un tādēļ likumdevējs nebija izšķīries paredzēt jaunu tiesību normu, ar kuru varētu tikt ierobežotas Satversmes 105. pantā garantētās īpašumtiesības.

Tomēr... ja Satversmes tiesa nonāktu pie secinājuma, ka apstrīdētā norma ir izdota atbilstoši piešķirtā pilnvarojuma robežām, tad mēs norādām, ka Satversmes tiesas praksē ir atzīts, ka jauna pamattiesību ierobežojuma radīšana ar pilnvarojuma kārtībā izdotām tiesību normām, ir pieļaujama tikai un vienīgi tad, ja šāda rīcība nepārprotami precīzi un skaidri izriet no pilnvarojušās tiesību normas. Manuprāt... mūsaprāt, šajā gadījumā pie secinājuma, ka tas skaidri izriet no pilnvarojušās tiesību normas, nevaram nonākt.

Līdz ar to... rezumējot mūsu argumentāciju pie Satversmes 64. panta, atslēgas moments — ir izveidots jauns klientu identifikācijas gadījums, ko likumdevējs pavisam noteikti, mūsaprāt, nevēlējas paredzēt, jo tad tas būtu darīts Novēršanas likuma 11. panta otrās daļas ietvarā.

Tagad es pievērsīšos trešajam jautājumu blokam — par apstrīdēto tiesību normu neatbilstību Satversmes 91. panta pirmajam teikumam.

Varbūt, pirms sākt argumentāciju, es gribētu norādīt un uzsvērt, ka SIA "TAVEX" nekādīgi nevēlas atbrīvoties no šī pienākuma, vai izmantot šo procesu, lai samazinātu prasības no valsts iestādēm attiecībā pret savas darbības uzraudzību, kontroli un tamlīdzīgi. Viss, ko SIA "TAVEX" vēlas — lai šī pati prasība attiektos arī uz citiem viena tirgus dalībniekiem — kredītiestādēm.

Pievērsoties strīdīgākam jautājumam — vai jebkuras personas atrodas vienādos un pēc noteiktiem kritērijiem salīdzināmos apstākļos, jāuzsver, ko arī Satversmes tiesa vienmēr ir uzsvērusi, ka divas situācijas nekad nebūs pilnīgi identiskas. Līdz ar to ir jāmeklē vienojošā pazīme... vienojošā, būtiskā pazīme. Mēs uzskatām, ka šī pazīme ir pakalpojums, ka gan kredītiestādes, gan valūtas maiņas kapitālsabiedrības, sniedz nevis līdzīgu, nevis salīdzināmu, bet simtprocentīgi identisku pakalpojumu — ārvalstu skaidras naudas maiņas pakalpojumu. Latvijas Banka, turpretim, cenšas norādīt uz vairākām atšķirībām, kādas pastāv starp kredītiestādēm un valūtas maiņu kapitālsabiedrībām vispārīgi. Tiek norādīts, piemēram, ka kredītiestādes sniedz arī citus pakalpojumus vai ka ir atšķirības sodu sistēmas regulējumā un tamlīdzīgi. Mūsaprāt, ir ļoti viegli atspēkot katru no Latvijas Bankas izvirzītajiem argumentiem, vismaz tiem, kas ir norādīti atbildes rakstā. Tomēr, mūsaprāt, Latvijas Banka šīs it kā atšķirības cenšas norādīt tikai tādēļ, lai mūsu un arī tiesu ievilinātu tādā nepareizā diskusijā, vai, mūsaprāt, ne tajā diskusijā, kurā viņai jānotiek — meklēt atšķirības, vispārīgas atšķirības starp diviem subjektiem, kuri, protams, vienmēr atradīs kādu atšķirību. Protams... kredītiestādes veic arī kādu citu pakalpojumu, ir kredītiestādes, kas valūtas maiņas pakalpojumu vispār nesniedz. Tomēr tā diskusija, manuprāt, nav tā, kur var izšķirt jautājumu, kas ir izšķirošais kritērijs, lai atrastu salīdzināmās grupas.

Mūsaprāt, tas izšķirošais kritērijs ir pakalpojuma veids vai tas, ka pakalpojums, kuru sniedz abas šīs grupas, ir identisks un par šāda secinājuma pareizību, mūsaprāt, liecina vairāki apsvērumi.

Pirmkārt, mūsaprāt, kopējā raksturojošā pazīme vispirms ir meklējama Novēršanas likuma mērķa gaismā. Tātad mērķis, kas ir definēts likuma 2. pantā, ir novērst noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju un terorisma finansēšanu. Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas riska pamatelements, mūsaprāt, ir veids, kā šo neatļauto darbību izdarīt, nevis vieta, kur to izdarīt. Proti, ja kādam savu ļaunprātīgo mērķu sasniegšanai ir nepieciešams no eiro pārvērst valūtu dolāros, tad nav pilnīgi nekādas nozīmes, kur to izdarīt. Jautājums ir, ar kāda instrumenta palīdzību to izdarīt. Un tas instruments var būt valūtas maiņa.

Līdz ar ko... Ja mēs gribam sasniegt likuma mērķi, tad ir svarīgi nevis izskaust riskus, piemēram, valūtas maiņas pakalpojumu sniedzējiem — kapitālsabiedrībām, bet izskaust riskus visiem subjektiem, kuri nodrošina šādu pakalpojumu saņemšanu.

Otrkārt, mēs lūgtu ņemt vērā, ka valūtas maiņas pakalpojumu sniegšanas veidi vai subjekti, kas to dara, arī Eiropas Savienības ietvaros nav vienādoti. Ir valstis, kur šo pakalpojumu sniedz tikai kredītiestādes, ir valstis, kur šo pakalpojumu sniedz gan kredītiestādes, gan citi subjekti, tādi kā Latvijā — valūtas maiņas kapitālsabiedrības, ir valstis, kur ir vēl citi subjekti, kuriem ir tiesības šādus pakalpojumus sniegt. Līdz ar ko ir jārūnā, vai atslēgas elements ir pakalpojumu veids nevis subjekts, kurš to dara.

Treškārt, gan likums, gan virkne citu avotu norāda, ka naudas atmazgāšanas jomā pamatelementi, kas veido risku, ir klienta risks — ģeogrāfiskais risks un pakalpojuma risks. Netiek runāts... var teikt, ka vispār netiek runāts, kā riska elements — pakalpojuma sniedzēju risks. Piemēram, Novēršanas likuma 17. pants saka, ka jāņem vērā riskus, ko rada klienta rezidences valsts, klienta juridiskā forma, darbības veids, izmantotie pakalpojumi, veiktie darījumi.

Tāpat, ja mēs apskatāmies jauno, tā saukto, AML 4. direktīvu, tātad direktīvu ar numuru 2015/849... tātad jaunā direktīva, kas ir jāievieš arī Novēršanas likumā, tad šajā direktīvā ir trīs pielikumi, kuros ir ietverti saraksti ar riska elementiem. Ja mēs apskatāmies šos pielikumus, tad mēs arī redzam, ka sarakstos ir ietvertas trīs riska grupas: ar klientu saistītie riska faktori, ar pakalpojumiem jeb produktiem saistītie riska faktori un ģeogrāfiskie riska faktori. Netiek teikts, ka kredītiestādes ir mazāk vai vairāk riskants subjekts pretstatot to kādam citam direktīvas subjektam.

Ceturtkārt, vēlētos vērēt tiesas uzmanību arī uz Eiropas Savienības tiesas spriedumu lietā C-212/11. Tā ir lieta, kurā tika analizētas direktīvas 2005/60/EK tiesību normas, tātad direktīva, kura ir ieviesta ar Novēršanas likumu un uz kuru lietu atsaucās arī Latvijas Banka, un šajā spriedumā tiesa ir norādījusi sekojošo, es citēju: “visiem subjektiem ir vienādi pienākumi, jo savu darbību tie veic vienas un tās pašas valsts teritorijā un piedāvā līdzīgus finanšu pakalpojumus, kas lielākā vai mazākā mērā, iespējams, var tikt izmantoti noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas vai terorisma finansēšanas mērķiem”. 66. punkts. Tātad arī Eiropas Savienības tiesa runā nevis par direktīvas subjekta risku salīdzinājumu vai nesalīdzinājumu, bet par pakalpojuma riskiem un par pakalpojuma veidiem, kuri var tikt izmantoti kādu neatļautu darbību veikšanai.

Piektkārt. Mēs lūgtu ņemt vērā, ka, pretēji Latvijas Bankas viedoklim būtisks ir arī apstākļi, ka kredītiestādes un kapitālsabiedrības konkurē vienā konkrētajā tirgū, ir viena tirgus dalībnieki, ko mēs dzirdēsim arī Konkurences padomes viedoklī, bet ko Konkurences padome ir norādījusi savā 2015. gada 16. marta dokumentā, kas ir lietas materiālos. Jo... un šeit es gribētu atsaukties arī uz vienu Eiropas Savienības tiesas procesa dokumentu, ko ir sagatavojusi ģenerālvokāte Šarpstone lietā C-235/14, spriedums šajā lietā vēl nav, bet ģenerālvokāte

raksta: “tas, vai valsts tiesību normas ir samērīgas, būs atkarīgs arī no tā, cik lielā mērā klientu uzticamības pārbaudes pasākumi... tāpat, iespējams, arī šāda veida... var pārkāpt brīvas konkurences principu starp struktūrām, kas darbojas vienā tirgū”. Tātad tieši tas, ko mēs cenšamies teikt: mēs esam viena tirgus dalībnieki. Ir jāvērtē arī brīvas konkurences principa ievērošana starp struktūrām, kas darbojas vienā tirgū.

Šajā sakarā ir jāpiemin arī tas, ka, pretēji Latvijas Bankas viedoklim un arī atsevišķu pieaicināto personu viedoklim vai mēģinājumam radīt, ka kredītiestādēm valūtas maiņas pakalpojums ir nenozīmīgs pakalpojuma veids, lietas materiāli rāda pretējo.

Pirmkārt, manuprāt, to uzskatāmi parāda mūsu 2015. gada 11. decembrī tiesā iesniegtā Latvijas Bankas prezentācija, kas rāda, ka kredītiestādes šobrīd jau ir apsteigušas kapitālsabiedrības, piemēram, rādītājā – “Iegādātā ārvalstu valūta”. Tātad mēģinājums radīt iespaidu, ka kredītiestādes šajā tirgū nedarbojas, vai, ka viņām šis tirgus nav interesants, ir nepatiess un mēs redzam, ka tādā sīvas konkurences rezultātā mainoties gadiem kredītiestādes jau ir vienā rādītājā apsteigušas kapitālsabiedrības.

Visbeidzot. Pabeidzot šo uzskaitījumu, es vēlētos uzsvērt un atkārtot, ka, iesniedzot pieteikumu tiesā, gan arī šodien pievienojot pierādījumus lietā, tie parāda, ka valūtas maiņas pakalpojums ir identisks, cilvēks var izmainīt un maina valūtu gan kredītiestādēs, gan kapitālsabiedrībā. Riski abos gadījumos ir tie paši. Kredītiestādes tieši tāpat... persona var mēģināt vai, kā mēs redzam kredītiestādēs, arī veiksmīgi sadalīt darījumus daļās, lai tie netiktu identificēti, bez jebkādam problēmām. Kā mēs redzam no pierādījumiem, kredītiestādēs var veikt darījumu par summu 7999 apmērā. Visi tie paši riski pastāv arī kredītiestādēs. Līdz ar to mums nav šaubu, ka kredītiestādes un kapitālsabiedrības, sniedzot valūtas maiņas pakalpojumu, ir salīdzināmas grupas Satversmes 91. panta izpratnē un mēs, vēlreiz uzsveru, nevēlamies ar šā procesa palīdzību vienkārši atbrīvoties no šī pienākuma. Viss, ko mēs vēlamies — lai šajā tirgū godīgas konkurences apstākļos prasības pret konkurentiem ir vienlīdzīgas. Un, ja reiz tie riski, ko norāda Latvijas Banka, pastāv šajā tirgū, tad viņi ir nešaubīgi jāpiemēro arī kredītiestādēm.

Te jāsaka, ka Latvijas Banka ir....

A. Laviņš.

Es jūs pārtraukšu. Piešķirtais jums laiks ir iztecējis.

M. Šķiņķis.

Es ļoti atvainojos.

A. Laviņš.

Jā... bet ļausim pabeigt domu. Ļoti lakoniski.

M. Šķiņķis.

Jā. Man hronometrs tad nav precīzs. Man rāda 28 minūtes... Bet es nekādā ziņā neapšaubu, ka laiks ir beidzies. Tāpēc es pabeigšu domu.

Šeit Latvijas Bankas argumentācija beidzas. Latvijas Banka pasaka, ka nav salīdzināmas grupas un nekādu vairāk argumentāciju neizklāsta. Bet ir jāuzsver pāris ļoti svarīgi momenti.

Tas pirmais ir, ka Latvijas Banka norāda pamatojumu vai leģitīmo mērķi Satversmes 105. panta ierobežojumu noteikšanai, bet Satversmes 91. panta ierobežojumu noteikšanai leģitīmais mērķis nav noteikts. Arī atbildes rakstā tas nav izklāstīts. Tas ir punkts viens.

Runājot tālāk par samērīguma jautājumiem. Nu, tur argumentu nav, bet es nevaru iedomāties, kā Latvijas Banka var pamatot, ka mērķi, piemēram, nodrošināt noziedzīgi iegūtu līdzekļu novēršanas risku ievērošanu, var sasniegt uzliekot tikai vienam tirgus dalībniekam kādus ierobežojumus, ja tas pats cilvēks, kurš ir šī riska elements, kāds ļaunprātīgs, iespējams, noziedznieks var aiziet uz blakus māju un izdarīt visas tās pašas darbības, ko Latvijas Banka norāda kā risku, kas pastāv kapitālsabiedrībās.

Liels paldies par iespēju izklāstīt argumentus. Esmu gatavs atbildēt uz jautājumiem.

A. Laviņš.

Paldies jums.

Latvijas Bankas pārstāvim vaicāsim. Vai jums ir jautājumi? Vispirms jums dosim iespēju uzdot jautājumus, tad tiesnešiem.

J. Pleps.

Jā, godātā tiesa. Man būtu daži jautājumi.

A. Laviņš.

Lūdzu!

J. Pleps.

Godājamais pieteikuma iesniedzējas pārstāvis.... es varbūt mazliet vēlētos pievērsties tiem interesantajiem dokumentiem, ko jūs pievienojāt pieteikumam par lietas ierosināšanu. Respektīvi, pieteikuma iesniedzējs, SIA "TAVEX", bija izdevis aktu ar lūgumu identificēt visus gadījumus, kad klients ir atteicies identificēt, vēloties mainīt lielāku naudas summu.

Pieteikuma iesniedzējs to visu ir apkopojis. Tas ir pievienots lietas materiāliem. Man ir tāds jautājums... Tas tika darīts, lai iesniegtu Satversmes tiesai, lai parādītos zaudējums, ko ir cietis pieteikuma iesniedzējs? Vai ar šiem dokumentiem ir bijusi kāda cita rīcība?

M. Šķiņķis.

Tas tika darīts vairāku apsvērumu dēļ. Pirmais. Lai identificētu to gadījumu skaitu, ka šīs apstrīdētās tiesību normas ir pamats, kādēļ klients neizvēlas pakalpojumu saņemt pie kapitālsabiedrības, bet dodas uz kredītiestādi. Nu, teiksim tā... tas ir tas pamatkritērijs vai pamatelements, kādēļ tika ieviesta šāda sistēma, vienlaikus, protams, tā arī kalpo un palīdz monitorēt šo klientu loku, klientu paradumus un tamlīdzīgi.

J. Pleps.

Sakiet, pievērsoties diviem dokumentiem. Ar jūsu numerāciju 51. lapaspuse, paskaidrojuma lapa no filiāles "Mols" izsniegta 2015. gada 14. janvārī. Šeit ir fiksēts šāds komentārs: persona vēlējas mainīt 3 tūkstošus dolāru, atteicās veikt darījumu. Un komentārs ir šāds: "nebija līdzīgs dokuments, daļu no summas mainīt atteicās." Tātad, cik var noprast, valūtas pārdevējs ir piedāvājis mainīt daļu summas, līdz tai summai, kas netiek pārsniegta.

M. Šķiņķis.

Nē, nē, tas to nenozīmē. Vispirms man diemžēl ir nedaudz tā kārtība sajukusi. Es neesmu drošs, ka es varēšu izsekot, bet es centīšos.

Vispirms par pierādījumiem. Tātad ir iesniegti 88 gadījumi, kad klients valūtas maiņu nav veicis, jo nav bijis klienta identifikācijas dokumenta. No tiem 65 gadījumi, tātad absolūti lielākā daļa ir gadījumi, kad klientam vienkārši nav līdzīgs pase un viņš fiziski nevar šo pakalpojumu saņemt un viņš dodas uz kredītiestādi — uz banku.

Par jūsu gadījumu, ja es pareizi tagad esmu atradis to vietu, ko jūs norādiat... tad ir tādas situācijas, kas visdrīzāk atspoguļo šo gadījumu, kad klients atnāk pie valūtas maiņas pakalpojumu sniedzēja un izmaina, piemēram, 1500 eiro. Pēc kāda laika, iespējams, šis pats klients varētu nākt vēlreiz un vēlēties samainīt vēl 1500 eiro. Šādā gadījumā kasieris, ja viņš atceras vai atpazīst šo konkrēto klientu, viņš varētu lūgt identifikācijas dokumentu, pamatojot ar to apstākli, ka nu, ja ir divas reizes, tad, iespējams, pārsniedz 2 tūkstošus un klients varētu būt jāidentificē. Lūk, šis gadījums, ko jūs norādāt, tas varētu būt šis tipiskais gadījums... ne tipiskais, bet šāds iespējams gadījums, kad klientam ir atteikts otrs darījums tādēļ, ka summa jau pārsniedz 2 tūkstošus eiro, bet nav līdzīgs klienta identifikācijas dokumenti.

J. Pleps.

Tātad ir bijuši... pēc jūsu ieskatiem, varētu būt divi darījumi, un valūtas pārdevējs varēja saprast, ka darījums tiek sadalīts un tiek veikta vēlme pārdot vairāk valūtas.

M. Šķiņķis.

Nē, nē... Jūs cenšaties ietērt manu atbildi savā vēlamajā pozīcijā, bet tā tas nav. Es izskaidroju konkrēti iespējamo šo gadījumu norisi, kad gadījumā, ja klients varētu būt atnācis vēlreiz, viņam nav līdzī dokuments un viņam ir atteikts darījums. Bet tas nekādā ziņā nenozīmē, un jūs, es domāju, nevarētu apgalvot, ka šajā gadījumā darbinieks ir vēlējies ieteikt kaut kādu sadalīšanu vai kaut ko tamlīdzīgu.

J. Pleps.

Bet sakiet... Es skatos tālāk šīs lapas... Filiāle "Spice", 13. janvāris. Vēlējās mainīt 2500, pase nebija līdzī, samainīja līdz 2000.

M. Šķiņķis.

Jā, nu šis ir, es domāju, tieši tas gadījums, par ko es runāju. Tas ir viena lieta.

Un otra lieta. Jūs varat skaitīt šos piemērus un censties teikt, ka tāda problēma pastāv. Ar to es domāju, ka jūs varētu pamatot, ka riski ir, bet jūs nevarat pamatot, ka tāds risks nepastāv bankā. Un tāpat jūs nevarat pamatot to šajā gadījumā, ka darījums nav noticis dēļ tā, kā tas bija 90 procentos gadījumos SIA "TAVEX", kad šis klients, kuram nav līdzī identificējošs dokuments, ir devies uz kredītiestādi.

J. Pleps.

Bet, ja es pareizi saprotu jūsu atbildi... secinājumus es droši vien izdarīšu, sniedzot paskaidrojumus tiesai, tad tas ir diezgan tipisks gadījums, kad uzrādot summu, ko pārdevējs var identificēt... teiksim, es skatos filiāle "Alfa" 12. janvārī, pirms gada tieši, 5 tūkstoši eiro...

M. Šķiņķis.

Atkārtojiet, lūdzu...

J. Pleps.

5 tūkstoši eiro "Alfā" 12. janvārī. Norvēģijas kronas 23 tūkstoši "Molā"... tiek mainīt līdz 2 tūkstošiem? Un par attiecīgo starpību darījums netiek veikts?

M. Šķiņķis.

Es vēlreiz uzsveru. Tie gadījumi, uz ko jūs atsaucaties.... un jūs, tagad centīgi meklējot, droši vien atradāt divus. Tie ir gadījumi, kad ir bijis izdarīts darījums, piemēram, par 1500 eiro un otrā reizē nākot klients nav spējjis uzrādīt identifikācijas dokumentu. Es to varu izskaidrot tā. Bet es vēlreiz uzsveru...

A. Laviņš.

Nu, tā ir tāda atbilde. Atbilde ir šāda.

J. Pleps.

Jā, atbilde ir skaidra, godātā tiesa. Es turpināšu ar nedaudz citu gadījumu.

“Alfa”, 2015. gada 31. janvāris. Klients vēlas mainīt vairāk par 2 tūkstošiem eiro — no Lielbritānijas mārciņām uz eiro. Komentārs, kāpēc nenotika darījums. Klients nevēlas uzrādīt pasi, teica, ka nākot uz mūsu filiāli katru dienu.

M. Šķiņķis.

Nu, jā tas ir tas...

J. Pleps.

Tātad notiek regulāra mainīšana, tiek nākts katru dienu, bet nav konstatētas darījuma attiecības.

M. Šķiņķis.

Vai tas ir jautājums? Ja jūs uzdodat šādu jautājumu, tad es varu atbildēt. Tas to nenozīmē. Darbinieks ir precīzi fiksējis, ko ir teicis konkrētais klients. Klienti, kā mēs esam noskaidrojuši sarunās, klienti bieži vien cenšas izmantot tādu argumentāciju, lai, piemēram, iegūtu labāku valūtas kursu, kādu labvēlīgāku attieksmi. Un tad klients cilvēciski saka: ko jūs atļaujaties, kādēļ jūs man jautājat dokumentu, es te nāku katru dienu. Bet tas nekādā gadījumā nenozīmē, ka tas ir noticis. Tas tā nav. Ja kāds klients nāktu katru dienu, tās būtu darījumu attiecības, šis klients būtu identificēts un šis klients būtu darījumu attiecību ietvaros apskatīts klients. Tā kā to, ko Plepa kungs norāda kā faktu vai apgalvojumu, ka klients nāk katru dienu, tā tas nav. Šeit ir fiksēts klienta teiktais teikums, mūsaprāt, lai pārlicinātu kasieri veikt kādas darbības, ko kasieris, ļoti precīzi izpildot likuma prasības, nav ievērojis.

J. Pleps.

Jā, paldies. Sakiet, es mēģinu saprast jūsu pozīcijas mērķi. Vai varētu būt tā, ka mērķis ir mainīt bez personas identifikācijas summu līdz 8 tūkstošiem eiro?

M. Šķiņķis.

Nē.

J. Pleps.

Tad varbūt jūs varētu precizēt, lai es saprastu.

M. Šķiņķis.

Pamatmērķis ir, lai regulējums, kas attiecas uz identiskiem pakalpojuma sniedzējiem, kas konkurē identiskā tirgū, sniedz identisku pakalpojumu, kuri saskaras ar, iespējams, identiskiem riskiem, būtu regulēti, ievērojot vienādus nosacījumus. Un šī lieta nenonāktu tiesā, ja arī attiecībā uz kredītiestādēm būtu tiesību norma, kas noteiktu, ka darījumu summā no 2 tūkstošiem eiro klients ir identificējams.

J. Pleps.

Tāpat principā jūs uzskatāt, ka 2 tūkstoši eiro kā darījuma summa identifikācijai varētu būt nepieciešama un ļauj sasniegt mērķi.

M. Šķiņķis.

Mēs neesam apstrīdējuši šīs normas Satversmes 105. pantam tieši tāpēc, ka tas ir tas klienta uzstādījums vai filozofija, ka klients ir gatavs darīt visu noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas jomā, visu, ko valsts iestādes uzskatīs par nepieciešamu, bet, ja tie nosacījumi būs vienādi. Mēs neesam apstrīdējuši šīs normas atbilstību Satversmes 105. pantam, tāpēc es varbūt detaļās izvēlēšos nerunāt par šīs normas atbilstību 105. pantam, kur, es domāju, mēs varētu arī diskutēt. Ir skaidrs, ka ja mēs gribētu novērst vispār risku, tad varētu ieviest normu, ka no pirmā centa ir identificējams klients. Bet es domāju, ka jūs varētu man piekrist, ka tad tas būtu jautājums, vai tas ir samērīgs līdzeklis, kā šo mērķi sasniegt. Un tad rodas jautājums, vai 2 tūkstoši ir samērīgs? Par to mēs varētu diskutēt, ja mēs būtu apstrīdējuši šo normu 105. panta griezumā. Mēs to neesam darījuši. Tādēļ... teiksim tā... šobrīd, mūsaprāt, tas ir vairāk tāds teorētisks jautājums tieši procesa ietvaros.

J. Pleps.

Paldies, godātā tiesa. Vairāk jautājumu nebūs.

A. Laviņš.

Labi. Tā... šobrīd tiesnešiem ir iespēja uzdot jautājumus.

Sākšu ar dažiem jautājumiem.

Nupat jūs minējāt. Jā, neesat apstrīdējuši šīs normas Satversmes 105. pantam. Tomēr no jūsu pieteikuma ir redzams, ka jūs esat pieskārušies argumentācijai attiecībā uz 105. panta nozīmi šīs lietas izskatīšanā un ir vairāki apsvērumi minēti, kāda varētu būt nozīme 105. pantam. Es lūgtu jūs tomēr precizēt, ar kādu nolūku jūs esat to ietvēruši pieteikumā, ja tomēr netiek apstrīdēta 105. pantam? Lai gan nupat daļu no atbildes jūs sniedzāt, ja?

M. Šķiņķis.

Jā. Mūsaprāt, ir ļoti nozīme apstāklim, ka ar šo apstrīdēto tiesību normu, ar abām tiesību normām tiek ierobežotas pamattiesības, tātad Satversmes 105. panta pirmajā teikumā garantētās tiesības uz īpašumu. Lai tālāk ejot pārbaudītu normas atbilstību Satversmei, mūsaprāt, ir ļoti svarīgi arī ņemt vērā un piekrist tam, ka ar šo apstrīdēto normu tiek ierobežotas pamattiesības. Protams, ka pamattiesību ierobežojums var tikt attaisnots vienā vai otrā gadījumā. Mēs neizvēlējamies iet šo 105. panta ceļu tāpēc, ka mums mērķis nav, klienta mērķis nav atbrīvoties no šīs prasības. Mērķis ir panākt, lai šī prasība ir vienāda. Līdz ar to tas ceļš tālāk pēc konstatācijas, ka ir 105. panta pamattiesību ierobežojums, loģiski aizved pie Satversmes 91. panta izvērtējuma par to, vai kredītiestādes un kapitālsabiedrības ir salīdzināmas un vai ir pamats atšķirīgai attieksmei.

Kāpēc mēs vērsām tiesas uzmanību un argumentējam par 105. pantu? Tātad, lai pamatotu pamattiesību aizskārumu jeb ierobežojumu.

A. Laviņš.

Labi. Turpinot. Tātad jūs savu uzstāšanos sadalījāt pa vairākiem blokiem un atbilstoši šiem blokiem arī būs daži jautājumi.

Vispirms par atbilstību 1. un 64. pantam. Jūs minējāt, ka varētu patstāvīgās iestādes izdot ārējos normatīvos tiesību aktus, bet tur ir jāņem vērā vairāki apsvērumi. Vispirms, lai tas būtu šīs iestādes autonomajā kompetencē. Par to es jums jautājumus neuzdošu, bet mēs droši vien sagaidīsim atbildi no Latvijas Bankas attiecībā uz šo jautājumu.

Savukārt, kas attiecas uz otru aspektu, vai šī iestāde ir pietiekami demokrātiski leģitimēta izdot šādus saistošus noteikumus, jūs minējāt, ka atsaucoties arī uz tiesībsazinātneku

Egilu Levitu, ka šī demokrātiskā leģitīmācija ir vāja. Tad mans jautājums ir: vāja, bet vai pietiekoša, vai vāja jau vairs... nu jau tāda, tik vāja, ka nu jau ir konstatējams, ka šīs demokrātiskās leģitīmācijas nav? Kāda būtu jūsu atbilde uz šo?

M. Šķiņķis.

Mūsaprāt, ir vāja, tik vāja, ka nepietiekoša. Un, mūsaprāt, kritērijs, kas varētu šo demokrātisko leģitīmācijas... ja tā ver izteikties... līmeni paaugstināt līdz līmenim, ka mēs varētu akceptēt iespēju, ka patstāvīgā iestāde izdod normatīvo aktu, būtu tieši Satversmes tekstā rakstveidā paredzēts patstāvīgo iestāžu tiesības izdot normatīvo aktu, definējot vai skaidri radot priekšnoteikumus, kādās patstāvīgajās vai autonomajās kompetences jomās tad tas varētu tikt izdarīts. Un, mūsaprāt, arī ar šo tiesību normas ierakstīšanu Satversmē arī konstitucionālais likumdevējs varētu.. mēs varētu uzskatīt, ka ir dota pietiekama leģitīmācija, lai mēs akceptētu, ka patstāvīgā iestāde varētu izdot šādus normatīvos aktus. Šobrīd tas tiek attaisnots ar dažādiem kritērijiem, kuri arī šīs lietas ietvaros šķiet dažreiz ir vairāk pielāgoti tai radušais problēmsituācijai, nevis pastāv objektīvi un neatkarīgi no vienas konkrētas problēmsituācijas. Kā jau es minēju, tie kritēriji, kurus piedāvā arī, piemēram, Levita kungs savā viedoklī, manuprāt, tos kritērijus tiešām visus kā vienu var piemērot arī attiecībā, piemēram, uz Valsts ieņēmumu dienesta tiesībām izdot normatīvos aktus. Un... un te ir liels risks. Ja mēs atstājam šādus kritērijus, mēs principā atļaujam likumdevējam, Saeimai, vienā dienā lemt, ka Valsts ieņēmumu dienests var izdot normatīvo aktu iedzīvotāju ienākuma nodokļa piemērošanas kādā jautājumā. Mūsaprāt, tas nebūtu pieļaujams, tāpēc būtu Satversmē jādefinē, ka šādas tiesības ir patstāvīgajām iestādēm. Nu, tā būtu likumdevēja izšķiršanās, vai tiktu uzskatītas šīs iestādes, vai autonomās kompetences vai noteikti varbūt kādi citi rakstveida kritēriji, ko tiesa uzskatītu, kas ir pietiekami, lai šādas tiesības piešķirtu. Bet Satversmes teksts būtu tas, kas varētu šo demokrātisko leģitīmāciju palielināt līdz tādām līmenim lai to varētu akceptēt.

A. Laviņš.

Tātad vai es pareizi sapratu... Jūs uzskatāt, ka Satversmē *expressis verbis* jeb tiešā tekstā būtu jābūt norādītam par iespēju vispār autonomām iestādēm šādā veidā īstenot savu kompetenci, tostarp, izdot normatīvos aktus. Un tad būtu, jūsaprāt, pamats runāt par šo demokrātisko... pietiekamu demokrātisko leģitīmāciju. Tāda bija atbilde?

M. Šķiņķis.

Nu, tā būtu minimālā prasība. Teiksim tā... es domāju, ka riski paliktu dēļ tā, ka pastāvētu risks, kā šajā gadījumā, kad patstāvīgā iestāde izdod normatīvo aktu, kas netiek izdots

autonomās kompetences ietvaros. Līdz ar to, iespējams, nu bet.... tas ir tāds tiesību politikas jautājums vairāk... vai Satversmē ierakstīt arī autonomās jomas vai kādus citus kritērijus, lai ierobežotu... Bet es teiktu, ka minimālā prasību būtu — tad nu patstāvīgās iestādes vai jomas, kurās normatīvie akti var tikt izdoti un ir skaidrs, ka to varētu darīt tikai patstāvīgās iestādes.

A. Laviņš.

Par nākamo bloku attiecībā uz to, vai ir ievērots likumdevēja pilnvarojums. Ir redzams no jūsu pieteikuma teksta, ka jūs norādāt, ka likumdevējs ir it kā pilnvarojis Latvijas Banku izdot noteikta veida kārtību. Lai gan šajā 47. pantā nav minēts tāds vārds kā “kārtība”. Tā ir viena lieta. Kādā veidā jūs esat nonākuši pie šādas interpretācijas?

Un kopsakarā ar šo es vērstu uzmanību uz to, ka šai Novēršanas... sauksim to vienkāršāk... Novēršanas likums, jūs arī lietojāt šo terminu, es pie tā pieturēšos, lai ekonomētu laiku... Šā Novēršanas likuma 47. pantā ir minēts, ka Latvijas Banka nosaka saistošas prasības. Tā ir likuma tekstā. Un šobrīd es gribētu dzirdēt jūsu atbildi attiecībā uz šo momentu par to, ka savā pieteikumā jūs interpretējat šo kā tikai kārtību. Un ja reiz tur ir minēta kārtība, kā jūs sakāt, tad ka Latvijas Banka bija tiesīga izdot tikai procesuāla rakstura noteikumus. Lūdzu, jūsu atbildi!

M. Šķiņķis.

Teiksim tā, mēs varbūt neatkāptos no konstitucionālās sūdzības iesniegtās argumentācijas... Bet ievērojot arī Satversmes tiesas praksi, mēs varam pieņemt, ka Latvijas Banka kādā teorētiskā situācijā varētu izdot arī ne tikai kādu procesuālu normu, bet materiāltiesisku normu. Bet kas man liek domāt, ka šis nav tas gadījums, ka tas būtu ticis atļauts? Ir apstākļi, ka Latvijas Banka ar šo pilnvarojošo tiesību normu, 47. panta trešo daļu, Bankai ir atļauts tikai detalizēt jau Novēršanas likumā noteiktās prasības. Līdz ar to, detalizējot noteiktās prasības, man šķiet, ir loģiski nonākt pie secinājuma, ka tās varētu būt tādas prasības, kuras palīdz īstenot jau likumā esošus uzstādījumus. Piemēram, ja likumā ir noteikts, ka klients ir identificējams gadījumā X, tad, piemēram, gadījumā, kad darījums ir 8 tūkstošu eiro vērtībā, tad Latvijas Banka varētu norādīt, kādi dokumenti var tikt prasīti, varbūt... ka tas ir šobrīd jau paredzēts... varbūt dot padomus, kā vērtīgi pamanīt, ka ir kaut kāds aizdomīgs moments un tamlīdzīgi. Bet nevarētu radīt pilnīgi jaunu Novēršanas likumā neparedzētu kritēriju jeb gadījumu, piemēram, klientu identifikācijai.

Mums tā pārliecība rodas no šīs normas teksta. Tieši tas, ka ir atļauts tikai detalizēti detalizēt Novēršanas likuma regulējumu. Un mums šādu uzskatu palīdz uzturēt arī šī paša 47. panta otrā daļa, kur Finanšu un kapitāla tirgus komisijai ir ļauts izdot normatīvos aktus, kur

principā tā norma ir identiska un, piemēram, Finanšu un kapitāla tirgus komisija nekad nav izdevusi, ciktāl mums ir zināms attiecībā uz valūtas maiņu regulējumu, izdevusi tiesību normu, kas paredzētu jaunu, piemēram, klientu identifikācijas gadījumu.

Tādēļ mūsu uzskats ir šāds.

A. Laviņš.

Labi. Īsti nerunājāt par kārtību un par procesuāla rakstura noteikumiem, savādāku atbildi sniedzāt par to, ka ir jādetalizē... respektīvi, drīkst detalizēt tikai to, kas ir minēts likumā un jūs uzskatāt, ka tas, kas ir minēts Novēršanas likuma 47. pantā, nav likumā noteiktā detalizācija. Tāda bija atbilde, es vismaz tā sadzirdēju no jums.

Bet turpinot vēl par 47. pantu. Jūs minējāt, ka jā, tiek radīts jauns pamats klienta identifikācijai. Un tas neesot sasaistāms ar Novēršanas likuma 11. pantā minētajiem. Tātad 47. pantā ir minēts: Latvijas Banka nosaka saistošas prasības... un uzskaitīšu: iekšējās kontroles sistēmas izveide, punkts viens, patiesā labuma guvēja noskaidrošana, klienta veikto darījumu uzraudzība, par uzraudzību... un klientu saimnieciskās darbības pārzināšana. Vai nevienā no šiem aspektiem jūs, interpretējot šo normu, nevarat ielasīt to, ka varētu būt attiecībā uz klientu veikto darījumu uzraudzību vai citiem aspektiem piešķirtas tiesības noteikt arī zemāku līmeni, respektīvi, summas apmēru, pēc kuras klients ir jāidentificē, lai veiktu darījumu uzraudzību.

M. Šķiņķis.

Paldies liels par šo jautājumu. Es tiešām ļoti gribētu uz to atbildēt tāpēc, ka mēs uzskatām, ka nevar. Klienta uzraudzība šī panta izpratnē ir domāta kā klienta uzraudzība... tāda klienta uzraudzība, kur jau ir darījuma attiecības. Tātad Novēršanas likums izšķir gadījumus, kad ir izveidojušās darījuma attiecības no gadījuma, kad darījuma attiecības nav izveidojušās. Klientu uzraudzība šī panta izpratnē runā par gadījumu, kad darījuma attiecības nav izveidojušās. Kāpēc mēs par to esam tik ļoti pārliecināti? Ko saka Latvijas Banka... ka šis regulējums ir ieviests, ieviešot arī šo "MONEYVAL" rekomendāciju. Ja mēs pievēršamies tiem punktiem, uz ko atsaucas Latvijas Banka, 5.5.5.5.6.3. — ir ietverta šī dokumenta sadaļā... es atļaušos angliski... pēc tam es iztulkošu, sadaļā, kas saucas "*ongoing due diligence on the business relationship*" — tā runā par sadaļu, ka, iespējams, Latvijas institūcijām vajadzētu padomāt, piestrādāt pie jautājuma, kā uzraudzīt klientus, kuri ir darījuma attiecībās ar, piemēram, banku, bet viņi veic darījumus, kas, piemēram, nepaieš virs klienta identifikācijas sliekšņa. Tas ir gadījums, kad, piemēram, Latvijas Bankas kredītiestādes klients, viņam ir konts bankā, bet viņš ir atnācis uz Banku samainīt naudu, piemēram. Bankā neprasīs klienta identifikācijas dokumentu gadījumā, ja šis identifikācijas sliekšnis nebūs sasniegts. To mēs

pierādījām ar pierādījumiem lietā. Šis regulējums runā par klienta attiecībām... un, ja ir darījuma attiecības, kā uzraudzīt šos klientus. Ja reiz Latvijas Banka ir, un ko viņa uzsver nepārtraukti, ka ir šo regulējumu ieviesusi, lai šīs rekomendācijas ievērotu, tad loģiski, nākamais secinājums ir, ka “klientu uzraudzība” — šie vārdi ir domāti par situācijām, kad ir darījuma attiecības. To man palīdz arī saprast, ka tāda ir tā doma, arī SIA “TAVEX” dokuments, kas ir iesniegts arī lietā un kas saucas “Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas iekšējās kontroles sistēma”. Tātad tas ir jāizstrādā visiem likuma subjektiem. Šo dokumentu nevar izstrādāt pats subjekts un strādāt pēc tā. Ir jāsaņem šajā gadījumā Latvijas Bankas akcepts un arī šajā gadījumā tātad šī sadaļa, kas attiecas par jautājumiem “klientu uzraudzība”, ir sadaļā par klientiem, ar kuriem ir darījuma attiecības. Līdz ar to mēs nevaram piekrist, ka tas runātu par klientu identifikāciju 11. panta izpratnē un vēl jo vairāk, ka likumdevējs ir atļāvis papildināt subjektu vai klientu identifikācijas gadījumu skaitu, kas ir minēts 11. panta otrajā daļā.

A. Laviņš.

Labi. Mazliet atgriezoties atpakaļ pie atbilstības 1. un 64. pantam. Šiem aspektiem. Tātad ārvalstu valūtas pirkšana un pārdošana ir licencēta darbība. Jūsu uzņēmums ir saņēmis licenci. Licences izsniegšanu ir noteicis normatīvais akts, ko arī ir izdevusi Latvijas Banka. Pareizi?

M. Šķiņķis.

Pareizi, jā.

A. Laviņš.

Pareizi. Šajā ziņā jūs neesat apstrīdējuši to, ka principā... ņemot vērā jūsu apsvērumus, ka Satversmes teksts neparedz iespēju Latvijas Bankai izdot jebkāda veida ārējos normatīvos aktus, tostarp, es pieļauju, ka droši vien, ka jūs tad arī tur ietvertu licences izdošanas noteikumus un vai no šāda argumentācijas viedokļa neizriet tas, ka principā šo visu darbības laiku kopš 2002. gada licence ir sava veida apšaubāma, jo tas tiesiskais pamats iztrūkst. Ko jūs teiktu?

M. Šķiņķis.

Es teiktu, ka apsvērumus ir tiešām lielas uzmanības vērts. SIA “TAVEX” nekad nav apstrīdējusi kādu tiesību normu tikai tādēļ, lai pašmērķīgi parādītu, ka Latvijas Banka dara kaut ko, ko viņa nedrīkstētu darīt. Bet man arī, godīgi sakot, ir jautājums, kas ir divējāds. Viens. Šajā gadījumā normatīvais akts ir izdots noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas jomā. Ir

jāatrisina šajā lietā jautājums, vai tas ir Latvijas Bankas autonomas kompetences jautājums. Bet es domāju, ka tikpat liels jautājums ir, vai valūtas maiņas tirgus dalībnieku kapitālsabiedrību uzraudzība ir autonomas kompetences jautājums. Ja mēs apskatāmies citas valstis — Igauniju.... tuvākais piemērs... tad šo uzraudzību veic tāds līdzīgs subjekts kā kontroles dienests un Valsts ieņēmumu dienests, nodokļi. Līdz ar to es teiktu tā, ka tas jautājums ir ļoti, ļoti nopietns, ļoti precīzs, tas nav ticis Satversmes tiesas līmenī celts ar konstitucionālo sūdzību, jo nav pašmērķīgi apstrīdēt kaut ko, bet tas jautājums tāds ir — vai autonoma kompetence Latvijas Bankai ir ne vien noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas jomā, bet arī vispār valūtas maiņu punktu uzraudzības jomā.

A. Laviņš.

Labi. Paldies.

Attiecībā uz leģitīmo mērķu esamību. No pieteikuma satura ir redzams, ka jūs saskatāt 105. panta ietvertu tiesību ierobežojumu leģitīmo mērķi, savukārt šīs atšķirīgās attieksmes leģitīmo mērķi jūs pieteikumā norādāt, ka īsti nevarat saskaņot. 105. pantā minēto tiesību leģitīmo mērķi jūs mināt, kā sabiedrības drošību. Vai šis pats leģitīmais mērķis nevarētu tikt attiecināts arī uz atšķirīgās attieksmes noteikšanu?

M. Šķiņķis.

Nu, mūsaprāt, nē. Kā mēs lasām Satversmes tiesas praksē, ir tomēr atšķirība starp leģitīmā mērķa noteikšanu gadījumā, kad ir ierobežotas īpašumtiesības no gadījuma, kad ir ierobežotas... vai kad runa ir par Satversmes 91. pantu. Kā mēs lasām Satversmes tiesa praksi, tad gadījumā pie Satversmes 91. panta ir jāsecina, vai kāda leģitīma mērķa dēļ ir paredzēts atšķirīgs regulējums. Savukārt pie 105. panta — kāda mērķa dēļ ir īpašumtiesību ierobežojums. Un es teiktu, ka tas var varbūt sakrist kādā gadījumā, bet ne vienmēr. Un šajā gadījumā mēs tā īsti neredzam to sakritību. Un es arī uzsvēru, ka Latvijas Banka savā atbildes rakstā pamato un argumentē, ka ir 105. panta ierobežojumu leģitīmais mērķis, kam mēs arī piekrītam, bet par Satversmes 91. panta ierobežojumiem leģitīmā mērķa nav neviens vārds. Mēs, lai tālāk tiktu testa iziešanā, mēs pieņemam, ka tas mērķis ir tāds pats, bet mums ir lielas šaubas par to, jo normas izdevējs nav identificējis leģitīmo mērķi. Nu, tāda procesa virzības dēļ mēs varētu pieņemt, ka tāds ir, bet tad nākamais lielais jautājums ir, vai šo mērķi var sasniegt, šādu regulējumu neparedzot citiem subjektiem.

A. Laviņš.

Labi. Paldies.

Kolēģi? Lūdzu, tiesnese Ineta Ziemele uzdos jautājumu.

I. Ziemele.

Es vēlētos jums uzdot jautājumu par to, kas pagaidām vēl nav izskanējis, vienkārši arī zināma laika limita dēļ. Un šis ir lietas materiālos pieejamais diskurss par riska līmeni. Tātad tas parādās divos aspektos. Runājot par 91. pantu pavisam konkrēti, tas parādās kā viens no elementiem tiek piedāvāts, lai pateiktu, ka, balstoties tieši uz šo kritēriju, kapitālsabiedrības un kredītiestādes nav salīdzināmas grupas... Un es ļoti gribētu dzirdēt jūsu komentāru, jo lietas materiālos tieši šis arguments ļoti spēcīgi parādās. Tas ir viens. Tātad pie salīdzināmām grupām. Un otrā vieta, kur tas parādās, jau runājot par samērīguma analīzi, tas parādās arī kā viens no būtiskajiem faktoriem, kurš ir... ja grupas ir salīdzināmas un ja mēs ejam uz vērtējumu par to, vai ir leģitīms mērķis un vai šis leģitīmais mērķis tātad tiek atbilstoši sasniegts, tad šis riska līmenis arī ir viens no būtiskajiem faktoriem, kas liek domāt, ka varētu būt šis atšķirīgais regulējums tātad pamatots, balstoties uz riska līmeni. Respektīvi, kā jūs ļoti labi zināt, tātad tiek argumentēts, ka riska līmenis kapitālsabiedrībās ir lielāks un riska līmenis kredītiestādēs ir mazāks tieši šī konkrētā pakalpojuma sniegšanai.

Tā kā jums jūsu viedokļu izklāstā, iespējams, neiznāca laiks pieskarties šim ļoti interesantajam piedāvājumam, es gribētu dzirdēt, kā jūs to komentējat. Paldies.

M. Šķiņķis.

Jā... Pirmkārt, varbūt tas nav tik daudz... Nē, nu tas ir juridisks jautājums.... Pirmkārt, par pierādījumiem. Tas, ka ir atšķirīgs riska līmenis, tas ir apgalvojums vai pieņēmums, ko ir izvirzījusi Latvijas Banka un atsevišķas pieaicinātās personas. Lietas materiāli neparāda, ka riska līmenis valūtas maiņu pakalpojumu sniegšanas pakalpojuma nodrošināšanā ir atšķirīgs.

Otra lieta. Es kategoriski nevaru piekrist, ka riska līmeņa arguments var tikt izmantots, lai izšķirtu salīdzināmās grupas. Es varētu piekrist, ka tas būtu vērtējams pie samērīguma jautājuma, vai ir pamatota atšķirīga attieksme... konkrētajā gadījumā, esošajiem atšķirīgajiem subjektiem. Ja mēs mēģinām noteikt grupas, kuras ir salīdzināmas, tad ir jāmeklē būtisks vienojošs elements, kas nebūs riska līmenis. Tas būs pakalpojuma veids. Riska līmenis, es pilnīgi piekrītu, varētu tikt ņemts vērā tālāk jau pie Satversmes 91. panta pārbaudes testa, pie samērīguma jautājuma. Bet nu tur tad būtu jāvērtē, vai tiešām tas risks ir atšķirīgs un lietas materiāli rāda, ka tā nebūt nav.

Vēl par riska līmeni pieskaroties. Es gan par to runāju un es... klātesošie pieaicināto personu pārstāvji, kas nozarē un jomā strādā daudzus gadus, 15, 20, noteikti argumentēs pretēji un teiks, ka jūs, jaunais cilvēks, neko nesaprot un tie riski tur ir pilnīgi atšķirīgi, bet es, lasot to,

ko es lasu, es nonāku pie cita secinājuma. Un tas ir tas, ko es mēģināju arī teikt runā, ka visur — gan direktīva, jaunā direktīva, gan pat mūsu likums un arī šodien pievienotā Kontroles dienesta atbilde Latvijas Bankai — visi dokumenti uzskaita avotus, kur ir dažādos gadījumos uzskaitīti... nu, elementi, kas veido risku. Un visos šajos gadījumos tiek runāts par subjektu, par to klientu, cilvēku, par ģeogrāfisko risku un par pakalpojuma veida risku. Mēs nelasām nevienā gadījumā, ka riska elements vai tas, kas izraisa risku, ir subjekts, kurš to pakalpojumu sniedz. Un es neesmu lasījis tādu secinājumu, ka kredītiestāde ir mazāk riskanta pakalpojuma sniegšanas vieta, raugoties no noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas riskiem, nekā apdrošināšanas pakalpojumu sniedzējs. Es tādu secinājumu neesmu redzējis. Un, godīgi sakot, apskatoties arī Latvijas situāciju, ko mēs dzirdam publiski, ka ir... pavisam nesen izskanēja, ka noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas darbības veiktas caur Latvijas kredītiestādēm un kas ir... un es nezinu vai tā ir bijis, bet ko mēs dzirdam, man nākas secināt, ka tie riski tur nevarētu būt mazāki.

Un es šeit gribētu atsaukties vēl uz vienu arī šo “MONEYVAL” dokumentu, kur arī 520. punktā šajā dokumentā...“ MONEYVAL”, kas tiek šeit piesaukts kā pamats šīs normas izdošanai, tiek norādīts uz četrām riska kategorijām. 520. punktā runā par valsts risku, *country risk*, risks, kas ir saistīts ar klienta juridisko formu, tātad vai nu fiziska persona vai juridiska persona, vai varbūt biedrība, tātad klienta risks... tiek runāts par risku, kas ir saistīts ar klienta ekonomisko vai personisko aktivitāti... darījumu veic varbūt politiski ietekmīga persona... un tiek runāts par risku, kas ir saistīts ar pakalpojumu, ko izmanto klients. Četri riska veidi. Un 520. punktā tātad “MONEYVAL” ziņojumā arī atsaucas uz šo risku grupējumu. Neviens avots, ko man ir izdevies lasīt, nerunā par tādu riska daļījumu, kā kredītiestāde ir mazāk riskanta, kapitālsabiedrība ir riskantāka.

Un, ja es drīkstu vēl... ja es neesmu par garu vai ja es neesmu aizgājis ne tur... ir ziņojums, uz ko arī Latvijas Banka atsaucas. Ziņojums... ko tātad ir izdevusi FATF, tātad organizācija, kura arī veic ziņojumus par valstīm, un ir speciāls tāds ziņojums, kas aptver noziedzīgi iegūtās naudas legalizācijas sistēmas, kas attiecas uz... šeit ir runāts tātad par subjektiem, kas nodrošina valūtas maiņas punktus. Ja mēs apskatāmies... un ir definēts, ka šeit kredītiestādes netiek apskatītas, jo tas viņām ir tikai viens no pakalpojumu veidiem, te tiek apskatīti tie veidi, kā, izmantojot valūtas maiņas darījumus, varētu noritēt noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācija, es nevienu no šiem piemēriem apskatoties, pilnīgi nevienu... es varu pateikt viennozīmīgi, ka fiziski tās pašas darbības var izdarīt arī kredītiestādes.

A. Laviņš.

Paldies. Vai vēl ir jautājumi? Lūdzu, tiesnese Osipova uzdos jautājumu.

S. Osipova.

Argumentējot apstrīdēto normu atbilstību vai neatbilstību 64. pantam, jūs teicāt, ka apstrīdētās normas nevis detalizē likumu, bet veido jaunu 105. panta tvērumā ietilpstošu... aizsardzībā ietilpstošas komercdarbības tiesību ierobežojumu. Tātad pēc būtības jūs apstrīdat to, ka ierobežojums ir noteikts ar likumu. Viens, kas man nav īsti skaidrs. Jūsu 91. panta situācija tomēr izriet no 105. pantā garantētajām tiesībām un tomēr jūs tā ļoti apzināti 105. pantu labākajā gadījumā atstājat fonā. Tas ir viens, par ko es vēlētos, lai jūs pastāstītu vēlreiz, kaut arī par to mēs jau runājām.

Otrs ir. Runājot par apstrīdēto normu atbilstību 91. panta pirmajam teikumam... Man nav skaidrs. No vienas puses jūs apstrīdat, ka ierobežojums ir noteikts ar likumu. No otras puses jūs liekat klāt to, ka jūs esat nevienlīdzīgā situācijā. Ja tā prasība būtu, lai jums likvidē šo nevienlīdzīgo situāciju, atceļot šo ierobežojumu, man būtu skaidrs, uz ko jūs ejat, bet no jūsu teiktā tagad es saprotu, ka jūs vēlaties šo ar likumu nenoteikto ierobežojumu uzlikt arī otrajiem attiecību dalībniekiem un tad man vairs nav skaidrs.

M. Šķiņķis.

Paldies. Ja es pareizi sapratu, patiesībā tie abi jautājumi ir tendēti tādā ziņā, lai uz viena problēmsituāciju censtos atbildēt. Te ir jāsaka, ka varbūt procesuāli mēs varējām rīkoties citādāk, bet tas ir, izejot no mūsu redzējuma un pieredzes, Satversmes tiesas procesu... novērojumos, kā Satversmes tiesa lemj.

Vispirms mēs procesuāli izšķīrāmies apstrīdēt šīs tiesību normas tāpēc, ka tās mums rada aizskārumu. Procesuāli mēs varētu mēģināt apstrīdēt, piemēram, kādus Finanšu un kapitāla tirgus komisijas izdotus noteikumus un teikt, ka tie neatbilst Satversmei, ciktāl tie neparedz... tāpat kā mums... Mērķis abos gadījumos būtu viens un tas pats. Mēs izvēlējamies iet šo pirmo ceļu procesuālu apsvērumu dēļ, zinot vai domājot, ka Satversmes tiesa ļoti rūpīgi skatīsies, vai mums tā norma rada pamattiesību aizskārumu. Tā kā tā bija tāda procesuāla izvēle.

Ja tiesa uzskatītu, ka mēs esam procesuāli rīkojušies neprecīzi, tad mēs lūgtu vai nu paplašināt mūsu prasījumu, ievērojot Satversmes tiesas iepriekš jau nospraustās vadlīnijas un atzīt par spēkā neesošu kādu citu tiesību normu, ja Satversmes tiesa uzskatītu, ka mēs esam kļūdījušies, nepareizi izvēloties apstrīdamo tiesību normu. Tā kā tas ir tāds procesuāls izvēles jautājums. Tas ir viens ceļš.

Otrs ceļš... un to arī Satversmes tiesas prakse rāda, ka apstrīdēto normu var atzīt par spēkā neesošu ar nosacījumu, dodot laiku likumdevējam kļūdu novērst. Piemēram, dodot laiku noteiktu mēnešu skaitu, lai šādu regulējumu arī paredzētu attiecībā uz kredītiestādēm.

Trešais, kas ir arī tas, ko mēs lūdzam pēc būtības procesuāli — atzīt šo tiesību normu par spēkā neesošu no pieņemšanas brīža. Nav nekādu šķēršļu procesuāli tiesai tā rīkoties un mēs... teiksim tā, mēs jau esam gatavi arī šādu tiesību normu neizpildīt. Respektīvi, ja tā tiesību norma zaudē spēku, tad šī prasība pret mums tiek atcelta un līdz ar to viņa mums vairs nerada aizskārumu un šī situācija mums nešaubīgi ir tāda, kādu mēs vēlamies panākt, ejot uz Satversmes tiesu. Bet vienlīdz šis rezultāts ir sasniegts, ja šāda pati prasība ir paredzēta arī attiecībā uz kapitālsabiedrībām.

Līdz ar to, resumējot to atbildi, tas bija tāds procesuālas dabas lēmums, ko mēs izvēlējamies iet šādu ceļu. Ja tiesa uzskata, ka mēs kļūdījāmies, mēs aicinām paplašināt prasījumā robežas.

A. Laviņš.

Paldies. Tiesnesis Kusiņš uzdos jautājumus. Lūdzu!

G. Kusiņš.

Jā, man būtu vairāki jautājumi.

Pirmkārt, sakiet lūdzu, kāda nozīme, jūsuprāt, šajā demokrātiskās leģitimitātes kontekstā ir tam, ka Latvijas Bankas padomes locekļus apstiprina Saeima?

M. Šķiņķis.

Tam ir nozīme. Mēs redzam šo demokrātiskās leģitimitātes prasību sastāvošu no diviem elementiem. Viens elements ir institucionāls, kas varētu būt šis aspekts... ne tikai institucionāls, bet šis varētu būt šis aspekts par Bankas padomes locekļu apstiprināšanu Saeimā, kas ir izpildīts, bet ar to vien nepietiek. Otrs elements, ko mēs redzam, ir tas, ko arī argumentē un raksta Levita kungs, ka arī pēc šī apstiprināšanas momenta ir jābūt kādai saiknei vai kādai iespējai ietekmēt šī pilnvarotā subjekta rīcību, piemēram, normatīvo aktu izdošanas jomā. Un attiecībā uz Latvijas Bankas gadījumu mēs šo vājumu saskatām tieši tajā aspektā, ka Latvijas Banka nav pakļauta un nepakļaujas nekādiem ieteikumiem, viņa ir neatkarīga, patstāvīga iestāde. Līdz ar to tas demokrātiskās leģitimitātes vājums visizteiktāk izpaužas tieši tajā aspektā.

Nu, mūsu konkrētās lietas ietvaros, es teiktu, ka nav nozīme ne tam, ka Latvijas Bankas padome ir apstiprināta Saeimā, ne otram elementam tādā izpratnē, ka Latvijas Banka, mūsaprāt, šeit neveic autonomu funkciju, neveic tādu darbību, dēļ kā viņai ir piešķirts patstāvīgas iestādes statuss. Līdz ar to pret Latvijas Banku, mūsaprāt, šeit būtu jāattiecas kā subjektu, kāds varētu būt bijis tikpat labi arī Satiksmes ministrija vai Valsts ieņēmumu dienests, kuram arī varētu piešķirt funkciju uzraudzīt kaut kādu jautājumu.

G. Kusiņš.

Jā... Paldies.

Otrs jautājums. Klausoties jūsu paskaidrojumu, es vienkārši mēģināšu tā, kā saka, lakoniski veikt tādu apkopojumu. Vai es pareizi saprotu jūsu pozīciju.... Jūs uzskatāt un atsaucāties arī uz pieaicināto personu viedokļiem... ka likumdevējs šajā Novēršanas likuma 11. pantā ir noteicis gadījumus, kad jāidentificē klienti. Un vai jūs uzskatāt... vai es pareizi es jūs saprotu, ka tas būtu uzskatāms par likumdevēja izlemtu jautājumu. Es saprotu, ka šajā 11. pantā ir noteikti otrās daļas 1. punktā apjoms un otrās 2. punktā ir neparasti darījumu pazīmju saraksts un tur ir Ministru kabineta 1071. noteikumi, kur tad ir šis 8 tūkstoši eiro kā sliekšnis. Vai es pareizi saprotu jūsu pozīciju, ka jūsu pozīcija balstās uz to, ka Latvijas Banka šinī gadījumā ir rīkojusies pretēji tam, ko likumdevējs jau it kā pats ir izlēmis, pats izlemjot par 15 tūkstošiem eiro un neparastus darījumus deleģējot Ministru kabinetam, kurš ir noteicis mazāku prasību, bet ievērojot šo deleģējumu. Un jūs tad uzskatāt, ka Latvijas Banka nebija tiesīga noteikt citu sliekšni... kas tād... neparastus darījumus Ministru kabinetam deleģē un 15 tūkstoši ir likumdevējam. Pareizi es saprotu?

M. Šķiņķis.

Jā, jā... tāds ir mūsu uzskats, ka likumdevējs nevarētu būt vēlējies to atļaut darīt un par to liecina šī 11. panta otrās daļas uzbūve.

G. Kusiņš.

Sakiet, lūdzu, un tad man ir nākošais jautājums. Ja es pareizi saprotu, jūs arī norādījāt, ka Finanšu un kapitāla tirgus komisija šobrīd nav izdevusi neko tādu, kas attiektos uz šo jomu.

M. Šķiņķis.

Ciktāl mums zināms, attiecībā uz jaunu klientu identifikācijas gadījumu, valūtas maiņas pakalpojumu tirgū Finanšu un kapitāla tirgus komisija varēs precizēt... bet ciktāl mums ir zināms, tad nē. Katrā ziņā kāds jauns klientu... šāda veida jauns klientu identifikācijas gadījums, ka tiek samazināts likumdevēja noteiktais sliekšnis, nav paredzēts.

G. Kusiņš.

Un tad turpinot to sasaisti, ko jūs veicāt ar šīm deleģējošām normām, šī deleģējošā norma ir 47. panta trešajā daļā. Jūs pareizi norādījāt, ka līdzīga redakcija... par tik, par cik... līdzīga redakcija ir otrajā daļā, kur ir deleģējums Finanšu un kapitāla tirgus komisijai. Sakiet, lūdzu, vai tas deleģējums, jūsuprāt, piešķir iespēju samazināt šo summu?

M. Šķinkis.

Manuprāt, nē.

G. Kusiņš.

Paldies jums.

A. Laviņš.

Paldies.

Tiesnesis Ķinis uzdos jautājumus. Lūdzu!

U. Ķinis.

Man arī ir viens jautājums jums. Jūs atzīstat, es domāju, ka tas neapstrīdami izriet no likuma, ka Latvijas Bankai ir zināmas tiesības, teiksim, noteiktas ar šo Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas likumu. Sakiet kā jūs traktētu tad 47. panta 2. punktu, konkrēti aiz... pēdējo palīgteikumu... tā tad, "kā arī veikt darbības, lai nepieļautu vai samazinātu noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas vai terorisma finansēšanas iespējas". Ko jūs ieskatiet, ko likumdevējs drīkstētu paredzēt, kādas tad būtu tās rīcības brīvības robežas, likumdevējam realizējot šo punktu?

M. Šķinkis.

Es drīkstu ātri pārlasīt?...

Jā... manuprāt, darbības, kuras būtu jāveic un kuras varētu veikt, ir kontrolējošas, uzraudzības dabas darbības. Tās varētu būt ieteikumu izdošana, jaunu, teiksim tā... elementu vai noziedzīgas darbības aktualitāšu nodošana uzraugāmiem subjektiem par to, kādas varbūt jaunas tendences ir parādījušās konkrētajos tirgos, no kā ir jāuzmanās. Tas varētu būt visplašākais darbību kopums, bet, apstājoties pie tiesībām izdot normatīvos aktus.

U. Ķinis.

Bet 46. panta trešā daļa taču paredz, ka Bankai ir saistošas prasības.. jāizdod, lai likumā noteikto pienākumu izpildītu. Tas nozīmē arī to, ka izvērtētu arī šos attiecīgos riskus acīmredzot. Vai jūs tā nedomājat?

M. Šķinkis.

Nu, mums šķiet, ka te ir tā problēma par atbilstību Satversmes 1. pantam. Te ir tā lielā problēma, ka jāatbild vispirms ir uz jautājumu, vai Latvijas Banka vispār varētu izdot normatīvo

aktu šajā jomā. Mūsaprāt, atbilde ir nē. Līdz ar to arī šo 47. panta trešās daļas tvērumu nevar interpretēt tik tālu, ka Latvijas Banka varētu izdot normatīvos aktus. Te ir divi ceļi, kā problēmu risināt. Atkāpjoties... vispirms jāsaka, ka 46. pants uzskaita vēl veselu virkni subjektu, kuri arī ir šī likuma izpratnē subjekti, kas uzrauga likuma subjektus. Tur ir Latvijas... Satiksmes ministrija uzrauga Latvijas Pastu, Valsts ieņēmumu dienests grāmatvežus un tā tālāk. Ja jau visi subjekti, kas uzrauga šos likuma subjektus, drīkstētu izdot normatīvos aktus, tad jau likumā būtu jāieraksta, ka visi šie subjekti var izdot saistošus noteikumus. Tas nav izdarīts tāpēc, ka likumdevējs, mūsaprāt, kļūdains ir varbūt domājis, ka Latvijas Banka var tādus izdot. Bet Latvijas Banka, mūsaprāt, to nedrīkst darīt. Līdz ar to, teiksim tā... tās tvērumu vai argumentu tvērumu ierobežo Satversmes 1. pants.

Atbildot varbūt vēlreiz uz jūsu jautājumu par 47. panta pirmās daļas 2. punktu. Šis punkts attiecas kā uz Latvijas Banku, tā arī uz Valsts ieņēmumu dienestu. Un tā kā Valsts ieņēmumu dienests šobrīd izpilda un veic darbības, lai nepieļautu un samazinātu noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas iespējas, tieši tāpat Latvijas Banka to drīkstētu darīt. Un Valsts ieņēmumu dienests izdod padomus un tā tālāk.

A. Laviņš.

Labi. Paldies.

Sēdieties, lūdzu!

Vārds faktisko apstākļu izklāstam un juridiskā pamatojuma izklāstam Latvijas Bankas pārstāvim. Lūdzu! Arī ir 30 minūtes jūsu rīcībā.

J. Pleps.

Paldies.

Augsti godātā tiesa! Ļoti līdzīgi kā pieteikuma iesniedzējs, es arīdzan savu uzstāšanos mēģināšu strukturēt vairākās daļās.

Vispirms es īsi pieskaršos jautājumam par tiesībām veikt komercdarbību un tiesiskās vienlīdzības principa piemērošanas īpatnībām šajā jomā. Pēc tam es runāšu par Latvijas Bankas tiesībām izdot normatīvos aktus. Noslēgumā es pieskaršos jautājumam, vai šajā gadījumā ir ievērots deleģējums, kas ir paredzēts noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas un terorisma finansēšanas novēršanas.... godātā tiesa, es lūgtu atļauju šo likumu saukt vienkārši par Likumu, pieņemot, ka es viņu lietoju ar lielo burtu, ja es nesaku savādāk... tāpat šī Likuma 47. panta trešās daļas pamatojumā.

Un noslēgumā, ja laiks atļaus, es izteikšu dažus vispārējus apsvērumus par faktisko situāciju attiecībā uz kredītiestāžu praksi un salīdzināmību ar kapitālsabiedrībām.

Godātā tiesa! Lietā ir apstrīdēta Latvijas Bankas 2014. gada 15. septembra noteikumu Nr. 141... turpmāk es viņus saukšu Noteikumi, 19. un 20. punkts. Tātad šīs apstrīdētās normas, kas paredz klientu un patiesā labuma guvēja identifikācijas pienākumu, ja darījuma summa ir no 2 tūkstoši eiro līdz 7999,99 eiro. Un ir apstrīdēta šo normu atbilstība Satversmes 1., 64. un 91. panta pirmajam teikumam.

Latvijas Banka ir sniegusi atbildes rakstu 2015. gada 15. jūnijā un viedokli par lietas materiāliem 2015. gada 14. decembrī. Abos dokumentos izklāstīti argumenti. Latvijas Banka uztur spēkā šos izteiktos argumentus un papildus tam šajā uzrunā es mēģināšu vērst uzmanību gan uz nozīmīgākajiem argumentiem, kā arī kuriem varētu būt nozīme lietas izskatīšanā, gan arī dzan, reaģējot uz pieteikuma iesniedzēju argumentāciju uz jautājumiem, kas ir iezīmējušies stadijā pēc rakstveida dokumentu iesniegšanas.

Latvijas Banka uzskata... joprojām uzskata, ka apstrīdētās normas atbilst Satversmei un ļoti līdzīgi mēs uzskatām, ka šī lieta ir nozīmīga. Šajā lietā ir skarti vairāki nozīmīgi tiesību jautājumi un šķiet, viens no nozīmīgākajiem jautājumiem ir jautājums par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas un terorisma finansēšanas novēršanu. Tas ir salīdzinoši jauns izaicinājums ne tikai Latvijai, bet Eiropai un pasaulei, un starptautiskās situācijas izmaiņas rāda, ka šajā jomā valstis saskarās ar arvien jauniem izaicinājumiem, ko parāda arī tas, ka nepārtraukti nāk jaunas rekomendācijas, tiek pilnveidoti regulējumi šajā jomā un tātad ir jautājums par to, kāda ir valsts rīcības brīvība šajā specifiskajā jomā un kādas ir tiesības vai kāds pamattiesību standarts ir komersantiem, kas saskaras ar šo jomu. Es saprotu, ka personas, kas gribētu tā kā vienkārši šajā jomā veikt darījumus, tas ir ārpus šīs lietas ietvariem, jo mēs runājam par komersantu, kas veic savu komercdarbību noteiktā jomā.

Godātā tiesa! Patiešām pieteikuma iesniedzējam ir tiesības veikt komercdarbību. Taču tiesības veikt komercdarbību nav absolūtas, jo, tā kā tas ir elements no tiesībām uz īpašumu, pastāv gan noteikti īpašnieku, komercdarbības veicēju, pienākumi pret sabiedrību, gan arī dzan pastāv un vispārēji atzīti ir komercdarbības veidi, kas ir aizliegti ar likumu, komercdarbības veidi, kas ir pretēji likumam, reliģijai vai labiem tikumiem, kā arī komercdarbības veidi, kas prasa īpašus nosacījumus vai īpašu kārtību, lai varētu ar tiem nodarboties. Tātad pastāv nosacījumi komercdarbības veikšanai.

Un viena no būtiskākajām lietām, kāpēc šajā lietā ir ļoti svarīgs gan tiesas jautājums, gan arī tas jautājums, ko es uzdevu pieteikuma iesniedzējiem, par mērķi — kāds ir pieteikuma mērķis, respektīvi, vai atbrīvoties no prasības identificēties summā no 2 tūkstoši līdz... nu, vienkāršības labad sakot, nesasniedzot 8 tūkstošus eiro... atbrīvoties no šī pienākuma, vai panākt, ka šis pienākums tiek paredzēts arī citiem, nosacīti sakot, subjektiem. Jo tas, kas ir ļoti specifiski šajā jomā, kas attiecas uz noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu un terorisma

finansēšanas novēršanu, ka tās personas, kas vēlas izmantot šo regulējumu, rūpīgi gatavojas un ir izdomājušas shēmas, kā varētu izmantot pastāvošos robus, lai apietu likumu. Un līdz ar to šī likuma struktūra, ko mēs varam vērot, kā likumdevējs to izstrādājis atbilstoši starptautiskajām rekomendācijām un Eiropas Savienības prasībām, ir ārkārtīgi kompleksa. Likuma struktūra ir sadalīta pa, nosacīti sakot, pa likuma subjektiem — zvērināti revidenti, finanšu iestādes, kredītiestādes, kapitālsabiedrības, kas veic skaidras naudas maiņu, zvērināti advokāti, zvērināti notāri. Pa dažādiem subjektiem, kas var saskarties ar šiem riskiem. Šiem dažādajiem subjektiem likums ir iestrādājis uz riska analīzi vērstu pieeju, ka katrs subjekts izvērtē pats savus riskus. Un es vēlētos vērst tiesas uzmanību uz likuma 7. pantu, kas regulē iekšējās kontroles sistēmu. Izveidojot iekšējās kontroles sistēmu, likuma subjekts paredz, tas ir minimālais standarts, ko šajā sistēmā paredz likuma subjekts... katrs likuma subjekts priekš sevis var paredzēt papildus prasības, lai novērstu šos riskus, ka caur viņa komercdarbību varētu notikt vai nu noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšana vai, iespējams, pat terorisma finansēšana.

Otra lieta, kas šeit ir. Katram šī likuma subjektam, kas darbojas šajā jomā, ir paredzēta specifiska uzraudzības institūcija, kurai ir nepieciešamā kompetence un nepieciešamie instrumenti, lai gadījumos, kad likuma subjekts netiek galā ar savu risku izvērtējumu, vai nu individuāli konkrētajam subjektam, vai vispārēji ar normu, noteiktu šādu rīcības modeli, lai novērstu riskus. Un papildus tam tad pastāv arī attiecīgi šis uzraudzības un kontroles dienests, kas ir izveidots specifisks un, protams, lielais likumdevēja rāmis — likums. Tātad ļoti specifiska, ļoti sazarota struktūra.

Un tā ir tā lieta, par ko Satversmes tiesa jau ir izteikusies vienreiz lietā, pārbaudot šī paša likuma atbilstību Satversmei, ka katrā zarā ir specifiska situācija, pie katra likuma subjekta un tas ir jautājums vērtējams atsevišķi. Un tā ir šīs lietas lielākā problēma, godātā tiesa.

Latvijas Banka pārrauga kapitālsabiedrības, kas nodarbojas ar skaidras naudas mainīšanu. Tā ir Latvijas Bankas atbildība, kas ir uzlikta Latvijas Bankai ar likumu un ar šo likumu uzraudzīt arī noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas un terorisma finansēšanas novēršanas riskus šajā segmentā. Latvijas Bankai ir paredzēts deleģējums likuma 47. panta trešajā daļā regulēt normatīvi šīs prasības, lai mazinātu riskus tieši šajā jomā. Jautājums, kas pastāv attiecībā uz kredītiestādēm, kā jau tika identificēts, tas ir cits likuma subjekts un tam ir cita pārraudzība — Finanšu un kapitāla tirgus komisija — 47. panta otrā daļa.

Un šeit es pieskaršos tiesiskās vienlīdzības principam, jo tiesiskās vienlīdzības princips paredz, ka var būt pieļaujama atšķirīga attieksme pret personām, kas ir atšķirīgos apstākļos un var būt pat pieļaujama atšķirīga attieksme pret personām, kas atrodas vienādos un salīdzināmos apstākļos, ja tai ir objektīvs un saprātīgs pamats. Un šeit ir tas, ka tiesiskās vienlīdzības princips nestrādā ārpus jomas, par kuru mēs runājam. Man šajā gadījumā jāskatās uz noziedzīgi iegūto

līdzekļu legalizēšanas un terorisma finansēšanas novēršanas jomu kontekstā ar komercdarbības veikšanas nosacījumiem.

Un tieši tas pats parādās, ka, balstoties tikai uz tiesiskās vienlīdzības principu, nevar īsti pateikt, kādai ir jābūt attieksmei. Visiem — 2 tūkstoši vai nevienam 2 tūkstoši. Un tā ir tā lieta arī, uz ko šajā lietā jāgūst atbilde. Un mēs nevaram izprast tiesību normu ārpus tās piemērošanas prakses un realitātes. Un, kā jau minēju, šī norma ir izdota, pamatojoties uz deleģējumu, kas ietverts likuma 47. panta trešajā daļā, tā pieder regulējuma blokam, kas vērsts uz noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas un terorisma finansēšanas novēršanu.

Šī sistēma balstās uz risku analīzi balstīto pieeju. Un man šķiet, šajā lietā ir izskanējušas divas mazliet tādas neprecizitātes. Viena lieta, ko mēs saprotam ar riskiem. Tas, ko pieteikuma iesniedzējs citēja un uzrādīja, tie ir tā saucamie klienta riski. Tie ir riski, ar kuriem jāreķinās likuma subjektam tad, kad klients nāk veikt darījumu. Taču papildus klienta riskiem, pastāv arī sektora iekšējie riski, pastāv institucionālie riski. Šie riski ir dažādi. Un attiecīgi teorijā ir atzīts, ka likuma subjektam ir jāņem vērā visi šie riski, kas var attiekties. Un vēl jo vairāk — uzraudzības institūcijām, uzraugot šo konkrēto sektoru vai tirgu, ir jāraugās arī uz visiem iespējamiem riskiem.

Otra lieta, kas izskanēja, bija jautājums par to... par darījuma attiecībām. Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas novēršana un terorisma novēršana neieslēdzas tajā brīdī, kad sākas darījuma attiecības. Tās pastāv jau pirms, pat tad, kad klients grib veikt vienu darījumu, arī uz vienu darījumu attiecas šis risku novēršanas pienākums. Un arī, ja likuma subjekts atsakās veikt darījumu, likuma subjekts saka, ka viņš neveiks šo darījumu, arī tad darbojas šis te risku novēršanas pienākums, arī tad var būt situācija, kad ir jāziņo, ka bija šāda situācija, ka tika mēģināts legalizēt līdzekļus vai veikt šīs darbības.

Un es jau minēju likuma struktūru. Šī nošķiršana starp kapitālsabiedrībām, kas veic skaidras naudas mainīšanu un kredītiestādēm lielā mērā izriet no paša likuma struktūras.

Godātā tiesa! Es jau minēju, ka atšķiras uzraudzības institūcijas... Vienā gadījumā tā ir Finanšu un kapitāla tirgus komisija, otrā ir Latvijas Banka. Atšķiras instrumenti, kas ir piešķirti. Ir atšķirība starp 47. panta otrās daļas formulējumu — komisijai ir tiesības — un trešās daļas formulējumu — Bankai ir pienākums izdot.

Likumā ir apmēram piecas atšķirības, kur, paredzot regulējumu finanšu iestādēm vai kredītiestādēm, tiek izdarīta atruna, ka tas neattiecas uz kapitālsabiedrībām, kas nodarbojas ar skaidras naudas maiņu. Tātad likumdevējs ir skatījies visas likuma sistēmas ietvaros kā uz dažādām lietām.

Pieteikuma iesniedzējs ir tērējis daudz laika, mēģinot pierādīt arī ar pierādījumiem, kas ir nonākuši tiesas rīcībā, ka pastāv vienādi un salīdzināmi apstākļi. Vienkāršota vīzija droši

vien, kas labāk nostrādātu. Ir tas pats lodziņš, tas pats cilvēks ar skaidru naudu, pretī otrs cilvēks, kas izsniedz citu naudu. Un ja mēs šādi raugāmies, droši vien patiešām nav atšķirības, kur aiziet samainīt naudu, jo pa to lodziņu jau izsniegs pretī naudu. Taču mums ir jāraugās šajā situācijā mazliet sistēmiskāk un niansētāk, kā to parāda arī paša likuma struktūra. Pastāv pietiekami daudz atšķirību, lai mēs varētu runāt, ka kredītiestādes un kapitālsabiedrības, kas nodarbojas ar skaidras naudas maiņu, neatrodas vienādos un salīdzināmos apstākļos, pat ja tāds šķitums ratos pirmajā uzmetienā. Viena lieta, ko es jau minēju — likumdevējs vismaz piecos gadījumos ir paredzējis skaidru izņēmumu šīm kapitālsabiedrībām. Attiecībā uz speciāla valdes locekļa iecelšanu, kas atbildīgs par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas sistēmas darbību, attiecībā uz ziņošanas pienākumiem speciāliem. Tātad likumdevējs ir rēķinājies, ka tas ir kaut kas savādāks.

Nākamā lieta. Mums ir jāņem vērā, ja mēs runājam par komercdarbību... šī lieta droši vien ir par tiesībām gūt peļņu. Un ja mēs raugāmies uz kapitālsabiedrībām, kas nodarbojas ar skaidras naudas maiņu, šo kapitālsabiedrību pamatdarbības veids ir šīs skaidras naudas maiņa. Tas ir tas iemesls, kāpēc šīs kapitālsabiedrības ir izveidotas. Jā, tās var sniegt citus pakalpojumus. Bet primāri to mērķis ir gūt peļņu, mainot skaidru naudu, jo citādi jau netiktu uzturēta... nebūtu komercdarbība. Savukārt kredītiestādēm, atbilstoši Kredītiestāžu likumam, ir pieejami vismaz četrpadsmit finanšu darījumu veidi. Vismaz četrpadsmit finanšu darījumu veidi., tajā skaitā, protams, arī skaidras naudas maiņa, bet tā nav lielākā, kas varētu pastāvēt.

Protams, Latvijas Bankas pienākums nav aizstāvēt kredītiestādes vai skaidrot Finanšu un kapitāla tirgus komisijas pozīciju attiecībā uz kredītiestāžu uzraudzību. Es pieļauju, ka to vislabāk izdarīs Finanšu un kapitāla tirgus komisijas pārstāvis. Bet tas, kas iezīmējas dokumentos un ko mēs redzam, ka kredītiestādes lielākoties orientējas uz ilgtermiņa darījumiem, uz lielākiem darījumiem, kas var nest lielāku peļņu un tas, kas šeit varētu būt raksturīgi, ir tas, ka šeit ļoti nozīmīga ir uzticamība un reputācija. Jebkādas problēmas ar noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu, jebkādas iespējamās problēmas šajā jomā uzreiz ietekmē šo kredītiestāžu reputāciju starptautiskajā tīklā, šo kredītiestāžu reputāciju tautsaimniecībā un tas ir tas risks, ko kredītiestādes vērtē. Un kredītiestādēm vajadzētu būt vairāk ieinteresētām un arī likums pagērē, ka kredītiestādes ir pašas spējušas izveidot vēl komplikētāku risku izvērtēšanas sistēmu, kas izķer iespējamās problemātiskos gadījumus. Protams, ne visi gadījumi tiek izķerti. Ar to ir jāreķinās.

Bet tas, kas šeit atšķiras un tas, kas šeit vēl ir atšķirīgs.... Atšķirīgs ir jautājums par darbinieka, kas sēž, nosacīti sakot, pie šī lodziņa, kvalifikācija un kompetence. Kredītiestādē principā pie lodziņa atrodas cilvēks, kurš ir spējīgs veikt šos četrpadsmit finanšu darījumus. Varbūt ne visus četrpadsmit, bet lielāko daļu no tiem. Viņš ikdienā saskaras ar dažāda veida

klientiem, kas nāk veikt dažādus darījumus un attiecīgi šis darbinieks ir kompetentāks, apmācītāks, lai identificētu iespējamus riskus un reaģētu.

Attiecībā uz skaidras naudas maiņu, mēs atbildes rakstā arīdžan norādījām, ka šajā gadījumā tā ir salīdzinoši vienkārša darbība — samainīt vienu naudas kaudzīti pret otru naudas kaudzīti. Kas atsevišķos gadījumos rada problēmas? Tas ir tas, ko Latvijas Banka ir konstatējusi savā uzraudzībā pār kapitālsabiedrībām, kas veic skaidras naudas maiņu, ka parādās problēmas, kad darījumi tiek sadalīti, blakus vienā laikā ar nelielu intervālu tiek veikti dažādi darījumi par vienādām summām, kas kopā veido lielu summu. Latvijas Banka ir iesniegusi vienu konkrētu lietu, kur tas ir, tā sakot, arī konstatēts ar Latvijas Bankas aktu vienai kapitālsabiedrībai, kur šāda prakse ir bijusi.

Tieši tāpat, eiro ieviešanas gadījumā, kad šis sliekšnis no 5 tūkstošiem pieauga līdz 8 tūkstošiem, ir vērojams tas, ka strauji pieauga arī šī summa, līdz kuram tiek mainīts. Ja iepriekš tie bija 5 tūkstoši lati un turējās, tad, ieviešot eiro, tika noteikti 8 tūkstoši eiro, kas ir mazliet vairāk un pārsteidzošā kārtā šī mainīšana pieauga šajā starpposmā.

Tieši tāpat atšķiras prasības izveidošanai banku... kredītiestādes izveidošanai gan pamatkapitāls, gan arī forma un kapitālsabiedrībām. Tātad šīs atšķirības pastāv..

Un tā pārlicība ir tāda, ka, balstoties uz arīdžan uzraudzības instrumentiem, kas ir izmantoti, un arī tas, kas parādās starptautiskajos standartos, ka gan “MONEYVAL”, gan arī “EUROVAL”, gan arī finanšu šīs te starptautiskās rekomendācijas organizācijas, kredītiestādes aplūko vienā risku kategorijā, skaidras naudas maiņas punktus — citā risku kategorijā, kurām pietuvina vai ar kurām salīdzina parasti tādu lietu kā maksājumu iestādes. Vislabāk zināms kā “Western Union” piemērs. Un attiecībā uz “Western Union” maksājumu iestādēm ar regulu ir noteikts identifikācijas pienākums tūkstoš eiro.

Līdz ar to tas ir jautājums, ko mēs ar to salīdzinām. Un, acīmredzot, es pieļauju, ka starptautiskās organizācijas un teorija raugās uz to kā ne tikai klienta risku, bet arī sektora risku un institucionālo risku.

Ja mēs tomēr... nu, godātā tiesa uzskatītu, ka tomēr šie subjekti ir vienādos un salīdzināmos apstākļos, ja mēs tomēr to pieļautu un uzskatītu... mums šķiet, ka pastāv arī atšķirīgas attieksmes attaisnojāmība, jo ir leģitīmais mērķis šai darbībai, tas ir, novērst noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju un terorisma finansēšanu. Tas ir leģitīms mērķis, ko Satversmes tiesa ir atzinusi lietā Nr. 2008-47-01 arīdžan, kas kalpo sabiedrības drošībai un citu cilvēku tiesībām.

Latvijas Bankas izvēlētais instruments ir piemērots leģitīmā mērķa sasniegšanai, jo tas ļauj novērst Latvijas Bankas iepriekš identificētos trūkumus. Ja agrāk nosacīti varēja sadalīt līdz 8 tūkstošiem summu vairākās daļās, dalot līdz 2 tūkstošiem tas kļūst komplicētāk un,

iespējams, tā plūsma, kas vērojama attiecībā uz kredītiestādēm, ko pieteikuma iesniedzējs mēģina parādīt, ka tur var samainīt šobrīd, ir šīs normas efekts, ka šajā jomā riski ir mazināti būtiski un tas ir tas jautājums, kāda ir reakcija citos sistēmas zaros, lai valstī kopumā būtu apmēram vienādi salīdzināmi riski.

Šādai normai, neapšaubāmi, ir preventīvs efekts. Tas, ko liecina arīdzan iesniegtie pieteikuma iesniedzēja pierādījumi, ja persona ir informēta, ka būs jāuzrāda personu apliecinošs dokuments, persona izvēlas neveikt darījumu. Tas ir ļāvis pieaugt ziņojumu skaitam par iespējamajiem pārkāpumiem.

Nav cita saudzējošāka līdzekļa, kas ļautu sasniegt legītīmo mērķi tādā pašā kvalitātē, jo šis ir salīdzinoši vienkāršs mehānisms, normatīvs mehānisms, kas sniedz atvieglojumu kapitālsabiedrību iekšējās kontroles sistēmas prasībām. Ja ir 2 tūkstoši, ir pienākums identificēties. Tas vēl nenozīmē pienākumu ziņot. Un, godātā tiesa, ja nauda ir iegūta tiesiskā ceļā, ja nauda ir iegūta uz tiesiska darījuma pamata, kur ir problēmas uzrādīt personu apliecinošo dokumentu, sevišķi, ja tas ir vienreizējs gadījums? Problēmas rodas gadījumā, ja šī ir neskaidra nauda vai problēmas rodas gadījumā, ja es katru dienu nāku mainīt, kā izskanēja vienā no pierādījumiem. Šis risinājums nav komplikēts ne kapitālsabiedrībām, ne arī pašiem lietotājiem — neprasa papildu investīcijas ne aprīkojumā, ne apmācībās. Un kas ir būtiski — tas ļauj palikt tirgū arī, nosacīti sakot, mazajiem spēlētājiem valūtas maiņā, jo valūtas maiņas punkti ir dažādi, tās kapitālsabiedrības ir dažādas. Un teiksim, ja tiktu noteiktas kaut kādas institucionālas prasības vai līdzīgas aprīkojuma prasības, kādas ir kredītiestādēm, es stipri šaubos, vai visi valūtas maiņas punkti varētu atbilst šīm lietām.

Un sabiedrības ieguvums. Neapšaubāmi, ir sasniegts un tas ir vērojams, ka mazinās neskaidras naudas plūsma, attiecīgi ir pieaudzis ziņojumu skaits par aizdomīgiem vai neparastiem darījumiem un tas lielā mērā ir parādījies arīdzan starptautiskajos novērtējumos, vērojot, teiksim, OECD ziņojumu par situāciju tautsaimniecībā. Šis sektors, teiksim, ja sākotnēji bija parādījies, šobrīd netiek skatīts kā problemātisks.

Godātā tiesa, runājot par kritērijiem vai tiesībām izdot normatīvos aktus. Es vēlētos sākt ar Latvijas Bankas tiesībām izdot normatīvos aktus... vēlētos sākt ar jautājumu par to, ka Latvijas situācija ir rāda, ka Satversme nenosaka tiesību avotus tiešā tekstā, rakstītā tekstā un Satversmē rakstītā tekstā pat nenosaka Ministru kabineta tiesības izdot noteikumus. Arī tas nav ierakstīts Satversmē tiešā tekstā. Šis jautājums ir atstāts tam regulējumam vai tai Satversmes daļai, kas nav rakstīta, kas pastāv kā konstitucionāla tradīcija vai materiālā Satversme. Un šeit ir patiešām jāņem vērā Satversmes tiesas spriedums lietā Nr. 2006-05-01 par Radio un televīzijas padomi, kur Satversmes tiesa atzina, ka šādas iestādes pastāv un to pastāvēšana ir konstitucionāla. Un ir ļoti daudz un dažādi kritēriji, bet, ja mēs raugāties secīgi, visupirms šīs

apstrīdētās normas ir izdotas uz speciālā pilnvarojuma pamata. Likumdevējs ir apsvēris šo jautājumu un likuma 47. panta trešajā daļā ir formulējis pienākumu izdot šādus noteikumus. Likumdevējs bija regulāri apsvēris šos jautājumus un kopš 90. gadu sākuma Latvijas Banka ir izdevusi vairāk nekā simts noteikumus, kas ir pastāvējuši un darbojušies. Noteikumi ir pieņemti pienācīgā procedūrā, izsludināti "Latvijas Vēstnesī" un pieejami. Pastāv tiesiskās aizsardzības iespējas. Šajā lietā šie noteikumi ir apstrīdēti, pastāv iespēja pārliecināties par šo noteikumu tiesiskumu.

Attiecīgi Satversmes 57. panta saka, ka šie jautājumi ir likumdevēja izšķiršanās jautājumi, noregulējami ar likumu. Un mēs varam arī saskatīt, atbildes rakstā bija plašāk vērsta uzmanība, konstitucionālās tradīcijas pastāvēšanu un diezgan pārliecinošu attiecībā uz Latvijas Banku.

Savukārt attiecībā uz deleģējumu. Deleģējums ir formulēts precīzi un saprotami. Tajā ir parādīti vairāki nosacījumi, kam ir jāparādās un ir skaidra likumdevēja griba uzlabot esošo situāciju. Tas, kas iezīmējās iepriekš, Latvijas Bankai bija ieteikumi šajā jomā un tika konstatēts, ka tas uzrāda noteiktas problēmas un tur iezīmējas atsevišķas nepilnības un tāpēc tika mainīts instrumentu klāsts, pārejot no ieteikumiem uz noteikumiem. Bankas noteikumi ir vērsti, lai sasniegtu likuma mērķus. Satversmes tiesa ir vairākkārt norādījusi, ka, nepaliekot šaura formulējuma ietvaros, ir jāraugās uz visu sistēmu. Un likuma mērķis ir novērst noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas un terorisma finansēšanas iespējas. Tas ir likuma mērķis. Likums kā tāds ir uz to vērst un ir attiecīgi likuma subjektīvie instrumenti, kas tam ir piemēroti. Un uzraugošajai institūcijai, ja tā konstatē, ka ir nepilnības attiecīgajā sektorā, ir šāds pienākums.

Godātā tiesa! Līdz ar to man šķiet, ka šie noteikumi ir izdoti, precīzi ievērojot deleģējumu un līdz ar to lūdzu atzīt apstrīdētās normas par atbilstošām Satversmes 1., 64. un 91. panta pirmajam teikumam.

A. Laviņš.

Paldies.

Pieteikuma iesniedzējas pārstāvjiem... Vai būs jautājumi Latvijas Bankas pārstāvim?

M. Šķiņķis.

Jā, liels paldies.

Vispirms par Latvijas Bankas tiesībām izdot normatīvos aktus. Es pareizi sapratu, ka Latvijas Bankas uzskats ir, ka Satversmes 57. pants ļauj likumdevējam brīvi izvēlēties, kādus normatīvos aktus uzticēt izdot Latvijas Bankai?

J. Pleps.

Godātais pieteikuma iesniedzēj! Latvijas Bankai ir nošķirta noteikta kompetence, kuru paredz likums “Par Latvijas Banku” un Latvijas Banka var regulēt tos jautājumus, kas ir nodoti Latvijas Bankas kompetencei.

M. Šķiņķis.

Vai es pareizi sapratu... Jūsaprāt, jebkurš jautājums, kas ir nodots Latvijas Bankas kompetencē, arī piemēram uzraudzības jautājums, automātiski nozīmē, ka tā ir tā kompetence, kura ir jāizņem ārā no Ministru kabineta padotības sistēmas un kā dēļ Latvijas Banka ir izveidota?

J. Pleps.

Godājamais pieteikuma iesniedzējas pārstāvi! Likums “Par Latvijas Banku”, man šķiet, pietiekami skaidri paredz... tā ir likumdevēja griba, kas pausta izveidojot Latvijas Banku, ka likums “Par Latvijas Banku” apraksta Latvijas Bankas kompetenci, tostarp, arī šo jomu definē un likums “Par Latvijas Banku” normatīvi nenodala tās funkcijas šķietami, kas būtu... Es pieļauju, ka šis jautājums ir saistīts ar Centrālās Bankas funkciju pildīšanu, kas izriet no Eiropas Savienības dibināšanas līgumiem, bet likuma ietvaros šis dalījums nav veikts un tieši pretēji, likuma 13. pantā likumdevējs ir skaidri paredzējis otrajā daļā — Latvijas Banka ir neatkarīga savu lēmumu pieņemšanā un to praktiskajā realizēšanā. Tā ir likumdevēja normatīva izšķiršanās, ka tā kompetence, kas ir nodota Latvijas Bankai, netiek dalīta un Latvijas Banka ir neatkarīga savu lēmumu pieņemšanā.

M. Šķiņķis.

Bet vai jūs neredzat šeit lielu risku. Es saprotu, ka ir jomas, kuras arī Satversmes tiesa Radio un televīzijas padomes lietā norādīja... piemēram, Bankai valūtas cenu stabilitātes jautājums... tai ir iemesls, kādēļ šīs jomas ir nodotas patstāvīgai iestādei autonomas funkcijas realizēšanai. Bet Radio un televīzijas padomes lietas spriedums arī rāda un Satversmes tiesa to arī norādīja, ka patstāvīgām iestādēm var nodot arī jautājumus, kas nav... kas pēc būtības tikpat labi varētu būt nodoti ne patstāvīgai iestādei gluži vienkārši tāpēc, ka likumdevējs tā ir izšķīries. Vai es pareizi sapratu, ka jūsu arguments ir tāds, ka, tiklīdz ir atzīta subjekta, Latvijas Banka, kā patstāvīgas iestādes pastāvēšana, tālāk tā ir likumdevēja brīva izvēles rīcība, kādu vien jautājumu vēlas viņš var nodot izšķiršanai Latvijas Bankai, arī normatīvo aktu izdošanas jautājumus.

J. Pleps.

Likumdevēja rīcības brīvība pastāv tiktāl, kas ir saistīts ar to, kā būtu pareizi organizējama kādas konkrētas jomas pārraudzība. Jo Satversmes tiesa savā spriedumā runāja, ka tas nevar būt pašmērķis kādu jomu nodot... izejot no padotības Ministru kabinetam. Tikai tad, kad ir nepieciešams šo jomu izdalīt un noņemt nost un atdot autonomai institūcijai, tas ir iespējams. Un es mazliet papildināšu. Šajā ziņā, ja mēs raugāmies uz tām pašām kredītiestādēm, Latvijas Banka kādreiz pārraudzīja arī kredītiestādes. Un nevienam nav šaubu, ka kredītiestāžu pārraudzībai... arīdzan tai institūcijai, kas pārrauga kredītiestādes, ir jābūt šai neatkarībai. Ka kredītiestāžu pārraugš nevar būt padots Ministru kabinetam. Un līdz ar to mēs redzam, ka šī funkcija tika izņemta no Latvijas Bankas kompetences un tika veidots jauns regulators. Likumdevējam ir, nosacīti sakot, rīcības brīvība šajā jomā, bet tas, ko es redzu likumā, ka likumdevējs nav dalījis. Ja tā ir Latvijas Bankas kompetence, Latvijas Banka šajā jomā ir neatkarīga.

M. Šķiņķis.

Jā... bet sekojot jūsu loģikai... Jautājums tāpat ir noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas nozares uzraudzība. Ja sekotu jūsu loģikai un argumentācijai, tad viss šis jautājumu bloks būtu jānodod kādai patstāvīgai iestādei, jo, ja reiz ir nepieciešamība šo jautājumu bloku attiecībā uz valūtas maiņas darījumiem nodot patstāvīgai iestādei, jo tas ir tāds, ko nevarētu veikt pārvaldes institūcijas, tad kādēļ likumdevējs ir izvēlējis, piemēram, grāmatvežu uzraudzību uzticēt Valsts ieņēmumu dienestam?

J. Pleps.

Tas bija... Ja mēs runājam par Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas un terorisma finansēšanas novēršanas likumu, es minēju, ka šie subjekti ir dažādi un šīs uzraudzības institūcijas ir noteiktas, ņemot vērā tās, kuru rīcībā varētu būt vislabākās informācijas un kuras varētu būt kompetentākas īstenot šo uzraudzību.

M. Šķiņķis.

Tas būtu pret Satversmes 91. pantu. Bet mēs šobrīd runājam par Satversmes 1. pantu — par likumdevēja izšķiršanos ļaut Latvijas Bankai izdot normatīvo aktu noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas jomā. Sekojot jūsu loģikai vispār tikai patstāvīgas iestādes šādas darbības šajā nozarē varētu veikt. Tas neatspoguļojas likumdevēja...

A. Laviņš.

Es iejaukšos mazliet. Man aicinājums ir noformulēt jautājumu, lai Bankas pārstāvis varētu atbildēt. Šobrīd jau tāds sāņus solis ir, ka mēs citā diskusijā mazliet jau novirzāmies. Fokusējamies tomēr uz Bankas autonomo kompetenci, ir vai nav Bankai šajā ziņā kompetence un līdz ar to ir vai nav tiesības izdot arī saistošus normatīvos aktus. Lūdzu!

M. Šķiņķis.

Labi. Tad pēdējais jautājums par šo. Vai jūs varat apstiprināt, ka, jūsuprāt, Latvijas Bankai ir autonoma kompetence noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas jomā attiecībā uz valūtas maiņas pakalpojumu sniedzējiem?

J. Pleps.

Latvijas Bankai šāda kompetence ir noteikta ar likumu un šīs kompetences īstenošanā Latvijas Banka ir neatkarīga.

M. Šķiņķis.

Paldies.

Par pilnvarojumu. Apsvērumiem par šo jautājumu. Vai jūs varētu, lūdzu, precizēt jūsu pozīciju attiecībā uz pilnvarojuma jautājumu. Vai, jūsuprāt, šīs apstrīdētās normas precīzē Novēršanas likuma 11. panta otro daļu, vai deleģējošai normai nav nekāda sakara ar Novēršanas likuma 11. panta otro daļu.

J. Pleps.

Godājamais pieteikuma iesniedzējas pārstāvi, visupirms šis pilnvarojums izriet no šī 7. panta trešās daļas, kas ir saistīts ar to instrumentu, kas tiek piešķirts Latvijas Bankai kā uzraudzības un kontroles institūcijai. Un šeit jau iezīmējās no godājamās tiesas jautājumiem šī saistība ar 47., 46. pantu un es jau vērsu uzmanību uz likuma 7. pantu par šīs iekšējās kontroles sistēmas izveidošanu. Tātad iekšējās kontroles sistēmā iekļaut vismaz šīs lietas. Tātad var tikt noteikts augstāks standarts. Un ja mēs raugāmies uz 11. pantu, tad 11. pants paredz noteikt gadījumus, kad ir veicama, obligāti veicama, klienta identifikācija. Un šajos gadījumos šajā normās ir pietiekami daudz nenoteiktu tiesību jēdzienu, kas ir konkretizējami un kopsakarā raugoties uz 47. panta trešo daļu, 7. panta pirmo daļu un uzraudzības un kontroles institūcijas funkcijām, Latvijas Bankai šādas tiesības ir.

M. Šķiņķis.

Es varbūt vienu precizējošu... jo es no atbildes neguvu tādu pilnīgu atbildi. Tātad tas ir 11. panta otrajā daļā kāda no punktā minēto gadījumu detalizācija, vai arī tas ir jauns kāds gadījums? Vai tam vispār nav sakara ar 11. panta otro daļu... šīs apstrīdētās normas?

J. Pleps.

Es pieļauju, ka tas ir instruments, kas ir jāiekļauj iekšējās kontroles sistēmās, lai atvieglotu neparastu un aizdomīgu darījumu konstatēšanu.

A. Laviņš.

Labi. Atbilde bija skaidra.

M. Šķiņķis.

Par normas pieņemšanas apstākļiem. Jūs norādiat, ka normas pieņemšanas gaitā analizējāt tendences. Kādēļ lietā nav iesniegts neviens pierādījums vai dokuments, kas parādītu, ka tās tendences bija tādas, kas prasīja apstrīdēto normu pieņemšanu?

J. Pleps.

Es negribētu piekrist, ka šādi dokumenti nav iesniegti. Manuprāt, Latvijas Bankas atbildes rakstam ir pievienots 5. pielikums, uz ko es atsaucos arī savā runā par konkrētu gadījumu, kad tika identificēti noteikti pārkāpumi un šādi gadījumi ir bijuši arī dzan vairākkārtējo. Tieši tāpat Latvijas Bankas atbildes rakstā otrajā sadaļā, kas ir no 6. līdz 9. lapaspusei, ir izklāstīti Latvijas Bankas apsvērumi, kāda bija tā nepieciešamība pēc šāda regulējuma ieviešanas.

M. Šķiņķis.

Vienkārši zinot to, ka Latvijas Banka veic pārbaudes apmēram reizi gadā vienā valūtas maiņas punktā vai pat retāk, rodas loģisks jautājums: vai tiešām Latvijas Bankai ir šāds dokuments vai kāds pierādījums, kas apliecina tendences. Jūs atsaucāties uz vienu pārkāpuma lietu, vienu gadījumu. Jautājums: vai ir kāds vēl dokuments, kas apliecinātu, ka tā tendences tiešām tāda bija, kas prasīja nepieciešamību šādu normu pieņemt?

J. Pleps.

Latvijas Banka kā institūcija, kas atbild par šīs jomas kontroli un uzraudzību, regulāri vērtēja. Šie vērtējumi ir atspoguļoti atbildes rakstā koncentrētā veidā un tāds ir institūcijas, kas ir izdevusi apstrīdēto aktu, skatījums uz nepieciešamību pieņemt attiecīgo regulējumu.

M. Šķiņķis.

Skaidrs. Paldies.

Vai izvērtējot nepieciešamību pieņemt konkrētās tiesību normas, tika vērtēts tas, vai līdzīgi riski nav arī kredītiestādēs?

J. Pleps.

Likuma struktūras sadalījums ir tāds, ka kredītiestāžu pārraudzība ir Finanšu un kapitāla tirgus komisijas jautājums. Kapitālsabiedrības, kas nodarbojas ar skaidras naudas maiņu, pārraudzība ir Latvijas Bankas kompetencē un es vērsu uzmanību, ka šie noteikumi tika izdoti speciāli, pēc speciāla likumdevēja grozījuma likuma 47. pantā papildinot to ar trešo daļu, paredzot speciālo papildus instrumentu. Tas nozīmē, ka ne tikai Latvijas Banka vērtēja, tas ir jauns instruments, kas tika piešķirts Latvijas Bankai no likumdevēja puses un tas nozīmē, ka likumdevējs veica arī šo izvērtējumu.

M. Šķiņķis.

Tātad, pieņemot apstrīdētās normas, jūs raugāties uz tiešu konkrētu nozari un jūs neanalizējat kopējo skatījumu un problēmas iespējamās... līdzīgas problēmas, piemēram, kredītiestāžu darbībā.

J. Pleps.

Latvijas Banka izpildīja likumdevēja pilnvarojumu, kas ietverts likumā.

M. Šķiņķis.

Skaidrs.

Pievēršoties varbūt nedaudz vienlīdzībai. Jūs atsaucāties uz vienīgo Satversmes tiesas spriedumu, kas ir bijis par Novēršanas likuma normu atbilstību Satversmei un teicāt, ka Satversmes tiesa šajā lietā arī nodalīja vairākus likuma subjektus, kas pierāda, ka... arī Satversmes tiesa uzskata, ka ir jāskatās nodalīti attiecībā uz likuma subjektiem. Vai jūs varat, lūdzu, precizēt, uz kādiem likuma subjektiem Satversmes tiesa nodalīja lietas tvērumu?

J. Pleps.

Ja nemaldos, tas bija jautājums par ziņošanas pienākumu kontroles dienestam un kontroles dienesta iespēju iesaldēt uz noteiktu dienu skaitu par darījuma veikšanu.. Ja nemaldos, tās bija kredītiestādes. Taču šī reference bija saistīta nevis ar to lietu pēc būtības, bet to izteikumu garāmejojot, ko tiesa iezīmēja, runājot par šī likuma komplicēto struktūru.

M. Šķiņķis.

Nu, jāsaka, ka šajā lietā ir nodalīt kredītiestādes un finanšu iestādes un skatīt uz abām šīm grupām ar kopēju skatījumu. Tad ir jautājums, vai valūtas maiņas punkti ir finanšu iestādes.

J. Pleps.

Es pieļauju, ka šajā brīdī jūs sagaidiet atbildi “jā”. Un, raugoties likuma tekstā, es pārlicināšos... Jā, tāpat likuma Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas likuma 1. panta 7. punkts “Finanšu iestādes” definē, kas ir vairākas. Bet es jau minēju, ka likuma ietvaros likumdevējs ir izmantojis niansētāku pieeju, paredzot atsevišķos gadījumos diezgan būtiskas atšķirības.

M. Šķiņķis.

Jūs domājat... vai jūs uzskatāt, ka Satversmes tiesa kļūdījās tajā spriedumā lietu izskatot kopā un grupējot kredītiestādes kopā ar finanšu iestādēm, vai tā nebija kļūda?

J. Pleps.

Es domāju, ka tas izrietēja no lietā apstrīdētā jautājuma. Lietā tika apstrīdēta tiesību norma, kas attiecās uz visām finanšu iestādēm.

M. Šķiņķis.

Paldies.

Un pēdējais jautājums. Jūs minējāt, ka pēc apstrīdēto normu pieņemšanas mazinājās noziedzīgi iegūtu līdzekļu naudas plūsma valūtas tirgū. Vai es pareizi sapratu?

J. Pleps.

Jā, tā varētu teikt.

M. Šķiņķis.

Uz ko jūs pamatojat šādu apgalvojumu?

J. Pleps.

Visupirms tie ir dati, ko ir iesniedzis pats pieteikuma iesniedzējs. Ja nemaldos, 80 ziņojumi, kuros personas ir vēlējušās mainīt 5 tūkstošus un vairāk eiro, bet varējušas samainīt tikai 2 tūkstošus eiro un gājušas citur. Otrkārt, tā plūsma, kas parādās un iespējams, tas risks, kas iezīmējies, ko pieteikuma iesniedzējs spēlē attiecībā uz kredītiestādēm, ka atsevišķās kredītiestādēs ir iespēja apiet drošības sistēmas un veikt darījumus, lai gan tas nav jautājums Latvijas Bankai, tas ir vairāk Finanšu un kapitāla tirgus komisijai.

M. Šķiņķis.

Tad es saprotu, ka vienīgais, uz ko jūs pamatojat argumentu ir, ka šī plūsma ir samazinājusies, ir SIA "TAVEX" iesniegtās lapas, kurā ir norādīts, ka klientam, piemēram, nav līdzī identificējoša dokumenta un tādēļ darījums nav noticis.

J. Pleps.

Šie dati ir pietiekami empīriski. Un tie nav mūsu iesniegti, jo es saprotu, ka pieteikuma iesniedzējam dažkārt rodas šaubas par mūsu iesniegto informāciju. Tā ir pieteikuma iesniedzējas iesniegti dati, no kuriem jau pietiekami empīriski var izdarīt dažus secinājumus. Bet papildus tam, ko es norādīju... saistībā... es teicu, ka tas ir preventīvs līdzeklis. Preventīvs līdzeklis personām, kas vēlas mainīt. Un otra lieta, ko es minēju, ir pieaudzis ziņojumu skaits par neparastiem un aizdomīgiem darījumiem.

M. Šķiņķis.

Paldies.

L. Liepa.

Godātā tiesa, ja es drīkstu turpināt attiecībā uz jautājumiem.

A. Laviņš.

Lūdzu!

L. Liepa.

Jūs tikko arī pieminējāt, godātais kolēģi, ka ir pieaudzis ziņojumu skaits attiecībā uz šiem valūtas maiņas punktiem. Vai jūsu rīcībā ir informācija par šādu ziņojumu skaitu... tātad korelācija kvantitatīvā no kredītiestādēm par iespējamiem pārkāpumiem valūtas maiņas operāciju gaitā?

J. Pleps.

Tas, kas man ir apkopots un tas, kas man ir pieejams... iespējams, es pieļauju, ka šis jautājums varētu būt vērsts Kontroles dienestam, kas var apkopot šos datus un kuram, iespējams, tā būtu precīzāka statistika... Attiecībā uz 2015. gada 1. decembri. Dati liecina, ka, piemēram, par neparastiem darījumiem no valūtas maiņas iestādēm bija 751 ziņojums, 2014. gadā... tas ir, pēc eiro ieviešanas.... 751.

L. Liepa.

Visos divpadsmit mēnešos?

J. Pleps.

Jā. Un 2015. gadā līdz 1. decembrim — 1750.

L. Liepa.

Un saki, tas attiecas tikai uz šiem valūtas maiņas punktiem, ja?

J. Pleps.

Šī ir jaunākā informācija man pieejamā attiecībā uz valūtas maiņas punktiem.

L. Liepa.

Un jums nav šādu salīdzinošu datu attiecībā uz pieaugumu... vai šie skaitļi, iespējams, statistiku... tātad izmaiņām kredītiestādēs... maiņas punktus?

J. Pleps.

Šī statistika, ja nemaldos... tas, kas ir lietas materiālos, iezīmējās Saeimas atbildes rakstā. Bet tas, kas šeit iezīmējas, šeit ir tikai līdz 2014. gadam. Saeimas atbildes raksta 11. lapaspuse. Šeit ir tikai līdz 2014. gadam. Bet tas cipars viens vismaz sakrīt. Kapitālsabiedrībām — 751 — 2014. gadā. Tajā pat laikā kredītiestādēm — 1535.

M. Šķiņķis.

Vai jūs varbūt varētu tiesai paskaidrot, ko nozīmē “pazīme 824” un ko nozīmē “pazīme 86”. Tātad pēc kādas pazīmes ir šie ziņojumi iesniegti? Kāpēc vispār likuma subjekti ir snieguši ziņojumu? Ko nozīmē “pazīme 824” un “86”?

J. Pleps.

Es domāju, ka to vislabāk izskaidros Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas dienests, kurš ir šos datus sniedzis, jo šie dati nav izmantoti Latvijas Bankas dokumentos, bet Saeimas paskaidrojumos. Līdz ar to es pieļauju, ka tas ir jautājums pieaicinātajai personai, lai varētu iegūt pilnīgi pārlicinātu informāciju par šo faktu, jo man šķiet, ka šeit nav vietas spekulācijām.

M. Šķiņķis.

Nu, te nav vietas spekulācijām, jo tā ir tiesību norma. Tāpēc es domāju, ka tas nav fakta jautājums, tas ir jautājums, kāda tiesību norma nosaka pazīmi "824" un kāda tiesību norma nosaka pazīme "86".

J. Pleps.

Acīmredzot jūs domājat par Ministru kabineta noteikumiem... es tā pieļauju. "86"... par šiem pārsniegumiem.

M. Šķiņķis.

Jā.

J. Pleps.

Un šeit ir tā lieta... Tas ir jautājums par Ministru kabineta noteikumiem Nr. 1071, godātā tiesa, kas runā par neparastu darījumu pazīmju sarakstu un kārtību, kādā sniedzami ziņojumi par neparastiem un aizdomīgiem darījumiem. Un "86" — tas ir tas pienākums kapitālsabiedrībām ziņot, ka klients pērk vai pārdod ārvalstu valūtu par summu, kas ir ekvivalents 8 tūkstoši eiro un vairāk un "824" ir līdzīgs pienākums kredītiestādēm, ja klients, kuram nav konta attiecīgajā kredītiestādē, pērk šo valūtu vai pārdod 8 tūkstoši un vairāk. Un šeit nav problēmas. Jo viena no lietām, ko Latvijas Banka bija identificējusi, bija šie sadalītie darījumi. Respektīvi, persona daļa darījumu vairākās daļās līdz identifikācijas robežai un tādā veidā izvairās no identifikācijas. Un tas, kas iezīmējas ar šo skaitļu pieaugumu... ka šobrīd ir salīdzinoši apgrūtinātāka iespēja sadalīt darījumus, neidentificējoties līdz 8 tūkstošiem eiro. Ko es arī biju minējis.

L. Liepa.

Tātad, Latvijas gadījumā, ja šis maiņas veicējs klients dodas uz, pieņemsim, tirdzniecības centru "Mols", kā tas ir mūsu pieteikuma piemērā, tad tur viņš konstatējot, ka identifikācijas pienākums sākas pie 2 tūkstošiem, protams, ka, ja viņš būtu ļaunprātīgs,

pirmkārt, dotos uz kredītiestādi, jo tur identifikācijas pienākums iestājas tikai no šīs četreiz lielākās summas. Jūs piekrītat?

J. Pleps.

Tas nav zināms, jo katram likuma subjektam ir sava iekšējā kontroles sistēma un katrs likuma subjekts, šajā gadījumā katra kredītiestāde pati izstrādā savu drošības sistēmu. Attiecīgi to, kādā veidā tā reaģē uz šiem riskiem, kas varētu pastāvēt.

Tas, kur es varētu piekrist, jā, patiešām, Finanšu un kapitāla tirgus komisija nav izdevusi līdzīga satura normu, kas būtu saistoša kredītiestādēm.

L. Liepa.

Un līdz ar to arī mans nākamais jautājums. Jūs definējat šobrīd procesā apstrīdētās normas leģitīmo mērķi, kas plašākā tvērumā būtu sabiedrības drošība, proti, mērķis novērst noziedzīgi iegūtas naudas legalizācijas iespēju. Konstatējot šo acīmredzamo situāciju, kurā viens un tas pats iespējamais ļaunprātīgais, sauksim viņu tā žargonā, atmazgātājs, dodas uz vienu un to pašu tirdzniecības centru un konstatē, ka, pateicoties Latvijas Bankai tātad ir viena maiņas iespēja mainīt ar identifikācijas iespējām un tas viņu tātad vairs neinteresē, bet blakus turpat nākamajā solī ir arīdzan licencēta iestāde, Banka, kurā šo ļaunprātīgo rīcību var veikt, pie tam var veikt par lielāku summu. Vai pie šādas fakta konstatācijas jūs varat apgalvot, ka leģitīmais mērķis ar konkrēto normu ir sasniegts un vai tomēr nepastāv cits līdzeklis, kā to varētu panākt, piemēram, piemērojot identiskas prasības gan maiņas punktiem, gan kredītiestādēm?

J. Pleps.

Latvijas Banka uzrauga kapitālsabiedrību, kas nodarbojas ar skaidras naudas mainīšanu, darbību un Latvijas Banka identificē riskus, kas pastāv šajā jomā. Respektīvi, tas, ka tiek veikti vairāki līdzīgi darījumi īsā laika periodā, sadalot summas, zems ziņojumu skaits, salīdzinot ar kredītiestāžu cipariem, kas lietas materiālos ir nostiprināti Saeimas iesniegtajos paskaidrojumos un Latvijas Banka bija veikusi arī... veicot uzraudzību, bija konstatējusi šādas problēmas, par ko viens konkrēts gadījums lietas materiālos ir iekļauts arī ar Latvijas Bankas lēmumu. Un līdz ar to Latvijas Banka reaģē savas kompetences robežās un tas ir tas rīcības modelis, kā strādā noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas sistēma. Respektīvi, visi iespējamie riska subjekti ir sadalīti katrs savos riskos un tajā brīdī, protams, kad vienā sektorā risks tiek samazināts vai riska iespējas tiek pārskatītas, iespējams, kaut kur citur parādās sūce, jo tas, ko es minēju, man liekas, mums nav šaubu, ka tie naudas atmazgātāji

gribēs atmazgāt to naudu un līdz ar to tas nākamais solis, kas ir darāms, iespējams, kaut kur citur ir jāreaģē.

L. Liepa.

Lieliski. Vai tā jūsu uzmanīgā piekrišana kaut vai daļā mūsu pieteikumā vienā no prasībām nenozīmē, ka šai rīcībai būtu jābūt koordinētai, kā arī to “MONEYVAL” un FATF prasības izvirza. Ne tikai Latvijas Bankai atsevišķi, bet arī Finanšu un kapitāla tirgus komisijai...

J. Pleps.

Tā bija likumdevēja izšķiršanās veidot šādu modeli.

L. Liepa.

Tātad jūs sakāt, ka likumdevējs ir radījis šo netaisnīgo modeli zināmā mērā apzināti.

J. Pleps.

Es nesaku un nekad neesmu teicis, ka modelis ir netaisnīgs. Es runāju, ka šajos dažādajos sektoros ir dažādi riski un dažādi uzraugi, kas izmanto dažādus instrumentus.

L. Liepa.

Paldies.

Tātad atbildētāja funkcijās tajā skaitā ir novērtēt tos subjektus, kam izsniegt licenci. Šajā gadījumā mēs varētu sacīt, ka mūsu pārstāvamais klients operē ar veselām piecām licencēm, kas varētu nozīmēt, es pieņemu, ka jums nav iebildumu pret to, kā darbojas šis klients. Hipotētiski... vai jūsu mērķi, ko jūs liekat pamatā šai mūsu apstrīdētai normai, proti, naudas atmazgāšanas novēršana, nevarētu panākt attiecībā uz licencēšanas procedūrām? Nevis attiecībā uz tādu kvantitatīva sliekšņa paaugstinājumu, kurš rada acīmredzamu netaisnību salīdzinājumā ar kredītiestāžu maiņas punktiem.

J. Pleps.

Valūtas maiņas punkti jeb kapitālsabiedrības, kas nodarbojas ar valūtas maiņu, ir dažādas. Un viena no lietām, uz ko Latvijas Banka arī ir vērsusi uzmanību, ir nepieciešamība saglabāt kompetenci arī šajā sektorā... iekšienē. Respektīvi, tas, kas tika.... nu, apsvērumu gaitā — ne visi valūtas maiņas punkti... ne visām kapitālsabiedrībām ir vairāki valūtas maiņas punkti, ir kapitālsabiedrības, kurām ir tikai viens valūtas maiņas punkts. Un tas, kas šeit vēl iezīmējas šīs sistēmas ietvaros. Licences tiek izsniegtas katram maiņas punktam nevis kapitālsabiedrībai

un attiecīgi tas, kas ir komersanta pienākums... šīs kapitālsabiedrības pienākums... ar iekšējās kontroles sistēmu arī šajā sistēmā, kur, piemēram, ir 5, 4, 3 maiņas punkti, izķert šo darījumu sadalīšanu, lai nebūtu tā, ka pēc tam es vienu daļu summas samainu pie viena lodziņa, daļu summas aiznes uz otru kapitālsabiedrību un trešo daļu samaina tur. Un tādā veidā šis Latvijas Bankas noteikums, kā jau es minēju, ir salīdzinoši vienkāršs un precīzs. Respektīvi, šī informācija tiek fiksēta un tā informācija apkopojas no dažādiem maiņas punktiem, tā nonāk kapitālsabiedrības rīcībā.

L. Liepa.

Paldies.

Runājot par šo autonomo kompetenci. Vēlreiz es tātad atgriežos pie piemēra, no kura sākās šis prasījums, kādēļ mūsu klients faktiski apsvēra šo netaisnību. Ja es ieeju kā lietotājs un iedomāsimies, kā ļaunprātīgu lietotāju... kurš ieiet šajā tirdzniecības centrā, viņš... jūs piekritīsiet, nesaredz lielu atšķirību starp naudas maiņas punktu bankā vai pie lodziņa, kā jūs to ļoti trāpīgi parādījāt. Tāpēc, ka abi ir lodziņi un tirdzniecības centrā nav kolonādes un nav sarga, abi punkti ir absolūti identiski. Vai nav tā, ka jūsu izvēlētās atšķirības, lai zināmā mērā grautu to mūsu pieeju par vienlīdzīgiem noteikumiem, vienlīdzīgām prasībām, ir lielā mērā mākslīgi radītas un tās pēc būtības neadresē problēmu, ar kuru jūs cenšaties cīnīties, šo normu pieņemot.

J. Pleps.

Atbildes rakstam ir pievienots, ja nemaldos, pielikums Nr. 6, klientu izpētes statistiskā analīze un klients ļoti labi saprot atšķirības starp kredītiestādi un kapitālsabiedrību, kas veic skaidras naudas maiņu. Klienti atzinīgi vērtē kapitālsabiedrību pieejamību, novietojumu, darba laiku, izdevīgāku kursu, ātrāku apkalpošana, dažādu valūtu pieejamību un vēl citus faktoros.

L. Liepa.

Tās ir pozitīvas atšķirības viennozīmīgi. Taču, godātais kolēģi, mēs runājam par funkcionālām atšķirībām, veicot konkrēto operāciju. Jums varētu būt taisnība vienā daļā, ka naudas maiņas operācija ir tikai viena no virknes kredītiestāžu veiktajām funkcijām, taču, ja mēs runājam par šo specifisko strīda priekšmetu, te ir runa tikai un vienīgi par skaidras naudas apmaiņu. Un tur, es atļaušos tomēr iebilst un norādīt... Vai jums nešķiet, ka tas tomēr ir mākslīgs nodalījums?

J. Pleps.

Tiktāl, ciktāl uz to attiecas noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas un terorisma finansēšanas novēršanas prasības, šī atšķirība pastāv. Jo tas, ko pierāda, piemēram, arīdzan EUROPOL pētījumi, ir tas, ka jūsu zīmētais hipotētiskais noziedzīgais klients biežāk izvēlas naudas maiņas punktus, lai salīdzinoši ērtāk samainītu skaidru naudu citā valūtā. Un kas ir vēl būtiski, ja drīkst paturpināt. Šī te vienas valūtas mainīšana citā valūtā ir viens no paņēmieniem, kas ir attīstījies, lai apietu vienu citu lietu. Ļoti stingras prasības arī Latvijā ir noteiktas uz skaidras naudas mainīšanu citās tās pašas valūtas banknotēs. Jo viena no lietām, kas šeit pastāv... Ja jūs esat ieguvuši, piemēram, narkotiku naudu, kuru devuši klienti, kas pērk dozu, šī nauda ir ar narkotiku pēdām. Šādu naudu salīdzinoši ātri var identificēt. Un līdz ar to mainīšana citā nominālā, citas banknotes dabūšana vai citas valūtas banknotes dabūšana lielā mērā var tikt izmantota, lai dabūtu tīru naudu.

L. Liepa.

Es gribētu.... atvainojos šeit... lai jūs precizētu, ka EUROPOL dati nav specifiski par Latviju. Tie ir....

J, Pleps.

Tas ir vispārējs novērojums par attīstības tendencēm. Protams.

L. Liepa.

Tātad mēs nevaram apgalvot, ka Latvijā lielākā daļa no neleģitīmajiem vai ļaunprātīgajiem izvēlas šos maiņas punktus. Jo kādēļ es to jautāju? Ir diezgan loģiski, ka jau jums tur prasa identifikāciju no 2 tūkstošiem, tad ir skaidrs, ka labāk iet uz vietu, kur prasa tikai no 8 tūkstošiem.

J, Pleps.

Es pieļauju, ka, ja mēs runājam par tendencēm Eiropā, Latvijas tendences nestāv malā un tas, ko mēs arī skaidri varam redzēt, ka šīm tendencēm bija arī reakcija no likumdevēja puses, likumā ietverot likuma 47. panta trešo daļu un Latvijas Bankai pieņemot šos saistošos norādījumus, kādai jābūt iekšējās kontroles sistēmai.

L. Liepa.

Liels paldies.

Es vēlētos lūgt vēl pēdējo jautājumu manam kolēģim. Paldies par atbildēm.

M. Šķiņķis.

Godātā tiesa, vai es drīkstu lūgt pēdējos trīs jautājumus.

A. Laviņš.

Lūdzu!

M. Šķiņķis.

Es ļoti atvainojos. Pēdējie trīs jautājumi.

Pirmais. Jūs minējāt piemēru, ka viens.... teiksim tā... eiro pret eiro tiek mainīti. Vai apstrīdētās normas attiecas uz šo situāciju?

J. Pleps.

Protams, apstrīdētās normas uz situāciju neattiecas. Es to minēju kā piemēru, lai parādītu kontekstu.

M. Šķiņķis.,

Skaidrs. Paldies.

Otrs jautājums. Vai... es sapratu tā, ka, pieņemot tiesību normas noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas jomā, jums nav jāzina, kā tas darbojas kredītiestādēs. Bet vai jūs uzskatāt, ka Latvijas Bankai, pieņemot kādas stingrākas prasības attiecībā uz naudas legalizācijas jomu, nav jāanalizē, kā tas ietekmē konkurences jautājumus, kā tas ietekmē konkurentus Konkurences likuma izpratnē viena tirgus dalībniekus.

J. Pleps.

Attiecībā par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu un terorisma finansēšanu. Likumprojekti tiek sagatavoti darba grupās, kurās piedalās visu institūciju pārstāvji. Finanšu un kapitāla tirgus komisija bija klāt pie likumprojekta sagatavošanas. Notika diskusijas par iespējamajiem risinājumiem, tika izvēlēts tāds risinājums, kāds tika izvēlēts.

Attiecībā uz apsvērumu ņemšanu vērā, tiek veikts normatīvā akta ietekmes izvērtējums. Ja nemaldos, pieteikuma iesniedzējas viedoklis bija pieejams Latvijas Bankai, lemjot par noteikumu izdošanu. Latvijas Banka šos riskus izvērtēja un izšķīrās tomēr pieņemt šīs apstrīdētās normas.

M. Šķiņķis.

Paldies.

Man nebūs tomēr trešais jautājums. Paldies, vairāk nav.

A. Laviņš.

Jā. Paldies. Sēdieties, lūdzu!

Procesuālās tiesības arī attīstās, jauns procesuāls institūts. Pēdējā jautājuma tiesības. Jā... Ja tās ir izmantojuši pieteikuma iesniedzēji, labi... Bet principā jautājuma tiesības ir arī tiesnešiem.

Jautājumi bija ļoti daudz un tostarp tas vienīgais jautājums, kas palika no manas puses attiecībā uz to, kas tad ir šī intensīvākā pazīme, pēc kuras noteikt, vai šīs divas grupas — kapitālsabiedrības, kas nodarbojas ar skaidras naudas tirdzniecību un kredītiestādes, kuras savas darbības ietvaros vienu no šiem pakalpojumiem sniedz, — principā jau šo atbildi sniedzāt. Bet tomēr es aicinātu Latvijas Bankas pārstāvim. Nu, norādiet varbūt tā koncentrēti, kāpēc, jūsuprāt, šai pazīmei, kuru salīdzināšanai kā intensīvāko un kā raksturojošāko uzsver pieteikuma iesniedzēji, tomēr, jūsuprāt, nav relevantas nozīmes.

J. Pleps.

Tas ir saistīts ar...

A. Laviņš.

Es atvainojos, tā ir runa par to, ka šo divu grupu pārstāvji atrodas... sniedz vienu pakalpojumu, atrodas vienā tirgū un ir konkurenti un tostarp Latvijas Banka, iesniedzot dokumentus lietā, var redzēt, ka šīs divas lietas, kāda ir trīs gadu griezumā, ir iesniegusi datus par to, cik liels skaidras naudas pirkšanas-pārdošanas apgrozījums ir bijis gan kredītiestādēm, gan kapitālsabiedrībām, kas nodarbojas ar šo nodarbošanos. Un kas nu tā netieši vismaz... vismaz netieši vedina domāt, ka arī pati Latvijas Banka tās salīdzina. Lūdzu!

J. Pleps.

Mūsu ieskatā tā galvenā izšķirošā pazīme papildus citām, kas tika minētas, lai mēs neteiktu, ka tās ir vienāda un salīdzināma situācija, ir atšķirīgie riski no noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas perspektīvas. Ja klients var aiziet... ja klients staigā, viņam riski varbūt nemainās, bet ir vēl arī dzan sektora risks un institucionālais risks, ko es jau minēju. Un kapitālsabiedrībām, kas nodarbojas ar skaidras naudas mainīšanu, šie riski ir savādāki un tas tiek atzīts. Un es atļaušos nelielu precizējumu, ja drīkst, godātā tiesa. Es minēju šo EUROPOL ziņojumu “*Why is cash still king?*” — “Vai skaidra nauda joprojām ir karos”, uz kā es balstīju šo argumentu par kapitālsabiedrībām, kas ir riskantākas. Šajā ziņojumā ir

vērtētas vispārējās Eiropas Savienības tendences, bet tajā skaitā arī Latvijas un uz Latviju izdarīta reference.

A. Laviņš.

Labi. Paldies.

Tiesnese Ziemele. Lūdzu!

I. Ziemele.

Paldies.

Turpinot tēmu. Mums, protams, ir jāskatās šeit šīs lietas ietvaros uz sabiedrības labklājību kopumā. Un sabiedrības labklājību, teiksim, veidos kopumā nu visu sektoru saskaņota darbība. Un līdz ar to šajā kontekstā man ir varbūt jautājums: no otras puses, apgriežot visu šo diskusiju otrādi, jūs kā Latvijas Bankas pārstāvis varbūt varētu nokomentēt, vai nepiemērojot šo pašu regulējumu, šo pašu zemo latīņu, teiksim, kredītiestādēm, konkrēti, bankām, Latvijā kopumā tiek panākts šis mērķis novērst šos visus riskus, kas ir saistīti ar nelikumīgi iegūtiem līdzekļiem un terorisma finansēšanu. Tātad, vai nepiemērojot šo pašu pieeju vai šo pašu regulējumu, kāds tiek piemērots tādā pieteicējam, nepiemērojot to kredītiestādēm, vai kopumā šis mērķis valstī tiek sasniegts.

J. Pleps.

Tas, kas ir secināts no lietas materiāliem, no datiem, kas parādās... šis šaubīgo darījumu skaits ir iespējams.. šie riski ir mazināti tirgū, kurā darbojas kapitālsabiedrības, kas nodarbojas ar skaidras naudas mainīšanu. Attiecībā uz kredītiestādēm. Kā jau minēju, formāli šādas normas nav. Manā rīcībā esošā informācija, bet es pieļauju, ka Finanšu un kapitāla tirgus pārstāvis varētu izstāstīt precīzāk, ir tāda, ka dažādām kredītiestādēm ir dažādas iekšējās kontroles sistēmas. Ir kredītiestādes, kas, piemēram, neveic darījumus ar klientiem, kuriem pie viņiem nav konta. Ir kredītiestādes, kas piemēro identifikāciju no viena eiro, bet manā rīcībā nav precīzākas informācijas tā iemesla dēļ, ka šī informācija ir, nosacīti sakot, laikam precīzāka kvalifikācija būtu komercnoslēpums vai arī nu tāda informācija, ko kredītiestādes nepublico ar mērķi, lai nedarītu skaidri zināmu iespējamiem normas apgājējiem, ka šeit ir, nosacīti sakot, iespēja.

A. Laviņš.

Tiesnesis Kusiņš uzdos jautājumu.

G. Kusiņš.

Jā, es vēlētos uzdot jautājumu saistībā ar jau iepriekš izskanējušo situāciju par šī 47. panta trešās daļas saistību ar Novēršanas likuma 11. pantu.

Ja es pareizi sapratu jūsu atbildi, tad jūs teicāt... ja es pareizi sapratu, tad lūdzu vēlreiz aplieciniet... jūs teicāt, ka Latvijas Banka ar šiem saistošajiem dokumentiem ir precizējusi 11. panta otrās daļas 2. punktu. Tātad atbilst vismaz pat neparastu darījumu pazīmēm, ja?

J. Pleps.

Nevis precizējusi, bet atvieglojusi piemērošanu. Jo tas, kas tika identificēts konkrēti šajā jomā bija tas, ka, kā jau minēju, kapitālsabiedrībām var būt vairāki valūtas maiņas punkti. Tika identificēts, ka viena persona veic darījumus, reāli mainot līdz 8 tūkstošiem, bet šos darījumus sadalot, iespējams, vienā punktā vairāku dienu garumā. Iespējams, vienā dienā dažādos vienai kapitālsabiedrībai piederošos punktus un normas mērķis bija paredzēt, teiksim, šo mehānismu, kas atvieglo kapitālsabiedrībām šādu darījumu fiksēšanu.

G. Kusiņš.

Bet tieši uz neparastu darījumu pazīmēm, ja?

J. Pleps.

Uz darījumiem, kas pārsniedz 8 tūkstošus, lai izslēgtu iespēju šos darījumus sadalīt.

G. Kusiņš.

Bet tad kāda ir likumdevēja 11. panta otrās daļas 1. punktā ietvertās normas būtība? Tātad darījums atbilst vismaz vienai neparasta darījuma pazīmju sarakstā ietvertajai pazīmei... Ja to ir precizējusi Latvijas Banka?... ja es pareizi sapratu jūsu teikto... Tā bija atbilde uz pieteikuma iesniedzēja jautājumu. Ja mēs runājam par pienākumu identificēt klientu.

J. Pleps.

Jā, 11. panta otrās daļas 2. punkts, vai ne?

G. Kusiņš.

Jā, jūs teicāt, ka tas ir precizēts ar 2. punktu.

J. Pleps.

Jā, jo norma ir vērsta uz klientu darījumu uzraudzību. Tas, kas tika iezīmēts ziņojumos pirms normas izstrādāšanas, ka kapitālsabiedrības neveic pietiekamu klientu darījumu uzraudzību. Pastāv ticama iespēja, ka darījumi tiek sadalīti, lai apietu sliekšņus un ka ir nepieciešams... un tas tika norādīts arī kā nepieciešams instruments Latvijas Bankai, kas ir normatīvi saistošs, lai mazinātu šo te risku.

G. Kusiņš.

Bet sakiet, lūdzu, kā tad jūs varētu komentēt, ka saskaņā ar šo Novēršanas likuma 30. panta otro daļu, tas ir deleģēts Ministru kabinetam. Tad tās kompetences pārklājas, jūsuprāt?

J. Pleps.

Kompetences nepārklājas, jo Ministru kabinets attiecīgo jautājumu regulē vispārēji attiecībā uz visiem likuma subjektiem, taču pastāv iespēja likumā atsevišķiem subjektiem izmantot arī citus regulatorus, indentificējot, teiksim, konkrētus riskus konkrētajā jomā. Un uz to, pēc mūsu ieskata, norāda arī likuma...

G. Kusiņš.

Kā tad varētu nošķirt to Novēršanas likuma 30. panta otrās daļas deleģējumu no 47. panta trešās daļas? No jūsu teiktā iznāk, ka gan Latvijas Banka ir konkretizējusi un precizējusi, neatkarīgi no tā, kādu terminu mēs liekam, gan arī Ministru kabinetam ir dots deleģējums to darīt.

J. Pleps.

Abi šie deleģējumi ir papildinoši.

G. Kusiņš.

Tad viņi savstarpēji pārklājas.

J. Pleps.

Šis te Ministru kabineta deleģējums ir attiecināts... Ministru kabinetam sniegtais deleģējums attiecas uz visiem likuma subjektiem, paredzot šo regulējumu.... Attiecībā uz Latvijas Banku ir ietverts speciāls regulējums attiecībā uz kapitālsabiedrībām. Un, piemēram, Latvijas Bankas noteikumi neregulē jautājumu par neparastiem darījumiem. Tas ir atstāts Kabineta noteikumu ziņā.

G. Kusiņš.

Jā, bet attiecībā uz Ministru kabineta neparastu darījumu pazīmēm tur ir šis sliekšnis 8 tūkstoši, par kuriem runāja pieteikuma iesniedzējs, kas savukārt attiecībā uz citiem subjektiem ir samazināts līdz 2 tūkstoši.

J. Pleps.

Šeit ir viena neliela atšķirība, jo 8 tūkstošu sliekšņa pārkāpšanas gadījumā ir ziņošanas pienākums.

G. Kusiņš.

Jā...

J. Pleps.

Ir jāziņo. Latvijas Bankas apstrīdētā norma paredz citādāku procedūru, kas ir vērsta uz to, lai kapitālsabiedrībām, vārdu sakot, atvieglotu identifikāciju, kurā brīdī klients ir pārsniedzis 8 tūkstošus. Jo gadījumā, ja ir šī zona 2 tūkstoši līdz 8 tūkstošiem, nav ziņošanas pienākums Kontroles dienestam. Vienkārši iekšējā kontroles sistēmā tas ir, nosacīti sakot, tāds signāls, ka pati kapitālsabiedrība identificē šo klientu un raugās, kādas darbības šis klients tālāk veic, piemēram, vai nemēģina sadalīt darījumu.

G. Kusiņš.

Un tad pēdējais jautājums. Vai es pareizi sapratu jūsu viedokli, ka jūs balstāt 47. panta trešās daļas interpretāciju uz šajā trešajā daļā ietvertu: saistošas prasības šajā likumā noteikto pienākumu izpildei. Tātad, ja šajā likumā ir noteikti kaut kādi pienākumi, tad Latvijas Banka iegūst tiesības izdot ārējos normatīvos aktus. Šajā likumā noteikto pienākumu izpildei. Tas ir trešās daļas formulējums.

J. Pleps.

Jā. Tas ir tas formulējums, no kā izriet arī, teiksim, tā rīcība...

G. Kusiņš.

Šajā likumā noteiktie pienākumi... kas attiecas uz Latvijas Banku.

Paldies, vairāk nav jautājumu.

A. Laviņš.

Labi. Tiesnesis Balodis vēlas uzdot jautājumus un es saprotu no kolēģa, ka jautājums ir pieteikuma iesniedzējas pārstāvim, ja? Lūdzu!

K. Balodis.

Jā, es gribētu uzdot jautājumu jums, Šķiņķa kungs. Jūs tā diezgan izteiksmīgi izķidājat 47. panta trešajā daļā ietverto deleģējumu, pamatojot, kāpēc apstrīdētās normas tam neatbilst. Man, arī noklausoties jūsu diskusiju ar Latvijas Bankas pārstāvi, radās tāds jautājums... tas gan netiek vērtēts šajā lietā, bet ko jūs domājat par šo deleģējumu pašu? Vai, jūsuprāt, Saeima ir rīkojusies atbilstoši Satversmei, izveidojot likuma 47. panta trešajā daļā ietverto pilnvarojumu?

M. Šķiņķis.

Jāsāk laicam atkal ar to procesuālo aspektu un to, kāpēc mēs esam izšķīrušies apstrīdēt Latvijas Bankas noteikumus. Tas ir pirmais izejas punkts.

Mēs izvēlējamies tādēļ, ka tas skar mūsu pamattiesību tieši apstrīdētās normas. Nākamais punkts ir, ka Latvijas Banka, arī ja mēs hipotētiski pieņemtu, ka kļūda ir deleģējumā, varēja ievērot Satversmes noteikumus un izdot tādas tiesību normas, kas vismaz neradītu tiesiskās vienlīdzības principa pārkāpumu. Līdz ar to, pat tad, ja likumdevējs 47. panta trešo daļu kļūdaini deva uzdevumu vai atļāva Latvijas Bankai rīkoties prettiesiski, tas neatbrīvo Latvijas Banku no pienākuma pašai vērtēt, vai izdotā apstrīdētā norma atbilst, piemēram, Satversmes 91. pantam.

Līdz ar to... teiksim tā... lietas tādai izšķiršanai, man šķiet, ka tas nav izšķirošais jautājums, bet, iespējams, ka kļūda ir bijusi jau saknē, pieņemot 47. panta trešo daļu un ka tur jau ir tā kļūda ielikta. Ja Satversmes tiesa uzskatītu, ka tā ir kļūda, kura ir jālabo nekavējoši, tad atkal man būtu jālūdz paplašināt prasījuma robežas un arī šo pilnvarojošo tiesību normu mēs arī tad lūgtu atzīt par spēkā neesošu ar tādu pašu argumentāciju, ka šī tiesību norma... tad ir jānāk pie secinājuma, ka uzliek par pienākumu Latvijas Bankai izdot tiesiskās vienlīdzības principam pretēju tiesību normu.

A. Laviņš.

Tāda ir atbilde, ja? Labi. Paldies. Sēdieties.

Esam uzklaušījuši lietas dalībniekus un dzirdējuši viņu jautājumus. Atbilstoši procesam, mums būtu jāpāriet pie pieaicināto personu uzklaušīšanas.

Pirms uzklaušīt pieaicinātās personas, ir svarīgi arī dzirdēt lietas dalībnieku pārstāvju viedokli, kādā secībā pieaicinātās personas būtu uzklaušāmas. Nu, ņemot vērā, ka līdz šim darbs

ir bijis ļoti intensīvs un esam nopelnījuši pusdienas pārtraukumu. Es teiktu, ka tas būtu arī ļoti labs veids, kā mierīgā garā lietas dalībniekiem pārdomāt tostarp jautājumu par to, kādā secībā mēs varētu uz klausīt pieaicinātās personas. Vēl jo vairāk, ka divas ir nākušas klāt, kā mēs esam nolēmuši, ka vēl ir Kontroles dienests pieaicināts un Konkurences padome.

Līdz ar to tiek izsludināts šobrīd pārtraukums stundu un piecpadsmit minūtes. Tātad pulksten 14.20 mēs tiekamies šeit zālē un turpināsim procesu ar jūsu viedokli par pieaicinātajām personām.

Pārtraukums.

(Pārtraukums.)

A. Laviņš.

Sēdieties, lūdzu!

Tā... uz klausīsim lietas dalībnieku viedokli par secību, kādā pieaicinātās personas tiks uz klausītas. Lūdzu! Pieteikuma iesniedzējas pārstāvis.

M. Šķiņķis.

Pēc tiesas ieskata. Bet mums šķiet ļoti labs... Dalījums varētu būt tāds, kāds ir noteikts 2015. gada oktobra rīcības sēdes lēmumā. Tādā pašā kārtībā, kā norādīts. Tātad sākot ar Saeimu, tad Tiesībsargs, Tieslietu ministrija, Finanšu un kapitāla tirgus komisija, tad biedrība "Latvijas Komerčbanku asociācija", tad...

A. Laviņš.

Jā... Saprātu. Labi, paldies.

Bankas pārstāvis?

J. Pleps.

Godātā tiesa! Man šķiet, ka kā tiesa rīcības sēdē ir lēmusi, tas būtu diezgan loģiski un pēc tiesas ieskatiem tā varētu būt. Vienīgi tiesa šodien lēma pieaicināt vēl divas valsts institūcijas — gan Kontroles dienestu, gan Konkurences padomi... Ļoti iespējams, ka to varētu uz klausīt visu, nosacīti sakot, iestāžu blokā... Tad paliktu asociācijas un tad paliktu, kā saka, zinātnieki noslēgumā.

A. Laviņš.

Jā, paldies.

Tā... Tātad Satversmes tiesa pieaicinātās personas uzklausīs šādā secībā... principā ievērojot tos principus, ko jūs minējāt. Vispirms Saeimas pārstāvi uzklausīsim, tad Tieslietu ministrijas pārstāvi, tad Tiesībsarga pārstāvi, tālāk Finanšu un kapitāla tirgus komisijas pārstāvi, tad... tas īsais nosaukums, ja es drīkstu tā teikt — Kontroles dienests, mēs šajā tiesas sēdē saprotam, par kuras iestādes minēšana ir runa... tālāk sekos Konkurences padome, tālāk sekos biedrība “Latvijas Komerbanku asociācija”, biedrība “Nebanku Finanšu Pakalpojumu Sniedzēju Asociācija” un tiesību zinātnieki — Egils Levits, Aivars Lošmanis un Edvīns Danovskis.

Godājamie klātesošie! Respektējot to, ka arī jūs plānojat savu laiku, mēs darīsim zināmu, kā Satversmes tiesa ir plānojusi savu turpmāko darbu par lietas dalībnieku uzklausīšanu tiesas sēdēs.

Šajā tiesas sēdē, es domāju, ka mēs uzklausīsim trīs pieaicinātās personas, tālāk mēs esam iecerējuši nākamo tiesas sēdi organizēt 19. janvārī. 19. janvārī mēs plānojam uzklausīt... viens, divi, trīs, četras, piecas... pieaicinātās personas, kas pēc saraksta sekotu tālāk un organizēt vēl trešo tiesas sēdi. Un trešā tiesas sēde mums ir ieplānota 1. februārī. 1. februārī, kur uzklausītu mūsu tiesību zinātniekus.

Un šobrīd man ir jautājums: vai lietas dalībnieku pārstāvjiem nav būtisku iebildu ne pret 19. janvāri, ne pret 1. februāri?

L. Liepa.

Godātā tiesa! Liels paldies par iespēju saskaņot mūsu kalendārus. 1. februārī pavisam noteikti abiem advokātiem ir pieejams datums. Attiecībā uz 19. — es diemžēl nebūšu Latvijā. Līdz ar to, ja vien ir iespējams attiecībā uz šeit Latvijā esošo iestāžu uzklausīšanu 1. vai 2. februārī, tas būtu labāk. Ja tas nav iespējams, mans kolēģis Matīss Šķiņķis ir šeit un būs, tad man būs jālūdz atvainot mana prombūtne 19. datumā.

A. Laviņš.

Paldies.

Bankas pārstāvim?

J. Pleps.

Godātā tiesa! Visi piedāvātie datumi ir pieejami.

A. Laviņš.

Jā... labi... Tad, lai pārējiem lietas dalībniekiem un pieaicinātām personām ir skaidra tālākā secība, kuros datumos kas notiks, tad es skaidrības laba arī pazinošu, ka šodien mēs uzklausīsim trīs pieaicinātās personas, nākamā tiesas sēdes daļa notiks 19. janvārī un noslēdzošā daļa būs 1. februārī.

Labi. Virzāties uz priekšu. Uzsāksim pieaicināto personu uzklausīšanu.

Vārds tiek dots viedokļa sniegšanai Saeimas pārstāvei. Lūdzu!

I. Tralmaka.

Paldies, godātā tiesa! Saeima jau ir sniegusi savas pieaicinātās personas viedokli jau augustā, Saeima pieturas pie šajā te viedoklī paustajiem uzskatiem. Šajā tiesas sēdē es mēģināšu īsi uzsvērt varbūt tās svarīgākās lietas, kas ir šajā viedoklī paustas jau.

Tātad izskatāmajā lietā ir apstrīdēti divi Saeimas kompetences ietvaros nozīmīgi aspekti. Pirmkārt, vai Latvijas Banka ir tiesīga izdot ārējos normatīvus aktus un, otrkārt, vai, izdodot apstrīdētās normas, Latvijas Banka nav pārkāpusi tai likumdevēja piešķirtās deleģējuma robežas.

Runājot par pirmo punktu — Latvijas Bankas tiesības izdot ārējos normatīvus aktus. Satversmes tiesa jau ir atzinusi, ka detalizētākai tiesību normu izstrādāšanai likumdevējs var deleģēt Ministru kabinetu vai citu valsts institūciju. Arī Konstitucionālo tiesību komisija ir vērtējusi, kādos gadījumos šāds deleģējums izdot... kādos gadījumos valsts iestāde var izdot šādus te noteikumus... ārējos normatīvus aktus. Un tātad, ja iestāde ir demokrātiski leģitimēta. Un otrs — ja šīs tiesības tai ir vai nu Satversmē tieši paredzētas, vai tās izriet no Satversmes sistēmas kopumā.

Saeima uzskata, ka Latvijas Banka ir netieši demokrātiski leģitimēta, proti, Latvijas Bankas darbība pietiekamā mērā ir piesaistīta suverēnā varas nesēja, tātad, tautas gribai. Un tas ir pamatojams šādiem apstākļiem. Latvijas Bankas noteikumus izdod Latvijas Bankas Padome, kuras sastāvā ir 8 locekļi — Latvijas Bankas priekšsēdētājs, viņa vietnieks un 6 Padomes locekļi. Latvijas Bankas prezidentu amatā ievēl Saeima — viens no valsts orgāniem, kam ir visaugstākā demokrātiskās leģitimācijas pakāpe, pārējos locekļus pēc Latvijas Bankas priekšsēdētāja ieteikuma apstiprina arī Saeima. Latvijas Bankas likums un Saeimas kārtības rullis, abi šie likumi paredz to, ka Latvijas Bankas uzraudzību veic Saeima. Saeimas deputātiem, citastarp, ir arī tiesības uzdot Latvijas Bankas prezidentam jautājumus, uz kuriem viņam saskaņā ar Saeimas kārtības rulli, ir pienākums atbildēt.

Un visbeidzot. Latvijas Banka var izdot ārējos normatīvus aktus tikai uz īpaša likumdevēja pilnvarojuma pamata.

Saeima piekrīt arī doktrīnā paustajam viedoklim, ka institūcijām, kuru darbības specifika prasa zināmu neatkarību un attālinātību no valsts, šāda te demokrātiskās leģitīmācijas pakāpe var būt vājāka. Saeimas ieskatā Latvijas Banka ir viena no šādām institūcijām, tā ir pilntiesīgi autonoma iestāde, kurai uzdots pārvaldīt specifisku pārvaldes sfēru, kas ir izņemta no Ministru kabineta kompetences.

Attiecībā uz otro kritēriju. Saeima uzskata, ka Latvijas Bankas tiesības izdot ārējos normatīvos aktus izriet no Satversmes sistēmas. Kādā veidā to var konstatēt? Pirmkārt... tāpat, ja šādas tiesības valsts institūcijai nav izdot ārējos normatīvos aktus tieši piešķirts Satversmē, tad ir jāskatās uz diviem kritērijiem: pirmkārt, jāskatās, vai šāda tradīcija jau pastāv Latvijas tiesību sistēmā un, otrkārt, kas nav ne mazāk svarīga — vai šāda tradīcija vēl joprojām ir nepieciešama.

Saeima uzskata, ka konstitucionālā tradīcija saskaņā ar kuru Latvijas Banka ir tiesīga izdot saistošus noteikumus, pastāv. No 1992. gada Latvijas Banka ir izdevusi aptuveni... pārstāvis minēja, ka simts saistošos noteikumus, es savā pētījumā, sagatavojot Saeimas viedokli, ir apmēram 150 saistošie noteikumi, no kuriem gan visi nav spēkā, bet Latvijas Banka ir izdevusi aptuveni 150 saistošos noteikumus.

Otrkārt. Arī Latvijas Bankas noteikumiem ir paredzēta sava vieta tiesību aktu hierarhijā. Saskaņā ar Oficiālo publikāciju un tiesiskās informācijas likumu, Latvijas Bankas noteikumi juridiskā spēka ziņā būtu pielīdzināmi Ministru kabineta noteikumiem. Tātad šādu iestāžu noteikumi ir paredzēti tiesību sistēmā un tiem ir savs noteikts spēks, kas ir likumam pakļauts.

Saeimas ieskatā šāda tradīcija arī vēl joprojām ir objektīvi nepieciešama arī vairāku iemeslu dēļ. Pirmkārt, likumdevēja likumdošanas kapacitāte ir ierobežota. Latvijas Bankas noteikumu izdošanas process savā specifiskajā pārvaldes jomā būtu ātrāks un elastīgāks. Noteiktos gadījumos Latvijas Banka ir arī kompetentāka izdot tehniskas un detalizētas normas, kas ir nepieciešamas likumu īstenošanai dzīvē. Un šeit var vērst arī uzmanību uz Tieslietu ministrijas 2011. gada ziņojumā norādīto, ka Latvijas Bankas pārvaldes joma ietver prasību pēc Latvijas Bankas neatkarības. Šādu prasību pēc neatkarības ietver arī tiesības... prasa tiesības izdot noteikumus savā pārvaldes jomā.

Tālāk pārejot pie pilnvarojuma pieļaujamības. Konstitucionālo tiesību komisija ir arī analizējusi gadījumus, kādiem principiem ir jāatbilst pilnvarojumam izdot ārējos normatīvos aktus. Un tie būtu trīs. Pirmkārt, šādam pilnvarojumam ir jābūt ietvertam likumā. Jābūt nepieciešamam likuma īstenošanai dzīvē un deleģēto jautājumu reglamentēšana nedrīkst būt likumdevēja kompetencē.

Šajā lietā pilnvarojums izdot apstrīdētās normas ir iekļauts tieši likumā — proti, Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas likuma 47. panta

trešā daļa. Turklāt, ja mēs runājam par to, ka tam ir jābūt ietvertam likumā, svarīgi ir arī tas, ka šie te noteikumi ir pakļauti tādējādi likumam. Likumdevējs, pirmkārt, uzdod, vai, pareizāk sakot, pilnvaro šādus te noteikumus izdot, viņš var arī atcelt savu pilnvarojumu, grozīt deleģējošo normu, to no likuma izņemt vai arī izvēlēties pats deleģēt jautājumu... pats regulēt jautājumus, kas ir iepriekš bijuši deleģēti. Deleģējošā norma arī paredz, ka Latvijas Bankas noteikumi ir jāizdod likuma īstenošanai dzīvē, proti, pašā normā ir noteikts, ka saistošie noteikumi nepieciešami likumā noteikto prasību izpildei attiecībā uz iekšējās kontroles sistēmas izveidi un citiem pienākumiem, kas izriet no likuma.

Likumprojekta anotācija arī norāda uz to, ka likums satur... paredz minimālo prasību kopumu attiecībā uz noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas apkarošanas prasībām. Tālāk ir... pirmkārt, jau tas ir subjekta pienākums veidot tālāk šo sistēmu. Tātad likums paredz minimālās prasības.

Un trešais kritērijs, ko es minēju — deleģēto jautājumu reglamentēšana — nav likumdevēja kompetencē. Citiem vārdiem, likumdevējs ir noteicis galvenās prasības naudas atmazgāšanas jomā un šajā lietā arī apstrīdētās normas neregulē jautājumus, par kuriem likumdevējs nav politiski pats izšķīries likumā.

Šeit ir jāņem vērā vairāki aspekti. Pirmkārt, Latvijas Banka ir pilnvarota izdot saistošas prasības, kas ir nepieciešamas likumā noteikto galveno pienākumu un mērķu izpildei. Tātad likumdevējs ir noteicis likumā galvenos pienākumus un mērķus. Likums skaidri definē sasniedzamos mērķus un konceptuāli paredz minimālās prasības attiecībā uz iekšējās kontroles sistēmu — klientu identifikāciju, ziņošanu par neparastiem, aizdomīgiem darījumiem un citiem pienākumiem. Likumdevējs arī ir konceptuāli izšķīries par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas sistēmu, kas balstās uz risku izvērtējumu dažādos līmeņos un efektīvai jomas uzraudzībai, darbības nodrošināšanai likumdevējs ir deleģējis uzraudzības iestādes veikt šādu risku izvērtējumu savā kompetences jomā un daļai no šīm iestādēm ir devis deleģējumu izdot noteikumus.

Protams, to, vai šo jautājumu reglamentēšana nav likumdevēja kompetencē, līdz galam var noskaidrot, sīkāk aplūkojot deleģējumu apjomu. Šeit jāņem vērā tas, ka nosakot deleģējuma apjomu, ir jāskatās ne tikai uz konkrēto normu, bet jāņem vērā jomas specifika un paša likuma būtība un mērķis. Šajā gadījumā ir jāņem vērā arī starptautiskai regulējums un rekomendācijas naudas atmazgāšanas novēršanas jomā.

Tātad, ko paredz apstrīdētā norma? Apstrīdētā norma paredz uzraudzīt klienta veiktos darījumus, veicot klienta vienkāršotu identifikāciju gadījumos, kad darījuma summa ir no 2 tūkstošiem līdz 7999,99 eiro. Tātad, ja šādu darījumu summa viena mēneša laikā sasniedz neparasta darījuma pazīmēm atbilstošu summu, ir jāziņo tādā pat kārtībā, kādā būtu jāziņo par

neparastu darījumu. Tātad būtība ir tāda, ka pēc būtības tiek novērsta iespēja pavisam vienkāršā veidā izvairīties no ziņošanas pienākuma, sadalot darījumu mazākās summās.

Deleģējošā norma... deleģējošās normas, lieto vārdu “saistošas prasības”. Pēc Saeimas ieskata likumdevējs ir uzrakstījis saistošas prasības, tā teikt, ar nolūku. Tas nozīmē to, ka to nevar iztulkot kā pilnvarojumu noteikt tikai procesuālu kārtību. Šāda interpretācijas neatbilst ne gramatiskajai, ne sistēmiskajai normas jēgai. Deleģējošā norma pati satur norādi uz to, ka tās apjoms ir izsecināms no citām likuma normām. Konkrētajā gadījumā apstrīdētās normas sīkāk reglamentē iekšējās kontroles sistēmas izveidi un to, kā iekšēji identificēt neparastu darījumu un par to ziņot. Papildus šī te normas ir arī vērstas uz likuma virsmērķa izpildi, t.i. efektīvu nelegāli iegūto līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanu.

Šāda interpretācija būtu atbilstoša arī sistēmiski, jo deleģējošā norma ir speciāli formulēta elastīgāka, likums paredz minimālās prasības. Un šo prasību izpildē likumdevējs deleģē... pirmām kārtām, uzliek pienākumu pašam subjektam izveidot šādu efektīvu iekšējās kontroles sistēmu šo te konceptuālo minimālo pienākumu izpildei, par ko likumdevējs... kuras likumdevējs ir iekļāvis likumā, un, otrkārt, viņš deleģē... likumdevējs deleģē virkni atbildīgo institūciju izvērtēt riskus savā kompetences jomā un gadījumos, ja tas ir nepieciešams, izstrādāt detalizētu normatīvo regulējumu šo risku novēršanai.

Tādējādi Saeima uzskata, ka Latvijas Banka ir tiesīga izdot ārējos normatīvos aktus un, izdodot apstrīdētās normas un konkrētos noteikumus, nav pārkāpusi likumdevēja piešķirtās deleģējuma robežas.

Paldies.

A. Laviņš.

Paldies. Pieteikuma iesniedzējas pārstāvjiem... Vai būs jautājumi Saeimas pārstāvei?

M. Šķiņķis.

Jā, paldies. Vispirms par Latvijas Bankas tiesībām izdot normatīvos aktus. Vai Saeimas ieskatā likumdevējs drīkst deleģēt Latvijas Bankai izdot normatīvo aktu jebkādā jomā, nozarē?

I. Tralmaka.

Likumdevējs var uzdot šai te iestādei savas kompetences jomā izdot... jebkādā, protams, nē... medicīnas jomā, visticamāk, Latvijas Banka neizdos nekādus noteikumus.

M. Šķiņķis.

Bet kādēļ nē? Ja likumdevējs izlemtu piešķirt Latvijas Bankai medicīnas jomu, tad drīkstētu izdot normatīvo aktu Latvijas Banka?

I. Tralmaka.

Ir jāskatās arī funkcionāli. Es saprotu, ka jūsu jautājums ir vērsts uz to, vai autonomās kompetences ietvaros, vai citas kompetences ietvaros. Jā, es piekrītu tam, ka pastāvīgas autonomās valsts iestādes var izdot savas autonomās kompetences ietvaros saistošos noteikumus, ārējos normatīvos aktus. Bet šajā gadījumā mums jāskatās, kas ir autonomā kompetence. Latvijas Banka ir neatkarīga un viņas kompetence ir noteikta likumā. Likumdevējs ir izšķīries, kas ir Latvijas Bankas kompetence. Un ja likumdevējs ir izšķīries, ka šai te neatkarīgajai Latvijas Bankai ir jāpiešķir likumā šādas funkcijas, tad viņa arī šo funkciju izpildē ir neatkarīga un līdz ar to izriet arī viņas tiesības.

M. Šķiņķis.

Tad vai ir kādi kritēriji, kā likumdevējam izšķirties vai domāt, vai šis jautājums var tikt nodots patstāvīgas iestādes autonomas kompetences regulējumā, tajā skaitā izdot normatīvos aktus? Vai ir kādi kritēriji, pie kā mēs varētu pieturēties?

I. Tralmaka.

Likumdevējam ir rīcības brīvība veidot pārvaldes sistēmu. To ir atzinusi arī Satversmes tiesa. Šajā gadījumā, protams, kāpēc Centrālā banka ir neatkarīga... Latvijas Banka ir neatkarīga.... ir saistīts arī ar starptautisko regulējumu. Bet šajā gadījumā likumdevējs ir izvēlējies arī šai te neatkarīgajai Bankai piešķirt kontroles funkcijas par kredītiestādēm... nevis par kredītiestādēm, bet par kapitālsabiedrībām un arī šo funkciju izpilde ir aptverta ar neatkarību Latvijas Bankas.

M. Šķiņķis.

Pēc kādiem kritērijiem likumdevējs ir izšķīries šo nodot autonomas kompetences izlemšanai.

I. Tralmaka.

Tas... uz šo jautājumu es jums nevarēšu atbildēt, jo principā likumdevējs var izvēlēties... tas, kāpēc likumdevējs vienai vai otrai iestādei nodod vienas vai otras funkcijas, tā ir

likumdevēja rīcības brīvība. Tur var būt ļoti daudz un dažādu pamatojumu — efektīva valsts pārvalde, un tā tālāk.

M. Šķiņķis.

Tad, vai ir kāds iemesls, kādēļ, piemēram, grāmatvežu uzraudzība nav nodota patstāvīgai...

A. Laviņš.

Šo jautājumu noņemsim no dienas kārtības.... Turpināsim ar citiem jautājumiem.

M. Šķiņķis.

Nākamais jautājums. Pēdējais pie šīs sadaļas. Vai jūs piekristu apgalvojumam, ka valsts pārvaldes iestādes, piemēram, Valsts ieņēmumu dienesta leģitīmācija ir spēcīgāka nekā Latvijas Bankas leģitīmācija?

I. Tralmaka.

Nē, es nepiekristu šādam apgalvojumam.

M. Šķiņķis.

Kādēļ?

I. Tralmaka.

Demokrātiskā leģitīmācija ir komplekss kritēriju kopums. Mēs nevaram pateikt, ka tām institūcijām, kurām ir augstāka... pieņemsim, Latvijas Banka... tas, ko jau es minēju savā runā iepriekš, ir vairāki kritēriji. Ir gan leģitīmācija caur deleģējumu, leģitīmācija caur to, kādā veidā šī iestāde tiek... kādā veidā tiek ieceltas amatpersonas šajā te padomē konkrētajā, kādā veidā tiek īstenota uzraudzība. Šī te piesaiste tautas gribai, kas principā ir tā demokrātiskās leģitīmācijas jēga, tur ir ļoti atšķirīga. Valsts ieņēmumu dienestā netiek... Saeima neapstiprina šīs te amatpersonas, netiek veikta tādā veidā uzraudzība. Viņa principā ietilpst Ministru kabineta struktūrā.

M. Šķiņķis.

Skaidrs. Paldies.

Par pilnvarojumu. Vai es pareizi saprotu, ka Saeima piekrīt, ka ir izveidots jauns klientu identifikācijas gadījums Novēršanas likuma 11. panta otrās daļas izpratnē.

I. Tralmaka.

Saeima nepiekrīt tam. Protams, pirms es atbildu uz šo jautājumu, es gribētu uzsvērt to, ka... ja likumdevējs ir izvēlējies izsmeļoši kaut ko regulēt, tad pakārtotam normatīvajam aktam izdevējam nav tiesības šo te izsmeļošo regulējumu papildināt. Šajā gadījumā Saeima neuzskata, ka tas būtu noticis, jo šīs te apstrīdētās normas attiecas ne tik daudz uz identifikācijas pienākumu, bet kā pienākumu efektīvi izpildīt ziņošanas pienākumu par neparastiem darījumiem.

Ja mēs skatāmies uz to, kas ir identifikācija un ko paredz apstrīdētās normas, tad apstrīdētās normas neparedz, piemēram, pilnvērtīgu juridiskās personas identifikāciju. Tas, ko paredz apstrīdētās normas, ir pase cilvēkam, kurš pienāk pie lodziņa. Un tādā veidā šie te cilvēka veiktie darījumi konkrēta laika posma ietvaros tiek uzraudzīti un tālāk šis te komersants var redzēt to, vai šis te cilvēks pēc būtības veic neparastu darījumu vai neveic neparastu darījumu. Es uzskatu, ka šajā gadījumā tas nav saistāms ar 11. pantu, bet ar 7. pantu, kas paredz sistēmu, kādā veidā iekšējās kontroles sistēmas ietvaros tiek atklāts neparasts gadījums.

M. Šķiņķis.

Tad jūs nepiekrītat Latvijas Bankas pārstāvim, kurš teica, ka Latvijas Banka ir uztvērusi šo pilnvarojumu citādāk un to saistīja ar 11. panta otrās daļas 2. punktu. Jums ir atšķirīgs uzskats?

I. Tralmaka.

Tas ietver zināmu identifikācijas elementu, tāpēc, ka, piemēram, ja mēs skatāmies uz fizisko personu, protams, ka pase ir viens no galvenajiem veidiem, kādā varētu identificēt fizisko personu. Savukārt juridiskajai personai tas nebūt nav noteicošais identifikācijas mehānisms. To varētu zināmā mērā ar to saistīt, bet, manuprāt, lasot šīs normas, tas ir vairāk saistīts ar iekšējās kontroles sistēmu.

M. Šķiņķis.

Skaidrs.

Vai, jūsuprāt, "MONEYVAL" ziņojums, uz ko atsaucās arī Latvijas Banka, deva vai uzdeva likumdevējam izstrādāt šādu Novēršanas likuma 47. panta trešo daļu ar kaut kādu konkrētu uzdevumu.

I. Tralmaka.

Vēl reizīti... lūdzu....

M. Šķiņķis.

Vai “MONEYVAL” ziņojums, uz ko atsaucas Latvijas Banka... vai šis ziņojums uzdeva likumdevējam, Saeimai, pieņemt šo Novēršanas likuma 47. panta trešo daļu ar kādu konkrētu uzdevumu, ka kaut kas ir jādara likumdevējam.

I. Tralmaka.

Es jums precīzi nevarēšu atbildēt, par kuru “MONEYVAL” ziņojuma daļu jūs gribat, lai es atbildu šobrīd...

M. Šķiņķis.

Labi... Pēdējā sadaļa. Jūs neminējāt neko par tiesiskās vienlīdzības argumentu sadaļu, tāpēc jautājums ir tāds: vai, izdodot pilnvarojošo tiesību normu, Saeima vērtēja arī risku vai iespējamību, kā tiks ievērots tiesiskās vienlīdzības princips, piemēram, Latvijas Bankai izdodot normatīvos aktus?

I. Tralmaka.

Protams, ka likumdevējs, izdodot normatīvos aktus, vienmēr izvērtē to atbilstību Satversmei. Bet šajā gadījumā mums ir jāskatās uz to, ka ir deleģēts divām institūcijām, kuras savas kompetences jomā ir atbildīgas par risku izvērtējumu un normatīvo aktu izdošanu, pamatojoties uz šo te risku izvērtējumu. Šajā gadījumā tiesiskās vienlīdzības princips... es neesmu... Saeima nav vērtējusi savā viedoklī tiesiskās vienlīdzības principu, bet, protams, ka šie te noteikumi var būt atšķirīgi, jo arī riski var būt atšķirīgi. Jautājums ir — cik šis te risku izvērtējums ir pamatots. Un otrs jautājums ir... tas gan vairāk ir jautājums FKTK un Latvijas Bankas kompetencē tieši — vai šie te noteikumi ir vajadzīgi vienādi vai atšķirīgi. Bet tas, ko ir darījis likumdevējs... likumdevējs ir noteicis prasības, kuras ir obligāti jāizpilda. Tālāk ir uzdevis galveno pienākumu par šo saistību izpildi pašam subjektam un kontroles institūcijām kontrolēt, vai subjekts šo pienākumu pilda. Un, ja nepilda šo pienākumu, tad izvērtējot riskus, kāpēc, un kādā veidā un kur ir vajadzīgs... kāds instruments būtu šim te kontrolētājam jāuzdod... jāliek lietā, lai nodrošinātu, ka šīs minimālās prasības tiek pildītas.

M. Šķiņķis.

Tad man ir pats, pats pēdējais jautājums. Likumdevējs ir izšķīries divus jautājumus nodot patstāvīgām iestādēm — Finanšu un kapitāla tirgus komisijai un Latvijas Bankai kādu vienu laukumu regulēt ar normatīvajiem aktiem. Kā likumdevējs nodrošina, ka citos jautājumos

ir tiešām tie riski izvērtēti tik precīzi, kā ir jāizvērtē, kā visprecīzāk var uzraudzīt to jomu un izdot tādus saistošus noteikumus, kas vislabāk atbilst katra mazā jautājuma specifikai.

I. Tralmaka.

Pirmkārt, likumdevējs to var regulēt ar likumu, paredzot to prasību kopumu, kas visiem ir vienāds. Un tās ir jāizpilda visiem subjektiem. Protams, likumā ir iekļauts arī specifisks regulējums, kas attiecas uz konkrētiem subjektiem, bet, pirmkārt, tas ir pats likums. Otrkārt, pašas iestādes, kuras šos te riskus izvērtē un veic — tā ir viņu atbildība to darīt. Un ir arī kontroles dienests, kas galu galā ir visam augšpusē.

M. Šķiņķis.

Bet normatīvo aktu nevar izdot šīs iestādes, kas kontrolē.

I. Tralmaka.

Bet normatīvais akts nav vienīgais veids, kādā tiek... Tas ir tikai viens no instrumentiem, kas ir dots atsevišķām kontroles institūcijām. Pastāv vairāki instrumenti, kas ir viņu rīcībā. Šajā likumā ir uzskaitītas kontrolējošo institūciju pienākumi un tiesības un tas ir tikai viens no instrumentiem, kādā veidā nodrošināt šī likuma prasību izpildi.

M. Šķiņķis,

Paldies.

A. Laviņš.

Paldies. Latvijas Bankas pārstāvim... Vai būs jautājumi?

J. Pleps.

Jā, godātā tiesa, būs daži jautājumi.

Jūs minējāt uz risku analīzi balstītu šo te pieeju. Vai jūs precizētu... vai likums rada šo pieeju, sadalot, par jautāja pieteikuma iesniedzēju pārstāvis... dažādus likuma subjektus ar dažādām uzraudzības institūcijām, vai, teiksim, arī likumā jau ir iestrādāts uz risku analīzi balstīta pieeja un tas sakņojas kaut kā savādāk, augstāk...

I. Tralmaka.

Šāda te pieeja izriet gan no starptautiskā regulējuma, gan mēs to varam arī likumā ielasīt. Es nesaukšu atsevišķas likuma normas, bet varbūt kā piemērus... Pati iekšējā kontroles sistēma

ir jāizstrādā... tas ir, 6. panta pirmā daļa... pamatojoties uz veikto risku analīzi. Tas ir tikai viens piemērs. Tālāk arī, protams, ka kontrolējošās institūcijas ir noteiktas tādas, kuras pārzina jomu, kuras strādā ar subjektiem un kuras ir vislabākajā pozīcijā, lai izvērtētu riskus detalizētāk, nekā tas ir nepieciešams likumā. Tā kā šis te risku izvērtējums izriet gan no pašas sistēmas, likuma struktūras, gan ir arī atsaucies konkrētas likumā uz risku izvērtējumu.

J. Pleps.

Jā. Sakiet, un otra lieta, kas laikam būtu nepieciešams saprast... Cik liela ir likumdevēja rīcības brīvība šajā jomā? Jūs jau minējāt Eiropas Savienības direktīvas, uz kuru pamata ir izstrādāts šis likums un arī starptautiskās rekomendācijas... cik liels ir šis... nosacīti sakot, likumdevēja izšķiršanās brīvība?

I. Tralmaka.

Tas ir noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas jomā vai valsts pārvaldes izveides jomā?

J. Pleps.

Es tieši par šo noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanu.

I. Tralmaka.

Valsts rīcības brīvība ir samērā plaša. Protams, ir jāņem vērā, ka jebkura šāda rīcības brīvība ir ierobežota ar personas pamattiesībām, ar konstitucionāliem principiem. Bet principā šāda rīcības brīvība ir samērā plaša.

J. Pleps.

Paldies.

A. Laviņš.

Paldies.

Jā... principā no jūsu viedokļa tiešām neizskanēja argumenti, kas attiektos uz aspektu par šī regulējuma atbilstību Satversmes 91. pantam. Tad mans jautājums būtu tāds... Vispirms sāksim ar to... Vai pilnvaras devējam būtu jākontrolē, kā pilnvarojumu izpilda pilnvaras saņēmēji?

I. Tralmaka.

Pilnvaras devējam tas, protams, ir jāņem vērā. Tomēr arī uz pilnvaras saņēmējiem — visām valsts iestādēm ir saistoša Satversme, visām valsts iestādēm ir saistoša Satversmes 8. nodaļa, arī pašam ārējā normatīvā akta izdevējam ir jāraugās, lai šie te normatīvie akti atbilstu Satversmei. Bet, protams, arī likuma ietvaros likumdevējs raugās, lai tiktu ievērotas šīs te prasības.

A. Laviņš.

Nu, jā, mēs te šajā tiesas sēdē no Latvijas Bankas pārstāvja dzirdējām, ka viņiem ir noteikta kompetences joma un šajā jomā šis te pilnvarojums ir īstenots un ir izdotas tiesību normas un daļa no tām ir apstrīdētas. Tad es jums kā Saeimas pārstāvei tāpat vaicāju par to, vai Saeimai būtu jākontrolē, kā šis pilnvarojums tiek īstenots. Un šeit mēs varam runāt par divām iestādēm, kurām šī joma tiek... ir dots pilnvarojums uzraudzīt. Tā ir Latvijas Banka un tās kompetencē esošā joma un ir Finanšu un kapitāla tirgus komisija, kas savukārt uzrauga, kā kredītiestādes to īsteno. Latvijas Banka ir izdevusi noteikumus. Un, kā jau es teicu, daļa no šiem noteikumiem šobrīd ir šīs lietas izskatīšanas priekšmets, vai atbilst Satversmei. Bet tas mans jautājums ir: ņemot vērā, ka likumdevējam, kas ir šo pilnvarojumu devis, ir jāredz situācija kopumā, gan kā viens, gan kā otrs pilnvaras saņēmējs ir izlietojis vai īstenojis šo pilnvarojumu, jūsu viedokli būtu diezgan interesanti dzirdēt. Vai jūs šeit nesaskatāt, ka... Kāds ir jūsu viedoklis attiecībā uz to, ka Latvijas Banka, kas ir izdevusi šos noteikumus... vai, izdodot šos noteikumus, ir ievērots tiesiskās vienlīdzības princips, jo tāpat kredītiestādēm obligāti ir jāidentificē klients, ja šī maiņas summa pārsniedz 8 tūkstošus, savukārt kapitālsabiedrībām, kas nodarbojas šajā ziņā, tas pats ir jādara, kad summa jau pārsniedz 2 tūkstošus eiro. Nu, lūk! Tāpat Finanšu un kapitāla tirgus komisijai mēs noteikti arī vēl vaicāsim, bet interesanti būtu dzirdēt jūsu domas, vai šie riski, uz kuriem atsaucas kredītiestādes... varētu atsaukties, vai šie riski ir tādi, kas attaisno citādu regulējumu pieņemšanu?

I. Tralmaka.

Jā, pirmkārt, par riskiem. Tas droši vien ir pašu kompetento iestāžu... viņas ir kompetentākas un izvērtē šos te riskus. Bet es varu atbildēt uz šo jautājumu tikai tiktāl, ciktāl es kā pārstāve esmu saistīta ar to viedokli, ko jau ir paudusi institūcija. Tāpēc, ja institūcija nav devusi galīgo atbildi rakstveida viedoklī par to, vai tas atbilst 91. pantam vai nē, bet tikai ir norādījusi šos atšķirīgos apstākļus, tad es arī pieturēšos pie šādas pozīcijas.

Tas, ko es varbūt šajā jautājumā varētu norādīt attiecībā uz salīdzināmām grupām un kas jau ir minēts mūsu rakstveida viedoklī ir tas, ka šajā jomā ir jāskatās... vienlīdzības princips

šajā jomā ir jāskatās konkrētas jomas ietvaros. Varbūt piemērs, kas raksturotu to, kā likumdevējs ir iztēlojis pienākumus, kas saistīti ar naudas atmazgāšanas novēršanu, varētu būt, piemēram, šāds. Divi vīri ienāk likuma subjektā. Abi grib izmainīt naudu 2 tūkstošus eiro. Viens no viņiem ir godprātīgs pilsonis, kas dodas ceļojumā un vēlas katram ģimenes loceklim piešķirt 500 eiro kā kabatasnaudu. Otrs savukārt ir ar naudas zīmēm mugursomā, kur katrai otrai banknotei tiešām ir šīs te narkotisko vielu pēdas. Tas, kas ir jādara... kāds ir galvenais uzdevums subjektam? Ir divas lietas — raudzīties, pirmkārt, viņu iekšējās kontroles sistēma ir tāda, ka subjekts spēj identificēt atšķirības starp šiem te diviem, un ne tikai, pamatojoties uz vienu šauru prasību, ka 2 tūkstoši, bet uz visu apstākļu kopumu. Un otrs ir tāds, ka šī te sistēma atturēs šo te otro cilvēku no mēģinājuma iesaistīt šo te subjektu savā atmazgāšanas shēmā. Tas ir tas, kas ir jāpanāk ar šo te sistēmu.

Vai šādā gadījumā var būt atšķirīgas prasības uz vienu no šīs sistēmas elementiem starp dažādiem subjektiem? Tas ir jāizšķir... ir jāņem vērā, vērtējot riskus, kādi ir iesaistīti vienā subjektā, tajā skaitā darījumus, kādus viņas veic, kāda ir klientūra, kāds ir nodrošinājums tam, ka pastāv šīs te pasākumu komplekss, kas neļauj šo te subjektu iesaistīt šajā te shēmā un kas ļauj identificēt, ka tas šajā brīdī notiek. Bet šie te riski ir jāizvērtē, pirmkārt, pašam subjektam un otrkārt, viņi ir jāizvērtē kontrolējošai institūcijai. Es pieļauju, ka viņi var būt atšķirīgi, ja tam ir pamatojums, ka šie riski ir atšķirīgi. Bet ir jāvērtē šīs te salīdzināmās grupas. Saeimas ieskatā ir jāvērtē, ņemot vērā šos te riskus un ņemot vērā sistēmiskāku skatījumu par tikai vienu atsevišķu ķieģeli tajā shēmā, kurai būtu jābūt noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas sistēmai.

A. Laviņš.

Kolēģiem ir jautājumi?... Tiesnese Osipova. Lūdzu!

S. Osipova.

Tāpat atbildot uz pieteikuma iesniedzēja pārstāvja jautājumiem jūs teicāt, ka, ja likumdevējs kādu jautājumu regulē ar izsmeļošu uzskaitījumu, tad ar deleģēto likumdošanu nevar šo uzskaitījumu paplašināt. Vienlaikus tajā pamattekstā, ko jūs sākumā teicāt... jūs teicāt, ka likums paredz minimālās prasības un ar deleģēto likumdošanu subjektam ir tiesības šīs prasības izvērst. Vai jūs neredzat šeit pretrunu? Tas ir viens.

Otrs. Likums paredz minimālās prasības un šīs prasības ir pamattiesību ierobežojums. Un tad, ja jūs atzīstat, ka ar deleģēto likumdošanu var prasības izvērst, tas nozīmē, vai var izvērst pamattiesību ierobežojumu?

I. Tralmaka.

Jā. Pirmkārt, atbildot par subjektu. Subjekts šajā gadījumā var noteikt savas iekšējās kontroles sistēmas... subjektam ir brīvība veikt darījumu, vai neveikt darījumu. Un tas nebūs uzskatāms par tās personas, kas dodas, piemēram, uz...

S. Osipova.

Mēs šobrīd nerunājam par tiem, kas dodas. Es runāju par Saeimu, kura ir deleģējusi Latvijas Bankai izdod normu un tātad uzskatījums ir izsmeļošs, ir noteikta summa, vienlaicīgi šīs minimālās prasības, manuprāt, jūs teicāt, ka likums ietver minimālās prasības... šī summa, šis pamattiesību ierobežojums Latvijas Bankas deleģētās likumdošanas kārtībā tiek paplašināts.

I. Tralmaka.

Tas, pirmkārt, bija jautājums par subjektu, ka subjekts pats var paplašināt. Es domāju, ka subjekts pats var paplašināt, jo tā ir viņa darījuma veikšanas brīvība. Ja, piemēram, subjekts izvēlas...

S. Osipova.

Es nerunāju par darījumiem. Es šobrīd runāju par deleģētās likumdošanas normu izdevēju subjektu — Latvijas Banku.

I. Tralmaka.

Ā, nevis par likuma subjektu, bet par izdevēju. Jā, es atvainojos, es pārpratu.

S. Osipova.

Nē, nē, tīri no tiesību teorētiskās puses. Ir Saeima kā deleģētājs un tad ir subjekts, kam ir deleģēts izdot saistošus noteikumus ārējus un šinī gadījumā tā ir Latvijas Banka.

I. Tralmaka.

Skaidrs. Jā, atbildot uz šo jautājumu, protams. Ja likumdevējs ir devis izsmeļošu uzskaitījumu, un tas tiešām ir redzams no likums, kur ir izsmeļošs uzskatījums kaut kādos konkrētos gadījumos... piemēram, kādā gadījumā būtu jāveic identifikācija, protams, jaunus identifikācijas noteikumus gadījumus, kad identificēt, nevarētu noteikt. Bet tas, protams, neizslēdz gadījumu, kad var būt... kad šī te... konkrētajā gadījumā pase ir vairāk kā instruments, lai izpildītu citu noteikumu. Un tādā gadījumā, protams, ja likumdevējs ir devis plašāku deleģējumu un pieļāvis to, ka arī var noteikt materiāla rakstura normas, tas, protams, būtu

jāskatās konkrētajā deleģējumā. Arī materiāltiesiskas normas var izdot. Bet tur, kur likumdevējs ir noteicis skaidri, ka tikai tie un šie gadījumi būtu tādi, tad tur, protams, ir pakārtotais likumdevējs saistīts ar to, ka šis te jautājums patiešām ir noregulēts un likumdevējs ir izsmeļoši izvēlējis kādu jautājumu regulēt.

S. Osipova.

Un kas ir par to, ka jūs teicāt, ka likums paredz minimālās prasības un deleģētās likumdošanas subjekts, šinī gadījumā Latvijas Banka, varētu izvērst šīs prasības un likumdevējs ar minimālajām prasībām ir noteicis pamattiesību ierobežojumu? Vai subjekts var izvērst pamattiesību ierobežojumu, izvēršot šīs prasības?

I. Tralmaka.

Pamattiesību ierobežojumu varētu izvērst tikai tad, ja likumdevējs to tiešā veidā būtu atļāvis.

S. Osipova.

Tam būtu jābūt atrunātam likumā?

I. Tralmaka.

Tam būtu jābūt atrunātam likumā. Bet attiecībā uz likumu likumdevējs ir uzdevis pienākumus gan valsts iestādēm, gan arī pašam... kas ir likuma subjekts, kas būtu šīs te bankas, kas būtu šīs te kapitālsabiedrības... savukārt viņām ir dota brīvība noteikt savās iekšējās procedūrās stingrākas prasības, jo šeit ir 7. pantā noteikts: izveidojot iekšējās kontroles sistēmu, likuma subjekts paredz vismaz...

S. Osipova.

Tad iekšējā kontroles sistēma būtu tāda, ko "TAVEX" noteiktu pats sev?

I. Tralmaka.

Jā, un tādā gadījumā tur ir minimālās prasības likumā, ko "TAVEX" var pateikt, ka mēs identificējam no mazākas summas, piemēram, lai aizsargātu sevi, savu biznesu...

S. Osipova.

Tā būtu pašierobežošanās.

I. Tralmaka.

Jā.

S. Osipova.

Bet šinī gadījumā mēs runājam tomēr par ārēju ierobežošanu ar ārēju normatīvo aktu.

I. Tralmaka.

Ja likumdevējs ir paredzējis, ka var... vai tieši deleģējis plašāku šo te... noteikt šo te pamattiesību ierobežojumu, tad, protams, likumdevējs var to deleģēt. Bet tas būtu skaidri jānosaka.

S. Osipova.

Likumdevējs ir noteicis summu, kuru deleģētās likumdošanas ietvaros ir ievērojami pazeminājusi Latvijas Banka. Likumdevējs ir noteicis pamattiesību ierobežojumu un Latvijas Banka laikam tomēr viņu ir paplašinājusi. Vai tas atbilst deleģējumam?

I. Tralmaka.

Likumdevējs ir noteicis to, ka nepieciešams identificēt personu, klientu neparasta darījuma gadījumā. To, kas ir neparasts darījums, ir deleģējuši Ministru kabineta noteikumi, tie būtu 8 tūkstoši eiro. Šajā gadījumā Latvijas Banka... tas, ko Saeima saskata ar apstrīdētajām normām, neparedz līdz galam identificēšanas pienākumu. Tā ir pasēs uzrādīšana. Piemēram, juridiska persona netiek identificēta šajā gadījumā. Līdz ar to ir paredzēts instruments, kādā efektīvi nodrošināt to, ka likumdevēja noteiktais pienākums ziņot par neparastiem darījumiem, viņus identificēt, ka patiešām notiek neparasts darījums un tālāk, konstatējot neparastu darījumu, identificēt pilnā kārtībā un attiecīgi ziņot kontroles dienestam par šo te darījumu. Tad šī te, varētu teikt, vienkāršotā identifikācija ar pasi tiek izmantota, lai sasniegtu šo mērķi. Tas ir tas, kādā veidā Saeima ir viedoklī paudusi un saredzējusi šo te normu. Bet tas nav jauns kritērijs, kas pārkāptu jau iepriekš izsmeļoši noteikto.

A. Laviņš.

Labi, tāda ir atbilde.

Kolēģe Ziemele. Lūdzu!

I. Ziemele.

Paldies. Mēs jau dienas pirmajā daļā par to runājām, bet man tiešām interesētu Saeimas viedoklis. Tātad mēs runājām par ļoti svarīgiem mērķiem — personas identifikācija kā neparastu vai aizdomīgu darījumu kontekstā. Es domāju, ka visi piekrīt, cik tas ir svarīgi un ka konkrētais regulējums, protams, bija nepieciešams un arī starptautiski prasīts. Tas viss ir ļoti labi un pareizi.

Man ir viens jautājums. Kāds ir Saeimas viedoklis... Vai bankas... vai kredītiestādes izvērtē, lūk, šos riskus tajos gadījumos, kas nesasniedz 8 tūkstošus eiro?

I. Tralmaka.

Varbūt atbildi uz to es varu sniegt arī pamatojoties uz to tabulu, kas jau tika pieminēta. Es nevaru pilnvērtīgu atbildi sniegt tāpēc, ka to vislabāk droši varētu sniegt kontroles institūcija — gan Finanšu un kapitāla tirgus komisija, gan Kontroles dienests. Bet šeit mēs, piemēram, redzam tajā tabulā, kas tika jau iepriekš minēta un ir pievienota Saeimas paustajam viedoklim, piemēram, par aizdomīgajiem darījumiem, kas nebalstās uz konkrētu summu. No bankām ir saņemti 2014. gadā 254 ziņojumi, savukārt no kapitālsabiedrībām par šādiem kritērijiem ir saņemti 28 ziņojumi. Tas varbūt nesniedz izsmeļošu atbildi, bet varbūt tas sniedz ieskatu tajā, ka gadījumā, ja kritēriji varbūt nav tik viegli nosakāmi, kā 8 tūkstoši eiro un cents uz augšu vai cents uz leju, bet ietver nedaudz komplicētākas prasības. Mēs redzam, ka šis te skaits tomēr būtiski atšķiras. Un varbūt tas arī sniedz zināmu norādi uz to, ka bankas skatās uz šiem te klientiem, varbūt skatās plašāk nekā tikai konkrēta darījumu summa. Bet es tiešām nevarēšu kompetenti atbildi uz to sniegt. Tas ir vairāk izriet no tās informācijas, kas bija mūsu rīcībā, gatavojot viedokli.

A. Laviņš.

Paldies. Kolēģis Kusiņš uzdos jautājumu.

G. Kusiņš.

Jā, vienu nelielu precizējošu jautājumu saistībā ar šo apstrīdēto Latvijas Bankas izdoto saistošo noteikumu un Ministru kabineta izdoto noteikumu savstarpējo sakarību. Tie ir tie Nr. 1071, kas nosaka neparastu darījumu pazīmju sarakstu un kārtību, kādā sniedzami ziņojumi.

Es saprotu, ka jūs arī atgādinājat to, kas ir noteikts Oficiālās publikācijas un tiesiskās informācijas likumā, ka abi šie dokumenti ir ar vienādu juridisku spēku.

Vai es pareizi saprotu jūsu pozīciju, ka Ministru kabineta noteikumi Nr. 1071 nosaka to pazīmju sarakstu, un, ja ir tā pazīme, tad ir obligāti jāpaziņo. Savukārt Latvijas Bankas izdotie noteikumi paredz tikai identificēt klientu.

I. Tralmaka.

“Jā”, uz pirmo un “nē” uz otro. Jā tādā ziņā, ka likumdevējs ir deleģējis Ministru kabinetam noteikt neparastu darījumu pazīmju sarakstu. Šis te saraksts ir noteikts, tie ir Ministru kabineta noteikumi, kas jau tika minēti. Savukārt Latvijas Banka, viņai šāds deleģējums nav ticis piešķirts, nedz arī viņa to ir darījusi noteikt citas neparastu darījuma pazīmes. Bet šeit ir noteikts pienākums ļoti vienkāršotā veidā — tikai paņemot nokopējot pasi, vārds “identificēt”... jā, es lietošu vārdu “identificēt”... bet identificēt šo te cilvēku, kas dodas pie lodziņa veikt darījumu. Savukārt tajā gadījumā, ka kasieris aiz lodziņa konstatētu, ka šis te pats cilvēks un tas droši vien ir vienīgais veids, kādā konstatēt, ka šis te pats cilvēks ir veicis, piemēram, četrus darījumus pa 2 tūkstošiem, un ir sasniegts Ministru kabineta noteiktais 8 tūkstošu limits, tālāk ir pienākums identificēt to kā labā veic šo darījumu, vai tā ir juridiska persona, vai tā ir fiziska persona, tālāk tad juridiskajai personai ir papildus prasības, kas ir jānoskaidro... un tad tiek veikts identifikācijas pienākums.

G. Kusiņš.

Bet tie ir tādi, kas savstarpēji nepārklājas tie pienākumi... vai...

I. Tralmaka.

Manā ieskatā pēc būtības nepārklājas....

G. Kusiņš.

Es atvainojos... jo diez vai būtu pareizi, ja likumdevējs būtu pilnvarojis divas dažādas institūcijas regulēt vienu un to pašu jautājumu.

I. Tralmaka.

Nē, likumdevējs to nav darījis.

G. Kusiņš.

Tātad likumdevējs ir nošķīris tās divas lietas.

I. Tralmaka.

Likumdevējs ir nošķīris. Ministru kabinetam ir deleģējums noteikt tās pazīmes un savukārt Latvijas Bankai ir noteikts pienākums raudzīties, lai viņas pārraudzībā esošie subjekti izpildītu pienākumu, ko ir noteicis likumdevējs — ziņošanu, identifikāciju... tad, kad ir sasniegta šī te Ministru kabineta noteiktā pazīme.

A. Laviņš.

Vēl noslēgumā labprāt dzirdētu Saeimas pārstāves viedokli par to... saistībā ar to, kas izskanēja dienas pirmajā daļā. Pieteikuma iesniedzējas pārstāvji argumentēja, ka ir divas salīdzināmas grupas, Latvijas Bankas pārstāvis argumentēja, ka salīdzināmu grupu nav un minēja iemeslu, ka šie atšķirīgie riski ir tik būtiski, ka šīs divas grupas nevar salīdzināt. Savukārt pieteikuma iesniedzēja minēja, ka ir vienots tirgus, viņi ir konkurenti un šīs ir tās galvenās pazīmes, pēc kurām var šīs divas grupas salīdzināt. Kāds ir Saeimas viedoklis šajā jautājumā?

I. Tralmaka.

Saeima ir norādījusi rakstveida viedokli, ka, izvēloties šīs te salīdzināmās grupas, ir jāvērtē plašāk... pirmkārt, ir jāvērtē norma un darbība sistēmā un tā būtu noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas sistēma. Protams, šīs te divas, piemēram, Banka un kapitālsabiedrība, viņas varētu salīdzināt ļoti daudzās jomās. Kā darba devēji viņi ir vienādā situācijā. Kā varbūt viena pakalpojuma sniedzēji viņi varbūt arī būtu vienādā situācijā, bet šeit ir jāskatās tas, ar kādu mērķi ir noteikts konkrēts regulējums un kas pamato šāda regulējuma noteikšanu, jo ja tas ir balstīts uz riska izvērtējumu, ir jāskatās, vai šie riski ir... jāņem vērā, vai šie riski ir salīdzināmi, vai šie te subjekti patiešām visās tajās darbībās, kas ir saistītas ar noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanu, ir salīdzināmi. Es domāju, ka šeit ir jāskatās kompleksāk un es nesniegšu izsmeļošu atbildi uz šo te, bet es vērsīšu uzmanību uz to, ka šis jautājums nebūtu jāskatās vienkāršoti, atrauti, bet ir jāskatās tomēr sistēmiski.

A. Laviņš.

Labi. Paldies. Paldies par jūsu viedokli.

Vārdu viedokļa sniegšanai dosim Tieslietu ministrijas pārstāvei. Lūdzu!

I. Salinieka.

Godātā tiesa! Tātad Tieslietu ministrija ar pagājušā gada 3. jūlija Satversmes tiesas tiesneša Laviņa lēmumu ir atzīta par pieaicināto personu un Tieslietu ministrijai tika lūgts

izteikt viedokli par apstrīdēto normu atbilstību Satversmes 1., 64. pantam, kā arī 91. panta pirmajam teikumam, un kā arī par citiem jautājumiem, par kuriem Tieslietu ministrijas ieskatā varētu būt nozīme šajā lietā. Īpaši uzsverot Tieslietu ministrijas izstrādāto informatīvo ziņojumu par subjektiem, kuriem ir tiesības izdot ārējos normatīvos aktus.

Tieslietu ministrija ir sniegusi savu viedokli. Viedoklī nav vērtēta apstrīdēto normu atbilstība Satversmes normām. Ņemot vērā, ka Tieslietu ministrija līdz šim nav tos vērtējusi un arī šajā lietā acīmredzot dokumenta parakstītājs tajā brīdī uzskatīja, ka nebūtu nepieciešams šo te pienākumu uzņemties.

Bet, runājot par informatīvo ziņojumu, jāsaka, ka... tā tad viedoklis ir balstīts... viedoklī faktiski ir saīsinātā veidā paustas atziņas, kas ir šajā informatīvajā ziņojumā, kurš ir apstiprināts Ministru kabinetā 2011. gada 21. jūnijā. Jāsaka, ka šis nav pirmais informatīvais ziņojums. Pirmais informatīvais ziņojums tika sagatavots 2004. gadā arī par Ministru kabineta tiesībām izdot ārējos normatīvos aktus, un tas bija acīmredzami saistīts ar Administratīvā procesa likumu un Administratīvā procesa likuma spēkā stāšanās likumu. Toreiz jautājums...

A. Laviņš.

Es atļaušos jūs pārtraukt. Es tomēr aicinātu nofokusēt uzmanību uz konkrētās lietas apstākļiem un sniegt Tieslietu ministrijas viedokli par to, vai Latvijas Bankai ir tiesības izdot ārējos normatīvos tiesību aktus un mēs būtu ļoti pateicīgi, ja dzirdētu arī Tieslietu ministrijas viedokli par to, vai izdotie Latvijas Bankas noteikumi ir tādi, kas atbilst Satversmes 91. pantam. Kāds tas viedoklis ir — atbilst, neatbilst... un kas ir šie te atslēgas aspekti... nu, to labprāt mēs gribētu dzirdēt šobrīd.

I. Salinieka.

Tad es runāšu par to, ka šis jautājums ir bijis vienmēr saistīts arī ar autonomo iestāžu vietu Satversmē un Tieslietu ministrija šo jautājumu ir skatījusi koncepcijā par autonomajām iestādēm un konstatējusi, ka Satversme tā tad šobrīd neparedz autonomās iestādes, izņemot Valsts kontroli un tas savukārt nozīmē to, ka Satversmes 58. pants nav absolūts un ir pieļaujami arī izņēmumi. Un šādi te izņēmumi, saskaņā ar tiesību zinātņi, ir iestādēm, kuras uzrauga cilvēktiesību ievērošanu, aizsargā vārda brīvību un arī, kā tas ir šajā konkrētajā gadījumā, pilda centrālās bankas funkcijas.

Latvijas Banka autonoma iestāde. Saskaņā ar likumu tās kompetence un autonomija ir noteikta Latvijas Bankas likuma 1. pantā, kas pasaka, ka Latvijas Banka ir pilntiesīga autonoma iestāde. Un Latvijas Bankas galvenais uzdevums tā tad ir saglabāt cenu stabilitāti, tā piedalās Eiropas centrālo banku sistēmā. Latvijas Bankai tādējādi ir uzticēti patstāvīgi atsevišķi no

pārvaldes uzdevumi... uzticēti pārvaldes specifiski uzdevumi. To ir arī atzinusi Satversmes tiesa 2006. gada 16. oktobra spriedumā.

Tāpat Satversmes tiesa ir norādījusi to, ka vēsturiski Satversmes 58. pants norāda uz to, ka likumdevēja mērķis nav bijis izpildvaru nodot tikai Ministru kabinetam... ir bijis uzdevums padot tikai Ministru kabinetam nevis Valsts prezidentam. Un ar Radio un televīzijas likuma 46. panta sestās daļas, septītās, astotās un devītās daļas atbilstību Satversmes 58. pantam saskaņā ar šo te lietu Satversmes tiesa ir konstatējusi, ka nav šis te... nav jāinterpretē kā aizliegums izpildvaras iestādēm atrasties arī ārpus Ministru kabineta padotības.

Līdz ar to tad Tieslietu ministrija šajos te informatīvajā ziņojumā un koncepcijā ir vērtējusi to, vai šādām iestādēm ir tiesības izdot ārējos normatīvos aktus.

Un, kā redzams no... Faktiski šis te jautājums ir attīstījies, evolucionējis, ņemot vērā Satversmes tiesas praksi, ņemot vērā likumdevēja pieņemtos likumus un pilnvarojumus, kas ir bijuši ne tikai Latvijas Bankai, bet arī citām autonomajām iestādēm, kas ir šobrīd Latvijas tiesību sistēmā atrodamas. Tāpat šis jautājums ir jāskata kontekstā ar Oficiālo publikāciju un tiesiskās informācijas likumu, kas ir pieņemts 2012. gadā un faktiski šis likums bija tas, kurš pielika punktu tam, ka Tieslietu ministrija pētīja un gatavoja šādus te politikas plānošanas dokumentus — ir vai nav nepieciešami grozījumi Latvijas Republikas Satversmē, ir vai nav nepieciešams īpaši noteikt, ka autonomajām iestādēm ir tiesības izdot ārējos normatīvos aktus.

Un tāpat Tieslietu ministrija, faktiski atsaucoties uz šo te Radio un televīzijas lietu, ir arī 2011. gadā aktualizējusi Latvijas Republikas Satversmes grozījumus, kuri bija sagatavoti Ministru kabineta uzdevumā, jo Satversmes tiesa pateica, ka tātad... Satversmes 58. pants pieļauj interpretāciju, kas nodrošina mūsdienu demokrātiskai tiesiskai valstij atbilstošu un pienācīgu pārvaldību atsevišķās pārvaldes jomās, tomēr tas neizslēdz iespēju likumdevējam apsvērt un nebūtu nepieciešams apsvērt *expressis verbis* iekļaut šīs te autonomās iestādes Satversmes tekstā.

Tas īsumā varētu būt viss un tātad...

A. Laviņš.

Paldies.

Pieteikuma iesniedzējas pārstāvim būs jautājumi Tieslietu ministrijai?

M. Šķiņķis.

Jā, paldies.

Jūs minējāt, ka ir 2011. gada ziņojums. Vai es pareizi sapratu, ka Tieslietu ministrijas nostāja nav mainījusies un tā nostāja ir tieši tāda pati par patstāvīgo tiesību iestāžu tiesībām izdot normatīvos aktus, kā tas ir atspoguļots 2011. gada ziņojumā?

I. Salinieka.

Jā. Bet, ja jūs uzmanīgi lasīsiet, tā nav. Mēs neuzskatām, ka tā ir Tieslietu ministrijas vēlme un ka tā būtu patiešām nepieciešamība. Tas ir vairāk vērtēts no privātpersonu viedokļa, kuras nezina visus tiesību avotus, kurām arī nav nepieciešams iepazīties ar visiem, skaidrības labad faktiski šim te Satversmes tekstam būtu jābūt precīzākam, bet tas ir vērtējams, teiksim, tajā vidē, kurā ir šī... kura strādā ar šo te dokumentu... kura apšaubā šo te tiesiskumu.

M. Šķiņķis.

Tad viens jautājums. Šajā ziņojumā 21. lapā ir rakstīts, ka Satversmē aprakstītā sistēma ir pārāk lakoniska, lai no tās droši varētu atvasināt autonomo iestāžu tiesības izdot ārējos normatīvos aktus. Vai tas saskan ar to, ko jūs sakāt, ka Tieslietu ministrija šajā ziņojumā ir paudusi viedokli, ka patstāvīgās iestādes var izdot.

I. Salinieka.

Tā... kurš punkts tas būtu?

M. Šķiņķis.

21. lapaspusē. 2. rindkopas pirmais teikums.

I. Salinieka.

Vai jūs man varētu pateikt punktu? Jo informatīvajā ziņojumā ir...

M. Šķiņķis.

Secinājumi ir punktos... teksts man diemžēl nav punktos...

I. Salinieka.

Labi... Bet es vēlreiz uzsveru. Tātad, ja mēs runājam par secinājumu daļu, ka Tieslietu ministrija ir norādījusi to, ka jā... šīs te normas nesakrīt ar faktisko situāciju, bet tas nav vērst uz to, ka juristu vidē būtu... Šobrīd tiesību zinātne ir attīstījusies, likumdevējs ir pieņēmis likumus, deleģējis konkrētus uzdevumus neatkarīgajām iestādēm, pieņēmis likumus par normatīvo aktu hierarhiju, kur atrodas šie te normatīvie akti, līdz ar to Tieslietu ministrijai kā

iestādei, kurā strādā juristi, pašai vairs nav šo te šaubu, ka Satversmē nevar ielasīt. Bet šis te uzdevums... faktiski viņš bija saistīts ar vēlmi noteikt ministriem tiesības izdot ārējos normatīvos aktus un otrs ir, — lai personām, kuras nav juridiski izglītotas, būtu skaidri un nepārprotami saprotams, ka Satversmē šādas iestādes ir paredzētas un ka tām ir tiesības pieņemt ārējos normatīvos aktus, un lai par šādu te tiesību esamību neraisītos strīdi.

A. Laviņš.

Man lūgums ir lakonisku jautājumu, lakonisku atbildi.

M. Šķiņķis.

Labi. Tad viens jautājums. Vai Latvijas Bankai var jebkādu jautājumu nodot likumdevējs regulēšanai ar normatīvo aktu? Vai ir kādi kritēriji Tieslietu ministrijas ieskatā?

I. Salinieka.

Nē, protams, ka nevar nodot jebkuru jautājumu. Tātad ir šī te kompetence, kura Latvijas Bankai šobrīd ir nodota ar likumu. Tā ir tiesību zinātnē atzīta kompetence, kuru var izņemt ārpus izpildvaras. Tikai šajā jomā.

M. Šķiņķis.

Vai apstrīdētās normas arī, jūsuprāt, ietilpst tajā Latvijas Bankas kompetencē, kas būtu jānodod kā autonoma kompetence Latvijas Bankai?

I. Salinieka.

Tieslietu ministrija savā viedoklī nav šo te vērtējusi un šobrīd es atteikšos...

M. Šķiņķis.

Paldies.

A. Laviņš.

Labi... Latvijas Bankas pārstāvim ir jautājumi?

J. Pleps.

Tikai viens precizējošs jautājums. Ņemot vērā jūsu pozīciju, cik es saprotu, Tieslietu ministrija ir piesardzīga no privātpersonu viedokļa par tiesību avotu sistēmas skaidrību un jūs minējāt, ka viens no faktoriem ir Oficiālo publikāciju un tiesiskās informācijas likuma

pieņemšana. Sakiet, vai šī likuma pieņemšana, kas nosaka hierarhiju un visas tiesību valodas, nosacīti risina šo tiesību normu skaidrību vai jūs redzētu nepieciešamību visus tiesību avotus, arī Ministru kabineta noteikumus rakstīt Satversmē?

I. Salinieka.

Nē, mēs šobrīd nesaskatām. Turklāt šāds te uzdevums varētu faktiski mūsu ieskatā izraisīt un radīt faktiski ļoti lielu reformu, kas... mēs vēl nezinām, kā tas varētu vispār līdz tam novest... Šobrīd tāda nepieciešamība nav. Un attiecībā uz Ministru kabineta tiesībām izdot normatīvos aktus šaubas šobrīd nav.

J. Pleps.

Paldies. Vairāk jautājumu nebūs.

A. Laviņš.

Paldies.

Kolēģis Kusiņš vēlas uzdot jautājumu.

G. Kusiņš.

Jā, man... vēlreiz atgriežoties pie tā Tieslietu ministrijas 2011. gada informatīvā ziņojuma. Es īsti... Cik es saprotu, tur tas informatīvais ziņojums ir pieņemts zināšanai. Viņš šobrīd ir tā kā... Vai jūs varat apliecināt, ka tas ir tā kā spēkā esošs?

I. Salinieka.

Informatīvie ziņojumi netiek atcelti tādā veidā, kā tiesību akti. Bet, runājot par šo konkrēto gadījumu, šajā 2011. gadā faktiski 21. jūnijā, kad Kabinets akceptēja šo ziņojumu, faktiski notika jautājuma saplūšana par ministru tiesībām izdot ārējos normatīvos aktus un šīm te autonomajām iestādēm. Un Tieslietu ministrija tanī brīdī aktualizēja arī pēc Saeimas Tautsaimniecības komisijas lūguma jau iepriekš sagatavotu Satversmes grozījumu tekstu, nosūtīja vēstuli Saeimai ar lūgumu, vai Saeima skatītu šādu likumprojektu. Saeimas atbilde bija noraidoša un līdz ar to, kad mēs saņēmām, tad arī jautājums tika atrisināts tādā veidā, ka mēs atcēlām Tieslietu ministrijai doto uzdevumu izstrādāt grozījumus Satversmē, lai nostiprinātu autonomo iestāžu nepieciešamību atrasties Satversmē... teiksim tā...

G. Kusiņš.

Es vēlreiz precizēšu jautājumu. Tieslietu ministrijas sniegtajā atbildē, tas ir, trešās rindkopas pēdējais teikums... "Tieslietu ministrijas sniegtais viedoklis balstās uz informatīvajā ziņojumā izteiktajiem secinājumiem." Tātad es saprotu, ka jūsu viedoklis... kā es izdaru secinājumu no šī teikuma, ka jūsu viedoklis ir palicis nemainīgs.

I. Salinieka.

Jā... Mūsu viedoklis nav mainījies. Bet es jums jau sacīju.. teicu par to, ka te faktiski ir jāvērtē faktiski no diviem aspektiem. Ir nepieciešams... skatoties no privātpersonas viedokļa, šādi te grozījumi varētu būt nepieciešami. Bet juristu vidū šobrīd nav šaubu par to, ka Satversmē ir ielasāmas autonomās iestādes un to tiesības izdot normatīvos aktus ir faktiski saistītas ar to, ka Saeima ir nodevusi šādām iestādēm kompetences noteiktajā jomā un ir grūti iedomāties, ka šādu kompetenci var nodot, nenododot arī tiesības izdot ārējus normatīvus aktus.

G. Kusiņš.

Es vienkārši lasu informatīvā ziņojuma pēdējā rindkopā.... tur apmēram pa vidu ir rakstīts šāds teikums: "Likuma rakstītais teksts ir pa laikam jāaktualizē atbilstoši pastāvošajai, nemitīgi mainīgajai tiesiskajai situācijai." Sakiet, lūdzu, vai tad tie informatīvie ziņojumi arī nebūtu kaut kā jāmodificē? Mēs vēl pēc simts gadiem dzīvosim ar šādu informatīvo ziņojumu... un, kā jūs sakāt spēkā nav... bet tā kā ir spēkā... Es tā īsti nesaprotu.

I. Salinieka.

Nē. Informatīvie ziņojumi tiek pieņemti zināšanai. Saskaņā ar šiem te informatīvajiem ziņojumiem tiek doti kaut kādi uzdevumi. Tieslietu ministrijai faktiski šinī brīdī... tad, kad informatīvais ziņojums tika akceptēts, aktuāls bija arī jautājums par grozījumiem Satversmē, lai nostiprinātu tur autonomās iestādes. Un līdz ar to veicot saraksti ar Saeimu un saņemot Saeimas atbildi par to, ka Satversmes grozījumi netiks virzīti un nav jāaktualizē, Tieslietu ministrija atcēla ar neatkarīgo iestāžu koncepcijas apstiprināšanas rīkojumu uzdoto uzdevumu sagatavot grozījumus attiecīgus tiesību aktos, lai iestāžu kompetence būtu nostiprināta un tiesības izdot ārējos normatīvus aktus būtu nostiprinātas likumos.

A. Laviņš.

Kolēģe Ziemele vēl vēlas uzdot jautājumu. Lūdzu!

I. Ziemele.

Jā, paldies.

Skatoties arī jūsu viedoklī, kas ir iesniegts rakstveidā Satversmes tiesai, man ir jautājums par šo demokrātisko leģitīmāciju. Kā Tieslietu ministrija skatās uz Ministru kabineta tātad to demokrātisko leģitīmāciju, kas ir Ministru kabineta pamatā, ja tā varētu teikt, un to, kas ir Latvijas Bankas pamatā? Jo jūs arī savā rakstveida viedoklī pašās beigās tur pēdējā rindkopā faktiski tā kā salīdzināt Ministru kabinetu ar Latvijas Banku. Kāds ir šis viedoklis... ka jūs arī strādājāt attiecīgi uz Oficiālo publikāciju likumu, jūs nodarbojāties ar šo ārējo normatīvo aktu neatkarīgajām valsts pārvaldes iestādēm, kā jūs skatījāt šo te demokrātiskās leģitīmācijas aspektu un cik viņš ir stiprs vai vājš Latvijas Bankai... jūsu viedoklī..

I. Salinieka.

Nu, ja mēs kvantitatīvi raugāties, tad varbūt arī šeit nepastāv īpaši lielas atšķirības. Tātad tauta, Saeima, Saeimas apstiprināta amatpersona... Tomēr jāsaka, ka attiecībā uz šo te leģitīmāciju nav tādu konkrētu kritēriju, kuriem pieturēties, lai nepārprotami būtu skaidrs, vai tā ķēde ir pietiekami stipra vai nav pietiekami stipra.

I. Ziemele.

Un jūsu viedoklis?

I. Salinieka.

Mans viedoklis... ņemot vērā šobrīd tiesību aktos nostiprināto kārtību, Latvijas Bankas kompetence... Tiesību ekspertu viedoklis un mans viedoklis ir, ka šī ķēde ir pietiekama, jo Latvijas Bankas prezidentu apstiprina Saeima, Padomi arī pēc prezidenta priekšlikuma apstiprina Saeima un nav īpaši šaubu par to, ka tā būtu vājāka. Vismaz no tiem, teiksim, vērtējumiem...

I. Ziemele.

Salīdzinot ar Ministru kabinetu... nebūtu šaubas, ka ir vājāka.

I. Ziemele.

Nu, es saku, ka kvantitatīvi. Kvalitatīvi... šie te kvalitatīvie kritēriji, pēc kādiem nosakāma šī te ķēde, ir vai nav viņa vājāka vai stiprāka... to mēs jau esam dzirdējuši.

A. Laviņš.

Jā. Un vēl noslēdzošais jautājums.

G. Kusiņš.

Jā, vēl viens pēdējais jautājums. Jūs teicāt, ka jūs informatīvajā ziņojumā raudzījāties uz citām institūcijām arī, kas ir tiesīgas izdot šos ārējos saistošos aktus. Sakiet, lūdzu, kā no demokrātiskās leģitīmācijas ķēdes izskatās Finanšu un kapitāla tirgus regulēšanas komisija? Jo patiesībā šī panta otrajā daļā šis deleģējums Finanšu un kapitāla tirgus komisijai ir līdzvērtīgs, taču šo komisiju neieceļ visu Saeima.

I. Salinieka.

Jā. Tur es varu piekrist, ka tas nav tik viennozīmīgi pasakāms, jo tur Saeima ieceļ tikai vadītāju.

G. Kusiņš.

Labi. Paldies.

A. Laviņš.

Labi. Arī teikšu paldies Tieslietu ministrijas pārstāvei par sniegto viedokli.

Tā... Uzklaušīsim Tiesībsarga pārstāvi. Lūdzu, jums vārds viedokļa sniegšanai.

I. Rezevska.

Paldies par sniegto vārdu.

Godātā tiesa! Mēģināšu patiešām ļoti īsi.

Tiesībsargs viedokli ir sniedzis pagājušā gada augustā. Varbūt mazliet mazāk ir pieskāries deleģējumam un pilnvarojumam, vairāk skatoties tieši uz tiesiskās vienlīdzības aspektu.

Pašā sākumā gribu teikt, ka Tiesībsargs viennozīmīgi uzskata, ka apstrīdētajās normās ietvertais klienta un patiesā labuma guvēja identifikācijas mehānisms valūtas tirdzniecības darījumos, respektīvi, tas, par ko šodien mēs runājam, ir pēc būtības konceptuāli nepieciešams un atbalstāms, ņemot vērā likuma mērķi, tātad noziedzīgu līdzekļu legalizācijas novēršana un terorisma novēršana. Bet, protams, ir jāskatās, kā tas izskatās tiesību sistēmā kopumā.

Viedokli mēģināšu pavisam īsi strukturēt arī no trim daļām. Tātad, skatoties uz Satversmes 64. pantu, uz 1. pantu. Viennozīmīgi Tiesībsargam neradās pārliecība, ka Latvijas Bankai varētu nebūt tiesības izdot šādas saistošas prasības.

Vērtējām arī skatoties uz Tieslietu ministrijas informatīvo ziņojumu un nonācām pie viedokļa, ka pat ja... kā arī šodien te izskanēja, šī te leģitīmācija ir vāja vai varbūt pat gluži nepietiekama, ka tas ir atsevišķas diskusijas jautājums un tas attiecīgi skartu iespējamus Satversmes grozījumus, bet tas nebūtu risināms šīs lietas ietvaros, jo, respektīvi, šobrīd Satversmes interpretācijas ceļā Latvijas tiesību sistēmā ir atzītas atsevišķu autonomo iestāžu tiesības izdot ārējos normatīvos aktus un ja šāds pilnvarojums ir noteikts ar likumu. Kā jau šodien runājām, konkrētais pilnvarojums ir noteikts ar likumu — 47. panta trešo daļu. Līdz ar to par šo mums šaubas neradās.

Teikšu uzreiz, ka nevērtējām par to, vai tas būtu... šis pilnvarojums noteikts Latvijas Bankas autonomo funkciju vai kādu citu funkciju ietvaros, līdz ar to lūdzu par šo man vispār nevaicāt, jo Tiesībsargs to nav vērtējis un ļoti, ļoti iziet ārpus šiem te rāmjiem es diemžēl neesmu pilnvarota.

Attiecībā uz pilnvarojuma robežām. Arī šajā punktā Tiesībsargam neradās jautājumi par to, ka pilnvarojums būtu pārkāpts, proti, mēs analizējām, tā teikt, likuma mērķi un sapratām, ka šādā veidā Latvijas Banka iespējams panāk šo te likuma mērķi un ierobežo naudas līdzekļu atmazgāšanu, bet, protams, mēs vairāk skatījāmies uz tiesiskās vienlīdzības principu. Un, protams, skatījām to, ka Latvijas Bankai, izdodot šādus te noteikumus, vajadzēja skatīties uz sistēmu kopumā, respektīvi, ja mēs mēģinām aizlāpīt vienu caurumu, vai kaut kur tās durvis nepaliek vaļā un labums no tā īsti nav nekāds.

Bet kopsavelkot to, ko jau iepriekš teicu, Tiesībsargam neradās šaubas par Satversmes 1. un 64. panta pārkāpumu, respektīvi, ar deleģējumu un pilnvarojumu mūsu ieskatā viss bija kārtībā, bet uzreiz varu teikt, ka Tiesībsargs tik ļoti padziļināti šos jautājumus nevērtēja, vairāk skatoties tomēr uz Satversmes 8. nodaļu un tīri uz cilvēktiesību aizsardzības jautājumiem. Un vairāk skatījāmies uz tiesiskās vienlīdzības principu, analizējot to pēc vispārpieņemtās formulas un testa.

Kā jau tas dienas pirmajā daļā izskanēja, arī mēs kā vienojošo kopējo pazīmi, kas visintensīvāk raksturotu šo situāciju, atradām šo te tātd – skaidras naudas darījumi 2000 - 7999 un skatoties... un mūsu ieskatā tur nav nekādu šaubu, ka šis ir tas raksturojošais, kopējā pazīme un skatoties uz situāciju tirgū, tātd tur piedāvā valūtas maiņas kapitālsabiedrības un kredītiestādes. Mēs tomēr atradām, ka šis te abas kapitālsabiedrības, komercsabiedrības, ir salīdzināmas. Protams, ļoti, ļoti daudz un dažādos aspektos var atrast atšķirības, bet lielā mērā mēs saprotam, ka viņas ir... nu, nevarētu varbūt teikt, ka formālas... noteiktās situācijās viņas arī ir pēc būtības, bet skatoties uz šo te skaidras naudas maiņas darījumu, mēs neatradām tādas būtiskas atšķirības, kā dēļ šīs divas kapitālsabiedrības nevarētu salīdzināt.

Un varbūt mazliet papildinot to, kas šodien izskanēja. Varētu pat piekrist, ka, teiksim... kredītiestādēs ir kvalificētāki darbinieki, pilnīgākas iekšējās kontroles sistēmas... un mēs pat teiktu, ka tādā gadījumā šīs te iekšējās kontroles sistēmas un Finanšu un kapitāla tirgus uzraudzība būtu izstrādātas tik precīzi un tik detalizēti, kā jau te no kolēģa izskanēja viedoklis, ka ir kredītiestādes, kas identificē klientus no pirmā eiro... Nu, ļoti labi. Ja droši vien tirgū tas tā darbotos, tad mēs šo tiesiskās vienlīdzības principa aizskārumu nekonstatētu, jo mēs teiktu, ka jā, kredītiestādēs ir tāda iekšējā kontroles sistēma, tādi noteikumi, ka tur nav iespējams šo te noziedzīgos līdzekļus legalizēt, jo viņiem ir tur pilnīgi citi standarti. Līdz ar to viņi nebūtu salīdzināmi ar valūtas maiņas punktiem, kas tur.... teiksim, kur tie kritēriji ir daudz, daudz zemāki. Līdz ar to mēs Tiesībsarga birojā tomēr atradām, ka šīs te situācijas ir salīdzināmas Satversmes 91. panta kontekstā. Protams, šeit ir tā atšķirīgā attieksme, ka vieniem ir identifikācijas prasība, otriem nav. Cik daudzās kredītiestādēs, teiksim, kvalificēti darbinieki spēj identificēt un nepieļaut šo darījumu, mums šādas informācijas nav. Pieteicējs, es saprotu, ka bija caur kontrolpirkumu tomēr konstatējuši, ka ir iespējams neidentificējoties un īpaši neafišējoties arī šos te darījumus veikt un nekādas konsekvences attiecīgi tam neseko.

Līdz ar to mēs savā skatījumā saskatījām, ka šīs te mērķis, tā noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas iespējama novēršana pie sistēmas, ja vienā... ja Latvijas tiesību sistēmā vienā tirgus uzraudzītajā kapitālsabiedrībā to var izdarīt un otrā to nevar izdarīt, ka šī vienlīdzīgā attieksme nav ievērota un līdz ar to ir aizskartas ar Satversmes 91. panta pirmā teikuma aizsargātās tiesības un līdz ar to mēs norādījām arī uz 91. panta pirmā teikuma pārkāpumu.

Tas būtu tā patiešām pa visam īsi.

A. Laviņš.

Paldies.

Lūdzu...

M. Šķiņķis.

Mums nebūs jautājumu. Viss ir izklāstīts.

A. Laviņš.

Latvijas Bankas pārstāvim... Vai būs jautājumi?

J. Pleps.

Jā, man būtu daži jautājumi, ja drīkst.

Es saprotu no jūsu uzstāšanās sākuma, ka patiešām jūs atzīstat, ka regulējums ir nepieciešams un teorētiski atbalstāt šādu identifikāciju pie 2 tūkstošiem. Vai es pārpratu jūsu...?

I. Rezevska.

Jā, mēs viennozīmīgi to atzīstam. Bet mēs atzītu tad, ja mūsu tiesību sistēmā šī te prasība attiektos uz visiem tirgus dalībniekiem.

J. Pleps.

Skaidrs. Paldies.

Un sakiet, kā, jūsuprāt... ko Latvijas Banka savā pārraugāmajā sektorā varētu darīt, teiksim, ja identificētu šādus riskus un nepieciešamību pēc šāda regulējuma... mums, teiksim, Finanšu un kapitāla tirgus komisija... mēs gan neesam viņu uzklauzījuši vēl, bet iespējams, ka viņa arī ir vērtējusi un nav identificējusi šādu risku. Teiksim, vai pastāvētu kaut kāda iespēja sasniegt šo mērķi, ja Finanšu un kapitāla tirgus komisija saka, ka kredītiestādēs tādu risku nav, kādi pastāv pie valūtas maiņas kapitālsabiedrībās.

I. Rezevska.

Tiesībsargs to tādā veidā nav vērtējis. Bet to, ka konstatējot šādus riskus, tai diskusijai vajadzētu būt plašākai, piesaistot... respektīvi, visus finanšu tirgu uzraugošos un konstatētu tomēr, ka tur ir tas risks vai nē, un domāt par mehānismu, kā to darīt, vai tas ir caur vienota likuma regulējumu, vai tomēr katram atsevišķi... tas jau ir atkal, teiksim, prakses jautājums.

J. Pleps.

Un sakiet, noslēdzošais jautājums... Pieteikuma iesniedzēja pārstāvis jau precīzi norādīja, ka vairākas ir finanšu iestādes, ne tikai kredītiestādes un kapitālsabiedrības, kas nodarbojas ar skaidras naudas maiņu, un ir arī tādas maksājumu iestādes, kurām šīs identifikācijas pienākums par naudas pārvedumu ir noteikts tūkstoš eiro. Kā jūs skatītos no tiesiskās vienlīdzības principa, teiksim... maksājumu iestādēm ir tūkstoš eiro, kapitālsabiedrībām, kas veic skaidras naudas mainīšanu pie 8 tūkstoši ir identifikācija un ziņošana kontroles dienestam, robežās no 2 līdz 8 tūkstoši ir identifikācija savas iekšējās sistēmas ietvaros un kredītiestādēm katrai, iespējams, savādāk... Vai iespējams sasniegt kādu vienu vienotu regulējumu?

I. Rezevska.

Nu, jā... Šeit jau atkal būtu tas, kas iepriekš izskanēja, ka būtu jāvērtē tie riski, cik jūsu nosauktajā tajā trešā tipa finanšu iestādē ir šie noziedzīgā ceļā iegūtu līdzekļu legalizācijas...

J. Pleps.

Tā tad riski varētu būt izšķirošs faktors katrā gadījumā.

I. Rezevska.

Es teiktu, ka jā.

J. Pleps.

Un, teiksim, kāda būtu jūsu attieksme, ja tas viss būtu noregulēts, teiksim, vienādi visiem? Ka visi, teiksim, zina noteiktus standartus.

I. Rezevska.

Droši vien nebūtu... no Satversmes jau izriet tas, ka ja mēs zinām... Un skaidrāka ir jebkura situācija, jo viņa ir sabiedrībai, teiksim, uztveramāka un labvēlīgāka, jo mēs saprotam, kādas ir prasības vienotas tirgū. Bet šeit tomēr ir būtiski jāvērtē, vai tas risks, kādam uzlikt... visiem vienādas prasības, kādam nav nesamērīgs.

J. Pleps.

Un ja drīkst, tad beidzamais jautājums. Kā jūs skatāties uz tiesībām veikt komercdarbību.... Vai no Satversmes izriet tiesības gūt peļņu arī no apšaubāmiem darījumiem, teiksim, piemēram, legalizējot narkotiku naudu vai šāda te līdzīga...

I. Rezevska.

Es nezinu, vai man uz šo ir jāatbild.

A. Laviņš.

Nevajadzētu atbildēt.

I. Rezevska.

Tas bija retorisks jautājums.

J. Pleps.

Jā, es atvainojos.

A. Laviņš.

Jā, labi. Vai būs vēl jautājumi?

J. Pleps.

Paldies, vairāk nebūs.

A. Laviņš.

Tiesnešiem? Tiesībsarga pārstāvei ir tiesības uzdot jautājumu. Kolēģe Ziemele, lūdzu!

I. Ziemele.

Es tagad mazlietiņ nesapratu jūsu varbūt pozīciju, atbildot uz jautājumu par riskiem, tāpēc es gribētu precizējumu no Tiesībsarga. Tātad, ja es pareizi sapratu, jūsu sākotnējā pozīcija ir, ka šis atšķirīgais pienākumu faktiski loks rada kopumā tātad nelabvēlīgu situāciju vienā tirgus sektorā, kurā ir vairāki aktieri. Un līdz ar to šeit ir problēmas no 91. panta viedokļa. Tā ir jūsu pozīcija, ja? Bet atbildot uz jautājumu par riskiem, jūs teicāt, ka risks ir būtisks faktors. Un tad es gribētu saprast. Risks ir būtisks faktors kur...? Tas ir tieši tas jautājums, ko es uzdevu dienas sākumā... Definējot salīdzināmās grupas vai jau skatoties uz kritērijiem, cik šī atšķirīgā regulējuma esība ir pamatota vai nepamatota. Kurā stadijā tas risks nāk iekšā?

I. Rezevska.

Es teiktu, ka risks ir būtisks tad, kad tiek noteikts tiesību ierobežojums. Kādēļ es par to risku minēju...? Tādēļ, ka kolēģis piesauca trešo tirgus dalībnieku, kur es šobrīd noteikti nevaru pateikt, cik augsts tur ir šis te noziedzīgā ceļā iegūtu līdzekļu legalizācijas risks, vai tām prasībām ir jābūt līdzvērtīgām. Mēs saprotam, ka gan kredītiestādēs, gan valūtas maiņas komercsabiedrībās tas risks ir vienlīdz... aptuveni vienlīdz iespējams, nenosakot nekādus ierobežojumus. Vai tam trešajam vajadzētu tādu pašus ierobežojumus? Tādēļ es minēju, ka ir svarīgi vērtēt to risku, vai tam ierobežojumam ir jābūt līdzvērtīgam, vai tur tomēr ir jābūt kādai diferenciacijai. Tīri uz to darījuma būtību.

A. Laviņš.

Labi... Vēl bija jautājums no pieteikuma iesniedzēja.

M. Šķiņķis.

Varbūt vienu, kas izriet no jautājuma, ko uzdeva Latvijas Bankas pārstāvis.

Jautājums tāds: vai, atbildot uz Latvijas Bankas pārstāvja jautājumu par maksājumu pārvedumu iestāžu veiktajām darbībām jūs ņemāt vērā, ka šīs iestādes neveic valūtas maiņas pakalpojumu, bet kāda cita veida pakalpojumu. Vai atbilde uz Latvijas Bankas pārstāvja jautājumu ietver arī šo informāciju... šo aspektu?

I. Rezevska.

Es domāju, ka viennozīmīgi. Jebkurā gadījumā šis trešās formas tirgus spēlētājs, kā es saprotu, nav īsti salīdzināms, jo viņš nodarbojas ar cita veida finanšu darbību. Tur ir cits vērtējums, viņu nevarētu... kā līdzvērtīgu.

M. Šķiņķis.

Jā, tāpēc es gribēju saprast, vai jūs atbildot analizējāt arī to, ka trešais tirgus dalībnieks, kā jūs viņu nosaucāt, nesniedz valūtas maiņas pakalpojumu. Vai tas tika ņemts vērā?

I. Rezevska.

Es teiktu, ka tas viennozīmīgi ir jāņem vērā. Arīdzan arī caur to, ka te ir jāvērtē tas risks.

M. Šķiņķis.

Skaidrs. Paldies.

A. Laviņš.

Paldies jums. Paldies par sniegto viedokli. Lūdzu, sēdieties!

Jā... tas, ko šodien šajā tiesas sēdes daļā bijām ielānojuši uzklaut, esam izdarījuši.

Pirms izsludinām pārtraukumu, kolēģi, es vaicāšu, vai ir radušies kādi papildu jautājumi lietas dalībniekiem?

Lūdzu! Tiesnesis Kusiņš.

G. Kusiņš.

Viens jautājums Latvijas Bankas pārstāvim. Jūs arī atbildot uz Tiesībsarga pārstāves jautājumu akcentējāt to, ka Latvijas Banka ir darbojusies savas kompetences... tajā lauciņā. Un arī uzstāšanās reizē jūs akcentējāt, ja es nemaldos, likuma 46. pantā ietvertu...

J. Pleps.

Respektīvi, tās pilnvaras, kas ir Latvijas Bankai kā kontroles un uzraudzības iestādei.

G. Kusiņš.

Jā, tieši tā.

Divi jautājumi. Sakiet, lūdzu, vai un kādā veidā tas ir noticis. 46. panta pirmajā daļā ir rakstīts, ka ir pienākums veikt tur uzraugāmo likuma subjektu darbinieku apmācību vadlīniju izstrādāšanu. Vai Latvijas Banka ir kaut ko tādu veikusi?

J. Pleps.

Manā rīcībā esošā informācija liecina, ka apmācība notiek. Ir arī prezentācijas. Man šķiet, ka viena no prezentācijām ir pievienota no pieteikuma iesniedzēja puses. Tieši tāpat notiek informācijas aprīte aktuālās prakses problēmu apziņošanā. Un šāda darbība notiek. Un, protams, jautājums... Mums lietas materiālos iezīmējās arguments no pieteikuma iesniedzēju puses, ka viņi uzskata, ka šī apmācība varētu būt intensīvāka, bet tas ir vērtējuma jautājums, jo arī pašam likuma subjektam ir jāveic savu darbinieku apmācība. Bet Latvijas Banka dod...

G. Kusiņš.

Jā, šo pienākumu ir izpildījusi. Jā.

Un otrs jautājums man ir par 46. panta pirmās daļas 10. punktu. Un tur ir veikt informācijas apmaiņu ar citām uzraudzības un kontroles institūcijām, kuras attiecīgajā valstī pilda līdzvērtīgas funkcijas, lai tiktu veiktas darbības, kas samazinātu noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas iespējas. Vai jūs šo 10. punktu lasāt tā, ka jūs sadarbojaties ar citām citās valstīs, bet tas neietver pienākumu, piemēram, sadarboties ar Finanšu un kapitāla tirgus regulēšanas komisiju, lai arī viņi izdod kaut ko tādu. Jo diezgan jocīgi ir, ka vieni izdod prasības, kur ir 8 tūkstoši un jūs izdodat prasību 2 tūkstoši, lai gan es pieļauju, ka abām institūcijām mērķis ir viens — nepieļaut noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju.

J. Pleps.

Godātā tiesa! Ja drīkst, es varbūt sākumā mazliet precizēšu vienu faktoru, kas, iespējams, ir izskanējis manā runātajā pārprotami. Tātad 8 tūkstoši nozīmē identificēšanu un ziņošanu kontroles dienestam, 2 tūkstošu robežās līdz 8 tūkstošiem... tas ir tikai identificēšana iekšienē, lai izkontrolētu, vai nav dalītie darījumi. Un šie dalītie darījumi ir iezīmējušies tieši tajā sektorā, ko pārvalda Latvijas Banka, proti, kapitālsabiedrībās, kas veic skaidras naudas mainīšanu. Līdz ar to tas ir ielecis tajā kontroles sistēmā, jo šeit parādās vēl viena lieta, tā

informācijas apkopošana, ko es jau iezīmēju... ka vienai kapitālsabiedrībai var būt vairāki maiņas punkti. Un tas, iespējams, kontroles sistēmas ietvaros atvieglotu šīs informācijas apkopošanu.

Bet atbildot uz jūsu jautājumu, atbildes rakstā jau ir norādīts, ka, teiksim, ka gan ar šīm “MONEYVAL” rekomendācijām, kas iezīmē šīs likuma 47. panta trešās daļas pieņemšanu, šis darbs notika starpnozaru darba grupā, kur bija klāt gan kontroles dienests, gan Finanšu un kapitāla tirgus komisija un šī informācijas aprīte notiek gan ar Finanšu un kapitāla tirgus komisiju, gan attiecīgi arī ar Kontroles dienestu un citām institūcijām, kas ir iesaistītas gan normatīvo aktu projektu sagatavošanā virzībai uz Saeimu, kā šajā gadījumā, un arī ikdienišķās informācijas aprītē. Piemēram, tas, kas man ir zināms... es pieļauju, ka Finanšu un kapitāla tirgus komisijas pārstāvis varēs sīkāk stāstīt, Finanšu un kapitāla tirgus komisija tikko nesen ir izmantojusi 47. panta otrās daļas tiesības un izdevusi noteikumus.

A. Laviņš.

Paldies. Vēl kolēģis Balodis. Lūdzu!

A. Balodis.

Jā, es gribētu jums uzdot jautājumu tikai tā skaidrībai par jūsu nostāju 91. panta jautājumā. Es saklausīju jūsu runā, ka jūs tā negribīgi pieļāvat, ka iespējams, šeit varētu atrasties pieteikuma iesniedzējs salīdzināmā situācijā ar bankām. Un, pieļaujot, ka tā tas varētu būt, kur jūs saredzat tādā gadījumā, ja tāda vispār ir, objektīvu un saprātīgu pamatu atšķirīgai attieksmei?

J. Pleps.

Paldies, godātā tiesa, par jautājumu.

Šis precizējums acīmredzot ir nepieciešams. Latvijas Bankas pozīcija nav mainījies, proti, izdejojot no uz risku analīzi balstītu pieeju, ko uzrāda arī starptautisko institūciju analīze, skaidra nauda ir paaugstinātas bīstamības avots un tas, ko uzrāda šī te starptautiskā prakse, parasti tas tiek izmantos kapitālsabiedrībās... pareizāk sakot, skaidras naudas maiņas punktos. Un attiecīgi mūsu pozīcija ir tāda, ka šis risku izvērtējums, šie riski, kas pastāv skaidras naudas maiņai kapitālsabiedrībās un kredītiestādēs, ir dažādi.

Bet kāpēc es taisīju šo atkāpi? Šie riski jau nemazinās. Ja Satversmes tiesa pasaka, ka, piemēram, kapitālsabiedrības, kas maina skaidru naudu un kredītiestādes tikai šajā specifiskajā jomā ir varbūt salīdzināmas, risks jau paliek. Tas risks jau paliek. Viņš nepazūd. Jo kaut vai vienkāršas lietas. Kredītiestāžu iekārtojums un kapitālsabiedrības maiņas punkta iekārtojums.

Kredītiestādēs obligāti ir uzstādītas video novērošanas kameras. Proti, jebkura persona, kas ieiet iekšā, principā ir jau veikta filmēšana. Kapitālsabiedrībām šādu prasību nav.

Attiecīgi arī, protams, arī drošības sistēmas atšķiras. Un tā iekšējā sistēma, kas tiek veidota iekšienē... kredītiestādei ir ļoti specifiskas prasības, tāpēc es minēju, ka likums paredz vismaz piecas atšķirības, kas neattiecas uz maiņas punktiem, kādā veidā kredītiestādei ir jāveido sava iekšējās drošības sistēma. Un tā ideja ir tāda, ka katra kredītiestāde, kas ir ļoti nopietna organizācija, iekšēji izdara maksimāli labāko, lai nerastos šaubas par to, ka tur viss notiek caurskatāmi un ja šādas šaubas rodas, tad, protams, ir Finanšu un kapitāla tirgus komisijas pienākumi...

A. Laviņš.

Labi. Paldies.

Teikšu paldies lietas dalībniekiem par ieguldīto darbu šajā tiesas sēdes daļā.

Arī pieaicinātajām personām, kuras esam uzklauzījuši.

Tātad paziņoju par pārtraukumu tiesas sēdē. Tiesas sēdi turpināsim 19. janvārī pulksten 10.00.

Ir skaidrs? Pieaicinātajām personām arī.

Pārtraukums līdz 19. janvārim.

Latvijas Republikas Satversmes tiesas sēde

2016. gada 12. janvārī

turpinājums

2016. gada 19. janvārī

Sēdi vada

Latvijas Republikas Satversmes tiesas priekšsēdētājs

Aldis Laviņš.

A. Laviņš.

Labrīt! Sēdieties, lūdzu!

Turpinām tiesas sēdi.

Iepriekšējā tiesas sēdes posmā tika norādīts — turpināsim ar pieaicināto personu uzklausīšanu.

Vēlreiz atgādināšu, kādā secībā šodien esam ieplānojuši uzklausīt pieaicinātās personas.

Vispirms bija doma uzklausīt Finanšu un kapitāla tirgus komisijas pārstāvi, tad Kontroles dienesta pārstāvi, tad Konkurences padomi, tad biedrību “Latvijas Komercbanku asociācija” un tad biedrību “Nebanku Finanšu Pakalpojumu Sniedzēju Asociācija”.

Kā norādījusi tiesas sēžu sekretāre, šodien uz tiesas sēdi nav ieradies Finanšu un kapitāla tirgus komisijas pārstāvis un kā iemesls ir minēts — pārstāvis veselības iemesla dēļ šodien nevarēja ierasties uz tiesas sēdi.

Šīs iestādes pārstāvi mēs varētu uzklausīt 1. februārī, bet, pirms mēs tādu lēmumu pieņemam, gribētu dzirdēt jūsu viedokli, vai šādi mēs varētu rīkoties.

No pieteikuma iesniedzējas pārstāvja puses? Kāds būtu viedoklis?

M. Šķiņķis.

Uzskatām, ka tā tas varētu tikt darīts. Citu iespēju laikam arī nemaz nav. Mums nav iebildumu, ka mēs uzklausām Finanšu un kapitāla tirgus komisijas pārstāvi nākamajā tiesas sēdē.

A. Laviņš.

Labi, paldies.

Latvijas Bankas pārstāvim kāds ir viedoklis?

J. Pleps.

Mēs piekrītam šim ierosinājumam.

A. Laviņš.

Piekrītat.

Kolēģi? Labi, tad šis nebūs par iemeslu, lai atliktu lietas izskatīšanu vai neturpinātu lietas izskatīšanu. Tātad Finanšu un kapitāla tirgus komisiju uzklausīsim 1. februārī.

Un turpināsim ar jau manis nosaukto citu pieaicināto personu uzklausīšanu.

Tātad vārds viedokļa paušanai tiks dots Kontroles dienesta pārstāvim. Un man ir lūgums tātad koncentrēties uz šiem trīs galvenajiem jautājumiem vismaz un, protams, jums ir tiesības sniegt viedokli un jūs varēsiet norādīt arī citus aspektus, kas, jūsuprāt, liekas svarīgi, bet katrā ziņā tas, ko Satversmes tiesa noteikti vēlētos dzirdēt, ir jautājums par to, vai šīs divas grupas ir salīdzināmas, vai Latvijas Banka, izdodot apstrīdētos noteikumus, ir vai nav ievērojusi Novēršanas likuma 47. pantā minētā pilnvarojuma ietvarus, un arī attiecībā uz aspektiem par to, kas ir izskanējis tiesas sēdes pirmajā daļā, ka Latvijas Banka ir rīkojusies šauri savā kompetences jomā un vai šo noteikumu atbilstība ir skatāma tieši tikai kontekstā, kāda ir tikai Latvijas Bankas kompetence, vai arī tomēr tas ir skatāms plašāk kā attiecībā uz visu tirgu un vai veidojas un vai neveidojas tiesiskās vienlīdzības principa pārkāpumi. Vismaz šie trīs aspekti noteikti ir tas, ko mēs sagaidām no visu pieaicināto personu viedokļa. Un, kā jau minēju, arī citu viedokli.

Lūdzu! Tātad Kontroles dienesta vadītājs, es saprotu, ka šodien ir ieradies. Vārds jums viedokļa sniegšanai.

V. Burkāns.

Labrīt, godājamā tiesa!

Vispirms nedaudz vārdos par pašu dienestu. Tātad finanšu izlūkošanas dienests Latvijā ir noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas dienests, kurš darbojas prokuratūras pārraudzībā kopš 1998. gada 1. jūnija. Un man ir bijis gods vadīt šo dienestu visu šo laiku un līdz ar to esmu guvis arī zināmu pieredzi šajā darbā.

Dienesta darbību nosaka Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas likums. Tā kā šī dienesta nosaukumu praktiski nav iespējams saīsināt, tad līdz ar to dienestam ir otrs oficiālais nosaukums, kurš ir minēts arī šajā likumā, tas ir, Kontroles dienests. Tas ir vieglāk lietojams sarunās, nav jāatkārto šis garais nosaukums. Dienesta pamatuzdevums ir analizēt saņemtos ziņojumus par neparastiem un aizdomīgiem darījumiem.

Ir jāsaprot, kā šie darījumi veidojas. 1997. gadā, kad tika gatavots likumprojekts, ne šī, bet iepriekšējā analogiska likuma projekts, mēs pārņemām Nīderlandes pieredzi, veidojot divu veidu ziņojumus — par neparastiem darījumiem, pareizāk sakot, par neparasti lieliem darījumiem un valstī ir nepieciešams būt pārliecinātai, ka šie lieli darījumi ir legāli, tātad viņu izcelsme nav no noziedzīgiem nodarījumiem, bet izcelsme ir legāla. Veidojot šos darījumus, pirmkārt, jāsaprot, ka tas ir vienīgais veids, kura pazīmes ir aprakstītas normatīvajā aktā Ministru kabineta noteikumos. Un, otrkārt, jāsaprot, ka šeit arī ir ietverts riska faktors jau kopš pašiem pirmsākumiem. Šeit ir faktiski ielikti divi riska faktori. Viens riska faktors ir skaidrā nauda. Skaidrā nauda vienmēr ir bijusi un būs riska faktors tā vienkāršā iemesla pēc, ka jebkura persona, fiziska vai juridiska, rīkojoties ar skaidro naudu, neatstāj nekādas ierakstus dokumentos. Līdz ar to tādiem dienestiem kā Finanšu izlūkošanas dienests, ir apgrūtināti un dažreiz pat neiespējami izsekot naudas kustībai, atrašanās vietu, izcelsmi un tamlīdzīgi. Un otra daļa no pazīmēm ir konkrētas situācijas apraksts, kas liecina par zināma veida aizdomīgumu. Šos aprakstus saskaņā ar likuma pilnvarojumu mēs praktiski ieguvām sarunās jeb sanāksmēs ar konkrētām nozarēm un konkrētas nozares pašas vairāk vai mazāk precīzi nodefinēja, kādi varētu būt tie riska faktori. Kopsummā veidojas pazīmes, kuras katrai nozarei ir mazlietīn savādākas. Protams, atšķiras arī šajās naudas summās, ņemot vērā attiecīgos riskus un, protams, ņemot vērā arī kontroles dienesta kapacitāti.

Zināmā veidā var teikt, ka neparastie darījumi ir arī sava veida aizdomīgie darījumi ar ļoti lielu riska piedevu. Un neparastie darījumi kalpo un vienmēr ir arī kalpojuši, lai likuma subjektu, tātad finanšu un nefinanšu institūcijas un tā tālāk citi pārējie subjekti, objektīvi spētu sekot līdzi situācijai un nav noslēpums, ka arī zināmā mērā spiestu viņus arī pārbaudīt un ziņot par šiem darījumiem. Bet ne vienmēr tas tā notiek, jo jāsaprot, ka tās personas, kuras izvairās no likuma prasībām, šīs prasības ļoti labi pārzina un ja ir... kādreiz agrāk bija šis sliekšnis 40 tūkstoši latu, tagad attiecīgā summa eiro, vienmēr personas ir centušās šos darījumus sadalīt. Nu, svešvārdā šo vārdu sauc par “smerfingu”, tā ir sadalīšana. Tātad var veikt darījumu nedaudz zem kaut vai 39 tūkstošiem vai četrreiz pa desmit tūkstošiem un tamlīdzīgi un tamlīdzīgi. Šie paņēmieni ir ļoti labi zināmi, teiksim, likuma subjektiem un par tiem mēs arī saņemam arī attiecīgos ziņojumus.

Ņemot vērā, ka personas izvairās no šāda veida ziņošanas, tad ir otra jeb pamatsistēma par aizdomīgiem darījumiem un aizdomīgu darījumu pazīmes nekur visā pasaulē viņas nav normatīvajos aktos ietvertas un pat tās valstis, kuras to ir izdarījušas, tiek kritizētas no autoritatīvu starptautisku organizāciju puses, jo, ja šīs pazīmes nosaka normatīvajos aktos, tad jāsaprot, ka ļoti ātri pārkāpēji pielāgojas šīm pazīmēm, veic darījumus, kuriem nepiemīt šādas pazīmes un diemžēl likumdošanas process nav efektīvs, lai varētu grozīt, teiksim, dažus dienu

vai nedēļu laikā un tamlīdzīgi. Līdz ar to viss uzdevums ir uz uzraudzības institūcijām. Viņām ir jāizskaidro likuma subjektiem, kādas ir šīs pazīmes, lai saprastu, ko tas nozīmē. Pazīmju skaits nav ierobežots. Viņš ir ļoti dažāds arī atsevišķās nozarēs un uzraudzības institūcijas var atsevišķas pazīmes savās vadlīnijās nodefinēt, ka, teiksim, šādu pazīmi mēs noteikti uztversim kā aizdomīguma pazīmi, bet pārējās, teiksim, ir pēc jūsu pašu vērtējuma.

Arī Kontroles dienests savā mājaslapā ir ievietojis tādu... teiksim, tādu kā paraugu... neizsmeļošu aizdomīgu darījumu pazīmju sarakstu, no kura var orientēties jebkurš cilvēks, kurš paskatās internetā Kontroles dienesta mājaslapu.

Līdz ar to, teiksim, no 1998. gada līdz apmēram, 2004. – 2005. gadam šī sistēma darbojās, bet jāsaprot, ka visā pasaulē un arī Latvijā valdība, teiksim, šī pieeja, ko sauc par “*rule based*” angļu valodā jeb teiksim, konkrētu prasību pieeja, kura nebūt nenesa tos labākos rezultātus, jo šīs prasības, lai cik tas liktos jocīgi, bieži vien sabiedrība pārzināja labāk nekā paši likuma subjekti un veica dažādus pretpasākumus, lai likuma prasības neievērotu. Tā kā efektivitāte nebija vēlamā, līdz ar to jau, pirmkārt, jau starptautiskās organizācijas es domāju vadošā organizācija, kura 1989. gada izveidoja G7 valstis — “*Financial Action Task Force*” — savās rekomendācijās un savukārt šīs rekomendācijas ieviešot arī Eiropas Savienībā, Eiropas Savienības 3. direktīvā, tika ieviesta risku pieeja. Tas nozīmē, ka šie starptautiskie normatīvie akti... vai nu tās būtu FATF 40 rekomendācijas, vai arī Eiropas Savienības 3. direktīva, noteica, ka šīs prasības, kuras mēs nosakām, tās ir minimālās prasības, jūsu valstī jūs varat nepieciešamības gadījumā, vērtējot situāciju, ieviest plašāk vai dziļāk, atkarībā no situācijas visā valstī vai atsevišķās nozarēs, kā jums tas ir vajadzīgs. Un vēl jo vairāk. 2012. gada februārī FATF arī pieņēma pavisam jaunas rekomendācijas. Konkrēti parādījās pavisam jauna 1. un 2. rekomendācija, kuras nosaka, ka arī ne tikai, teiksim, valstij jānosaka ar likumiem saviem likuma subjektiem šī riska pieeja, bet pašai valstij ir jāizvērtē valsts mērogā šī risku izvērtēšana pilnīgi visās nozarēs. Ne tikai finanšu un nefinanšu, bet arī tiesībsargājošās nozarēs, arī Kontroles dienesta, administratīvo tiesu darbībā, prokuratūrā, policijā, operatīvās darbības subjektiem un tā tālāk un tā joprojām. Un valstij ir jānosaka modelis. Un šajā modelī jeb mehānismā ir jāparedz, kas šo risku novērtēšanu veiks, kāds būs šis process, cik ilgi viņš ies, kāda būs metodoloģiju izmantos un tamlīdzīgi.

Un 2014. gada, ja neklūdos 16. septembrī, valdība pieņēma attiecīgu lēmumu, uzklusot informatīvo ziņojumu, un noteica... mēs arī kā neatkarīga institūcija tam piekritām, ka Latvijā Kontroles dienests ir tā atbildīgā institūcija, kura veiks valsts mērogā risku izvērtēšanu. Par pamatu tika izvēlēta Pasaules Bankas metodoloģija šo jautājumu risināšanā un par politiku veidojošajām institūcijām tika noteikta Finanšu un Tieslietu ministrija.

Tātad plāns ir sekojošs. Ar pagājušā gada vidu, pareizāk sakot, septembri, dienestā ir izveidota jauna nodaļa, saucās “Stratēģiskās analīzes nodaļa”, strādā divi darbinieki, kuru uzdevums ir šo te darbiņu veikt. Un, liekas, 1. oktobrī mēs parakstījām sadarbības līgumu ar Pasaules Banku, nopirkām metodoloģiju un Pasaules Banka veica vienu 3 dienu semināru visu nozaru pārstāvjiem, tajā skaitā arī jautājumos par valūtas maiņu, un tika izveidotas astoņas darba grupas, kuras šobrīd aktīvi arī strādā. Uzdevums ir līdz šī gada maijam-jūnijam sagatavot ziņojumu projektu. Ziņojuma projekts būs apjomīgs. Nu, ja mēs ņemam par pieredzi kaimiņus, igauņus, tad apmēram 500 lapaspuses liels. Ziņojumam būs arī attiecīgs apkopojums un ziņojumā tiks novērtēti visu nozaru riski.

Tālāk, nākošais solis ir sagatavot pasākumu plānu, projektu, kas būtu nepieciešams veikt, lai šos riskus mazinātu. Likvidēt simtprocentīgi nekad nav iespējams, bet mazināt iespēju robežās ir iespējams. Un līdz nākošā gada beigām šis pasākumu plāns ir jāiesniedz Finanšu ministrijai, kuras uzdevums ir saskaņot ar pārējām ministrijām un, kā ir noteikusi valdība, līdz 2017. gada 31. martam ir jāiesniedz valdībai šis pasākumu plāns apstiprināšanai.

Tie ir šie te plānotie pasākumi.

Runājot par tiem jautājumiem, kurus jūs uzdevāt par to, vai var salīdzināt, teiksim, banku sektoru ar valūtas maiņas sektoru, varu balstīties tīri uz savu pieredzi, jo kopš 1998. gada, izmantojot tās zināšanas, kuras esmu ieguvis gan vadot Kontroles dienestu, gan pārstāvēt Latviju dažādos starptautiskos semināros, sanāksmēs, konferencēs, kā arī Eiropas Padomes “MONEYVAL” komitejā, šī komiteja ir starptautiskās organizācijas FATf viena no reģionālajām organizācijām un tajā ir 30... šobrīd vairāk kā 30 valstu pārstāvji, plus vēl pārstāvji no dažām atsevišķām valstīm, kopsummā krietni vairāk nekā simts cilvēki. Izmantojot šo pieredzi, esmu ļoti bieži lūgts lasīt lekcijas gan tiesībsargājošiem darbiniekiem, gan arī likuma subjektiem, tajā skaitā Latvijas Bankā, valūtas maiņas tirgotāju pārstāvjiem, gan arī Kredītiestāžu asociācijā kādreiz bija mācību centrs, nu jau vairākus gadus viņa nav, bet Baltijas Datoru akadēmija sniedz tādus pakalpojumus, kurā kā lektors uzstājos. Kopumā, ja iet runa par nolasīto lekciju skaitu, tad tādas ir vairāk nekā 360 kopš 1998. gada. Un ir radies zināms priekšstats par abām šīm nozarēm.

Jāsaka, ka šeit ir gandrīz vai, teiksim, tā, tādas grūti salīdzināmas lietas, jo bankā, pirmkārt, katrā no bankām ir vismaz cilvēku grupa, ja ne nodaļa vai pat departaments, kas nodarbojas ar naudas atmazgāšanas novēršanas pasākumu jautājumiem. Un viņu pieredze ir nu... man ir grūti pateikt, ar ko salīdzināma, bet nav tik liela subjekta, kuram būtu tāda pieredze. Gan no sniegto pakalpojumu klāsta, gan no ziņojumu skaita, jo ne tikai Latvijā, bet visā pasaulē tas tā ir — lai cilvēks veiktu kādu darījumu, viņam ir par to jāmaksā un visbiežāk maksāšana notiek bankās. Līdz ar to kopš 1998. gada banku ziņojumu skaits par neparastiem un

aizdomīgiem darījumiem nav nekad bijis mazāks par 63 procentiem un vienu gadu pat bija nedaudz vairāk par 90 procentiem. Bet vidēji svārstās robežās starp 70–80 procentiem.

Tātad mūsu Latvijā esošās nedaudz vairāk kā 20 bankas, faktiski ir 28, bet ne visas sniedz attiecīgos pakalpojumus, vairāk nekā 20 bankas ir sniegušas 70–80 procentus no visiem ziņojumiem. Pēdējos 4–5 gadus mēs saņemam apmēram 17–18 tūkstošus ziņojumus, kuros ir vairāk nekā 30 tūkstošu neparastu vai aizdomīgu darījumu. Šī statistika ir publiska un viņa ir pieejama arī Kontroles dienesta mājaslapā, cik daudz mēs šo informāciju saņemam.

Līdz ar to banku darbinieki gan tie, kas apkalpo klientus, gan tie, kas neapkalpo klientus, ir tiešām pieredzes bagāti un grūti atrast otru tādu likuma subjektu, kuram būtu tik kolosāla pieredze.

Jāsaka, ka, protams, zinoši ir arī darbinieki, kas strādā valūtas maiņas punktos, bet viņu zināšanas ir stipri, stipri mazākas. No pieredzes zinu, ka gan mācību skaits ir mazāks, gan darbinieku skaits, kas, teiksim, šo te informāciju apgūst, gan arī pakalpojumu veidu skaits. Šeit varētu veselu rindu dažādu argumentu minēt.

Jautājumā par, teiksim to, vai Latvijas Banka kā uzraugs ir tiesīga šādus lēmumus pieņemt... Jāsaka, ka, pirmkārt, jau mums vērību vērta “MONEYVAL” eksperti... Viņi 2011. gadā ieradās Latvijā, tā bija ekspertu komisija, kur bija ne tikai “MONEYVAL” komitejas pārstāvji... tātad tie ir eksperti no dažādām valstīm, kā arī obligāti vienmēr ir jābūt vienam pārstāvim no starptautiskās organizācijas FATF — *Financial Action Task Force*. Un viņi šeit atradās apmēram nedēļu, sagatavoja ziņojumu plenārsēdei un šo ziņojumu mēs ļoti cītīgi Latvijas delegācija izskatījām, strīdējāmies par ļoti daudziem jautājumiem un plenārsēdē visu valstu klātbūtnē, balsojot visu valstu delegācijām, šis ziņojums tika apstiprināts. Un protams, pavisam Latvijai bija, ja es pareizi atceros, 111 rekomendācijas, tad atsevišķas rekomendācijas bija arī Latvijas Bankai tieši par uzraudzības jautājumiem, jo FATF organizācija arī skaidras naudas un līdz ar to arī valūtas maiņas sektoru ir novērtējusi starptautiski ar, teiksim, tādu augstāku risku nekā citus sektorus dažādu iemeslu dēļ un līdz ar to, protams, šīs attiecīgās rekomendācijas un prasības bija arī attiecībā pret Latviju, konkrēti, Latvijas Banku.

Ja mēs runājam par konkrētajām prasībām, par identifikācijas prasībām tajā posmā starp 8 un 2 tūkstošiem eiro, tad šeit svarīgi būtu atzīmēt sekojošo, ka ir ne tikai legalizācijas prasības, bet arī terorisma finansēšanas novēršanas prasības. Tātad, ko tas nozīmē. Kopš 2001. gada 11. septembra notikumiem Amerikas Savienotajās Valstīs gan “Dvīņu torņu” sagrūšanas, gan citiem notikumiem, gan atsevišķas valstis, gan starptautiskās organizācijas, ar to es domāju Apvienoto Nāciju Organizāciju, Drošības padomi un Eiropas Savienību, veido to personu sarakstus, kuras tiek turētas aizdomās gan par terora aktiem, gan par terora aktu un teroristu

finansēšanu. Un tiek publiski izplatīti šo personu saraksti, viņi ir publiski, viņi ir atrodami gan internetā, gan arī Kontroles dienesta mājaslapā. Un likuma subjektiem ir pienākums, un tas ir ietverts neparasto darījumu pazīmju sarakstā, tā faktiski ir pirmā pazīme visiem likuma subjektiem, ir obligāti jāpārbauda vienmēr visi savi esošie klienti un katrs jaunais klients par to, vai viņi neapkalpo personu, kas ir šajā teroristu sarakstā. Ja persona ir šajā teroristu sarakstā, tad obligāti par to ir nekavējoties jāziņo Kontroles dienestam, plus ir jāiesaldē šīs personas līdzekļi, neskatoties, vai tie ir legāli vai tie ir noziedzīgi iegūti, jo šis likums atzīst šīs personas līdzekļus par noziedzīgi iegūtiem, neatkarīgi no šī iemesla. Tātad, ja likuma subjekts neidentificē klientu, viņš nevar pateikt, vai attiecīgā persona vispār ir šajā teroristu sarakstā vai nē. Līdz ar to šeit veidojas tāds... nu, sauksim viņu par tukšumu... par tukšumu līdz 8 tūkstošiem eiro darījumu, kad nav iespējams pateikt. Līdz ar to veidojas šī problēma.

Protams, tas vienlīdz attiecas arī uz banku sektoru un citiem likuma subjektiem. Bet šeit ir tāda situācija, ka daudz ko nosaka arī pieredze, jo aizdomīgo pazīmju sarakstā arī ir pazīme, kura nosaka, ka, iespējams, persona varētu nebūt šajā teroristu sarakstā, bet viņas darījumiem varētu piemist tāds raksturs, ka šie darījumi varētu būt saistīti ar terorisma finansēšanu arī. Un katru gadu mēs saņemam vairākus desmitus ziņojumus gan par aizdomām, gan par neparastiem darījumiem, par iespējamo saistību ar terorisma finansēšanu. Un jāsaka, ka lielākā daļa visi šie ziņojumi nāk tikai no bankām. Jo šeit, acīmredzot, balstās uz lielāku pieredzi un arī uz, teiksim, centību varbūt šajos jautājumos.

Varētu, protams, teikt, ka Latvijā nav bijis neviena terora akta un šie ziņojumi vairāk ir piesardzības pēc. Bet šādam argumentam es nevaru piekrist. Teiksim, es varu izmantot tikai vairāk vai mazāk publisku informāciju, jo Krimināllikuma 200. pants liedz Kontroles dienestam izpaust konkrētas lietas, kuras mēs kā finanšu izlūkošanas dienests skatām un pētām. Bet arī, es domāju, ka sabiedrībā nevienam nav noslēpums. Piemēram, vakardien es izdrukāju no interneta vairākus rakstus par notikumiem, kuri ir notikuši Čečenijā. Un šeit ir viens ļoti labs raksts, es burtiski nolasīšu vienu vai divus teikumus, kur ir teikts, ka “čečenu vadonis izplatīja informāciju par saviem izdevumiem, kas iztērēti terora aktu rīkošanai. Lidmašīnu spridzināšana man izmaksāja 4 tūkstoši dolāru, sprādzieni Maskavā 7 tūkstoši dolāru, bet operācijā Nord-West tika iztērēti 8 tūkstoši eiro.” Tātad jūs redzat, ka šīs summas lielākajā daļā ir zem 8 tūkstošiem eiro. Ja šeit nenotiek attiecīga identifikācija, tad neviens likuma subjekts nav spējīgs pateikt, vai šīs personas ir ieradusās Latvijā samainīt valūtu vai veikt kaut kādus citus darījumus.

A. Laviņš.

Labi, šis aspekts ir skaidrs. Vēl par citiem aspektiem.

V. Burkāns.

Nākošais aspekts būtu sekojošs. Likuma subjektu pienākums ir ne tikai ziņot par neparastiem un aizdomīgiem darījumiem, bet arī atsevišķos gadījumos atteikt pakalpojuma sniegšanu klientam, ja pastāv aizdomas, ka šeit varētu šis darījums neatbilst likuma prasībām. Un mēs arī, protams, saņemam, ņemot vērā tās instrukcijas, kādas kontroles dienests ir sniedzis šiem likuma subjektiem mājaslapā, mēs saņemam arī ziņojumus par tādiem gadījumiem, kad likuma subjekti atsakās veikt darījumus.

Nu, bankām raksturīgākās situācijas būtu tādas, ka, teiksim, klientam ir līdzīgs pavadonis, un uz visiem jautājumiem atbild pavadonis bankas darbiniekam, vai arī sniedz skaidrojumus potenciālajam klientam. Tātad banka saprot, ka klients maz orientējas šajos jautājumos. Vai arī klients pats sapinās savos skaidrojumos, sniedz pretrunīgus skaidrojumus un banka nolemj nedibināt biznesa attiecības ar šo klientu. Vai arī ir bijuši gadījumi, kad klients saka, ka atvainojiet, man jāaiziet uz tualeti un vairs nekad neatgriežas. Un bankas par to ir spējīgas ziņot tā iemesla pēc, ka vispirms notiek klienta identifikācija un, kaut gan klients nekādus darījumus nav noslēdzis, viņš ir aizgājis, bet identifikācijas dati paliek bankai un mums par to ir zināms.

Nu, piemēram, statistika. 2013. gadā mēs no banku sektora esam saņēmuši 12 ziņojumus par šādiem gadījumiem. 2014. gadā — 35 un pagājušā gadā — 30.

Analoģiska situācija vajadzētu būt arī valūtas maiņas punktos, jo, redzot, ka ir kaut kādas problēmas, valūtas maiņas punktam vajadzētu atteikties no pakalpojuma sniegšanas. Mani satrauca fakts, kuru minēja Latvijas Bankas pārstāvis pirmajā tiesas sēdē, ka Bankas darbinieks, tieši pretēji, iesaka sadalīt summu vai arī veikt darījumu, kas ir zem identifikācijas sliekšņa. Tātad persona netiks identificēta. Mēs nevaram pateikt, vai viņš ir potenciāls naudas atmazgātājs vai potenciāls terorists un finansētājs. Vēl jo vairāk, apmāca viņu, kādā veidā varētu apiet likuma prasības. Un līdz ar to šeit netiek arī risināts jautājums pat to, ka vispirms varbūt pasi vajadzētu parādīt un tad sākt runāt ar klientu, ko viņš vēlas, vai vēlas mainīt valūtu un cik lielā summā un tālāk risināt jautājumus. Un statistika parāda arī, cik daudz mums ir ziņojumu no valūtas maiņas sektora, kas ir ārpus bankām par atteikšanos sniegt kaut kādu pakalpojumu. Un 2013. gadā bija 5 tādi ziņojumi, 2014. gadā — neviens, un 2015. gadā — arī neviens. Līdz ar to, ja nav šādu ziņojumu, mēs diezgan droši varam pieņemt, ka visos gadījumos, kad klients ir vēlējis, viņi šādus pakalpojumus ir saņēmuši.

Tas rada diezgan satraucošu sajūtu, ka, acīmredzot, pastāv riski, ka ir bijuši darījumi, kuri varētu būt saistīti ar noziedzīgu nodarījumu izdarīšanu, bet kur ne tikai klienti nav identificēti, bet mēs neesam spējuši, teiksim, šo informāciju saņemt un līdz ar to analizēt un par to informēt tiesībsargājošās iestādes. Tas ir ārpus mūsu redzeslauka. Jo dienestā mēs varam analizēt tikai to informāciju, ko mēs saņemam, Kuru mēs nezinām, to mēs nevaram analizēt.

Es būtu gatavs atbildēt arī uz jautājumiem, ja tādi ir.

A. Laviņš.

Jā... tā tad vispirms precizējiet. Jūsprāt, kredītiestādes, kas veic šo pakalpojumu un kapitālsabiedrības, kuras nodarbojas ar skaidras ārvalstu valūtas pirkšanu un pārdošanu... Ir salīdzināmas vai nav salīdzināmas, jūsprāt? Jūs minējāt šos te argumentus, kuri tā kā vairāk liecina, ka nav salīdzināmas. Bet tomēr rezumējiet to viedokli.

V. Burkāns.

Teorētiski salīdzināšanu.. kā procesu salīdzināšanu var, protams, veikt. Nevajag izvairīties no salīdzināšanas. Bet viņas ir nesalīdzināmas no pieredzes viedokļa, no sniegto pakalpojumu skaita, no riskiem un tamlīdzīgi. Tātad, ja, teiksim, viens valūtas maiņas punkts, kurā strādā praktiski viens darbinieks ar attiecīgu pieredzi, kāda ir šim darbiniekam šajā valūtas maiņas punktā, salīdzināt viņu ar banku, kurā strādā simtiem, ja tūkstošiem darbinieku, kuri veic, cik es zinu... piemēram, Latvijā mūsu bankas veic 36 miljonus darījumu gadā... tajā skaitā arī... protams, šeit ir arī sniegta informācija uz Kontroles dienesta pieprasījumiem, cik daudz ir tādu ziņojumu... Nu, es gribētu teikt, ka pieredzes ziņā banka stāv vismaz galvastiesu pārkāpas... risku ziņā diemžēl jā saka, ka tur, kur ir vairāk mazāk pieredzes un vairāk skaidrās naudas, tur noteikti riski ir vairāk. Neapšaubāmi. Jo, ja mēs skatāmies, teiksim, no potenciālā pārkāpēja viedokļa, vai tas būtu narkodīleris vai narkomāns vai kāds cits pārkāpējs, vienalga kāds ir viņa izglītības un dzīves pieredzes līmenis, viņi vairīsies no kā? Pirmkārt, no videonovērošanas,, otrkārt, no kontroljautājumiem, un treškārt, centīsies uz tādu vietu iet, kas ir, teiksim, vienkāršāka, kur mazāk ir apsardzes, mazāk ir darbinieku, kur viņš mazāk tiktu ievērots un tamlīdzīgi. Un diemžēl šīs situācijas nerunā par labu valūtas maiņas punktiem.

A. Laviņš.

Labi. Tas bija tikai precizējošs jautājums.

Bet vispirms dosim iespēju lietās dalībniekiem uzdot jautājumus. Un pirmajam ir iespēja pieteikuma iesniedzēju pusei.

M. Šķiņķis.

Paldies.

Pirmais jautājums. Jūs rakstveida viedoklī, atbildēs Latvijas Bankai jūs norādījāt 5. lapaspusē, ka Kontroles dienestam kā uzraugam nav informācijas par to, vai Latvijas Bankai bija pietiekošs faktoloģisks materiāls apstrīdēto normu pieņemšanai. Vai es pareizi saprotu, ka

uz 2014. gada 15. septembri, kad šīs apstrīdētas normas tika pieņemtas, Kontroles dienestam nebija faktoloģiska materiāla, vai ir vai nav nepieciešams šādas tiesību normas pieņemt.

V. Burkāns.

Jā, es sapratu. Pirmkārt, gribētu teikt, ka Kontroles dienests nav uzraudzības institūcija. Uzraudzības institūcijas ir likumā noteiktās, tajā skaitā, Latvijas Banka. Mūsu uzdevums ir analizēt saņemtos ziņojumus par neparastiem un aizdomīgiem darījumiem. Jā, mūsu rīcībā nav faktoloģiskā materiāla, bet par kādu faktoloģisko materiālu es runāju — ne jau par saņemtajiem ziņojumiem par neparastiem un aizdomīgiem darījumiem, bet par to jautājumu, vai, teiksim, uzrauga rīcībā ir informācija par uzraugāmo subjektu apmācības līmeni, prasību ievērošana... tātad dažādi kontroles pasākumi, ar ko Kontroles dienests nav tiesīgs nodarboties un arī nenodarbojas, jo šis likums nosaka, ka ne likuma subjekts, ne uzraudzības iestāde nedrīkst informēt klientu par to, ka šāds ziņojums par neparastu vai aizdomīgu darījumu ir nosūtīts Kontroles dienestam. Līdz ar to mūsu rīcībā nav informācijas par to, teiksim, kādi ir pārbažu rezultāti, kurā konkrēti likuma subjektā šī pārbaude ir veikta, kāda situācija ir konstatēta un tamlīdzīgi. Šāda informācija mums netiek sniegta. Un savā atzinumā es vadījos no tā, ka nevis sniegt savu subjektīvo viedokli, bet atlasīt tās tiesību normas, tātad starptautiskās tiesību normas un labāko praksi, kas regulē tos jautājumus, kurus uzdeva man Latvijas Banka pieprasījumā.

M. Šķiņķis.

Tātad jums nav informācijas par apmācības līmeni, izglītības līmeni. Tad jautājums ir tāds. Jūs izteicāt pieņēmumu, ka kredītiestādēs strādājošie darbinieki ir izglītotāki, zinošāki, pieredzējušāki pretstatā valūtas maiņas punktos strādājošajiem darbiniekiem. Vai šis apgalvojums ir balstīts uz kādiem faktiem, pierādījumiem, kas ir iegūti Latvijas realitāti pārbaudot, vai tas ir tāds novērojums no pieredzes arī no starptautiski redzētās informācijas?

V. Burkāns.

Tas ir no pieredzes, jo vidēji statistiski apmēram reizi gadā Latvijas Banka uzaicina mani kā lektoru vai kā ekspertu, sauciet to, kā gribat... tieši Latvijas Bankas telpās nolasīt vai novadīt attiecīgās apmācības par tiem jautājumiem, kas konkrētajā gadā interesē. Tātad, tā ir viena lieta.

Un kopš... kā jau es teicu, kopš 1998. gada daudz vairāk šādās apmācībās es esmu piedalījies ar banku sektoru. Banku sektorā šīs mācības vidēji notiek vismaz divas reizes pavasarī un divas reizes rudens pusē. Tāpat individuāli mēs strādājam ar katru konkrētu banku, atbildām uz dažādiem telefona zvaniem, ja ir jautājumi, kā arī rīkojam Kontroles dienesta telpās

sanāksmes. Pie tam vēl, ja Latvijas Bankā šīs apmācības ilgst dažas stundas, tad banku darbiniekiem tas nebūt tā nav. Visīsākā apmācība ir viena diena, bet parasti iepriekšējos gados ir bijis vai nu trīs dienu kurss vai piecu dienu kurss, arī vienas dienas kurss.... kuri beidzas ar kontroljautājumiem, tātad ar eksāmenu un attiecīga diploma... vai kā nu kurā gadījumā to sauc, izsniegšanu šiem darbiniekiem.

M. Šķiņķis.

Bet vai tā atšķirība nevarētu būt izskaidrojama ar to, ka bankas darbinieki, iespējams, apkalpo daudz lielāku darījumu skaitu un loģiski, ka ir nepieciešams plašāks zināšanu loks arī par citiem darījumiem, par ko valūtas maiņas pakalpojumu sniedzēji darbinieki nenodarbojas. Vai tas loģiski nebūtu izskaidrojams, ka viena diena ir pietiekama varbūt viena darījuma veida izpratnes veicināšanai, savukārt, ja ir četrpadsmit darījumu izpratne jāsaprot, tad tur ir nepieciešamas trīs dienas.

V. Burkāns.

Jums ir zināma taisnība. Par pakalpojumu skaitu... tas tik tiešām tā ir. Bet man nav zināms, kādas apmācības Latvijas Banka ir vēl veikusi bez manas dalības. Man tās informācijas nav. Un mācībās mēs runājam... ja runājam par banku mācībām, ne jau par pakalpojumu veidiem, bet par pasākumu veidiem, kas ir jāveic saskaņā ar šo likumu, tajā skaitā par noziedzīgi iegūtu līdzekļu iesaldēšanas jautājumiem.

M. Šķiņķis.

Skaidrs. Par izglītības jautājumiem nav vairs.

Vai, pieņemot apstrīdētās normas, Kontroles dienests izteicis savu viedokli Latvijas Bankai un arī Finanšu un kapitāla tirgus komisijai, vai notika kāda diskusija, kurā institūcijas apmainījās ar viedokļiem par to, vai nebūtu nepieciešams arī tādas normas paredzēt attiecībā uz kredītiestādēm?

V. Burkāns.

Normas paredzēšana pati kā tāda nav pašmērķis. Tādu iespēju paredz starptautiskie normatīvie akti, ka katra valsts un to var noreducēt arī līdz katrai uzraudzības institūcijai vai līdz sektoram, var šīs prasības pastiprināt, bet visi šie jautājumi ir atkarīgi no riskiem. Cik augsts ir risku līmenis? Un ar risku līmeni saprot sekojošo.. šeit ir vismaz divi faktori. Viens faktors, teiksim, kādi pastāv apdraudējumi? Šajā gadījumā, kāda būtu klientūra, kas nāk lūgt šos pakalpojumus. Un, otrkārt, cik sektors ir ievainojams. Ar to saprot to, cik sektors ir apmācīts,

profesionāls, cik viņš ir gatavs izvairīties no riska situācijām vai arī attiecīgi reaģēt, iesaldēt šos līdzekļus, ja tādi ir nokonstatēti un tamlīdzīgi. Un te es atkal varu atgriezties pie tā, ka...

M. Šķiņķis.

Es atvainojos, ka es jūs atļausos pārtraukt...Jautājums bija, vai notika diskusija. Jūs stāstāt, kāda varētu būt diskusija bijusi. Jautājums bija, vai viņa notika un kādā formātā un vai ir kādi fakti, kas rāda, ka notika tāda apspriede, kurā nonāca pie secinājuma, ka kredītiestādēm nav nepieciešams...

V. Burkāns.

Jūs par riskiem domājat?

M. Šķiņķis.

Es domāju par apstrīdētajām normām. Apstrīdētās normas ir pieņemtas... kā es saprotu, kādu risku novēršanai vai minimalizēšanai... Vai tika kādā formātā diskutēts... piemēram, arī piedaloties Finanšu un kapitāla tirgus komisijai un arī Kontroles dienestam. Vai tāds risks nepastāv arī kredītiestādēs un vai šādas tiesību normas nav jāpieņem arī attiecībā uz kredītiestādēm? Vai... kurā formātā ... vai... un ja notika, tad kādā formātā notika?

V. Burkāns.

Par riskiem mēs runājam vienmēr un visur kopš 2004.–2005. gada, kopš starptautiskajās normās ir ietverta šī uz risku balstītā pieeja visiem jautājumiem. Līdz ar to es varētu teikt, ka es simtām reižu esmu par to runājis jebkurā auditorijā un arī šodien es par to runāju.,

M. Šķiņķis.

Tad konkrētāk tieši par apstrīdēto normu. Par riskiem skaidras naudas valūtas maiņas darījumiem summā līdz 8 tūkstošiem eiro.

V. Burkāns.

Šeit iet runa par identifikāciju.

M. Šķiņķis.

Jūs neatbildējat uz manu jautājumu. Es nezinu, kā es vēl varu pārformulēt... Vai... Nu labi, vai bija saruna vai kādā formātā par klientu identifikāciju gadījumos, kad klients veic valūtas maiņas darījumu līdz 8 tūkstošiem eiro?

V. Burkāns.

Ja jūs domājat šo Latvijas Bankas pieprasījumu Kontroles dienestam sniegt atbildes uz šiem jautājumiem, jūs to domājat, vai kaut ko citu? Es īsti...

M. Šķiņķis.

Nu, ja tas ir vienīgais, tad tas ir vienīgais.

V. Burkāns.

Ja jūs domājat to, tad jā. Es esmu ticis vairakkārt ar Latvijas Bankas pārstāvjiem, viņi man uzdeva jautājumu, vai es būtu spējīgs uz šiem jautājumiem atbildēt, vai jautājumi ir pareizi noformulēti... es saņēmu oficiālu pieprasījumu, pēc tam sagatavoju atbildi rakstiski, nosūtīju viņiem... tāpat es šos jautājumus izvērtēju attiecīgi un lai būtu maksimāli objektīvs, es nesniedzu savu subjektīvo viedokli, bet vadījos no tiem normatīvajiem aktiem, kuri šajā atbildes vēstulē ir pieminēti un kuri, acīmredzot, arī ir tiesas rīcībā.

M. Šķiņķis.

Vai es pareizi saprotu, ka Latvijas Bankas pārstāvji jums jautāja, vai pareizi ir noformulēti jautājumi un vai jūs varat uz viņiem atbildēt?

V. Burkāns.

Jautājumiem jābūt profesionāli pareizi noformulētiem, lai nebūtu liekvārdības un lai atbildes sniedzējs saprastu, par ko, teiksim, atbildi vēlas saņemt.

M. Šķiņķis.

Tad man ir jautājums: arī atbildes var būt jūs jautājāt Latvijas Bankai, vai tās ir tādas, kādas ir nepieciešamas, vai attiecībā uz atbildēm šāds saskaņojums netika iegūts?

A. Laviņš.

Kāpēc šāds jautājums ir?

M. Šķiņķis.

Es atvainojos... nebūs vairs tāds jautājums...

A. Laviņš.

Būs vēl citi jautājumi?

M. Šķiņķis.

Jā.

Nākošais jautājums. Vai, jūsuprāt, ar apstrīdētajām normām... analogiskas normas ietverot... attiecinot uz kredītiestādēm Novēršanas likuma 2. panta mērķi nevarētu sasniegt labāk? Ja tāds pats regulējums būtu arī attiecībā uz kredītiestādēm? Efektīvāk un labāk...

V. Burkāns.

Redzat... jāizvērtē ir riski. Kādi riski pastāv katrā nozarē. Un es personīgi risku novērtējumus oficiāli neesmu veicis. Un šī risku novērtēšana šobrīd notiek, dienests to veic, viņš ir uzsācis kopš pagājušā gada nogales un, kā jau es stāstīju, šī risku novērtēšana līdz šī gada beigām tiks attiecīgi pabeigta. Tad mēs arī attiecīgi skatīsimies, kur ir augstāki riski un, protams, visu nozaru pārstāvji piedalās šajās 8 darba grupās. Un, ja runājam par prasību pastiprināšanu, Kontroles dienests kā atbildīgā institūcija par risku novērtēšanu ļoti ticami nāks ar priekšlikumiem ne tikai par banku sektoru, bet par visiem sektoriem Latvijā, tajā skaitā arī par tiesībsargājošajiem sektoriem. Pilnīgi par visiem. Tajā skaitā arī par valūtas maiņas punktiem. Par visiem.

M. Šķiņķis.

Vai es pareizi sapratu.... varētu būt arī tāds secinājums pēc gada... pēc šī pētījuma pabeigšanas... ka šādas normas būtu jāparedz arī attiecībā uz kredītiestādēm. Teorētiski tāds secinājums arī varētu būt?

A. Laviņš.

Nu, tur ir ļoti liela varbūtība jūsu jautājumā iekļauta. Es tomēr aicinātu fokusēties uz jau esošo situāciju, kas ir un tāda rakstura jautājumus tomēr sasaistīt ar...

M. Šķiņķis.

Konkrēti par mūsu lietu. Jūs norādījāt, ja es pareizi sapratu, ka bankas ir jau veikušas klientu identifikāciju pirms darījuma norises. Vai es pareizi sapratu, ka jūsu apgalvojums bija, ka visos gadījumos vispirms kredītiestāde palūdz personas identifikāciju un tikai tad veic, piemēram, noskaidro, kādus darījumus klients vēlas veikt, piemēram, valūtas maiņas darījums?

V. Burkāns.

Man kā fiziskai personai pašai ir pieredze. Es esmu mainījis gan ārvalstu valūtu daudzas reizes, gan esmu arī banku klients. Un nekad man valūtas maiņas punktā nav tikuši prasīti

personas identifikācijas dokumenti, kaut gan man... lielas summas nekad es neesmu mainījis, bet nekad nav prasīts. Savukārt es esmu bijis vairākās bankās klients un visās saruna tiek uzsākta ar to, ka vispirms ir jāparāda pase un pēc tam seko tālākās sarunas, ko es vēlos... vai kontu atvērt vai kādus citus pakalpojumus no bankas... Līdz ar to šī tīri praktiskā pieredze man arī dod zināmu pārliecību runāt arī kā dienesta vadītājam.

M. Šķiņķis.

Bet mums savukārt lietā ir pierādījumi, kas rāda, ka tā vis nav. Ir vairākās bankās veikti valūtas maiņas darījumi, kur klienti nav identificēti. Citadeles banka, Swedbank, SEB banka, Norvik banka... ir veikti darījumi arī virs 2 tūkstoši, klientu neidentificējot... Un, piemēram, darījums 7990 eiro klientu neidentificējot un viens gadījums vai vairāki gadījumi, kur vienas filiāles ietvaros ir veikti trīs darījumi par summu, kas summā pārsniedz 8 tūkstošus eiro. Kā jūs varētu komentēt šos gadījumus un kontekstā arī ar jūsu norādi par teroristu sarakstu un kā jūs komentētu šos lietā esošos pierādījumus?

V. Burkāns.

Komentētu tā, ka... šeit jau likumā ir noteiktas identifikācijas prasības visiem ļoti labi zināmās, ka ir jāidentificē uzsākot regulāras darījumu attiecības vai arī ja ir gadījuma darījuma attiecības, ja ir neparasts vai aizdomīgs darījums.

Vēl ir jāņem vērā arī tas, ka banka savus klientus labi pazīst. Ja klients ir regulārs... nu, es varbūt spriedīšu par sevi... ka ne vienmēr un ne visur man ir vajadzīgs pasi parādīt. Tāpatās jau pēc sejas mani pazīst daudzās vietās... Tāpatās arī banka savus klientus ļoti labi pazīst un, atnākot klientam, viņa jau zina, kas tas ir par klientu un ne vienmēr viņiem šo pasi prasa.

Ja runājam par konkrētiem gadījumiem, tad mēs varam spriest tikai abstrakti, jo mēs nezinām, kas ir bijis tas klients, kurš ir mainījis šo naudu un kuri nav identificēti... vai banka viņus ir pazinusi vai nav pazinusi... Mums nav konkrētu faktu, lai mēs par to varētu spriest. Bet ar to es gribētu teikt, ka banka nav arī pārkāpusi likuma prasības šajā gadījumā, jo, cik es saprotu, tad tie nav neparasti darījumi. Vai tie ir bijuši aizdomīgi, tas ir vērtēšanas jautājums. Un, teiksim, vismaz apmācību rezultāti un eksaminācijas rezultāti, kā arī banku ziņojumu skaits manī rada pārliecību, ka bankas ļoti labi saprot šo situāciju, kas ir aizdomīgs un kas nav aizdomīgs... Vēl jāņem, protams, arī vērā, ka bankām mācībās tiek daudz stāstīts par to, kas ir šo teroristu sarakstu subjekti pēc savas nacionalitātes un tamlīdzīgi... arī tādi jautājumi...

M. Šķiņķis.

Pēdējais jautājums. Arī jūs tagad atbildē pieminējāt ziņojumu skaitu, statistiku... Arī tad, kad jūs sniedzāt viedokli, arī runājāt par procentiem. Vai, runājot par šiem procentiem, ziņojuma skaita procentuālo skaitu, jūs domājāt vispār ziņojumu skaitu, ko bankas ir iesniegušas vai jūs domājāt tieši ziņojumu skaitu attiecībā uz valūtas maiņas darījumiem?

V. Burkāns.

Tas ir vispārējais skaits... gan par neparastiem, gan par aizdomīgiem kopā. Gan arī par situācijām... tur ir pieplusots arī klāt, kad banka vispār atsakās sniegt pakalpojumus klientam un par šo situāciju ziņo Kontroles dienestam. Tātad šeit darījums faktiski nav noticis, bet vienalga mēs ziņojumu saņemam, jo prasība ir tāda, ka ziņot arī par darījumu mēģinājumiem.

M. Šķiņķis.

Skaidrs. Paldies. Man nav vairs jautājumu.

A. Laviņš.

Paldies.

Vai Latvijas Bankas pārstāvim būs jautājumi?

J. Pleps.

Jā, godātā tiesa, būs daži jautājumi.

A. Laviņš.

Lūdzu!

J. Pleps.

Sakiet, ja mēs raugāties no uz risku analīzi balstīto pieeju. Teiksim, diviem valūtas maiņas punktiem ir vienādi riski, vai šie riski var atšķirties?

V. Burkāns.

Teiksim... valūtas maiņas punktu vietas, kur maina valūtu, var būt stipri līdzīgas un var arī stipri atšķirties. Ir jāsaprot, ka valūtas maiņas punktu pakalpojumi tiek sniegti visā Latvijas teritorijā. Būs atšķirība, teiksim, starp Rīgu un kādu mazpilsētu, un arī valūtas maiņas punktiem šie riski var atšķirties arī Rīgas ietvaros. Teiksim, viens valūtas maiņas punkts atrodas ēkā... šajā ēkā vai apkārtesošajās ēkās, kur ir valsts iestādes vai bibliotēka vai peldbaseins vai

tamlīdzīgi, otrs valūtas maiņas punkts teorētiski atrodas lidostā vai jūras ostā un apkalpo, teiksim, personas, kuras šeit ir ieradušās uz dienu vai uz dažām stundām, un kuras izmanto šo situāciju, ka es šeit ātri varu samainīt valūtu un varu atstāt pēc iespējas mazākas pēdas... Un, pat ja arī kaut ko aizdomīgu par mani pamanīs, es šajā valstī uzturos vispār tikai dažas stundas vai dažas dienas. Tas, protams, paaugstina risku un šeit būtu nepieciešams ar daudz lielāku nopietnību pieiet pie klienta identifikācijas. Riski, protams, dažādās vietās ir ļoti dažādi.

J. Pleps.

Tātad, ja es pareizi sapratu, tad risku ietekmē ne tikai, piemēram, tas klients, kāds viņš atnāk, bet arī valūtas maiņas punkta izvietojuma vieta un, es pieļauju, ka to varētu ietekmēt arī... kā es saklausīju jūsu stāstītajā, darbinieku skaits un to kvalifikācija, īpašnieka personība...

A. Laviņš.

Man lūgums ir noformulēt jautājumu.

J. Pleps.

Tātad, vai mēs raugāties tikai uz klientiem, kas veic darījumus, vai plašākā kontekstā tiek vērtēti šie riski, kas pastāv?

V. Burkāns.

Risku novērtēšana ir ļoti komplekss jautājums. Šeit ir visi ietekmējošie faktori, kādi tik vien var būt. Tajā skaitā ieskaitot gan pašu likuma subjektu, gan viņa klientus, gan, teiksim, konkrēto pat varbūt gada mēnesi vai situāciju... tāpatās arī darījuma veidu un ļoti, ļoti daudzi apstākļi. Līdz ar to tas ir komplekss vērtējums.

J. Pleps.

Un saki, kā jūs raudzītos... vai, teiksim, uzraudzības un kontroles institūcija vispārēji nosaka visiem likuma subjektiem saviem pārraugāmajiem prasības, vai ir iespējama arī individuālu pasākumu noteikšana... Teiksim, saskaroties ar kādiem specifiskiem riskiem kādā noteiktā valūtas maiņas punktā, ja mēs runājam par Latvijas Banku?

V. Burkāns.

Redzat... ņemot vērā, ka ir uz risku balstīta pieeja, tad risku novērtēšanai vajadzētu notikt, likuma subjektam izvērtējot visas savas valūtas maiņas vietas. Tālāk. Savas kompānijas ietvaros izvērtēt esošos riskus. Šeit tie riski arī dažādās kompānijās būtu dažādi. Tāpat riskus

vajadzētu izvērtēt uzraudzības institūcijai, kādi, teiksim, pastāv vispār šajā nozarē, kā arī riska novērtēšanai būtu jābūt arī valsts mērogā. Šeit es gribētu arī piebilst to, ka arī Eiropas Savienībā ir naudas atmazgāšanas komiteja un viņa šobrīd arī nodarbojas ar Eiropas Savienības līmeņa risku izvērtēšanu un šeit neiet runa, ka, teiksim, Eiropas Savienības riski summētos no 28 dalībvalstu riskiem, bet gan Eiropas Savienībai kā valstiskam organismam ir savi riski, nu, piemēram, bēgļu jautājums un ienākošie bēgļi nes līdzīgi dažādus riskus. Gan tīri krimināla rakstura, teiksim, kas saistīti ar seksuāliem noziegumiem, ko mēs šobrīd publiski zinām, gan arī viņu starpā ieplūst, un tas nav nekāds noslēpums, arī Sīrijas karotāji, kuri ir attiecīgi nomaskējušies. Viņiem arī ir finanšu līdzekļi, viņiem arī var rasties nepieciešamība gan iegūt šos finanšu līdzekļus, gan arī samainīt citās valūtās šos finanšu līdzekļus. Līdz ar to es gribētu teikt, ka riski mainās gan pa horizontāli, gan pa vertikāli, gan arī laika ziņā.

J. Pleps.

Jā, paldies.

Jūs pieminējāt “MONEYVAL” ziņojumu un tiesas sēdes pirmajā dienā bija domstarpības, ko šis ziņojums paredz. Varbūt jūs varētu komentēt kā Latvijas pārstāvis šajā organizācijā, “MONEYVAL” ziņojuma 566. punktu, ja drīkst... tā doma, kas šeit ir citēta, ka Latvijas Bankas ieteikumi neparedz skaidras prasības divās nozīmīgās jomās — līdzekļu izcelsmes avotu noskaidrošana un klienta veiktā darījuma daba, kad šie te veiktie darījumi nesasniedz neparasta vai aizdomīga darījuma apmērus un kad klients ir augsta riska pakalpojumaņēmējs vai politiski ietekmīga figūra. Tātad kāda ir šīs rekomendācijas būtība? Kas tika izteikts Latvijas Bankai, kas Latvijas Bankai būtu jānovērš?

V. Burkāns.

Jā... sarunas ar ekspertiem ir bijušas ļoti daudz gan 2011. gadā, gan 2012. gadā, aizstāvot Latvijas pozīciju “MONEYVAL” plenārsēdē. Kā Latvijas delegācijas vadītājs es esmu arī atbildīgs par situāciju... Un uz ko vērta starptautiskie eksperti mūsu uzmanību? Ka pastāv tāda tukšā jeb tumšā zona, par ko jau es savas uzstāšanās sākumā teicu... ja klients nav identificēts, tad likuma subjekts nezina, ar ko viņam ir saskarsme. Līdz ar to nav iespējams izpētīt ne šo klientu, ne arī zināmā mērā risināt jautājumu par līdzekļu izcelsmi. Un starptautiskie eksperti norāda uz to, ka Latvijai šeit ir trūkums jeb vājā vieta, ka ja klienti netiek identificēti, tad nav iespēju risināt šos jautājumus, par kuriem jau es minēju, nav iespējams ziņot Kontroles dienestam, jo nevar ziņot par to, ka, teiksim, divas dienas atpakaļ bija persona, es pats nezinu, kas tā bija par personu, bet viņa veica darījumu, kaut ko meklējiet... Nu, faktiski, mums tāda informācija ir nelietderīga. Un viņi tātad... eksperti īpaši, acīmredzot, ņēma vērā to, ka skaidrā

nauda ir riska faktors, kas saistīta ar to, ka ja nav ierakstu, nav informācijas, nav analīzes iespējas, nav iespējas atrast noziegumu, nav iespējas atrast vainīgo, nav iespējas sodīt un tā tālāk. Līdz ar to, manuprāt, viņi ir pareizi vadījušies un Latvija ir uz šo brīdi no šīm 111 rekomendācijām izņemot vienu, visas pārējās ir centusies maksimāli izpildīt. Līdz ar to varbūt mēs paši nebijām to pamanījuši vai arī nespējām novērst šo trūkumu, starptautiskie eksperti to pamatoti ir norādījuši mums.

J. Pleps.

Ja drīkst turpināt... Par normas iespējamo ietekmi es iepriekšējā tiesas sēdē jau minēju, ka 2014. gadā bija 751 ziņojums par neparastiem darījumiem no valūtas maiņas punktiem, savukārt 2015. gadā uz 1. decembri mūsu rīcībā ir dati, ka ir bijuši 1750 ziņojumi par neparastiem darījumiem Kontroles dienestam. Kā jūs vērtējat šo pieaugumu un kā jūs vērtējat arī šo normas ietekmi uz, teiksim, situāciju valūtas maiņas tirgū?

V. Burkāns.

Nu, statistika ir statiska, Mūsu pašu mērķis nav saņemt pēc iespējas vairāk darījumu, bet mērķis ir saņemt ziņojumus, kuri nes līdzīgu sev informāciju... nu, teiksim, ar kriminālu pieskaņu jeb norādēm, ka tur varētu būt noziedzīgs nodarījums, kas būtu pamats mums vērst plašāku šo analīzi un tamlīdzīgi. Bet man šobrīd nāk atmiņā viens cits fakts, kur pēc analogijas mēs jau agrāk esam saskārušies... ka runa iet par pagājušo gadu, bet šī gada sākumā mēs esam nosūtījuši tiesībsargājošām iestādēm veselu rindu materiālu... nu, es nevaru nosaukt šeit konkrētas personas... tas man nav atļauts, bet es varu nosaukt tipoloģiju jeb tendenci, kāda ir notikusi. Runa iet par ko? Ka vesela rinda fizisko personu, kuras varētu raksturot ar to, ka daļa no viņām ir agrāk sodītas, viņu gada ienākumi ir daži tūkstoši eiro, bet katrā ziņā neatbilst tiem darījumiem, ko viņas ir veikušas un šīs personas ir izbraukušas ārpus Latvijas, konkrēti, uz Lietuvu, kur veikušas valūtas maiņas darījumus katra no viņām par vairākiem simtiem tūkstošu eiro. Tātad, acīmredzot, šie ienākumi apšaubāmi ir legāli iegūti. Un pastāv jautājums, kāpēc tad viņi šo valūtu nemainīja šeit, Rīgā, Latvijā un tamlīdzīgi. Nu, gribētos ticēt, kas tā ir, ka pastiprinot šos identifikācijas un citus pasākumus, šīs personas, ja tā alegoriski var teikt, ir izspiestas no šī tirgus, viņas nav riskējušas doties uz mūsu valūtas maiņas punktiem vai arī uz banku un brauca uz citām valstīm.

Tas nebūt nav pirmais gadījums. Līdzīga pieredze mums ir bijusi arī agrāk, jo 2005.–2006. gadā Kontroles dienests vērsās Finanšu sektora attīstības padomē, kuru vada Ministru prezidents, ar lūgumu veidot kontu reģistru un padome piekrita un liekas, ka ar 2007. gadu ir izveidots juridisko personu kontu reģistrs, tātad kādus kontus Latvijā ir atvērušas juridiskās

personas nodokļu maksātāji, tas tiek reģistrēts Valsts ieņēmumu dienestā, jo līdz šim, teiksim, kompānijas tos kontus, kur bija legālie darījumi, ziņoja Valsts ieņēmumu dienestam ziņoja, izpildīja šo prasību, bet savukārt, kuri bija apšaubāmi darījumi, ēnu ekonomika, ne vienmēr to tā attiecīgi darīja.

Un kops darbojas šis kontu reģistrs, mēs redzam, ka, teiksim, ēnu ekonomikas darījumu shēmas to noslēgumu daļā vairs pārstāj noslēgties Latvijā, bet viņas noslēdzas Igaunijā, Lietuvā, Polijā, Čehijā, pat Melnkalnē un tamlīdzīgi. Līdz ar to mēs zināmā mērā esam sasnieguši ar šiem pasākumiem likumā noteikto mērķi novērst legalizāciju, nu, vismaz Latvijas teritorijā, vispār varbūt ne.

A. Laviņš.

Paldies.

J. Pleps.

Es vēl varbūt... ja drīkst, man vēl būtu kādi trīs vai četri jautājumi attiecībā uz Burkāna kunga minēto paskaidrojumu tiesai.

Jūs pieskārāties klientu specifikai un viņu iespējamai rīcībai mainot skaidrā naudā valūtu. Kā jums liktos, vai varētu, teiksim, salīdzināt klientu, kurš izvēlas iet mainīt valūtu uz kredītiestādi un klientu, kurš izvēlas iet valūtu mainīt uz valūtas maiņas punktu.

V. Burkāns.

Mēs tādu socioloģisku pētījumu neesam veikuši, bet es uz šo jautājumu varbūt varētu atbildēt ar to, ka likums uzliek par pienākumu likuma subjektiem atturēties no tādu darījumu veikšanas, kur būtu pamatotas aizdomas par legalizāciju. Un, piemēram, 2014. gadā bija... mēs izdevām tādus 403 rīkojumus, pagājušajā gadā 243 un šie rīkojumi pamatā, vairāk kā 50 procenti iniciatīva nāk no kredītiestādēm un atlikušajā daļā iniciators ir pats Kontroles dienests, ja to nav veikusi kredītiestāde. Bet citi likuma subjekti, tajā skaitā arī valūtas maiņas punkti, ļoti, ļoti retos gadījumos, teiksim, katru gadu ir viens vai divi gadījumi, kad šī atturēšanās jeb līdzekļu iesaldēšana tiek veikta ārpus banku sektora vispār. Protams, to var pamatot arī ar to, ka, teiksim, dzīve ir tāda, ka pamatā visi darījumi notiek vairāk caur bankām nekā citos sektoros, bet, teiksim, tādu proaktīvu rīcību vēlētos redzēt arī valūtas maiņas sektorā, bet diemžēl tā nav.

J. Pleps.

Paldies.

Sakiet, jūs pieskārāties šiem piedāvājumiem, ja klients uzrāda, teiksim, lielāku naudas summu par 2 tūkstošiem, bet nevēlas identificēties, ka viņam ļauj samainīt līdz 2 tūkstošiem. Kā jūs vērtējat šādu praksi no noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas un terorisma finansēšanas novēršanas viedokļa?

V. Burkāns.

Tā tad konkrētais valūtas maiņas punkts jeb konkrētais darbinieks piedāvā klientam palikt neidentificētam, līdz ar to zūd iespēja gan pašam izvērtēt konkrēto klientu, gan sniegt ziņojumu Kontroles dienestam, jo nav zināms, kas tā par personu ir bijusi pat par aizdomīgu darījumu, kaut gan likuma 30. pants nosaka, ka ir obligāti jāziņo par aizdomīgu darījumu, bet, lai ziņotu, ir nepieciešama identifikācija. Nevar ziņot, ka atnāca kaut kāds vīrietis vai sieviete, samainīja valūtu un viņš aizgāja. Līdz ar to es gribētu teikt, ka šis gadījums ir krasi negatīvi jāvērtē un es pat gribētu šādos gadījumos lūgt Latvijas Banku kā uzraugu izvērtēt, vai šeit ir nepieciešami sodīšanas pasākumi, jo šajā gadījumā konkrētais valūtas maiņas punkta darbinieks apmāca savu klientu, kā izvairīties no likuma prasībām, tā tad izdara pārkāpumu. Iespējams arī, ka ja viņam ir personīgi šis klients pazīstams un zināms, ar ko viņš nodarbojas un kas ir šie līdzekļi, ka faktiski viņš varētu būt tā kā līdzdalībnieks, jo legalizācija ir viena no darbībām, kas ir kriminalizēta.

A. Laviņš.

Nu, varbūtības šeit nerisināsim. Vai ir citi jautājumi?

J. Pleps.

Jā, vēl divi noslēdzošie, ja drīkst.

A. Laviņš.

Lūdzu!

J. Pleps.

Viens jautājums. Jūs pieskārāties tam, ka Latvijas valstī šobrīd notiks risku vērtēšana, Es saprotu, ka analīzes dienests... Kontroles dienests būs šajā iekšā vērtēšanā iesaistīts... Varbūt jūs īsi varētu raksturot, kas tiks vērtēts un kādus rezultātus varētu sagaidīt — likuma izmaiņas, regulējuma izmaiņas?

V. Burkāns.

Kontroles dienestam ar likumu un arī ar valdības lēmumu ir uzdots sagatavot ne tikai šo risku novērtējumu, bet arī pasākumu plāna projektu. Tātad mūsu viedokli, ņemot vērā, kādus riskus vajadzētu mazināt un kur viņi atrodas, būs nepieciešams šo projektu sagatavot. Šeit būtu gan normatīvo aktu projektu sagatavošana jau gatavos tekstos, gan arī konkrētu dažādu organizatorisku pasākumu, tajā skaitā apmācības un tamlīdzīgi. Kas būs? Es šobrīd varu tikai prognozēt, bet ar diezgan lielu pārliecību varu teikt, ka būs gan organizatoriski pasākumi, gan priekšlikumi veikt grozījumus dažādos normatīvos aktos. Un kā tas finalizēsies gada beigās.... jo šo pasākumu plānu projektu mēs iesniegsim Finanšu ministrijā, kura ir politikas noteicēja kopīgi ar Tieslietu ministriju. Protams, viņi izvērtēs paši un saskaņos arī ar citām ministrijām, ņems vērā iespējamo finansējumu, ja tāds būs nepieciešams un galu galā par šiem jautājumiem lems valdība. Līdz ar to es varu pastāstīt par procesu, kā tas notiks, bet par saturu šobrīd es nevaru konkretizēt, jo pati risku novērtēšana nav pabeigta, bet viennozīmīgi, ka šis pasākumu plāns būs vērsts uz to, lai tos konstatētos tā sauktos riskus, kur viņi tiks konstatēti, jāveic pasākumi, lai viņus iespēju robežās mazinātu.

J. Pleps.

Paldies. Un noslēdzošais jautājums.

Pieteikuma iesniedzēja pārstāvi iepriekšējā tiesas sēdē mulsināja šī likuma komplicētā struktūra, ka dažādus likuma subjektus uzrauga dažādas uzraudzības un kontroles institūcijas. Kā jūs vērtējat šo likuma regulējumu... iespējams, ka vajadzētu varbūt kādu vienu uzraugu noteikt? Tas būtu vienkāršoti...

V. Burkāns.

Redzat... tas tvērums, ko paredz starptautiskie normatīvie akti un ko ir ieviesis arī Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas likums aptver ļoti, ļoti dažādus subjektus. Teiksim, ir gan finanšu institūcijas, gan nefinanšu institūcijas, kā arī, teiksim, ir tādi subjekti, kā notāri, advokāti, grāmatveži, auditori, auto tirgotāji, dārglietu tirgotāji un tamlīdzīgi. Šīs nozares ir ārkārtīgi dažādas un gatavojot šo likumprojektu pat terminoloģiju ir ļoti apgrūtināši aprakstīt, jo kaut ko vidēju vajag, kas derētu visiem. Protams, nevar noliegt, ka pasaulē ir bijuši mēģinājumi tieši par naudas atmazgāšanas jautājumu, uzraudzību šos jautājumus uzdot vienam subjektam, nu, ņemsim par piemēru Igauniju. Tur šis pienākums ir uzdots Kontroles dienestam. Ne vispārējā uzraudzība, jo vispārējā uzraudzība paliek tāpatās pietiekoši sadalīta starp dažādām institūcijām, bet tieši par naudas atmazgāšanas jautājumiem. Bet dzīves pieredze rāda, ka ir nepieciešamas arī uzraugam specifiskas zināšanas.

Tātad, ja uzraugam nav zināšanu visās šajās nosauktajās nozarēs, tad faktiski ir ārkārtīgi grūti vai pat neiespējami uzraudzīt. Otrkārt, tur ir nepieciešama arī administratīvā prakse, sodīšanas iespējas. Tātad ļoti plašs likumdošanas pasākumu tvērums. Un ja no sākuma tā iniciatīva tā gāja, tad šobrīd jau viņa sāk noplakt un šie iniciatīvas bagātie cilvēki sāk palikt daudz pesimistiskāki un arī Latvija ir gājusi šo ceļu, ka, ņemot vērā, ka uzraugi jau pastāv, tad specifiskās zināšanas jau uzraugam ir un šis ir, teiksim, naudas atmazgāšanas jomas pasākumu uzraudzība ir tikai kārtējais vai astotais, vai desmitais, vai piecpadsmitais papildus pasākums un arī valstiski tas ir izdevīgāk, jo uzraugam tāpat ir jāveic uzraudzības pasākumi. Tas ir valstiski daudz lētāk tīri finansiāli tādus pasākumus organizēt un Kontroles dienestam kā finanšu izlūkošanas dienestam nav raksturīga uzraudzības funkcija. Tas ir, teiksim, tikai izņēmuma gadījumos. Un līdz ar to, manuprāt, šis ceļš, kuru ir gājusi Latvija, ir objektīvi pareizākais risinājums. Protams, Kontroles dienestam ir likumā noteiktās sadarbības iespējas ar uzraudzības institūcijām, apmācība un tā tālāk un tā tālāk.

J. Pleps.

Paldies. Vairāk jautājumu nebūs.

A. Laviņš.

Paldies.

Droši vien no tiesnešu puses būs daži jautājumi. Es jums uzdošu divus.

Jūs minējat gan par Novēršanas likuma mērķiem. Un nupatās arī minējat, ka šī sistēma, ka ir divas uzraugošās institūcijas, tas, jūsuprāt, ir labs risinājums. Tātad mēs redzam, ka attiecībā uz jomu, ko uzrauga Latvijas Banka... Latvijas Banka ir izdevusi šos noteikumus un noteikumi paredz, ka, ja summa pārsniedz 2 tūkstošus un tā ir līdz 7999 eiro, tad klients jāidentificē vienkāršotajā kārtībā, sauksim to tā. Likuma mērķis ir novērst noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju. Kā jūs vērtējat šo situāciju, ja, klients, atnākot uz valūtas maiņas punktu vēlas samainīt eiro, piemēram, 2 tūkstošus un 300 simtus un maiņas punkts to neizdara... vai, respektīvi, darījums netiek veikts, jo klients atsakās veikt identifikāciju... Tad klients dodas uz kredītiestādi un kredītiestādē ir iespējams bez šī klienta identifikācijas, vismaz tā no lietā iesniegtajiem darījumu apliecinājošiem dokumentiem ir redzams, ka klients nav norādīts, kurš šos darījumus ir veicis... Un šādā veidā tiek šis darījums veikts, neidentificējot klientu. Jūsuprāt, vai Novēršanas likuma mērķis ar šādu pastāvošo sistēmu tiek sekmīgi sasniegts?

V. Burkāns.

Redzat, apgalvot, ka klients obligāti dosies uz banku mainīt valūtu, ir diezgan nosacīts. Tikpat labi viņš varētu šo summu pats samazināt un aiziet uz citu valūtas maiņas punktu, vai vispār atteikties no valūtas maiņas, vai... nebūtu praktiskas iespējas palūgt kādu citu fizisko personu samainīt šo valūtu... bet pieņemsim, ka šī persona aiziet uz banku un lūdz šādu pakalpojumu un šai personai bankā konta nav. Tātad šim darījumam ir gadījuma raksturs. Teiksim, šajā bankā šis klients ieiet pirmo reizi, nekad agrāk nav bijis un banka viņu nepazīst. Šeit nospēlē lomu arī bankas pieredze, jo viena, teiksim, no tādām aizdomīguma pazīmēm ir tas, kā klients uzvedas. Teiksim, šeit varētu būt tādi rādītāji, kā: ir viņš vai nav uztraucies, tas būtu viens rādītājs. Otrkārt, ko viņš skaidro par šo darījumu... Nu, bieži vien varbūt tās ir sadzīviskas tēmas, bet klienta uzvešanās bieži vien darbiniekam rada tādu tīri intuitīvu priekšstatu par to, cik šis darījums varētu būt likumīgs vai nē. Un ne valūtas maiņas punkta darbiniekam, ne bankas darbiniekam nav jābūt izmeklētājam. Ja pastāv zināma situācija... kas var radīt pamatu ziņošanai....

A. Laviņš.

Bez šaubām, nav jābūt izmeklētājam. Mans jautājums bija: vai, jūsuprāt, pie šādas iespējas... un šeit es vēlētos atsaukties uz tiem materiāliem, ko ir iesnieguši pieteikuma iesniedzēja pārstāvji... var redzēt, ka, piemēram, vienā datumā un vienā bankas iestādē ir veikti trīs darījumi virs 2 tūkstošiem... divi... un viens ir virs 3 tūkstošiem... tātad tur ir apmēram tuvu šim neparasta darījuma... kas atbilstu neparasta darījuma pazīmēm... bet principā šādi darījumi ir veikti. Un tad mans jautājums ir, vai, pastāvot šādai iespējai, šis Novēršanas likuma mērķis tiek sekmīgi īstenots? Tas ir maiņas punktus... klients tiek identificēts, viņš tamdēļ neveic šo darījumu un dodas uz kredītiestādi, kur, kā... šeit mēs nerunājam jau par varbūtību un kā banka reaģēs, bet banka ir reaģējusi tādā veidā, ka ir darījums veikts.

V. Burkāns.

Redzat, šeit likums ņem vērā arī tādu situāciju, cik faktiski valstij gadā jeb mēnesī jeb katru dienu tiek veikti valūtas maiņas darījumi vispār, cik daudz tiek veikti valūtas maiņas punktos un bankās un cik no tiem tiek noziņoti attiecīgi finanšu izlūkošanas iestādei. Tātad, protams, ja mēs salīdzinām, tad es gribētu teikt, ka niecīgs procents no visiem darījumiem tiek paziņots Kontroles dienestam. Līdz ar to tas ir kapacitātes jautājums... Kontroles dienesta kapacitātes jautājums, bet palielināt Kontroles dienestu kaut vai dēļ valstiskām izmaksām arī nav mērķtiecīgi. Nu, varētu jau tā, ka teorētiski ņemot, ka ja valstī notiek gadā simts tūkstošu valūtas maiņas darījumu, tad Kontroles dienestu mēs palielinām līdz 5 tūkstošiem cilvēku un

obligāti visus darījumus izanalizēsīm. Bet šeit būs pārāk lielas izmaksas valstij un rezultāts būs nesamērojami mazs. Līdz ar to rezultātu cenšas panākt ar to, ka cik optimāls varētu būt Kontroles dienesta štats, tā ir viena lieta. Un koncentrēt galveno uzmanību uz neparastiem un aizdomīgiem darījumiem, lai no kopējās masas izrautu ārā tā sauktos riska darījumus, ieliekot viņus vai nu normatīvajos aktos kā neparastos darījumus vai arī ar apmācību ceļā pastāstot, kādas būtu aizdomīguma pazīmes un tad ziņot Kontroles dienestam. Protams, ja kaut kāds sektors paliek nenosegts un vispār neidentificēts, ja mēs to nezinām, mēs nevaram spriest, vai tur ir likuma pārkāpums vai nav likuma pārkāpums. Mēs vienkārši to nezinām. Mēs nezinām to, ko mēs nezinām. Tā tas diemžēl ir.

A. Laviņš.

Labi.

Otrs jautājums. Nu, es ceru, ka varat runāt par Novēršanas likuma 47. panta trešo daļu. Esat iepazinušies un varu uzdot jautājumu, ja? Saistībā ar šīs normas izpratni. iepriekšējā reizē mēs runājām un dzirdējām no lietas dalībniekiem, ka saistībā ar pilnvarojuma izpratni, tas ir tas pilnvarojums, ko Saeima ir sniegusi Latvijas Bankai, lai tā izdotu saistošas prasības likuma subjektiem. Šeit likuma tekstā ir minēts, ka Latvijas Banka ir pilnvarota noteikt saistošas prasības šajā likumā noteikto pienākumu izpildei un... uzsveru... attiecībā uz iekšējās kontroles sistēmas izveidi. No pieteikuma iesniedzēju puses izskanēja arguments, ka tas, ko Latvijas Banka ir izdarījusi, noteikumos iekļaujot šo prasību — ja naudas summa tiek mainīta virs 2 tūkstošiem, tad klients ir jāidentificē šajā atvieglotajā kārtībā... ja tā var teikt, — un to uzskata par jaunu identifikācijas kritēriju... identificēšanas pamatu vai kritēriju. Turpretī Latvijas Bankas pārstāvis ir minējis, ka nē, šo nevajadzētu uzskatīt par jaunu klientu identificēšanas kritēriju, bet šis ir sava veida iekšējās kontroles sistēmas elements, lai valūtas maiņas punkti sekmīgāk spētu īstenot tiem noteikto uzdevumu gadījumā, ja, piemēram, naudas summa vairākos darījumos šādi identificētam klientam sasniedz 8 tūkstoši, kas ir neparasts darījums, būtu atvieglota kārtība, kā izpildīt pienākumu paziņot Kontroles dienestam par šādu situāciju. Un tas mans jautājums ir līdz ar to: kā jūs uzskatāt... vai šādu noteikumu, kas ir apstrīdētajos noteikumos par to, ka virs 2 tūkstošiem ir jāidentificē, var sasaistīt ar šiem vārdiem, ka tas attiektos uz iekšējās kontroles sistēmas izveidi. Un tad līdz ar to jau no tā varētu spriest... Kāds ir jūsu viedoklis par... vai Latvijas Banka ir ievērojusi vai nav ievērojusi pilnvarojuma apjomu?

Burkāna kungs, vai bija saprotams? Man tas jautājums mazlietiņ garāks iznāca, lai es paskaidrotu to fonu, kas ir tas, ko mēs vēlamies noskaidrot no jums. Lūdzu!

V. Burkāns.

Tātad šeit šī attiecīgā norma 47. panta trešā daļa nosaka nevis tā teiksim... soli pa solim, bet galējo mērķi — tātad iekšējā kontroles sistēma. Ir jāizprot kopējā sistēma, kāda ir, teiksim, likuma subjektā par legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanu. Tātad likuma subjektam, lai viņš varētu veikt tos uzdevumus, ko uzdod likums, tātad izpētīt klientu, viņam ir nepieciešama iekšējā procedūra, kā tas notiek. Un klientu var izpētīt tikai tad, ja viņš ir identificēts. Nevar pētīt personu, kura nav identificēta. Līdz ar to klienta identifikācija un izpēte — tie ir sasaistīti pasākumi jeb, pareizāk sakot, klienta dati ir tas izejmateriāls, ar kuru izpētei strādāt. Un ne par velti likuma trešā nodaļa tā arī saucas — “Klienta identifikācija un izpēte”. Tātad izpētīt... likuma subjektam vispirms ir jātiek skaidrībā, kas ir viņa klients.

Un šeit sasaistās jautājums ne tikai ar identifikāciju kā fizisko personu, bet ir jāsaprot, ka viņš ir klients, vai sarežģītākos gadījumos... vai viņš vispār ir patiesais labuma guvējs tiem līdzekļiem, ko viņš ir atnesis. Līdz ar to ir jānoskaidro arī patiesais labuma guvējs, līdz ar to ir jautājums arī klientam, vai tā ir tava nauda, ko tu esi atnesis. Varbūt tā ir citas personas nauda. Piemēram, manis stāstītajā piemērā par personām, kas devās uz Lietuvu mainīt šo naudu, ja viņam gada ienākumi ir tikai daži tūkstoši eiro, bet viņi maina vienā vai vairākos paņēmienos simtos tūkstošu eiro, tad rodas jautājums, vai viņi vispār ir īpašnieki šai naudai. Tas viss ir jānoskaidro šāda veida jautājumi klientu izpētē un šo izpētes procesu nosaka, teiksim, iekšējās kontroles mehānisms. Tātad likuma subjektam ir jānosaka ar dokumentiem iekšējā kontrole, kā tas tiks izdarīts, kādi pienākumi ir darbiniekam, kādus jautājumus uzdot, kā tas attiecīgi ir jānoformē un tamlīdzīgi. Bet pats pirmsākums jau ir klienta identifikācija. Ja klients nav identificēts, tātad viss jautājums arī atkrīt tālāk. Ja persona samaina naudu un tūlīt pēc dažām minūtēm aiziet, nekāda izpēte nevar notikt. Mēs nevaram pārbaudīt nevienā datu bāzē, vai salīdzināt kaut vai ar to informāciju, kas ir masu medijos, teiksim, ka tāds un tāds cilvēks ir veicis noziedzīgu nodarījumu, viņa rīcībā ir noziedzīgi iegūti līdzekļi. Mēs nevaram pateikt, vai tas bija pirms dažām minūtēm pie mums, vai tas bija viņš vai kāds cits. Līdz ar to tā ir elementāra lieta, pats pamatpasākums. Pats pamatu pamats ir identificēt klientu un, teiksim, kā šī izpēte notiks, tas ir jāparedz šai procedūrai. Līdz ar to šī norma ir pareiza un loģiska.

A. Laviņš.

Ja jūs tā uzsverat pat, ka tas ir pamatu pamats, tad tas, ka mums iesniedz dokumentus par to, ka bankā netiek identificēts klients, veicot trīs darījumus vienā dienā virs 2 tūkstošiem, jūs nesaskatāt, ka pamatu pamats netiek ņemts vērā?

V. Burkāns.

Šeit ir jautājums tāds: ja banka to nenovērtēja kā aizdomīgu darījumu, saka, ka mēs formāli ievērojam likuma prasības un likums mums nelika identificēt, tad pie šīs summas konkrētās, šī objektīva rādītāja, tad viņa aizstāv savu viedokli... Jā, mēs sakām, ka mēs to vērtējam kā aizdomīgu darījumu, kur ir sadalītie maksājumi, tad, protams, banka ir nolaidīgi rīkojusies, varbūt pat bijusi ļaunprātība vai kaut kas tamlīdzīgs... Un tas uzraugam attiecīgi būtu jāizvērtē arī šī situācija. Ne par velti es minēju, ka uzraugam ir jāsniedz saviem likuma subjektiem, teiksim, tās aizdomīguma pazīmes, kuras obligāti jāuzskata par aizdomīgām. Teiksim, darījumu sadalīšana. Viņi ir obligāti jāvērtē kā aizdomīgi, ja tūri matemātiski to var tā saskaitīt, ka ir darījumu sadalījums.

A. Laviņš.

Paldies. Došu iespēju arī kolēģiem uzdot jautājumus.

Kolēģe Ziemeļe! Lūdzu!

I. Ziemeļe.

Paldies. Viens pavisam neliels jautājums. Tāds ļoti īss un gribētos arī precīzu atbildi. Vai jūsu dienesta rīcībā ir informācija par tiem, iespējams, aizdomīgiem darījumiem, kas ir veikti līdz 8 tūkstošu robežai, par kuriem jūs būtu informējušas bankas?

V. Burkāns.

Jā, jo šī aizdomīguma sistēma neparedz, teiksim, šos te matemātiskos finanšu sliekšņus. Pat par darījumu, ko es jau minēju, kur darījums vispār nenotika, mums jau ziņo... vai arī darījums var būt par ļoti niecīgu summu — 50 centiem, vienu eiro vai par vienu miljonu eiro. Summai šeit nav nozīmes vispār. Aizdomīguma apstākļi var rasties no jeb kā. No paša klienta, klienta uzvedības, klienta biznesa, no viņa naudas summas, no naudas iepakojuma, no klienta paskaidrojumiem...

I. Ziemeļe.

Tātad jums ir tāda statistika par šiem gadījumiem.

V. Burkāns.

Par aizdomīgiem darījumiem, kur naudas vispār nav vai kur summas ir ļoti niecīgas... jā... tā tas ir.

I. Ziemele.

Paldies.

A. Laviņš.

Kolēģe Osipova. Lūdzu!

S. Osipova.

Vai es jūs pareizi sapratu, ka, īstenojot starptautiskās rekomendācijas, ir pieņemta apstrīdētā norma. Sakiet, lūdzu, kam tās rekomendācijas bija uzlikts izpildīt? Latvijas Republikai vai konkrēti Latvijas Bankai?

V. Burkāns.

Šīs rekomendācijas... šis ziņojums ir par Latviju un šīs rekomendācijas ir Latvijai kā valstij.

S. Osipova.

Skaidrs.

Tāpat Ministru kabinets izdod regulējumu šo rekomendāciju ietvaros un ar to varbūt arī būtu pieticis.... ar šo summu, kas Ministru kabinetos ir noteikta?

V. Burkāns.

Jūs domājat par neparastu darījumu pazīmi....?

S. Osipova.

Jā, ko regulē Ministru kabineta noteikumi. Vai bija vajadzība vēl papildus izdot Latvijas Bankai ar citu summu un vai kaut kur bija atrunāta šī cita summa, kas parādās Latvijas Bankas normā?

V. Burkāns.

Likums nosaka, ka identifikācijas situācijā...

S. Osipova.,

Es atvainojos... Es šobrīd nerunāju par likumu. Mani interesē par rekomendācijām. Vai rekomendācijās bija runa par summu, no kādas sākās šie aizdomīgie darījumi? Vai šī summa

atbilst Ministru kabineta noteiktajai summai, vai Latvijas Bankas noteikumos noteiktajai summai?

V. Burkāns.

Šīs rekomendācijas runā par situācijām...

S. Osipova.

Tāpat konkrēta summa rekomendācijās neparādās.

V. Burkāns.

Es neatceros, ka tur būtu cipars minēts kaut kāds.

S. Osipova.

Liels paldies.

Jūs sniedzāt ļoti plašu interesantu un faktoloģiski bagātu informāciju. Sakiet, lūdzu, vai jūsu birojs veic vai pasūta pētījumus, kuros būtu salīdzināti riski pie valūtas maiņas banku sektorā un valūtas maiņas kantoros? Tāpat, vai ir veikti... Vai paši esat veikuši vai pasūtījuši pētījumus par šiem riskiem — valūtas maiņa bankā un valūtas maiņa kantorī?

V. Burkāns.

Dienests kā tāds nav pasūtījis pētījumus un nav veicis pētījumus. Ja ir vajadzīgs, mēs vadāmies no tā, teiksim, no tādām metodoloģiskām vēstulēm vai rekomendācijām, kas atrodas FATF mājaslapā, kuras es pieminēju arī savā atbildes vēstulē par skaidrās naudas maiņas sektoru kā tādu. Tāpat no starptautiskiem dokumentiem mēs vadāmies.

S. Osipova.

Liels paldies.

A. Laviņš.

Kolēģis Ķinis. Lūdzu!

U. Ķinis.

Jūs uzstāšanās laikā minējāt vairākas reizes, ka svarīgākais ir klientu identificēt, lai noskaidrotu, vai šis naudas darījums ir veikts tiesisku mērķu interesēs, vai... tālāk ir nepieciešami kaut kādi pamatdati. Un jūs minējāt arī, ka jebkurš darījums ar skaidro naudu

faktiski ietver riska faktoru un tas ir uzskatāms kā tāds paaugstināta riska avots. Bet saki, lūdzu, kāpēc, piemēram, tādā gadījumā realizējot šīs bankas... šīs "MONEYVAL" rekomendācijas jūs, piemēram, nerekomendējāt likumdevējam... vai varbūt ir tāds jautājums apspriests un jūs varat dot atbildi.... kāpēc tad neieviesa tādu situāciju, ka jāidentificē faktiski ir klients no pirmā centa. Tas taču novērstu riskus tādā gadījumā ar skaidru naudu...

V. Burkāns.

Simtprocentīgi visos gadījumos, ja šāda prasība būtu, tad, redzat viņa zināmā mērā šobrīd ir faktiski neiespējama izpildīt. Iedomāsimies, ka mēs aizejam uz tirgu un spēkam no tantuka puķītes... tad...

U. Ķinis.

Nē, es runāju... es, Burkāna kungs, saprotu jūs... bet mēs šeit runājam par kredītiestādi un par valūtas maiņas punktiem. Mēs nerunājam šeit par tirgu, par veikaliem un pasarg Dievs, vēl par ko... Būsim, lūdzu, drusciņ precīzāki un konkrētāki. Tieši saistībā ar šiem jautājumiem jūs... Kāpēc likumdevējs... ja likumdevējs ir skaidri definējis, ka šī summa, kura varētu tikt uzskatāma par tādu būtisku riska faktoru, ir likumdevēja kompetencē noteikta. Kāpēc jūs uzskatāt, ka pareizi ir, ja Latvijas Banka, piemēram, samazina šo sliekšni un kāpēc tad tādā gadījumā jūs kā uzraugošā iestāde nenāciet pie likumdevēja ar rekomendāciju faktiski, lai samazinātu risku. Pareizi, es piekřītu, ka novērst pilnībā neko nav iespējams, bet samazināt būtiski... ja... un tas arī citās valstīs notiek... es pats esmu dzīvojis Rietumeiropā un es zinu, ka citās valstīs to prasa obligāti... tad tādā gadījumā kāpēc Latvijā jūs neesat izvirzījuši šādu jautājumu?

V. Burkāns.

Mēs tādu jautājumu, teiksim, zināmā mērā nevaram izvirzīt tāpēc, ka mēs neesam uzraugošā institūcija. Kontroles dienestam nav arī likumdošanas iniciatīvas tiesības. Mēs varam ar savām konsultācijām vai padomiem noteikt... Un, kā jau es minēju, tad uz risku balstīta pieeja ir veidojusies tikai pēdējos desmit gados. Un daudzas situācijas vai sektori vēl kaut kādā daļā vēl balstās uz šo prasību pieeju. Riska pieeja nav simtprocentīgi pieejama. Ja mēs gribam ieviest, ka simtprocentīgi visi šie darījumi vai valūtas maiņas punktus vai arī bankās simtprocentīgi tiek identificēti, tas saistās arī ar zināmiem organizatoriskiem pasākumiem, ar izmaksām. Tas saistās arī ar valsts vēlmi to darīt un, protams, jāņem vērā arī ir riski — vai pastāv riski darījumos par ļoti nelieliem apjomiem. Piemēram, valūtas maiņa par 10 eiro, 50

dolāriem... cik lieli varētu būt riski pie šāda tipa darījumiem, ņemot vērā viņu skaitu valstī, būtu saistīti ar noziedzīgiem nodarījumiem. Tas ir komplekss jautājums.

A. Laviņš.

Labi. Paldies.

Kolēģis Kusiņš. Lūdzu!

G. Kusiņš.

Jā, Burkāna kungs, es jums mēģināšu uzdot vienkāršu jautājumu un ceru saņemt arī vienkāršu atbildi.

Jūs, manuprāt, esat vislielākais eksperts šajā jomā, ar vislielāko pieredzi. Un saki, lūdzu, vai jūs tikāt pieaicināts... vai jūsu dienests tiks pieaicināts tad, kad tika Latvijas Bankā izstrādāti šie noteikumi Nr. 141? Vērtēt projektu... vai kā... No jūsu atbildes rakstiskās es sapratu, ka nē. Es tā vienkārši jautāju, vai es pareizi sapratu, ka jūs netikāt pieaicināts.

V. Burkāns.

Tā atbilde ir sekojoša. Teiksim, ja tur bija... es nezinu, vai tur bija kāda darba grupa... Bet, ja tur bija kāda darba grupa, es tur neesmu piedalījies. Bet es nevaru izslēgt... es katru dienu saņemu vairākus telefona zvanus, kur man prasa konsultācijas par atsevišķiem jautājumiem. Es nevaru izslēgt, ka varbūt kāds kādreiz ir zvanījis kaut kādā sakarībā un šo manu atbildi ir izmantojis, lai kaut ko nolemtu.. To es nevaru apgalvot. Bet oficiāli tā kā iet un... ka šobrīd mēs izstrādājam noteikumus un nāciet un piedalieties... nē, tādā es neesmu piedalīties.

G. Kusiņš.

Un jums netika nosūtīti šie noteikumi pirms to pieņemšanas... nu... izvērtēšanai?

V. Burkāns.

Nē, nav manā atmiņā. Es domāju, ka nē. Projektu neesmu redzējis.

G. Kusiņš.

Saki, lūdzu... jums droši vien tajā materiālu klāstā ir arī Ministru kabineta 2014. gada 16. septembra protokols. Jūs esat pievienojis viņus savai atbildei.

V. Burkāns.

Jā, jā... man viņš ir arī līdzī...

G. Kusiņš.

Jūs varat paņemt, lūdzu, šo dokumentu...?

V. Burkāns.

Tūlīt.

G. Kusiņš.

7. punktā Ministru kabineta sēdes protokola izrakstā ir noteikts, ka noteikt Kontroles dienestu par atbildīgo institūciju noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas risku novērtēšanai.

Sakiet, lūdzu, ja jūs esat noteikti par atbildīgo institūciju, kas vērtē šo risku novērtēšanu, vai institūcijai, kas izdod aktu un atsaucas, ka viņi paši vērtēs riskus, nevajadzēja ar jums konsultēties?

V. Burkāns.

Redzat, līdz 2012. gada decembrim šādas prasības, ka valsts mērogā riski ir jānovērtē, vispār nebija pasaulē. Un līdz 2014. gada 16. septembrim nebija zināms, kura institūcija Latvijā šo pasākumu vispār veiks, ja, tiesa, mēs veicām pētījumu, kura varētu veikt... vai tā būtu Tieslietu ministrija vai Finanšu ministrija, vai Kontroles dienests... vai varbūt pavisam kāds jaunizveidots kaut kāds veidojums... Un mēs sagatavojām informatīvo ziņojumu, kuru iesniedzām Finanšu ministrijā un Finanšu ministrija, nedaudz grozot, šo ziņojumu iesniedza arī Ministru kabinetā. Un viņš ir arī pieņems zināšanai Ministru kabinetā. Un līdz ar šo ziņojumu mēs piekritām, ka jā, mēs piekritām, ka mēs varētu būt tie, kas veic šo novērtēšanu. Vēl jo vairāk, tad pati rekomendācija 29. nosaka, ka finanšu izlūkošanas dienestiem ir jāveic stratēģiskā analīze, kas zināmā mērā pārklājas ar šo risku novērtēšanu. Nu, stratēģiskā analīze būtu valstī esošo legalizācijas tipoloģiju apzināšana, izpēte un pretpasākumu apzināšana vai izstrādāšana un tamlīdzīgi. Līdz ar to mums šis pienākums oficiāli — finansējums un citi pasākumi, arī papildus darbinieki trīs — ir tikai ar 2015. gada otro pusi.

G. Kusiņš.

Bet tātad vai es pareizi saprotu, ka līdz Ministru kabinets izlēma, ka jūs esat šī atbildīgā institūcija, it kā nebija tā kā skaidrs, ja?

V. Burkāns.

Nevienam tas nebija uzdots..

G. Kusiņš.

Nevienam nebija uzdots... Sakiet, lūdzu, šie Latvijas Bankas noteikumi, par kuriem mēs šeit diskutējam, ir pieņemti vienu dienu pirms tam 2014. gada 15. septembrī. Sakiet, lūdzu, vai tajā brīdī Latvijas Bankai nevarēja būt skaidrs, ka būtu jākonsultējas ar jūsu dienestu? Tātad vienu dienu pirms ziņojuma... bet es no jūsu atbildes sapratu, ka jūs nācāt ar iniciatīvu un Finanšu ministrija virzīja šo informatīvo ziņojumu.

V. Burkāns.

Mēs ar iniciatīvu par šo informatīvo ziņojumu nācām tāpēc, ka, teiksim, pārstāvji no Finanšu un kapitāla tirgus komisijas, Tieslietu ministrijas un es veidojam Latvijas delegāciju un mums šī situācija ir bijusi labāk zināma un zinot, ka tāds pienākums ir noteikts ar FATF 1. un 2. rekomendāciju, mēs vienkārši nācām ar iniciatīvu, ka tāda lieta ir valstī nepieciešama. Lai Ministru kabinets lemj šo jautājumu, kura institūcija tad būs atbildīgā. Jāsaka gan, ka šī uz risku balstītā pieeja jau Latvijā šajā likumā ir kopš 2008. gada 13. augusta, kad likums šajā redakcijā ir un šī pieeja jau tur ir iestrādāta. Līdz ar to gan likuma subjektiem, gan arī uzraudzības institūcijām savā darbībā ir jāvadās no risku pieejas. Šie riski ir attiecīgi jāizvērtē savas nozares vai sava uzņēmuma ietvaros. Ar ko viņi konsultējas, tā ir viņu pašu atbildība, jo mēs neesam savstarpēji administratīvi saistīti ne ar vienu uzraugu, tajā skaitā ar Latvijas Banku, jo finanšu izlūkošanas dienests ir neatkarīga valsts institūcija ar savu budžetu, ar dienesta priekšnieku, ko uz četriem gadiem ieceļ ģenerālprokuros, un pārējos darbiniekus pieņem pats priekšnieks un ģenerālprokurors kā uzraugs ir tiesīgs tikai atcelt nelikumīgos lēmumus, bet nav tiesīgs dot norādījumus. Līdz ar to es gribētu teikt, ka arī, teiksim, protams, sadarbojoties ar uzraudzības institūcijām mēs savstarpēji viens otru... mēs esam biedriskās attiecībās, bet neesam pakļautības attiecībās. Un, protams, novērtējam katrs otra zināšanas un, protams, ieteicams ir apmainīties ar informāciju un pieredzi. Bet tas nav pienākums. Un ja uzraudzības institūcija uzskata, ka viņiem faktoloģiskais materiāls pietiek šādi rīkojoties, tad viņi tā var rīkoties, jo mēs neesam pārbaudēs... nepārbaudām likumu subjektus uz vietas. Mūsu darbs ir pie galda vērtēt ziņojumus, izmantojot datu bāzes. Vai likuma subjekts ir ieviesis identifikācijas procedūras, vai praksē to attiecīgi veic... sodīšanas funkcijas, licencēšanas funkcijas... un tā tālāk... šīs visas funkcijas ir uzraugam. Mums tādu funkciju nav.

G. Kusiņš.

Un vēl pēdējais jautājums. Attiecībā uz šo "MONEYVAL" ziņojumu. Sakiet, lūdzu, pēc kādiem kritērijiem tad šie ārvalstu eksperti izvēlējās, ka tieši Latvijas Bankai ir jānosaka šīs

prasības? Kāpēc... viņi bija tādi eksperti Latvijas normatīvo aktu hierarhijā un saprata, ka Latvijas Banka vispār ir tiesīga kaut ko tādu izdot un ka viņai būs tas jāregulē?

V. Burkāns.

Tātad, kāda ir pati izvērtēšanas procedūra. Ir tāda, ka pirms vizītes Latvijā tiek atsūtīta ļoti plaša aptauja, tur ir simtiem jautājumu, kur mums ir jāapraksta valstī esošā sistēma, sistēmas darbības principi, darbības rezultāti un mēs jau paši aprakstām, ka valūtas maiņas punktus uzrauga Latvijas Banka. Protams, norādot uz konkrētiem normatīviem aktiem un konkrētos normatīvos aktus liekot arī pielikumā, to arī parādot. Eksperti skatās, vai sistēmas darbība atbilst gan starptautiskajām prasībām, gan vai viņa ir efektīva un meklē vājās vietas jeb trūkumus, kas vispār nav noregulēti. Viņi, protams, vadās no tā, ka, ja likumdošanā ir noteikts, ko mēs paši arī ziņojumā rakstām, ka Latvijas Banka jau veic šos pasākumus, bet viņu ieskatā nepilnīgi. Nepilnīgi. Un viņi norāda uz trūkumiem, aprakstot šos trūkumus un attiecīgi veicot rekomendācijas pasākumus. Mēs saņēmām, ja es pareizi atceros, 111 rekomendāciju uz ļoti, ļoti dažādām nozarēm, tajā skaitā arī uz Kontroles dienestu.

G. Kusiņš.

Jā, paldies. Nav vairs jautājumu.

A. Laviņš.

Burkāna kungs, paldies jums par plaši sniegto viedokli un arī ļoti plašām un izsmeļošām atbildēm. Paldies jums.

V. Burkāns.

Paldies.

A. Laviņš.

Tā. Turpināsim uz klausīt pieaicinātās personas. Viedokļa izteikšanai vārds tiek dots Konkurences padomes pārstāvim.

I. Tarvāne.

Labdien, augsti godātā tiesa! Es tātad pārstāvu šodien Konkurences padomi, Mans vārds ir Ilze Tarvāne.

Konkrēti šī jautājuma pārstāvēšanā es esmu šeit tādēļ, ka mūsu iestādē saistībā arī ar tiesā apstrīdēto normu tika saņemts arī Nebanku Finanšu Asociācijas iesniegums par konkrētās

normas izvērtējumu. Un mēs šo jautājumu skatījām mūsu kompetences ietvaros, ne plašāk kā Konkurences likuma tvēruma ietvarā.

Uzsākot šī jautājuma izpēti mēs primāri noskaidrojām, kas tad ir šis pakalpojums, salīdzinājām šīs divas minētās pakalpojumu sniedzēju grupas — bankas un nebanku finanšu pakalpoju sniedzējas — valūtas maiņas punktus — un konstatējām, ka šis pakalpojums ir līdzvērtīgs abās pakalpojuma sniedzēju grupās, tas ir savstarpēji salīdzināms, neatkarīgi no tā, pie kura klients vērsas šo pakalpojumu veikt. Attiecīgi Konkurences likuma ietvaros mēs saskatījām, ka arī pakalpojuma sniedzēji šajā gadījumā ir savstarpēji salīdzināmi un klientam ir iespēja brīvi aizvietot šos pakalpojuma sniedzējus.

Tādēļ, no tā viedokļa raugoties, mēs nenoliedzami konstatējām, ka šīs abas grupas savstarpēji konkurē un attiecīgi vērtējām jau tālāk šos te nosacījumus tirgū, kādi viņi pastāv.

Un, ja mēs runājam par konkrēto normu, tātad par šīm te papildu prasībām identificēt klientus tad, ja darījuma summa ir robežās no šiem 2 tūkstošiem līdz 8 tūkstošiem, tad tika konstatēts, ka šī prasība kā tāda obligāta prasība tomēr jau no normatīvā regulējuma viedokļa ir tikai šim nebanku sektoram. Savukārt, bankās... jā, pastāv šīs te iekšējās viņu politikas izstrādātās par to, kā viņi īsteno šīs Noziedzīgo līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas likuma prasības. Un konstatējām arī to, kas jau izskanēja šodien šeit, ka šīs prasības ir atšķirīgas, teiksim, bankām savstarpēji. Ir bankas, kur patiešām jau no pirmā centa tiek identificēts klients un savukārt ir bankas, kur tas netiek prasīts, it īpaši, ja tas ir šīs te gadījuma rakstura klients. Un pastāv iespēja tātad veikt šos darījumus arī tad, ja klients netiek identificēts.

Un, raugoties no Konkurences likuma viedokļa, pat dziļāk nepētot, cik bieži vai daudz ir šādu darījumu, bet pats fakts, ka tāda iespēja pastāv, ka klients var nesaņemt pakalpojumu, teiksim, griežoties valūtas maiņas punktā, jo viņam nav šo identifikācijas dokumentu, pieņemsim, bet, griežoties bankā, viņam ir iespēja to saņemt... jau norāda par tomēr nevienlīdzīgiem konkurences nosacījumiem.

Un tāds bija arī šis mūsu vērtējums, ka šie nevienlīdzīgie konkurences nosacījumi ir konstatējam konkrētā pakalpojuma sniegšanā. Mēs skatījāmies arī tos Latvijas Bankas argumentus, kas bija mūsu rīcībā, kas bija savukārt sniegti atbildē Nebanku Finanšu Asociācijai, kur arī tika kā viens no šiem aspektiem minētas šīs te varbūt darbinieku nepietiekamās zināšanas un mēs arī vērsāmies pie Latvijas Bankas lūdzot izvērtēt, teiksim, vai nav citu instrumentu vai metodes, kas mazāk kaitētu šai nevienlīdzīgajai konkurencei, lai varētu novērst šīs te nevienlīdzības iespējas. Mūsu skatījumā konkrētā prasība nekādā veidā nenovērš tiešo norādīto, teiksim, iemeslu — darbinieku zināšanas. Tas varbūt mazina kaut kādā mērā šos te riskus, ka pašas Nebanku Asociācijas piedalās šajos te darījumos, kur varētu būt kaut kādas

aizdomas par noziedzīgu līdzekļu legalizāciju, bet nu tas nenovērš tiešo iemeslu, teiksim darbinieku zināšanu trūkumu.

Nu un attiecīgi tikāmie mēs arī ar Finanšu un kapitāla tirgus komisiju šī jautājuma skatīšanas ietvaros, arī pārrunājām šos jautājumus, kur mēs arī saņēmām šo te apstiprinājumu, ka viņi kā banku uzraugošā institūcija nav izvirzījusi kādas visām bankām vienotas šīs papildu prasības, kas būtu stingrākas jau kā ārējos normatīvajos aktos noteiktās. Un arī to tad mēs ņēmām vērā secinot, ka pastāv šie nevienlīdzīgie konkurences apstākļi.

Tas no mūsu skatpunkta īsumā arī ir viss.

Esmu gatava uz klausīt jautājumus.

A. Laviņš.

Lūdzu, pieteikuma iesniedzēju pārstāvim... vai būs jautājumi?

M. Šķiņķis.

Daži.

A. Laviņš.

Lūdzu!

M. Šķiņķis.

Jaus jau ieskicējāt, bet varbūt vēlreiz varu lūgt metodoloģiju, kā Konkurences padome izvērtē un atrod salīdzināmas grupas. Vai jūs varat īsi ieskicēt, kāda ir tā metodoloģija, lai mēs varētu saprast, vai tā varbūt atšķiras no metodoloģijas, ko izmanto Satversmes 91. pantā izpratnē.

I. Tarvāne.

Šajā gadījumā tas notiek definējot, teiksim, konkrētās preces tirgu. Konkrētajā gadījumā tas būtu šis te konkrētais pakalpojums — ārvalstu valūtas maiņas darījumi. Un mēs vērtējam šos te pieprasījuma un piedāvājuma aizstājamības kritērijus un, kā es te īsumā minēju, tātad klientam šajā gadījumā mēs nesaskatām, ka būtu kādi ierobežojumi aizstāt vienu vai otru pakalpojuma sniedzēju, ja neskaita šo konkrēto prasību, par kuru mēs šodien runājam. Tātad viņš var vērsties vai pie viena, vai pie cita darījuma sniedzēja. Un savukārt no piedāvājuma puses skatoties, mēs vērtējam par to, vai pastāv kādas būtiskas barjeras, kādi citi nosacījumi, kas īpaši būtu ņemami vērā, nodalot vai otru pakalpojuma sniedzēju kādā citā grupā. Šeit, ja mēs runājam par konkrētās preces tirgu tīri Konkurences likuma kontekstā, tad mēs šādus

faktorus nesaskatījām, lai pateiktu, ka viņi nebūtu savstarpēji konkurenti, jo pats fakts ir, ka mēs redzam, ka viņi tiešām konkurē šā darījuma sniegšanā, nozīmē, ka viņi ir savstarpēji salīdzināmi mūsu likuma ietvaros.

M. Šķiņķis.

Tad es pareizi saprotu, ka tas atslēgas moments ir darījuma veids vai pakalpojuma veids, vai tas izejas punkts.

I. Tarvāne.

Nu, izejas punkts... jā... Tā varētu teikt precīzāk.

M. Šķiņķis.

Skaidrs, paldies.

Vai Konkurences padomes ieskatā, pieņemot arī šajā gadījumā apstrīdētās tiesību normas... vai normas izdevējam ir jāņem vērā un jāanalizē, vai norma nodrošina brīvas konkurences principa ievērošanu starp subjektiem, kas darbojas vienā tirgū?

I. Tarvāne.

Tas ir viens no faktoriem, uz ko mēs vēršam uzmanību arī vispār savas darbības ietvaros. Vērtējot arī citus normatīvos aktus, mēs parasti... kur mēs saskatām kaut kādas šīs te iespējamās negatīvās sekas vai ietekmi uz konkurenci, tad mēs vēršam uz to uzmanību. Tas ir arī tas ietvars, uz ko mums likums ļauj sniegt savus atzinumus un izteikt vērtējumu norādot, vai nav iespējams pielietot kādas mazāk ietekmējošas normas tieši kas atstāj varbūt nelabvēlīgu ietekmi uz konkurenci. Bet aizvien mēs ņemam vērā to, ka, protams, konkurence tirgū nekad nav nepieciešama tikai konkurences pēc, jo var būt arī, teiksim, apstākļi objektīvi tirgū, kas ir jāņem vērā un drošības jautājumi noteikti ir vieni no tiem.

M. Šķiņķis.

Ja normas izdevējs neievēro šo konkurences... brīvas konkurences principu un izdod normu, kura ir pretēja šādai... Vai tāda rīcība ir pretēja tikai Konkurences likuma normām, vai tas varētu būt arī pretēji kāda augstāka juridiska spēka normām? Piemēram, Eiropas Savienības kādiem noteikumiem, vai kādai citai normai?

I. Tarvāne.

Tas ir vērtējams katrā individuālajā gadījumā atsevišķi. Protams, iespējas var būt daudz un dažādas.

M. Šķiņķis.

Bet vai brīvas konkurences princips.... tas ir tikai Konkurences likuma princips, vai tur atrodams arī kāda augstāka juridiska spēka...

I. Tarvāne.

Nē, protams... brīvas konkurences princips nav tikai Latvijas un nav tikai Konkurences likuma ietvaros. Tas ir arī Eiropas Savienības šajā līgumā ietverts un tiek piemērots Eiropas Savienībā kopumā.

M. Šķiņķis.

Paldies. Un pēdējais jautājums.

Jūs 2015. gada 16. martā vērsāties pie Latvijas Bankas ar aicinājumu, ar priekšlikumu veikt grozījumus. Vai Latvijas Banka jums sniedza atbildi uz šo aicinājumu jeb priekšlikumu?

I. Tarvāne.

Es vispirms varbūt precizēšu... Mēs neaicinājām veikt grozījumus. Mēs aicinājām izvērtēt iespēju, vai nevar kaut kā mazināt... kā jau es minēju... šos te ierobežojumus konkurencē... Un mēs nesaņēmām, mēs arī negaidījām atbildi. Šis mūsu aicinājums nebija vērsts uz atbildes sniegšanu, jo Latvijas Banka kā šajā gadījumā kompetentā uzraugošā institūcija ir tā, kas var pieņemt lēmumu. Mēs varam tikai izteikt savu atzinumu un priekšlikumus.

M. Šķiņķis.

Atbildi tāpat jūs nesaņēmāt?

I. Tarvāne.

Nē.

M. Šķiņķis.

Paldies. Man nav vairs jautājumu.

A. Laviņš.

Paldies.

Vai Latvijas Bankas pārstāvim būs jautājumi?

J. Pleps.

Jā, godātā tiesa! Būs vairāki jautājumi.

Es saprotu, ka Konkurences padomes viedoklis ir izskanējis vēstulē, par kuru mēs šeit runājam, 2015. gada 16. marta vēstulē. Un vēstules nosaukums attiecas uz jūsu izteiktajiem priekšlikumiem, iespējamām izmaiņām normatīvajos aktos.

I. Tarvāne.

Jā.

J. Pleps.

Tas nozīmē, ka jūs vērtējāt normatīvos aktus, vai arī, teiksim, veicāt tirgus izpēti, lai, teiksim, pamatotu secinājumus un pārliecinātos par faktisko situāciju.

I. Tarvāne.

Mēs, kā es minēju, ieskicējām šādu tirgus vērtējumu. Mēs tiešām nevērtējām viņu tik padziļināti, kā varbūt kādas pārkāpumu lietas ietvaros, bet lai vispār tātad saprastu šo te, kas ir pakalpojums un, teiksim, vai būtu savstarpēji aizvietojami šie te pakalpojumu sniedzēji. Tādā kontekstā mēs paskatījāmies.

J. Pleps.

Tātad empīriskā tirgus... tātad faktiskās situācijas izpēte nenotika.

I. Tarvāne.

Nē.

J. Pleps.

Sakiet, vai jūs analizējāt patērētāju references attiecībā uz valūtas maiņas punktiem un kredītiestādēm, ko uzrāda socioloģiskās aptaujas, teiksim... ka patērētājs skaidri nošķir, kāds pakalpojums ir pieejams vienā punktā un kāds ir otrā.

I. Tarvāne.

Mēs padziļināti to neskatījām, jo, kā es arī minēju, kā jūs teicāt... vērtējot šo tieši normatīvā regulējuma ietekmi... tam šajā gadījumā nebija būtiskas nozīmes, jo mēs skatījāmies, ka jau pati norma rada šos te, teiksim, nevienlīdzīgos konkurences nosacījumus.

J. Pleps.

Un noziedzīgi iegūtu līdzekļu, teiksim, šie te finansēšanas legalizēšanas un terorisma finansēšanas novēršanas riski arī netika skatīti.. Vismaz vēstulē es nesaskatīju apsvērumus par to.

I. Tarvāne.

Mēs, protams, iepazīnāmies ar pašu normatīvo regulējumu, bet mēs dziļāk viņu neanalizējām šīs atbildes sniegšanas kontekstā.

J. Pleps.

Sakiet, viens jautājums saistībā ar piedāvājumu tirgū. Kā jums šķiet, ja viens pakalpojuma sniedzējs konvertē apmēram 44 vai 46 ārvalstu valūtas un otrs pakalpojuma sniedzējs konvertē maksimums 16 ārvalstu valūtas... Vai šeit ir kaut kāda atšķirība...? Kā jūs to vērtētu? Šo piedāvājumu atšķirība klientam...

I. Tarvāne.

Es pieļauju, ka kādos konkrētos, teiksim, apstākļos vērtējot kaut kādu konkrētu lietu pastāvētu iespēja definēt šaurāk arī preces tirgu, teiksim, dalot valūtās... Bet atkal, vērtējot konkrēto situāciju, par normatīvo regulējumu, kurš nav sasaistīts ar konkrētām valūtām. Neatkarīgi no tā, kāda valūta tiek mainīta, parības tiek izvirzītas tādas, kādas viņas ir. Nebija nepieciešamības definēt šaurāk šo preces tirgu.

J. Pleps.

Sakiet, vai es pareizi jūs saklausīju... ka kredītiestādēm pastāv individuāla politika klientu identifikācijā.

I. Tarvāne.

Nu, tāda ir vismaz mūsu rīcībā esošā informācija.

J. Pleps.

Jā, un Burkāna kungs tikko minēja šo gadījumu, ka kredītiestādes ziņo par aizdomīgiem darījumiem arī gadījumos, kad netiek sasniegts šis lielais sliekšnis un valūtas maiņas punkti nav ziņojuši šādas lietas. Vai tas neliecinātu par kādu kropļojošu elementu tirgū?

I. Tarvāne.

No konkurences aspekta raugoties, es neteiktu, ka tas liecina par kropļojošu kādu apsvērumu tirgū. Tas varbūt arī tiešām ir saistāms ar šo jautājumu minēto par darbinieku kompetenci vai citiem apsvērumiem, bet nebūtu saistāms, teiksim... nu, es atkal atkārtos ar to, ko jau mēs teicām... ka šī norma tomēr uzliek lielāku administratīvo slogu, samērojot ar to, vai darbinieku kompetence ir pietiekama vai nē, jo šis slogs tiek uzlikts ne tikai tirgus dalībniekiem, bet arī klientam pašam.

J. Pleps.

Jā, bet sakiet, bet Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas likums paredz, ka kredītiestādēs tiek iecelts speciāls valdes loceklis, kas uzrauga šo te risku novēršanas procedūras, ir paredzēts speciāls pienākums ziņot uz valdi, lai valde apspriež šos jautājumus, un vai tad šeit nesanāk arī tā, ka patiesībā valūtas maiņas punktiem ir diezgan daudz atvieglojumu?

I. Tarvāne.

Nu... tādēļ mēs arī minējām to, ka mēs pieļaujam, ka ir šie te nosacījumi, kas būtu objektīvi, lai izvirzītu šīs papildu prasības tieši valūta maiņas punktiem, kas mums, gatavojot šo atbildi, teiksim, nebija līdz galam pieejami, jo mēs saprotam, ka arī visi ar drošības riskiem un apsvērumiem saistītie jautājumi var būt ierobežotas pieejamības un ne vienmēr tie nonāk arī Konkurences padomes rīcībā.

J. Pleps.

Kurš, jūsuprāt, būtu tas īstais subjekts, kas varētu izvērtēt šos noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas un terorisma finansēšanas novēršanas riskus un nepieciešamos pasākumus? Jo jūs minējāt, ka jūsu rīcībā tas nebija nonācis, un, iespējams, tā ir ierobežotas pieejamības informācija.

I. Tarvāne.

Nu, tas būs atkal tāds mans subjektīvs viedoklis... bet es uzskatu, ka šis pats Kontroles dienests, kas šeit tikko pirms manis runāja.

J. Pleps.

Jā, paldies, godātā tiesa, vairāk jautājumu nebūs.

A. Laviņš.

Paldies. Es vienu jautājumu.

Jūs minējāt par to, ka šī Latvijas Bankas norma rada atšķirīgu attieksmi un vērsāties ar aicinājumu pie Latvijas Bankas izvērtēt, vai nepastāv citi līdzekļi, kā mazināt šīs normas radīto nevienlīdzīgo attieksmi. Man ir tāds jautājums, vai Konkurences padome ir vērtējusi šo situāciju dziļāk un vai jūs redzat, ka pastāv kādi citi līdzekļi, kādā veidā varētu šo nevienlīdzību mazināt, ievērojot šos riskus, kādi ir vienai grupai un otrai grupai. Vai esat vērtējuši?

I. Tarvāne.

Dziļāk mēs neesam vērtējuši dotajā brīdī. Es pieļauju, ka varētu būt, teiksim, citi, līdzīgi. Jo te atkal ir pamats tieši saprast... vai patiešām ir objektīvs iemesls izvirzīt šīs papildu prasības tai konkrētajai summai. Ja ir šie te kaut kādi pierādījumi par to, ka tas patiešām rada riskus saistībā ar šo te nelegālo līdzekļu legalizāciju vai terorisma draudiem, mēs pat pieļaujam, ka šis, teiksim, ir attaisnojams ierobežojums. Bet par to, vai būtu iespējams mazāki veidi, tad ir jāskatās katrs konkrētais šis arguments, kādēļ šī norma ir izvirzīta. Un, kā mēs minējām, piemēram, šis te darbinieku nezināšanas līmenis, mūsu skatījumā, nav pietiekams iemesls, lai noteiktu tieši šādu normu. Bet citu aspektus mēs neesam vērtējuši.

A. Laviņš.

Kolēģi... Vai būs jautājumi? Nav.

Konkurences padomes pārstāvei teikšu paldies par lakonisko un konstruktīvo viedokli. Pateicos.

Tā... Virzīsimies uz priekšu. Vārds viedokļa sniegšanai ir Latvijas Komerčbanku asociācijas pārstāvei.

K. Tola.

Labdien, godātā tiesa! Mani sauc Ketija Tola un es esmu Latvijas Komerčbanku asociācijas pārstāve... biedrības...

Komerčbanku asociācija par šajā lietā svarīgiem jautājumiem jau ir sniegusi savu viedokli, bet šodien šajos paskaidrojumos vairāk pakavēšos tieši pie jautājuma, vai kapitālsabiedrības, kas veic šo ārvalstu valūtas pirkšanu un pārdošanu un kredītiestādes ir uzskatāmas par esošām vienlīdzīgos apstākļos un ar to saistīto vienlīdzības principu ievērošanas jautājumu.

Pirmkārt, biedrība... mēs uzskatām, ka šajā gadījumā tomēr, runājot arī par iespējamo vienlīdzības principa pārkāpšanu, kā jau izskanēja arī gan šodien, gan iepriekšējā tiesas sēdē, būtu nepieciešams, tomēr ņemt vērā šo apstrīdēto normu mērķi, Respektīvi, to, ka šīs normas ir izdotas saskaņā ar Noziedzīgu līdzekļu novēršanas likumu, kura mērķis ir novērst noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju un terorisma finansēšanu, kas savukārt nodrošina Satversmē nostiprināto sabiedrības drošības aizsardzību. Un valstī šajā sakarā, lai sasniegtu šo mērķi, ir jāveic noteikti pasākumi un valsts ir izveidojusi... likumdevējs ir izveidojis noteiktu sistēmu, kurā ietilpst normatīvie akti, respektīvi, šis te pats jau minētais likums, uz likuma izdotie Ministru kabineta noteikumi par neparastu darījumu pazīmēm, kā arī likumā ir ietverti daudz un dažādi, kā arī Burkāna kungs jau uzskaitīja, dažādi likuma subjekti... kredītiestādes, kapitālsabiedrības, notāri, zvērināti advokāti, izložu spēļu organizētāji, nekustamā īpašuma mākleri un tā tālāk... Un arī ir noteikts personu loks, kas ir šo subjektu uzraugošās institūcijas. Kā arī plus... ir noteikts šī likuma 7. pantā visiem šiem subjektiem noteikts pienākums izveidot noteiktu iekšējās kontroles sistēmu. Un arī 7. pants diezgan detalizēti nosaka tātad, kas šajā iekšējās kontroles sistēmā ir jāparedz.

Nu, es nelasīšu... bet kā viens no šiem punktiem ir noteikts, ka jāparedz neparastu un aizdomīgu darījumu atklāšanas kārtība un kārtība, kādā likuma subjekts atturas no aizdomīga darījuma veikšanas.

Ja mēs paskatāmies... un tas uzstādījums, kam mēs piekrītam, ir tas, ka šīs sistēmas mērķis un tā uzbūve ir balstīta nevis uz to, lai nodrošinātu vienlīdzīgus apstākļus un noteiktu visiem šiem subjektiem, bet, kā jau arī vairākas reizes izskanēja un ko apstiprināja arī Burkāna kungs, tā ir pieeja, kas balstīta uz risku analīzi. Respektīvi, pašām šīm te uzraugošajām institūcijām tātad ir dotas tiesības un pienākumi veikt noteiktas darbības, lai uzraudzītu šos te subjektus un to, kā viņi veic tos pienākumus, kas noteikti likumā, gan arī kontrolētu, kā viņi veic šos pienākumus... likumā... tajā skaitā, kā viņi veic šos pienākumus izveidot šīs iekšējās kontroles sistēmas.

Kā mēs redzam no šīs lietas materiāliem, tad viena no uzraugošajām institūcijām, kas ir Latvijas Banka, attiecībā uz savu uzraugošo subjektu ir izdevusi apstrīdētās normas, kurās tātad viņa ir paredzējusi kaut ko vairāk nekā ir pateikts Ministru kabineta noteikumos par neparastu

darījumu pazīmēm. Un, kā mēs varējām lasīt arī no Latvijas Bankas paskaidrojumiem, kas tika uzturēti arī tiesas sēdē, tad tas tika darīts, izvērtējot konkrētos riskus. Tātad tika konstatēti riski.

Jautājums ir par to... būtībā pats jautājums ir par to, vai šādi riski netiek saredzēti gadījumos, kad šis pats klients pāriet pāri ielai un veic šādu pašu darījumu kredītiestādē. Un šeit mūsu atbilde ir tāda... atbildot uz jautājumu, vai šie abi subjekti atrodas vienlīdzīgos un salīdzināmos apstākļos. Kā jau minēja Burkāna kungs, protams, salīdzināt var visu, bet tātad, salīdzinot šos subjektus mēs secinām, ka šie apstākļi nav vienādi. Un nav vienādi tieši no šīs risku analīzes pieejas, respektīvi, skatoties uz šiem subjektiem tieši no to risku viedokļa, kas ir saistīti ar noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu, respektīvi, par to, cik daudz šie subjekti ir pakļauti šiem riskiem un cik lielā mērā šie subjekti šos riskus pārvalda. Un respektīvi, kredītiestāžu gadījumā kredītiestādes uzraugošā institūcija, kas ir Finanšu un kapitāla tirgus komisija, veic arī ļoti daudz un dažādas darbības, kuras es arī pieminēju sīkāk. Taču tas rezultāts neizpaužas kādu konkrētu pienākumu uzlikšanā, kā tas ir apstrīdētajās normās, bet tas rezultāts izpaužas tādējādi, ka... nu... es tad uzskaitīšu vairākus tos normatīvos aktus, kas arī uzliek kredītiestādēm pienākumus visdažādākos, kas ir vērsti gala rezultātā uz to, ka kredītiestāde pēc iespējas labāk apzina riskus, dažādus riskus, tajā skaitā arī riskus, kas ir saistīti ar noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu, šos riskus novērtē, kā arī pēc iespējas labāk pārvalda. Un tātad šeit noteikti jāmin manis jau pieminētā tātad prasība, kas ir likumā — izveidota kredītiestādē iekšējās kontroles sistēma. Uzraugošā institūcija, kas ir Finanšu un kapitāla tirgus komisija, ir izdevusi iekšējās kontroles sistēmas izveides normatīvos noteikumus. Un šajos noteikumos ļoti, ļoti detalizēti tiešām nav iespējams to visu pārstāstīt, ir noteikts, kam tieši ir jābūt šajā iekšējās kontroles sistēmā un kādā veidā notiek gan risku identificēšana, gan to monitorēšana, gan informācijas plūsma. Un tas galvenais uzdevums ir reglamentēt kredītiestādes darbības saistībā ar visiem kredītiestādes darījumiem un veiktajām ikdienas operācijām.

Un šajās iekšējās kontroles sistēmās arī kredītiestādes, kā jau šodien izskanēja, daudzas no kredītiestādēm paredz — ir paredzējušas to, ka sākot, piemēram, no 2 tūkstošiem eiro, arī veicot valūtas pirkšanas un pārdošanas darījumu, klientam tiek pajautāts uzrādīt personu apliecinošu dokumentu. Diemžēl mēs kā biedrība... mēs nevaram iegūt no saviem biedriem šīs te procedūras, jo tās ir konfidenciālas. Tāpēc mēs nevaram sniegt tādu ļoti precīzu, teiksim, atskaiti par to tiesai, taču ir skaidrs, ka šādas prasības vairākām bankām ir. Īstenībā mūsu rīcībā arī bija informācija aptaujājot lielākās bankas, kā, piemēram, SEB banku un Swedbank, ka arī tur ir šāda prasība. Tāpēc šodien, dzirdot to, ka pieteicēju rīcībā ir dokuments, kas apliecina, ka tur šādi darījumi ir veikti bez identifikācijas, ir tiešām grūti to komentēt. Nu, mēs neesam arī redzējuši, kādi ir šie pierādījumi un ar kādu ticamības pakāpi tur kaut kas, teiksim, ir pierādīts. Nu, tiešām grūti ir to komentēt.

Tātad... atgriezoties pie iekšējās kontroles sistēmas. Tātad minētais uzraugošās institūcijas dokuments nosaka, ka iekšējās kontroles sistēma ietver šādus pamatelementus: kredītiestādes lielumam un darbības riskiem atbilstošu organizatorisko struktūru, kurā attiecībā uz darījumu veikšanu un kontroli ar kredītiestādes struktūrvienībām un atbildīgajiem darbiniekiem ir skaidri noteikts nepārprotams un sistemātisks pienākumu, pilnvaru un atbildības sadalījums.

Otrkārt, kredītiestādes darbībai piemītošo un varbūtējo risku identificēšanas, pārvaldīšanas, uzraudzības un ziņošanas sistēma, kā arī iekšējās kontroles procedūras.

Burkāna kungs jau minēja, ka bankās tiešām ir... tātad, lai īstenotu visu to, kas tika tikko minēts, protams, ir izveidotas attiecīgas struktūrvienības, attiecīgi departamenti un visas šīs procedūras... tiek izstrādātas procedūras, kuras arī banka pilda un to izpildi uzrauga Finanšu un kapitāla tirgus komisija.

Šeit būtiski būtu arī norādīt to, ka Finanšu un kapitāla tirgus komisijai ir tiesības arī piemērot atbildību par dažādiem pārkāpumiem, ko kredītiestāde ir pieļāvusi tās darbībā.

Nu, kā sankcijas.... Sankcijas ir dažādas, kas ir noteiktas Kredītiestāžu likumā. Piemēram, izteikt publisku paziņojumu, izteikt brīdinājumu, pieprasīt, lai nekavējoties tiktu izbeigta attiecīgā rīcība, noteikti pagaidu aizliegumu kredītiestādes valdes vai padomes loceklim vai citai fiziskai personai, veikt tai noteiktos pienākumus kredītiestādē, uzlikt par pienākumu akcionāru sapulcei, padomei vai valdei atcelt no amata valdes vai padomes locekli, iekšējā audita dienesta vadītāju, risku direktoru, uzlikt kredītiestāžu likumā noteiktos sodus...

A. Laviņš.

Man aicinājums tomēr ir nelasīt visas šīs lietas, kas tur ir minētas.... bet jūs varat jau lakoniski pateikt, kas no šiem punktiem... kā tas attiecas uz šīm kontroles sistēmām..

K. Tola.

Labi.... Jā, tas, ko es gribēju pieminēt un uz ko vērst uzmanību, ka tātad šī atbildība ir par dažādiem pārkāpumiem, bet tajā skaitā arī konkrēti Kredītiestāžu likuma 198. panta 10. daļa nosaka, ka... ja kredītiestāde veic... citu pārkāpumu un arī šis atrunāts.... Ja kredītiestāde veic darbības, kuru rezultātā ir pārkāptas normatīvā akta prasības attiecībā uz noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanu, Finanšu un kapitāla tirgus komisija ir tiesīga uzlikt juridiskai personai sodu līdz 10 procentiem no iepriekšējā gada ienākumu neto summas, kas aprēķināta saskaņā ar... tur bija tāda ļoti gara formula... to es nelasīšu... kā arī uzlikt par pārkāpumu atbildīgajai fiziskajai personai soda naudu līdz 5 miljoniem eiro. Un ja

mēs runājam par vienlīdzības principu... nu, mēs redzam, ka kapitālsabiedrībām, kas maina valūtu, nav šādas atbildības līdz 5 miljoniem eiro.

Respektīvi, tas, ko mēs gribam pateikt... ka tiešām ir jāskatās šeit no tās risku pārvaldības viedokļa kopumā. Tātad kredītiestādei... pārāk gari nerunājot... šīs prasības ir ļoti detalizētas likumā. Tātad tās sākas jau ar licencēšanu, ar pamatkapitālu, pamatkapitāls arī ir 5 miljoni un tā tālāk... Un tas viss kopumā, kā arī šīs pastiprinātās prasības iekšējās kontroles sistēmai, tur arī ir īpašas prasības... īpaši ir noteikts tajos noteikumos, kādi ir pienākumi riska direktoram, tāpat ir vesela sadaļa par to, ka ir jāapmāca personāls un ka personālam ir jābūt atbilstoši apmācītam un ka tas viss ir jāapraksta procedūrās... Nu, tiešām, tur varētu stāstīt ļoti, ļoti daudz un gari, bet mūsu ieskatā — tātad tas viss kopumā tieši rada to situāciju, ka kredītiestāde... ir vairāk šo te sviru un mehānismu, kas liek kredītiestādei... tajā skaitā reputācijas risks... Kredītiestādei, kā mēs visi to ļoti labi zinām arī pēc notikumiem, kas ir risinājušies Latvijā, reputācijas risks ir ļoti svarīgs. Ja ir negatīvas ziņas par kredītiestādes reputāciju, tad, teiksim, nedēļas laikā varbūt puse no noguldītājiem pazudīs.

Mūsu ieskatā šie visi mehānismi un instrumenti kopumā arī nodrošina to, ka, skatoties no noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas viedokļa... tīri tā sistēmiski skatoties uz šo subjektu, nu... tas risks, iespējams, ir mazāks un ir lielāka paļāvība, ka šī kredītiestāde kā subjekts pati izdarīs sekojot visiem tiem norādījumiem un pienākumiem, kas ir dažādos šajos normatīvajos aktos, pati arī savās procedūrās aprakstīs, kurā brīdī tad viņai ir jāpaprasa tas... jāidentificē tā persona, kad viņai ir jāapskatās, vai tas naudas darījums ir aizdomīgs un tamlīdzīgi... Lūk. Nu... tāpēc mēs uzskatām, ka nekādā gadījumā nebūtu pamats uzskatīt, ka apstrīdētās tiesību normas ir neatbilstošas Satversmei, jo tās ir vērstas uz leģitīmu mērķi un tātad šis te uzraugošais subjekts tās ir izdevis, ņemot vērā konkrētu risku analīzi. Un nu, savukārt, ja, piemēram, kredītiestādes uzraugošā institūcija — Finanšu un kapitāla tirgus komisija — teiksim, veiks kaut kādu attiecīgu risku izpēti un secinās, ka arī šai komisijai ir jāizdod konkrēts kāds pienākums bankām identificēt personas sākot no 2 tūkstošiem, tad bankas, protams, šo prasību izpildīs.

A. Laviņš.

Paldies. Lūdzu, vai pieteikuma iesniedzējam būs jautājumi?

M. Šķiņķis.

Jā. Jūs norādījāt, ka daudzas bankas ir pašas veikušas risku izvērtējumu un noteikušas, ka klients valūtas maiņas darījumā ir jāidentificē no 2 tūkstošiem eiro. Es pareizi sapratu?

K. Tola.

Jā.

M. Šķiņķis.

Tad vai šis apgalvojums nevarētu nozīmēt to, ka ir vismaz viena vai divas, vai vairākas bankas, kuras ir šos riskus izvērtējušas un sapratušas, ka valūtas maiņas pakalpojuma sniegšana tirgū ir tāds risks, kas liek mums identificēt klientu tāpat kā Latvijas Banka ir noteikusi attiecībā uz valūtas maiņas punktiem no 2 tūkstošiem eiro.

K. Tola.

Jā, mēs varam to secināt.

M. Šķiņķis.

Tad vai normas mērķi, Novēršanas likuma normas mērķi.. likuma 2. pantā noteikto nevarētu sasniegt labāk un efektīvāk ar likuma normu, nosakot, ka visām kredītiestādēm ir jāidentificē klients, tā kā dažas bankas pašas jau to ir sapratušas, ka tas ir jādara no 2 tūkstošiem eiro, piemēram.

K. Tola.

Nu, es negribētu uzņemties uzraugošās institūcijas, teiksim, viedokļa paušanu. Mēs uzskatām, ka tas būtu jāvērtē uzraugošajai institūcijai. Uz to jau arī norādīja Burkāna kungs, ka tas ir jāskatās viss kopumā.

M. Šķiņķis.

Skaidrs. Par jūsu rakstveida viedokli pāris jautājumu.

Latvijas Bankas dati, kas ir iesniegti arī lietā, rāda, ka kredītiestādēm valūtas maiņas pakalpojumu tirgus varētu būt lielāks, nekā tas ir valūtas maiņas punktiem. Vai tas tā varētu būt? Vai jums ir tāda informācija salīdzinoša?

K. Tola.

Mums nav konkrētas informācijas par šiem datiem.

M. Šķiņķis.

Skaidrs. Jūsu viedoklī bija minēta statistika, ka bankām 0,1 procents darījumu ir skaidras naudas valūtas darījumi bankās. Kā jūs ieguvāt šo procentu? Ko jūs ņemāt vērā? Visus darījumus, arī vakar pārskaitījumus internetbankā? Kā veidojas tas procents?

K. Tola.

Redziet, mums kā biedrībai ir... neteiksim, ka zināmas problēmas... bet mēs ļoti uzmanīgi esam informācijas un datu iegūšanā no saviem biedriem, jo, lai, teiksim, mums netiktu inkriminēti konkurences tiesību pārkāpumi... Un tāpēc faktiski mēs tādu individualizētu informāciju būtībā nedrīkstam pieprasīt no saviem biedriem. Tāpēc mēs to informāciju mēģinām iegūt, teiksim, tā... aptaujājot... Un tas ir tas, ko ir pateikušas lielākās bankas, ka tas ir tas procents... Jā, tas ir aptuveni tas procents no visiem viņu darījumiem, cik sastāda tieši valūtas pirkšana un pārdošana.

M. Šķiņķis.

Skaidrs. Man nav vairs jautājumu.

A. Laviņš.

Jā... tā tad precizēsim, jo šis ir tāds svarīgs aspekts, ko jūs norādījāt, atbildes rakstā, ka 0,1 procents no visiem darījumiem, kas tiek veikti bankā, attiecas uz skaidras valūtas pirkšanu vai pārdošanu... Tādi klienti, kas pērk vai pārdot valūtu, ir tikai 0,1 procents. Un šo ciparu jūs norādījāt, balstoties nevis uz precīziem datiem, bet apmēram uz tādu aptauju, kāda informācija tika sniegta no bankām, ja? Tāds ļoti vispārīgs pamats tam visam ir.

K. Tola.

Principā... jā... Jo tādas pavisam precīzas metodes mēs diemžēl nevaram izmantot. Un, manuprāt, tur bija runa... šobrīd man nav pie rokas tieši tas, ko mēs rakstījām, bet, manuprāt, tur bija runa tieši par tiem, kas nav bankas klienti. Jo arī tas, ko es piemirsu minēt savā runā... Arī ļoti svarīgs princips ir tas, ka... ar ko arī atšķiras kredītiestādes no valūtas maiņas punktiem... ka kredītiestādēs darbība veidojas pamatā ilgtermiņa sadarbībā ar klientiem, respektīvi... un pirms sadarbības uzsākšanas šie klienti tiek identificēti. Uzraugošā institūcija ir izdevusi arī speciālus noteikumus par to, kā ir jāizpēta padziļināti — “Klientu izpētes veikšana”. Respektīvi, tur tas galvenais akcents ir uz klientu izpēti, jo katra banka, kredītiestāde, ir ieinteresēta radīt sev stabilu ilgtermiņa klientu bāzi, nevis orientēties, teiksim, uz... nezinu, uz garāmgājējiem...

A. Laviņš.

Nu, jā, tas jautājums bija... ja es lietoju vārdu “klients”, es biju domājis gadījuma... ja tā drīkst teikt... “gadījuma klients” attiecībā uz šo 0,1 procentu. Runa bija par “gadījuma klientiem” nevis par darījuma partneriem, ar kuriem jau ir izveidojušās darījuma attiecības.

K. Tola.

Jā, tie ir tie, kas nav klienti. Jā...

A. Laviņš.

Labi... Latvijas Bankas pārstāvim vai būs jautājumi?

J. Pleps.

Jā. Godātā tiesa... par to 0,1 procentu... pateicoties jūsu vērībai, tika precizēts.

Attiecībā uz to, ka tie klienti bez konta kredītiestādēs... par to es nejautāšu... Bet man ir jautājums, kā jūs komentētu... vai jūs apstiprinātu Konkurences padomes šeit klātienē minēto par to, ka kredītiestādēm ir individuāla politika risku vērtēšanā un katrs individuāli to dara iekšējās kontroles sistēmās, paredzot savus, teiksim tā, šos savus identifikācijas riskus, novērtējumus un šīs te lietas.

K. Tola.

Es domāju, ka jā, to var apstiprināt. Nu, cik tā politika vispār var būt individuāla, jo šo regulējumu ir tik ļoti daudz un tās prasības ir tik detalizētas, ko nosaka Finanšu un kapitāla tirgus uzraudzības komisija, ka, protams, jā... tur atšķirības noteikti ir un var būt, jo, kā mēs zinām, ir tā saucamās “*retail*” bankas, kam ir, piemēram, 2 tūkstoši darbinieku un kas sniedz ļoti plašu pakalpojumu klāstu, ir citas bankas, kas neveic kredītēšanu, un tā tālāk. Protams, ka tās iekšējās kontroles sistēmas un arī procedūras atšķirsies katrā bankā.

J. Pleps.

Šeit varētu būt precizējošs jautājums... Es pieļauju, ka, iespējams, jūsu rīcībā ir šie dati, jo iepriekšējā tiesas sēdē izskanēja informācija, ka kredītiestāžu prakse ir dažāda, ka ir kredītiestādes, kurām ir atšķirīgi identifikācijas riski, pat sākot no pirmā eiro jāuzrāda dokumenti, tas tiek skatīts... ir kredītiestādes, kas neveic skaidras valūtas naudas maiņu vai nesniedz pakalpojumus klientiem, kuriem nav konts šajā kredītiestādē. Kā jūs varētu raksturot, teiksim, jūsu asociācijas biedrus? Vai tiešām tā prakse ir tik dažāda?

K. Tola.

Es domāju, ka tā prakse noteikti atšķiras, bet diemžēl ir jāsaprot, ka mums tādas ļoti, ļoti juridiskas informācijas nav, kā jau es teicu. Par tādu es uzskatītu to, ja mēs varētu savākt no visām bankām šīs te procedūras iekšējās, bet šīs procedūras nav publiskas un arī mums kā biedriem tās nav pieejamas. Līdz ar to nu... teiksim, piezvanīt kādam un kaut ko paprasīt... nu, tā mēs neesam rīkojušies... un tā pilnīgi precīzi mēs tā nevaram atbildēt. Bet atšķirības noteikti pastāv.

J. Pleps.

Jā, paldies. Vairāk jautājumu nebūs, godātā tiesa.

A. Laviņš.

Jā... tad vēl no manas puses viens precizējošs jautājums attiecībā uz to, ko jūs minējāt, ka atsevišķiem jūsu asociācijas biedriem, kas ir kredītiestādes, iekšējās kontroles sistēmā ir minēts, ka bankas darbiniekiem ir jāveic klientu identifikācija, ja summa pārsniedz 2 tūkstošus eiro. No kurienes tad jūs... kāds ir pamats šādam apgalvojumam, ja jūs tajā pat laikā sakāt, ka mēs neesam ieguvuši detalizētu informāciju no mūsu biedriem un to pat aizliedz.... kā es sapratu no jūsu teiktā... likums... Bet tad man vairāk ir jautājums par to, kāds ir pamats jūsu apgalvojumam tādām?

K. Tola.

Tā ir telefonsaruna ar konkrētas bankas darbinieku, kas nodarbojas tieši ar šo risku uzraudzību. Nu... kā es jau minēju, tad, teiksim, tādā pierādījumu formā mēs to nevaram pievienot un es dzirdēju, ka ir kaut kādi pierādījumi... Varbūt, ka dzīvē ir atsevišķi gadījumi, kad tas netiek veikts, grūti tā nu to.. teiksim... pilnīgi precīzi uz to atbildēt.

A. Laviņš.

Jūsu neoficiālā informācijā izskanēja... Kuras ir tās bankas iestādes, kurās ir šādi noteikumi ieviesti? Jūs minējāt divas kredītiestādes.

K. Tola.

Nu, tās lielākās...

A. Laviņš.

Lielākās...

Labi. Ja reiz es biju atsaucies, uzdodot savus jautājumus, uz pieteikuma iesniedzēju puses iesniegtajiem pierādījumiem, kādi darījumi bija veikti... nu, tad es varu minēt, ka attiecībā uz vienu no dokumentiem, kas apliecina darījumu un tas darījums ir veikts SEB bankā, klients ir identificēts. Vai jūs to varat apstiprināt?

M. Šķiņķis.

Nē, klients netika identificēts. Es varētu paskaidrot.

A. Laviņš.

Jā, lūdzu!

M. Šķiņķis.

Tātad Swedbank ir iesniegts kopā ar pieteikumu pierādījums, ka tur klients netika identificēts. Tur nav norādīts ne vārds, ne uzvārds, ne personas kods. Klients nav ticis identificēts.

SEB bankā arī klients nav ticis identificēts. SEB bankā ir atšķirībā varbūt no citām bankām, kārtība jautāt — nosaukt vārdu, uzvārdu, personas kodu. Bet klienta identifikācija likuma izpratnē ir klientu identificējošu dokumentu paprasīšana. Un, teiksim, tā... šis vārds, uzvārds, personas kods, iespējams, ka tāda persona nepastāv. Tātad klienta identifikācija likuma izpratnē šeit nav notikusi.

K. Tola.

Bet es vēl gribētu piebilst, ka varbūt šeit ir kaut kādas nesaprašanās... jo tas, ko man atbildēja, ka tiek pajautāts uzrādīt personas apliecinošu dokumentu, bet šis dokuments netiek nokopēts. Un tad kaut kur šis dokuments netiek aprakstīts... Varbūt tā nav tā saucamā pilnā identifikācija līdz ar to. Bet tas ir kaut kāds pasākums, kādu banka uzskata par nepieciešamu šajā gadījumā veikt. Tātad, ja persona atnāk vispār bez personu apliecinošiem dokumenta, tad iespējams, ka darījums netiek veikts. Ja viņai tomēr ir kaut kas, ko uzrādīt, viņi apskatās, vai tas, teiksim, atbilst fotogrāfijai un vai tas izskatās pēc dokumenta un darījumu veic. Šeit ir varianti.

A. Laviņš.

Labi. Paldies.

Kolēģi, vai būs jautājumi? Lūdzu, kolēģe Ziemele!

I. Ziemele.

Paldies. Viens jautājums. Turpinot šo pašu tēmu, pie kuras mēs esam pašreiz aizķērušies.

Izskatās, ka šī banku prakse tiešām ir dažāda, kā tiek meklēti un noteikti šie riska gadījumi. Un man līdz ar to, klausoties jūsu viedoklī, radās tāds jautājums. Jūs atsaucāties gan uz likuma mērķi, 2. pantu, jūs piesaucāt arī 7. pantu. Kā, jūsuprāt, situācijā, kad mums ir šīs dažādās prakses, un kādas viņas ir, mēs pat īsti arī nezinām, kā izpildās šie likuma mērķi no banku puses?

K. Tola.

Nu, kā jau arī Burkāna kungs, kas ir lielākais eksperts šajā jomā, teica, tad tas būtu jāvērtē. Es šobrīd to nevaru pateikt, vai viņa labi izpildās vai slikti izpildās, vai tur, teiksim, kaut kāda terorisma finansēšana ir tikusi veikta vai nav tikusi veikta. Nu, tas tā... Bet tas tiešām būtu jāvērtē un praktiski jāvērtē uzraugošajai institūcijai, acīmredzot. Un tikai tad pēc izvērtējuma varētu pateikt, cik bankās ir kādas noteiktas šīs te prasības, kā tas praktiski notiek un tā droši vien.

I. Ziemele.

Paldies.

A. Laviņš.

Kolēģis Kusiņš. Lūdzu!

G. Kusiņš.

Jā, man būtu jums vairāki jautājumi.

Vai es pareizi saprotu, ka jūs uzskatāt, ka šīs divas grupas nav salīdzināmas, respektīvi, tie klienti, kas iet uz bankām un tie klienti, kas iet uz tādām sabiedrībām, kuras pārstāv pieteikuma iesniedzējs?

K. Tola.

Nu, tā, man šķiet, es neteicu. Es teicu, ka nav salīdzināms.. respektīvi, ir salīdzināmas, bet ir atšķirīgi šie subjekti. Respektīvi, kapitālsabiedrības un kredītiestādes par to, kādi ir tie klienti, kuri nav banku klienti, bet ir vienkārši cilvēki no ielas. Vai tie cilvēki no ielas ir arī kapitālsabiedrībās... nu, par to man ir grūti spriest.

G. Kusiņš.

Mans jautājums ir saistībā ar to, ka šī prasība, kas ir noteikta, ka jāidentificē, ir kā prasība attiecībā uz iekšējās kontroles sistēmu. Jūs ilgi stāstījāt par šo iekšējās kontroles sistēmu. Man ir jautājums: sakiet, lūdzu, vai tā prasība attiecībā uz 2 tūkstošiem eiro neattiecas uz to personu, kas vēlas samainīt šo valūtu tomēr?

K. Tola.

Jā, protams.

G. Kusiņš.

Tad mēs varam skatīties arī, kā ir salīdzināmi šie klienti, vai klienti ir vienādā stāvoklī...

K. Tola.

Nu, droši vien.. es gan neesmu īstenībā ļoti liels eksperts šajos risku vērtēšanas jautājumos, bet droši vien, ka būtu jāskatās viss kopumā. Kā jau izskanēja arī tiesas sēdē, tad bankās ir novērošanas sistēmas un arī video un apsardze un tā tālāk. Iespējams, ka tas saucamais “neklients”, kas grib samainīt valūtu, viņš varbūt dosies labāk uz tirgu uz valūtas maiņas punktu, bet neies uz lepnu banku, kur viņam liksies, ka visi uz viņu skatās, kur ir piecas kameras un vēl divi apsargi. Nu... grūti teikt. Tas būtu tad jāvērtē. Varbūt, ka tas noteikti arī būtu jāņem... kā arī līdzīgi, kā izskanēja šodien, ka ir jāņem vērā, kurā vietā atrodas tas valūtas maiņas punkts, tad līdzīgi varētu arī uzskatīt, ka šie klienti varētu atšķirties. Un attiecībā no tā arī būtu atšķirīgas šīs te normas.

G. Kusiņš.

Un tad sakiet, lūdzu, vai tad jūs uzskatāt par iespējamu, ka, regulējot iekšējās kontroles sistēmu, tiek noteikta prasība, kas varētu tikt arī attiecināta uz to klientu, respektīvi, ka viņam ir jāidentificējas, savādāk viņš nesaņems šo pakalpojumu?

K. Tola.

Protams. Tā var tikt noteikta tāda prasība.

G. Kusiņš.

Un tad atgriezīsimies pie 47. panta otrās daļas. Tātad es pareizi saprotu, ka Finanšu un kapitāla tirgus komisija līdz šai pašai dienai nav noteikusi tādas prasības, jūs arī, man liekas, minējāt, ka nav šādas prasības zem 8 tūkstoši identificēt...?

K. Tola.

Tādas konkrētas prasības nav.

G. Kusiņš.

Konkrētas prasības nav.

Sakiet, lūdzu, kāda būtu jūsu pārstāvētās institūcijas nostāja, ja Finanšu un kapitāla tirgus regulēšanas komisija noteiktu, ka klients ir jāidentificē, teiksim, sākot no 10 eiro?

K. Tola.

Nu, mēs parasti biedrības nostāju iegūstam aptaujājot biedrus par konkrētiem likumprojektiem un dažādām iniciatīvām. Pieļauju, ka biedri neiebilstu.

G. Kusiņš.

Tātad, jūsuprāt, 47. panta otrā daļa ļauj Finanšu un kapitāla tirgus regulēšanas komisijai noteikt arī citu sliekšni — gan mazāk par 2 tūkstošiem, gan arī lielāku par 2 tūkstošiem, atsaucoties uz iekšējās kontroles sistēmas izveidi?

K. Tola.

Nu, tas varbūt ir tāds teorētisks jautājums. Bet... Nu, principā mūsu uzraugošā iestāde, respektīvi, kredītiestāžu uzraugošā iestāde ir izdevusi tik daudz dažādu noteikumu... Ir 21 noteikums par regulējošām prasībām, un tad vēl noteikumi par licencēšanu un tā tālāk, ka grūti būtu iedomāties, kādi būtu jautājumi, par kuru viņa nevarētu mums uzlikt kādu obligātu pienākumu.

G. Kusiņš.

Jā. Un sakiet, lūdzu, pēdējais jautājums... Kopš likuma pieņemšanas ir pagājis diezgan ilgs laiks. Likumdevējs ir ietvēris šo prasību Finanšu un kapitāla tirgus regulēšanas komisijai izdot šādus noteikumus. Sakiet, lūdzu, vai šo gadu laikā.. varbūt tik, cik jūs atceraties... ir bijuši kaut kādi mēģinājumi noteikt šādas vienvērtīgas prasības? Jeb tas vienkārši ir palicis...? Likumdevējs ir ierakstījis, bet Finanšu un kapitāla tirgus regulēšanas komisija neuzskata par nepieciešamu šeit kaut ko darīt un nekas nenotiek?

K. Tola.

Nu, to var pajautāt Finanšu un kapitāla tirgus komisijai. Es neatceros, ka būtu bijuši tādi mēģinājumi... Bet varbūt es vienkārši neatceros.

G. Kusiņš.

Labi. Paldies.

A. Laviņš.

Paldies. Paldies jums par sniegto viedokli.

Tā... turpinām. Vārds viedokļa sniegšanai ir biedrībai “Nebanku Finanšu Pakalpojumu Sniedzēju Asociācijas” pārstāvim. Lūdzu!

A. Arhipenko.

Labdien, godājamā tiesa!

Pirmkārt, gribētu izteikt pateicību par to, ka esmu uzaicināts šeit izteikt asociācijas viedokli.

Es gribētu strukturēt savu runu trijās daļās. Pirmajā daļā pavisam īsi gribētu kādas dažus momentus nokomentēt no tā, kas bija dzirdēts pirmajā sēdē un varbūt arī šodien. Otrajā daļā es gribētu pastāstīt, kāpēc Latvijā ir vienots valūtas maiņas pakalpojumu tirgus un trešajā daļā — kāpēc, mūsuprāt, valūtas maiņas kapitālsabiedrības un kredītiestādes atrodas vienādos un salīdzināmos apstākļos.

Mēģināšu ļoti īsi. Bet par to, kas bija dzirdēts un tas pats sākums, kas man personīgi varbūt būtu nedaudz nepatīkams ir, ka esmu novērojis, ka pagājušās sēdes laikā valūtas maiņas pakalpojums tika apzināti noniecināts. Tika izteikti vairāk emocionāli pieņēmumi, kas, manuprāt, bojā pakalpojuma reputāciju un nozīmi mūsu valstī. Bija izteikti tādas lietas, ka primitīvs pakalpojums lodziņā, naudas čupiņa pret citu čupiņu un tur darbinieki bez profesionālām zināšanām, pakalpojums, kas neprasa ieguldījumus vai pakalpojums, ar kuru pelna caur narkotirdzniecību un tā tālāk. Es tiešām ļoti aicinātu visus sēdes dalībniekus šodien izturēties ar cieņu pret valūtas maiņas pakalpojumu gan valūtas maiņas kapitālsabiedrībās, gan kredītiestādēs neatkarīgi no tā, kas viņu sniedz un tad varbūt tos izteikumus drusku nebalstīt uz emocijām.

Kā mēs zinām un ko rāda arī Latvijas Bankas sniegtā statistika, valūtas maiņas pakalpojums ir ļoti svarīgs pakalpojums, Latvijā viņu plaši izmanto iedzīvotāji. Par to arī liecina tie apjomi par iepirktās valūtas daudzumiem un par pārdoto valūtu.

Īsi par valūtas maiņas kapitālsabiedrībām. 2014. gada Valsts ieņēmumu dienesta dati arī liecina, ka kopā kapitālsabiedrībās darbojas gandrīz 500 cilvēki... nu, uz to brīdi... un 2014. gadā kapitālsabiedrības ir nomaksājušas budžetā ap 1,2 miljonus eiro nodokļos.

Un arī jāpiemin, ka šāda veida nodokļu maksātāju nodokļu nomaksas disciplīna ir ļoti laba, jo pēc noteikumiem nevar būt kavējumu maksājumos. To arī attiecīgi uzrauga Latvijas Banka kā šo subjektu uzraugs.

Latvijas Banka atbildes rakstā, kā arī iepriekšējā sēdē minēja tādu apstākli, ka viņi vērtē konkurenci valūtas maiņas nozarē un ka dažādi valūtas maiņas punkti ir atšķirīgi. Un es gribētu pievērst uzmanību par to, ka arī kredītiestādes ir atšķirīgas. Un ka visa mūsu nozare ir ļoti atšķirīga.

Un kā piemēru izskatīšanai es vienkārši pats esmu uzņēmis vakardien šādu bildi... Tie ir divas valūtas maiņas pakalpojuma vietas Rīgā tirdzniecības centros, viena ir Rūpniecības ielā un otra ir Lielirbes ielā. Un jāpiemin, ka pa labi atrodas kredītiestādes filiāle, viena no lielākajām kredītiestādēm Latvijā, kā lielākā un plašākā pakalpojumu sniegšanas vieta... un ir atspoguļots arī vidējais valūtas maiņas punkts, kas nav... biedrs asociācijā.

Un gribētu pievērst uzmanību tam, ka pēc būtības šīs divas pakalpojumu vietas neatšķiras viena no otras. Šajās vietās ir viena klienta apkalpošanas vieta, ir nodalīta klientu zona, ir uzrādīti tablo kurss vai monitors ar kursiem... abās vietās nav apsardzes darbinieka, abās vietās... tas gan šeit nav ideāli redzams, bet abās vietās ir arī videonovērošana. Tāpēc, manuprāt, tas uzskatāmi parāda situāciju, ka nav starpības starp vienu un otru vietu... Es tā vienkārši gribēju, lai abas puses redzētu...

Jāpiemin, ka vairāki... desmitiem valūtas maiņas punktu pēc savas pasniegšanas ir labāki nekā varbūt šāda tipa kredītiestāžu filiālē. Tāpēc tikai pēc tā, ka ir dažādi, nevajadzētu vērtēt.. Protams, visi ir dažādi, ir dažādas stratēģijas, kā sevi pasniegt tirgū un tikai un vienīgi no tā nevar veikt kaut kādus secinājumus.

Latvijas Bankas pārstāvis pirmajā sēdē apgalvoja, ka bankās tiek piedāvāts plašāks pakalpojumu klāsts, kas automātiski nozīmē, ka darbiniekiem ir labākas zināšanas konkrēti par valūtas maiņas pakalpojumiem. Un šeit es noteikti negribētu tam piekrist, jo, ja bankās ir 14 pakalpojumu, tas nebūt nenozīmē, ka viens kasieris, kas veic skaidras naudas darījumus pie apkalpošanas vietas, pārziņa tos 14 pakalpojumus. Vairākiem pakalpojumiem pavisam noteikti kredītiestādēs ir nodalīti speciāli departamenti, kur speciālas personas konsultē un arī pārdod tos produktus. Tāpēc tas pakalpojumu daudzums nenozīmē, ka valūtas maiņas pakalpojums ir izdarīts kvalitatīvāk. Tieši otrādi. Es, teiksim, kā cilvēks, kas darbojas šajā nozarē varbūt nu jau deviņo gadu, esmu veici simtiem darījumu kredītiestādēs, jo tas ir saistīts arī ar manu ikdienas profesiju un esmu novērojis, ka valūtas maiņas punktos bieži vien zināšanas ir daudz labākas attiecībā uz viltojuma pazīmju atpazīšanu, novērtēšanu un pavisam noteikti nevar teikt, ka bankās kāds kaut ko zina labāk. Ļoti bieži bankās tie procesi tiek automatizēti, iegādājoties kaut kādas iekārtas, kas ļoti bieži ir daudz sliktākas nekā to ir darīt manuāli, jo tad nav tā

speciālā pieeja... vai tur kādas banknotes ir viltotas vai nav viltotas. Tas arī ir saistīts ar riskiem un ir saistīts ar tādiem riskiem, kur būtu varbūt iespēja ļaunprātīgai personai legalizēt kaut kādas viltotas banknotes.

Kas vēl ir ļoti svarīgi... ka valūtas maiņas punktos darbinieki vienmēr tiek eksaminēti, ko dara Latvijas Banka savās pārbaudēs. To noteikti nevar pateikt par kredītiestādēm. Vismaz man šāda informācija nav zināma, izņemot šodien Burkāna kunga sniegto informāciju, ka atsevišķās apmācībās atbildīgie darbinieki tiek apmācību beigās eksaminēti. Kas attiecas uz valūtas maiņas kapitālsabiedrībām, tad katru reizi tā eksaminācija notiek, un tie ir tie darbinieki, kas reāli katru dienu strādā pie kases ar tiem klientiem.

Latvijas Banka izteica viedokli, ka apstrīdētās normas deva iespēju identificēt tādus klientus, kas agrāk izvairījās no klienta identifikācijas, mainot zem identifikācijas sliekšņa. Manuprāt, šis apgalvojums arī nav precīzs un varbūt arī nepareizs, jo, ja skatītos no tāda ļaunprātīga cilvēka... ja viņš negribēja identificēties, kad bija zem 8 tūkstošiem, tad viņš arī negribēs līdz 2 tūkstošiem. Un tieši otrādi. Tad šobrīd viņam tas ceļš ir norādīts uz citām iestādēm, kur varbūt tas ir iespējams.

Šodien dzirdot Kontroles dienesta vadītāja uzstāšanos, es skaidri esmu pamanījis mēģinājumu salīdzināt, kā arī minēja Burkāna kungs, banku sektoru un valūtas maiņas sektoru. Un šeit arī ir tā problēma, ka bankas ir arī daļa no tā valūtas maiņas sektora. Tāpēc šeit neiet runa par divu iestāžu salīdzināšanu visu viņu pakalpojumu sniegšanas ietvaros, bet konkrēta pakalpojuma, kas ir valūtas maiņas pakalpojums. Un man liekas, ka tas ir ļoti svarīgi.

Ir vairāki apstākļi, kas liecina, ka valūtas maiņas pakalpojums ir tas kopējais tirgus Latvijā. Un tas ir pirmais... Arī lietas materiālos ir asociācijas viedoklis ar pakalpojuma tirgus raksturojumu, no kura arī ir ļoti labi izsecināms tas, ka tas ir identisks pakalpojums, viņš ir aizvietoājams.

Kas arī ir ļoti svarīgi... Ka tirgus raksturojums liecina, ka banku filiāļu skaits gan Rīgā, gan visā Latvijas teritorijā ir lielāks par valūtas maiņas kapitālsabiedrību pakalpojumu vietām.

Pretēji Latvijas Bankas teiktajam, ka valūtas maiņa nav kredītiestāžu pakalpojums, uz kuru kredītiestādes neliek akcentu... liecina arī publiska informācija par to, ka kredītiestādes arī iekļauj valūtas maiņas pakalpojumus savās kampaņās, savas reklāmas materiālos un aicina izmantot šo pakalpojumu tieši bankās.

Nākamais apstāklis, kas liecina, ka tas pakalpojumu tirgus ir vienots, ir tas, ka pati Latvijas Banka un Finanšu un kapitāla tirgus komisija informē Latvijas sabiedrību, ka valūtas maiņas pakalpojums ir pieejams ne tikai valūtas maiņas punktos, bet arī kredītiestādēs. To mēs varam redzēt, pieņemsim, Latvijas Bankas iedzīvotāju finanšu kārtības vietnē naudasskola.lv, kur ir iekļauts materiāls par banku lomu tautsaimniecībā un gribētu nolasīt citātu: "Bankas

nodrošina dažādu valūtu maiņu, nosakot katras konkrētas valūtas pirkšanas un pārdošanas kursu. Ar bankas starpniecību var mainīt gan reālo valūtu, to veicot bankās, gan virtuālo valūtu internetbankā.”

Līdzīga informācija ir atrodamā arī Finanšu un kapitāla tirgus komisijas iedzīvotāju finanšu kārtības vietnē klientuskola.lv. Citāts: “Valūtu maiņa ir bankas pakalpojums, kurā tiek veikta kādas valūtas maiņa citā valūtā pēc bankas noteiktā kursa. Šis pakalpojums ir pieejams arī personām, kurām nav norēķinu konta bankā, veicot skaidras naudas maiņu bankas klientu apkalpošanas centrā.”

Šī informācija ļoti labi atspoguļo arī to situāciju tirgū, ka klienti izvēlas gan vienu pakalpojuma sniedzēju, gan otru..

Vēl viens punkts, kas liecina, ka valūtas maiņas pakalpojumu tirgus ir vienots, ir tas, kā viņu uztver sabiedrība. Publiskajā telpā valūtas tirgū spilgtu notikumu laikā mediji atspoguļo situācijas gan bankās, gan valūtas maiņas punktos. Un tādu piemēru ir ļoti daudz. Portālos viņu var atrast.. google.... viņa ir ātri pieejama.

Vēl viens svarīgs aspekts ir tas, ka Latvijas Banka pati regulāri salīdzina valūtas maiņas kapitālsabiedrības ar kredītiestādēm. Pieņemsim, seminārā, kas bija izveidots kapitālsabiedrībām 2015. gadā 12. oktobrī, Latvijas Banka prezentēja tirgus apkopojumu parādot, cik daudz iepirkts valūtas vienā iestāžu veidā un otrā. Un tas pats arī par pārdošanas apjomiem.

Un, manuprāt, visi tikko minētie argumenti norāda uz to, ka bankas un valūtas maiņas punkti atrodas konkurences apstākļos. Pēc būtības patērētājiem nav nozīmes, kuru no iestāžu veidiem izmantot, patērētājs izvēlas to, kas viņam šķiet labāks. Tas, man liekas, ir skaidrs.

Drusku gribētu pieskarties tam, kāpēc abas iestādes atrodas vienādos vai salīdzināmos apstākļos.

Šeit es gribētu pievērsties tādiem aspektiem, ka, pirmkārt, vēstures kontekstā vēl līdz 2001. gadam Latvijas Banka izsniedza licences gan ārvalstu valūtu pirkšanas-pārdošanas uzņēmējdarbības veidā reģistrētajām kredītiestādēm un citām juridiskajām personām. Tātad abas grupas bija licencētas ar vienu iestādi, tas arī liecina par to kopējo tirgu. 2001. gadā, protams, bija izveidots FKTK, lai apvienotu visu finanšu ieguldījumu un apdrošināšanas sabiedrību uzraudzību, bet noteikti nevar apgalvot, ka FKTK izveides pamatā bija mērķis sadalīt valūtas maiņas tirgu divās daļās. Tas ir skaidrs, ka tas no tā neizriet.

Būtiski ir arī tas, ka līdz apstrīdēto normu ieviešanas, vienmēr Latvijā visiem valūtas maiņas pakalpojumu tirgus dalībniekiem bija vienādas prasības attiecībā uz identifikāciju. Vēl vairāk: eiro ieviešanas procesā arī kredītiestādēm un valūtas maiņas kapitālsabiedrībām arī bija noteiktas vienādas prasības attiecībā uz identifikāciju.

Gribētu arī pievērsties tam aspektam, ka Latvijas Banka atbildes rakstā norāda uz atšķirībām un viena no atšķirībām ir sodu sistēma kredītiestādēs un valūta maiņas kapitālsabiedrībās. Kā zināms, valūtas maiņas punktus ir iespējama tāda sankcija kā licences anulēšana, kas pēc būtības ir ļoti bargs sods, jo tad nevar turpināt to komercdarbību arī kaut kāda termiņa laikā. Bet kredītiestādēs ir desmit procenti, kā arī šodien stāstīja Komerčbanku asociācijas pārstāve. Šeit ir būtiski uzsvērt to, kā 2015. gada Novēšanas 4. direktīva nosaka, ka visām iestādēm vajadzētu paredzēt vienādu sodu sistēmu. Un tas šajā gadījumā, kā rakstīts pantā, ir desmit procenti no kopējā gada apgrozījuma, saskaņā ar pēdējiem pieejamiem pārskatiem. Tas nozīmē, ka atšķirībai sodu apmērā nav nozīmes, jo tas tāpat būs harmonizēts un tā arī varbūt ir viena no problēmām, kuru jau atrisinājām.

Ja runājam par nākamo aspektu, kas arī bija minēts — finanšu iestādes juridisko formu... vai ir nozīme, ka tā ir SIA vai akciju sabiedrība? Patiesībā šeit noteikti nav nekādas atšķirības, jo arī starp valūtas maiņas kapitālsabiedrībām ir gan SIA, gan akciju sabiedrības, līdzīgi kā kredītiestādes.

Nākamais arguments bija, vai atšķirības ir atrodamas pamatkapitāla prasībās. Un Latvijas Banka uzsver, ka 5 miljoni eiro pamatkapitāls, kas ir obligāta prasība kredītiestādēm, ir tas, kas rada atšķirības. Bet šeit ir jāsaprot, kāds ir mērķis tiem 5 miljoniem. Pieņemsim, Latvijas Bankas mājaslapā ir atrodams Ilmāra Rimšēvica viedoklis. Un šeit ir citāts: “Bankas dibina apdrošināšanas sabiedrības un pensiju fondus, un nepieciešams gūt precīzu pārskatu par to, kā tiek izmantots banku pamatkapitāls, kas uzskatāms par aizsargvalni jeb buferi pret iespējamiem zaudējumiem nākotnē. Šis finanšu aizsargvalnis kalpo kā nodrošinājums banku darījumiem.” Un šeit ir būtiski tas, ka tas pamatkapitāls nav domāts konkrētam pakalpojumam. Valūtas maiņā pēc būtības nav saistību bankai ar klientu, kur ir vērtību apmaiņa, bet pamatkapitāls ir, kā minēju, aizsargvalnis tiem darījumiem, kur ir saistības pret sabiedrību, pret kopējo ekonomisko sistēmu Latvijā. Tāpēc asociācijas viedoklī pamatkapitāla apmēram šobrīd nav izšķirošs spēks, lai salīdzinātu, vai ir vienādos apstākļos vai nav.

A. Laviņš.

Mēģiniet...

A. Arhipenko.

Jā, vēl pavisam daži aspekti, kurus es gribētu...

Asociācija uzskata, ka, vērtējot valūtas maiņas punktus un bankas... vai ir vienādos apstākļos, pirmkārt, ir jāvērtē, vai pakalpojums ir identisks un tas, man liekas, jau ir izdarīts un visiem ir saprotams.

Otrkārt, ir jāraugās no tā riska skatpunkta, no tās ļaunprātīgās personas, kas varētu izmantot šo pakalpojumu. Un šobrīd man izskatās, ka tas pakalpojuma risks ir daudz augstāks kredītiestādēm, nekā valūtas maiņas punktiem, jo ir iespēja veikt valūtas maiņu bez identifikācijas kredītiestādēs, bet to nevar izdarīt pie konkrētas summas valūtas maiņas punktos. Tāpēc agrāk, kad tās summas pie identifikācijas prasības bija vienādas, tad arī tie pakalpojuma riski bija vienādi.

Un es noteikti gribētu piekrist Konkurences padomes viedoklim, ka likuma kontekstā apstrīdētās normas nenodrošina kopumā likuma mērķi novērst noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju īstenošanu valstī, jo klientam, kas vēlas veikt ārvalstu valūtas maiņu virs apstrīdēto normu identifikācija sliekšņa, tiešām ir iespēja izvēlēties bankas pakalpojumu, kurā šāda identifikācijas prasība netiek veikta.

A. Laviņš.

Tas būtu viss? Tāda pauze iestājas...

A. Arhipenko.

Jā. Varētu uzdot jautājumus... varbūt es tad jautājumos varēšu vēl pastāstīt, kas varētu būt interesanti tiesai.

A. Laviņš.

Labi. Pieteikuma iesniedzēju pārstāvim dosim iespēju vispirms.

M. Šķiņķis.

Paldies.

Gan pirmajā tiesas sēdē, gan šodien tiesas sēdē Latvijas Bankas pārstāvis norādīja, ka patērētājs skaidri nošķir kredītiestādes no valūtas maiņas kapitālsabiedrībām valūtas maiņas pakalpojumu saņemšanas procesā un atsaucās uz pētījumu, kura kāda daļa... viena vai divas lapas... atrodas lietas materiālos. Kāds ir asociācijas viedoklis? Varbūt arī gan par pētījumu, uz ko atsaucās Latvijas Bankas pārstāvis, gan arī kopumā.

A. Arhipenko.

Jā, šo pētījumu es esmu redzējis un šeit pats kā cilvēks ar zinātņu grādu es varētu nokomentēt tikai to, ka uz šo pētījumu ir jāskatās skeptiski, jo jebkura aptauja ir pētījumu daļa, kas parasti sastāv no rezultātiem un pētījumu metodoloģijas. Šajā gadījumā, cik es esmu iepazinies ar materiāliem, pētījumu metodoloģija nav iesniegta. Līdz ar to grūti novērtēt, kāda

ir izlases kopa, kāda vecuma grupas cilvēki tika aptaujāti, kāda reģiona cilvēki tika aptaujāti, kāda ienākuma līmeņa cilvēki tika aptaujāti... Visi šie faktori ļoti ietekmē rezultātus. Vienīgais, ko es esmu pats piefiksējis, bija minēts, ka $n = 100$ vai $n = 1000$, tā ir izlases kopa, vai tie ir respondenti, kas atbildēja uz tiem jautājumiem, bet tad ir jautājums, vai šo respondentu skaits ir pietiekošs, lai spriestu par visu nozari. Ja simt tūkstoši, miljons darījumu vai divi miljoni...

A. Laviņš.

Atbilde ir skaidra. Jūs minējāt, ka īsti nav ticams... īsti nav pamats ticēt šādai aptaujai.

A. Arhipenko.

Es domāju, ka šeit ir jāveic padziļinātāki pētījumi.

A. Laviņš.

Labi. Lūdzu, turpinām!

M. Šķiņķis.

Nav dzirdēts jūsu viedoklis par apstrīdētās normas pieņemšanas gaitu. Vai jūs varat ļoti īsi ieskicēt, kā tika uzklaussīts asociācijas viedoklis un vai notika kaut kāda diskusija? Normas pieņemšanas gaitā, kā tika uzklaussīts jūsu viedoklis?

A. Arhipenko.

Parasti varbūt līdz šim... līdz apstrīdēto normu ieviešanai... bija arī citi grozījumi normatīvajos aktos... vienmēr bija pietiekošs laiks kapitālsabiedrībām izteikt savu viedokli un viņi guva kaut kādu atbildi un atgriezenisko saiti, pirms attiecīgas normas ir ieviestas. Šajā reizē, cik es atceros, tas aicinājums izteikt viedokli vai būtiskus iebildumus, bija atsūtīts augusta beigās un arī bija paziņots, ka pieņemšana būs nozīmēta uz 15 datumu. Līdz ar to bija ļoti, ļoti maz laika formulēt viedokli un attiecīgi iesniegt. Tika nolemts arī dibināt asociāciju tieši tajā laikā, jo tas bija pietiekošs pamats, lai tomēr apvienotos un izteiktu to viedokli ne jau kā atsevišķa kapitālsabiedrība, bet kopumā kā tirgus pārstāvim. Vēl jo vairāk, ka tirgus pārstāvji ir gandrīz puse no visa tirgus. Un ļoti ātri bija dibināta asociācija, tas aizņēma, protams, kaut kādu laiku, kas ir noteikts likumā un bija iesniegts viedoklis burtiski ļoti īsi pirms tā sēde bija sākusies un visticamāk, ka mūsu viedoklis tika skatīts arī konkrēti 15. datumā.

M. Šķiņķis.

Vai pēc tam sekoja kāda atbilde...? Vai jūs uzaicināja uz šī jautājuma izskatīšanu padomes sēdē?

A. Arhipenko.

Nē, uz jautājuma izskatīšanu nebija neviens uzaicināts noteikti. Mēs saņēmām atbildi uz mūsu...

A. Laviņš.

Nebija uzaicināts... saņēmām atbildi. Turpinām.

M. Šķiņķis.

Pēdējais jautājums. Jūsu rakstveida viedoklī rakstīts tā, ka Latvijas Bankas licencēšanas komisijas priekšsēdētāja izteica sapratni par asociācijas bažām, kā arī apgalvoja, ka, ja Konkurences padome uzskatīs, ka apstrīdētās normas izraisa konkurenci kropļojošus apstākļus tirgū, Latvijas Banka būs gatava ieklausīties un veikt atbilstošus grozījumus normatīvajā regulējumā. Jūs varat, lūdzu, pastāstīt precīzāk, kāds bija... Vai tā bija Latvijas Bankas pozīcija, ka veiks grozījumus, ja Konkurences padome teiks, ka nepieciešams...?

A. Arhipenko.

Tā bija mūsu iniciatīva tikties un vēlreiz izrunāt. Tā kā bija jau izveidojies kaut kāds dialogs ar citām valsts iestādēm, kas arī gribēja sniegt savu viedokli un tas viedoklis arī tapa tajā brīdī... protams, ka mēs arī aicinājām vēlreiz Latvijas Banku, ka varbūt ir iespēja šīs apstrīdētās normas kaut kādā veidā mainīt, jo mēs redzējām konkrētu kropļojumu un tāpēc arī gaidījām oficiālu viedokli no Konkurences padomes. Latvijas Banka, protams, mūs uzklausa, tā cilvēciski saprata mūsu bažas, par ko mēs uztraucamies un arī atzina tajā tikšanās reizē, ka ja Konkurences padome skatīsies uz šo jautājumu tā, ka tiešām ir kropļots tirgus konkurences ziņā, tad būs gatavi attiecīgi veikt kaut kādas izmaiņas.

M. Šķiņķis.

Paldies. Man nav vairs jautājumu.

A. Laviņš.

Paldies.

Latvijas Bankas pārstāvim? Vai būs jautājumi?

J. Pleps.

Jā, man būs jautājumi un jāteic, ka man būs diezgan daudz jautājumu. Ja drīkst...
Sakiet, cik kapitālsabiedrības apvienojušās jūsu asociācijā?

A. Arhipenko.

Šobrīd ir trīs asociācijas biedri.

J. Pleps.

Un es saprotu, ka šīm trijām kapitālsabiedrībām pēc jūsu sniegtajiem datiem ir 18 maiņas punkti.

A. Arhipenko.

Ja tas ir tā rakstīts atbildes rakstā, tad tā... uz to brīdi tas noteikti tā ir bijis. Jā.

J. Pleps.

Un sakiet, cik kapitālsabiedrības vispār valstī piedāvā valūtas maiņas pakalpojumus?

A. Arhipenko.

Jūs domājat ārvalstu valūtas pirkšanas-pārdošanas licencētas kapitālsabiedrības... cik piedāvā šo pakalpojumu?

J. Pleps.

Jā.

A. Arhipenko.

Visi, ja noteiktā licence ir saņemta.

J. Pleps.

Vai tā varētu būt pēc jūsu datiem, ka citi valūtas maiņas punkti... 49, ko esat iesniedzis...
tiem ir 73 maiņas punkti.

A. Arhipenko.

Jā, tā varētu būt. Šī statistika tika veidota balstoties uz Latvijas Bankas publicēto licenču sarakstu.

J. Pleps.

Jā. Tātad jums ir asociācijā trīs biedri... kur ārpusē paliek 49 tirgus dalībnieki un jūs pārstāvat 18 punktus.

A. Arhipenko.

Jā, tā ir.

J. Pleps.

Sakiet, kāda ir apmēram jūsu trīs asociācijas biedru tirgus daļa? Vai jūs varētu īsi raksturot?

A. Arhipenko.

Diemžēl tā nav publiskā informācija, bet pēc Latvijas Bankas sniegtās informācijas tas ir apmēram 50 procenti.

J. Pleps.

Apmēram 50 procenti. Un pieteikuma iesniedzēja tirgus daļa? SIA "TAVEX" tirgus daļa

A. Arhipenko.

Tā daļa ir aptuveni 30 procenti.

J. Pleps.

Skaidrs. Paldies.

Jūs mēģinājat salīdzināt... ja mēs turpinām šo sarunu par kredītiestādēm un kapitālsabiedrībām... Man ir jautājums attiecībā uz to, ja nemaldos, Latvijas Banka regulē valūtas maiņas punktu tehnisko iekārtojumu, tajā skaitā, cik kvadrātmetri telpas ir vajadzīgs un daudzas citas tehniskas lietas. Kāpēc tas tā ir noticis, ja jūs esat bijis šajā biznesā tik daudzus gadus?

A. Arhipenko.

Tiešām tādas prasības ir, bet ne jau attiecībā uz visām telpām, bet attiecībā uz kases konstrukciju un attiecībā uz klientu apkalpošanu...

J. Pleps.

Jā, paldies par precizējumu, bet kāpēc tās prasības tika noteiktas? Kā jūs vērtējat?

A. Arhipenko.

Tās prasības ir noteiktas, lai kaut kādā veidā izveidotu šo kopējo... kopējās prasības par to, kādam jābūt valūtas maiņas punktam, lai tas pakalpojums būtu klientam ērts un pieejams.

J. Pleps.

Sakiet, vai Finanšu un kapitāla tirgus komisija regulē kredītiestāžu iekārtojumu un prasības tajā skaitā, kā tur apkalpot klientus?

A. Arhipenko.

Tas noteikti būtu jautājums Finanšu un kapitāla tirgus komisijai. Bet, cik man ir zināms, konkrētas prasības nav.

J. Pleps.

Sakiet... Latvijas Komerčbanku asociācija uzsvēra, ka uz kredītiestādēm attiecas apmēram 21 Finanšu un kapitāla tirgus komisijas regulējums... regulējošie noteikumi. Es saprotu, ja jūs uzskatītu, ka jūs atrastos vienādos un salīdzināmos apstākļos, jūs būtu gatavi attiecināt visas šīs prasības arī uz valūtas maiņas punktiem.

A. Arhipenko.

Jā, noteikti. Uz valūtas maiņas punktiem attiecinātu visus tos 21, ja viņi sniegtu tos pakalpojumus, kas arī ir atrunāti tajos citos normatīvajos aktos, jo bankām ir ļoti daudz pakalpojumu, kas arī ir regulēti atsevišķos aktos.

J. Pleps.

Sakiet, jūs pārstāvat trīs kompānijas ar lielu tirgus daļu. Kā jūs vērtētu šeit jūsu asociācijā nepārstāvēto valūtas maiņas punktu iespējas nodrošināt šīs prasības?

A. Arhipenko.

Vēlreiz precizējiet...

J. Pleps.

Kā jūs vērtētu... vai visas kapitālsabiedrības, kas nodarbojas ar skaidras valūtas maiņu, būtu spējīgas nodrošināt, teiksim, šīs prasības līdzīgas, kā ir Finanšu un kapitāla tirgus komisija noteikusi kredītiestādēm, ja vien tās, protams, nodarbojas tikai ar skaidras naudas maiņu, kā jūs atrunājat...

A. Arhipenko.

Jā, paldies par jautājumu. Es to tiešām nevarētu komentēt tādā ziņā, ka man nav pazīstama tuvu darbība citu valūtas maiņas kapitālsabiedrībās...

J. Pleps.

Tātad jūsu asociācija viņas nepārstāv... Tā varētu teikt?

A. Arhipenko.

Šajā brīdī papildus biedri vēl nav iestājušies. Līdz ar to man nav izveidojies kontakts, lai par viņiem varbūt runātu vairāk nekā es redzu.

J. Pleps.

Sakiet, es gribētu pievērsties vienai vēstulei, ko Latvijas Banka jums nosūtīja 2014. gada 2. oktobrī. Uz šo vēstuli jau izskanēja jautājumi no pieteikuma iesniedzējas pārstāvja puses... atbilde par priekšlikumiem iespējamām izmaiņām normatīvajos aktos. Un kā jūs vērtējat vai kā jūs komentējat... ja konstatētu faktu, ka neidentificētu un nepārbaudītu klientu darījumu apjoms valūtas maiņas punktos pirms apstrīdēto normu pieņemšanas, tas ir, tādi darījumi, kas nekļuva par aizdomīgiem vai neparastiem, apmēram veidoja 90 procentus no kopējo darījumu skaita, kas ir veikti valūtas maiņas punktos.

A. Arhipenko.

Jā, man tiešām ir ļoti interesants šis jautājums, jo Latvijas Bankai nav statistikas par to, cik daudz ir darījumu attiecīgajā kapitālsabiedrībā un kādi konkrēti darījumi ir veikti konkrētajā kapitālsabiedrībā. Ir tikai sniegta kopējā statistika katru mēnesi par to, kāds ir pirkšanas un pārdošanas apjoms. Rezultātā, Latvijas Banka savus secinājumus izdara tikai un vienīgi uz tiem datiem, kas ir saņemti pārbaūžu ietvaros. Un, kā mēs jau redzējām arī Latvijas Bankas atbildes rakstā, tad tie pieņēmumi ir izveidoti, balstoties uz pārkāpējiem, bet ne jau runājot par visu kopējo.

J. Pleps.

Liels paldies. Sakiet, es tā gribētu paturpināt... attiecībā kā jūs kā asociācija vērtējat pieteikuma iesniedzēju? SIA "TAVEX". Vai es pareizi esmu atradis SIA "TAVEX" mājaslapā, ka tas ir liels uzņēmums Ziemeļeiropā ar filiālēm un pārstāvniecībām Igaunijā, Latvijā, Zviedrijā, Somijā, Dānijā un Bulgārijā. Ir tāda lieta, vai ne? Kādas šai visai korporācijai ir attiecības ar noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanu? Vai nav bijušas kādas problēmas?

A. Arhipenko.

Es kā asociācijas pārstāvis noteikti nevarētu ļoti detalizēti komentēt, bet, ja tiesa vēlas, es kā arī "TAVEX" valdes loceklis varu pastāstīt...

J. Pleps.

Es gribētu piefiksēt, ka jūs vienlaicīgi esat divos amatos...

A. Laviņš.

Kolēģi, mēs šobrīd uzklusām asociācijas pārstāvi. Asociācijas pārstāvim tiek adresēti jautājumi.

J. Pleps.

Tad es formulēšu to jautājumu, ko es vēlos uzdot. Un, iespējams, ja asociācijas pārstāvis varēs atbildēt, tad es priecāšos par atbildi.

Vai varētu būt taisnība, ko apstiprina vairākas publikācijas, ka šai kompānijai vairākās valstīs iezīmējas problēmas ar noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu un terorisma finansēšanu. Konkrēti runājot. BNS 2014. gada 19. novembris pulksten 15.39. Ziņa attiecībā uz problēmām Zviedrijā. Viena publikācija 2015. gada 20. oktobrī par iespējamu līdzekļu legalizāciju Igaunijā.. Un *Baltic Times* 2010. gada 25. janvāris par iespējamu shēmu Bulgārijā.

A. Arhipenko.

Ar tiesas atļauju es varu nokomentēt šo jautājumu. Šeit es saprotu, teiksim, to domu Latvijas Bankas pārstāvja... Šeit ir ļoti kritiski jāvērtē to, ko mēs lasām medijos. Un līdz šim es varu pavisam droši pateikt, ka nav neviena sprieduma, kas teiktu, ka kāda no iestādēm citās valstīs būtu saistīta ar šāda veida darbību un kāda apsūdzība būtu izvirzījusi. Tas, ko mēs varam redzēt virsrakstos... tajos pašos virsrakstos ir, iespējams, parādījušās ļoti daudzas kredītiestādes, kas darbojas arī šeit Latvijā.

J. Pleps.

Nu, tas ir tas iemesls, ko... es gribēju ar šo faktu noskaidrot jūsu asociācijas vērtējumā. Un tas laikam man arī ir beidzamais jautājums. Paldies.

A. Laviņš.

Labi. Paldies.

Viens jautājums no manas puses attiecībā uz Novēršanas likuma 47. panta trešās daļas izpratni. Es jau šodien uzdevu šādu jautājumu, bet arī vēlētos dzirdēt no jūsu puses komentāru par to, kā jūs to uzskatāt. Respektīvi, šī ir tā norma, kas sniedz pilnvarojumu Latvijas Bankai izdot saistošas prasības šajā likumā noteikto pienākumu izpildei attiecībā uz iekšējās kontroles sistēmas izveidi. Mēs esam dzirdējuši šajās tiesas sēdēs par to, ka Latvijas Bankas noteiktā prasība vieglākā kārtībā identificēt tos klientus, kas pērk vai pārdod skaidru valūtu virs 2 tūkstošiem, uzskata kā sava veida iekšējās kontroles elementu. Jūs kā cilvēks, kas darbojaties šajā jomā... jūsu viedoklis par to. Vai tas tā varētu būt, vai tomēr tam jūsu skatījumā nu nekādīgi nevar piešķirt saistību ar iekšējās kontroles sistēmu? Lūdzu!

A. Arhipenko.

Nu, pirmkārt, ir jāsaprot, kas ir identifikācija. Viņa nevar būt atvieglotā vai vēl kaut kāda. Identifikācija pēc būtības ir iepazīšanās ar klienta personu apliecinošu dokumentu un šī dokumenta nokopēšana. Tas elements pastāv jebkurā identifikācijas paveidā, kas ir 11. pants... ja es nemaldos... Vai tie ir 11 tūkstoši vai 8 tūkstoši... vai kaut kāda cita summa. Tas elements — pases kopēšana un iepazīšanās... personas pārbaudīšana — pastāv jebkurā no šādiem gadījumiem. Līdz ar to 47. panta trešajā daļā pilnvarojums ir detalizēt iekšējās kontroles prasības, kas ir likuma instrumentu praktiskā pielietošana likuma subjektam. Līdz ar to, ja Latvijas Banka runā par identifikāciju, tad būtu jāraugās vispirms uz to 11. pantu un tad jāiesaka, kā viņu piemērot tajā iekšējās kontroles sistēmā. Un šajā gadījumā es piekriktu pieteicējam, ka ir izveidota jauna prasība, ka tas dokuments ir nokopēts un ka tā prasība ir izpildīta. Tāpēc es uzskatu, ka tas nebūtu lietderīgi attaisnot šo prasību kā kaut kādu vienkāršotu, jo pēc būtības tāpat tas identifikācijas fakts notiek.

Jo vairāk. Latvijas Bankas pārstāvis bija minējis, ka šī apstrīdētā norma precizē neparasta darījuma identificēšanas kārtību. Īstenībā tas nebūt tā nav, jo tas, ka klients ir identificēts vairākas reizes kalendārajā mēnesī, kā arī ir noteikts apstrīdētajās normās, pats par sevi tos darījumus vai darījumu kopsummu nepadara par neparastu darījumu, kā ir noteikts Ministru kabineta noteikumos Nr. 1071, kur ir noteikts, ka vienā operācijā summa pārsniedz 8 tūkstošus... Līdz ar to tas mērķis galvenais darījumu identificēšanai ir tas sliekšnis, kad

pārsniedz 8 tūkstošus.... ir patiesā labuma guvēja noskaidrošana, ne jau neparasta darījuma ziņošana Kontroles dienestam, kas šajā gadījumā nenotiek.

A. Laviņš.

Labi... Kolēģi, vai būs jautājumi...? Lūdzu, kolēģis Kusiņš.

G. Kusiņš.

Jā, nu te, vērojot to diskusiju, ir daži jautājumi.

Pirmais. Sakiet, lūdzu, vai jūsu asociācijai ir mājaslapa internetā?

A. Arhipenko.

Jā, asociācijai ir izveidota mājaslapa, kurā vēl nav daudz informācijas, jo asociācija ir ļoti jauna un asociācijas kapacitāte vēl ir maza... Bet tāda mājaslapa jau ir.

G. Kusiņš.

Sakiet, lūdzu, jūsu mājaslapā ir norādīts, ka jums ir trīs asociācijas biedri un viens no tiem biedriem ir SIA "TAVEX".

A. Arhipenko.

Jā, taisnība.

G. Kusiņš.

Sakiet, lūdzu, jūs pārstāvējāt tad šodien arī SIA "TAVEX" viedokli... es tā sapratu... Tā tas ir?

A. Arhipenko.

Noteikti tā var apgalvot. Tas ir kopējais viedoklis, kas bija radīts apspriešanās starp biedriem.

G. Kusiņš.

Tā tad tas ir atbilstoši jūsu statūtu 2.1.4. punktam — pārstāvēt biedrības biedrus Latvijas un, ja nepieciešams, arī starptautiskajās organizācijās.

A. Arhipenko.

Jā, noteikti. Tā ir.

G. Kusiņš.

Paldies. Vairāk nav jautājumu.

A. Laviņš.

Labi. Paldies par sniegto viedokli... varat apsēsties.

Kam jautājums...? Jā... bet asociācijas pārstāvi es aicināju apsēsties. Ieņemiet vietu zālē.

G. Kusiņš.

Latvijas Bankas pārstāvim jautājums bija saistībā ar jūsu uzdoto jautājumu nupat uzklusītajai pieaicinātajai personai. Jūs atsaucāties uz Latvijas Bankas atbildi, kas tika sniegta šai asociācijai... Sakiet, lūdzu, kā jūs varētu nokomentēt šīs atbildes otrajā lapaspusē 3. rindkopā no apakšas... Tur ir rakstīts tāds teikums: “Vienlaikus Latvijas Banka uzskata, ka Konkurences likuma normas nav piemērojamas attiecībā uz tiesību aktos izvirzītajām speciālajām prasībām un ar likumu pilnvarotu kompetentu iestāžu darbībām”. Tātad, vai Latvijas Banka uzskata, ka Konkurences likums nav piemērojams šinī gadījumā? Tas neattiecas?

J. Pleps.

Godātā tiesa! Latvijas Banka tā neuzskata. Tā doma, kas šeit ir izteikta, ka jautājums var tikt skatīts no dažādām perspektīvām un, vērtējot, teiksim, nosacīti sakot, konkurences tirgu, mēs nedrīkstam pazaudēt arī nepieciešamību nodrošināt novēršanu... noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju un terorisma finansēšanu. Un līdz ar to tas arī, kas šodien izskanēja tiesas sēdē no Konkurences padomes puses... Konkurences padome vērtēja konkrētu... tiesiskā regulējuma piedāvājumu, skatoties no Konkurences likuma perspektīvas, atstājot vaļā Latvijas Bankai kā kontroles un uzraudzības institūcijai, kas pārzina šo te valūtas maiņas punktu, kurus apsaimnieko kapitālsabiedrības, darbību, veikt padziļinātu izpēti un skatīties un izvērtēt šajā tieši specifiskajā jomā, kas attiecas uz noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju un terorisma finansēšanas novēršanu.

G. Kusiņš.

Vai es pareizi saprotu šo teikumu, ka Konkurences likums ir jāievēro, izdodot Latvijas Bankai šīs saistošās prasības?

J. Pleps.

Konkurences likums ir jāievēro. Taču konkurences pārkāpumu mēs nevaram konstatēt normatīvi. Lai konstatētu konkurences pārkāpumu no konkurences tiesību viedokļa, ir jāveic

ļoti rūpīga tirgus izpēte, kas, tajā skaitā, ietvertu arī šo te patērētāju viedokļa jeb vērtējuma noskaidrošanu. Tas sevī ietvertu šo pakalpojumu aizvietojamību, arīdzan piedāvājumu, jo tas, ko es minēju jautājumos Konkurences padomei, valūtas maiņas punkti piedāvā mainīt līdz pat 46 valūtām. Bankas piedāvā tikai 16. Un visi šie faktori ir vērā ņemami, pārbaudot, vai nav noticis konkurences pārkāpums. Bet tas ir empīrisks fakts... konstatējams moments

G. Kusiņš.

Tātad Konkurences likums bija saistošs un bija jāievēro, Latvijas Bankai izdodot šīs saistošās prasības.

J. Pleps.

Jā, tāpat kā visas citas tiesību normas.

G. Kusiņš.

Jā. Paldies jums.

A. Laviņš.

Paldies, sēdieties.

Tātad šodien šajā tiesas sēdes daļā ieplānotais darbs ir paveikts, tāpēc tiek izsludināts pārtraukums, kā jau minēju, līdz 1. februārim pulksten 10.00, kad turpināsim uz klausīt pieaicinātās personas un arī, es domāju, ka pāriesim pie tiesu debatēm un replikām.

Paldies. Tiek izsludināts pārtraukums.

Latvijas Republikas Satversmes tiesas sēde

2016. gada 12. janvārī

turpinājums

2016. gada 1. februārī

Sēdi vada

Latvijas Republikas Satversmes tiesas priekšsēdētājs

Aldis Laviņš.

A. Laviņš.

Labrīt! Sēdieties, lūdzu!

Turpinām tiesas sēdi.

Tika izsludināts pārtraukums procesa stadijā, kad uz klausījām lietā pieaicinātās personas. Ar pieaicināto personu uz klausīšanu arī turpināsim.

Pirms mēs ķeramies pie šī klāt, informēšu, ka laika posmā, kamēr bija izsludināts pārtraukums tiesas sēdē, ir saņemti vairāki lūgumi.

Tātad viens lūgums ir no Latvijas Bankas, kas ir lietas dalībnieks, un otrs lūgums ir no pieaicinātās personas — Finanšu un kapitāla tirgus komisijas.

Tātad sākšu vispirms ar pirmo iesniegto lūgumu. Tātad Finanšu un kapitāla tirgus komisija ir lūgusi atļaut tai iepazīties, atļaut tās pārstāvim iepazīties ar lietā iesniegtajām kvītīm par vairākiem ārvalstu skaidras valūtas pirkšanas un pārdošanas darījumiem. Attiecībā uz šiem lietas pierādījumiem, vairākkārt gan tiesa, gan lietas dalībnieki ir atsaukušies un, kā jau minēju, šīs iestādes pārstāvis lūdz iespēju iepazīties ar šiem materiāliem.

Kāds būtu lietas dalībnieku viedoklis? Vai jūs uzskatāt, ka būtu jāļauj iepazīties ar lietas materiāliem?

Pieteikuma iesniedzējas pārstāvis.

L. Liepa.

Labrīt, godātā tiesa! Nu, pirmkārt, jāsaka tā, ka pēc likuma ir uzaicinātas personas, kurām ir likumā precīzi noteikts tas jautājumu loks, ar ko tās šeit tiesā var darboties, proti, tām ir jāsniedz viedoklis par specifiskiem jautājumiem un līdz ar to uz šo lūgumu, ko Finanšu un kapitāla tirgus komisijas pārstāvis ir izvirzījis, būtu neapšaubāmi izvirzāms precizējošs jautājums — kamdēļ. Tātad kādai vajadzībai šāda interese ir pausta? Kā tas var iespaidot

rakstiski jau pausto viedoklis vai arī mutvārdos sniegtos paskaidrojumus? Ja mēs saprastu, kas ir motivācija šādam lūgumam, tad mēs arī varētu formulēt savu viedokli, jo, kamēr šādu argumentu nav, mēs gluži vienkārši varētu teikt, ka turamies pie procesa un jebkurš cits, kas nav procesa dalībnieks, diez vai varētu iepazīties ar lietas materiāliem.

A. Laviņš.

Finanšu un kapitāla tirgus komisijas pārstāvis ir zālē?

K. Markovskis.

Jā, labrīt, godājamā tiesa!

A. Laviņš.

Markovska kungs, lūdzu, vai varat īsumā raksturot to motivāciju, kamdēļ jūs lūdzat iespēju iepazīties ar lietas materiāliem?

K. Markovskis.

Jā. Paldies.

Šajā gadījumā principā tur ir divi apsvērumi.

Pirmais, par to, ka tas ir pietiekami daudz izskanējis tiesas sēdē. Šīs kvītis, uz ko tiek norādīti dažādi apsvērumi... mēs labprāt arī iepazītos ar šiem materiāliem un iespēju robežās arī sniegtu savu komentāru kā banku uzraugi, kuri uzrauga kredītiestādes, tajā skaitā arī attiecībā uz skaidras naudas valūtu.

Un otrais apsvērumš. Mums, protams, arī kā uzraugiem, teiksim, interesētu šī informācija, lai pieprasītu banku paskaidrojumus un izvērtētu šo situāciju, kā uzraugiem. Jo mēs arī, teiksim, šo informāciju neesam saņēmuši no pieteicējiem nekādā veidā un līdz ar to mums tā tīri kā uzraugiem interesētu šī informācija.

Tātad ir divi apsvērumi.

A. Laviņš.

Pieteikuma iesniedzējiem vai ir kādi precizējoši jautājumi, lai formulētu savu viedokli pēc tam?

L. Liepa.

Precizējošu jautājumu nav.

A. Laviņš.

Vai Latvijas Bankas pārstāvim ir kādi precizējoši jautājumi attiecībā uz šo lūgumu?

J. Pleps.

Precizējošu jautājumu nebūs.

A. Laviņš.

Paldies.

Markovska kungs, lūdzu, apsēdieties šobrīd. Mēs izlemsim šo lūgumu un tālāk iesim...

Tātad, kāds būtu jūsu viedoklis par šādu lūgumu?

L. Liepa.

Nu, protams, šis ir lūgums, kas ir izlemjams tiesai. Mēs to varētu formulēt, kā to parasti dara vispārējā tiesas procesā, mēs atstātu šo jautājumu tiesas ieskatam.

Taču ir ļoti būtiski saprast, ka uzraudzības funkcija šādā veidā, zināmā mērā, izmantojot Satversmes procesu, nevajadzētu veikt. Jo, ja jau šāda uzraudzības funkcija tiek veikta, tad viņa nodrošināma arī bez speciāla šāda procesa; ja, savukārt, viņa netiek veikta, nu, tad diez vai ar šādu vienu procesu to var palīdzēt izlīdzināt.

Paldies.

A. Laviņš.

Latvijas Bankas pārstāvim... Kāds ir jūsu viedoklis par šo lūgumu?

J. Pleps.

Es pieļauju, ka tas droši vien tiešām ir izlemjams tiesai atkarībā no tā, kādu svaru šiem deviņiem dokumentiem tiesa piešķir apstrīdēto normu konstitucionalitātes izvērtēšanā. Tā kā pēc tiesas ieskatiem.

A. Laviņš.

Labi...

Labi, tik tālu attiecībā uz pirmo lūgumu. Tiesa to izlems.

Attiecībā uz otro lūgumu. Tātad Latvijas Banka ir iesniegusi lūgumu, kurā lūdz pievienot pie lietas materiāliem četrus dokumentus. Finanšu un kapitāla tirgus komisijas 2013. gada 18. aprīļa vēstules ar pielikumiem... Latvijas Bankas licencēšanas komisijas ziņojumu par ārvalstu valūtas skaidras naudas pirkšanu un pārdošanu, licencēšanu un kontroli

par 2013., 2014. un 2015. gadu. Latvijas Bankas licencēšanas komisijas 2010. gada 23. septembra vēstule un Kapitālsabiedrības iekšējās kontroles sistēma instrukcijas kopija. Un Latvijas Bankas atzinums par šādas iekšējās kontroles sistēmas instrukciju.

Latvijas Bankas pārstāvim jautājums... Uzturat šo lūgumu?

J. Pleps.

Jā, godātā tiesa! Uzturam.

A. Laviņš.

Labi. Pieteikuma iesniedzēja pārstāvji, jūs esat saņēmuši šos visus dokumentus, kas tiek lūgti pievienot pie lietas materiāliem?

M. Šķiņķis.

Jā, mēs piektdien pēcpusdienā saņēmām. Lai gan daudz laika mums nebija, bet pietiekami, lai iepazītos ar visu dokumentu saturu un mums ir viedoklis par nepieciešamību pievienot. Un varbūt pa vienam pielikumam...

A. Laviņš.

Tātad esat iepazīnušies un varat formulēt savu viedokli?

M. Šķiņķis.

Jā.

A. Laviņš.

Tad uzklausīsim jūsu viedokli. Lūdzu!

M. Šķiņķis.

Par pirmo pielikumu. Tātad par 2013. gada 28. marta Finanšu sektora attīstības padomes sēdes protokollēmuma pievienošanu lietas materiāliem.

Rakstveida lūgumā Latvijas Banka raksta, ka ir jāpievieno, jo šis dokuments palīdzēs novērst iespējamās neskaidrības par valsts institūciju sadarbību un rīcības koordinēšanu šajā jomā. Tad mūsu viedoklis ir, ka tik tiešām šis dokuments palīdz, mūsaprāt, novērst pēdējās šaubas par to, ka šāda koordinācija nav notikusi un nenotiek, ja reiz Latvijas Banka vienīgo dokumentu, ar kuru institūcija cenšas pamatot koordinācijas esamību, norāda šo 2013. gada... tātad pirms pusotra gada pirms apstrīdēto normu pieņemšanas izdotu vai pieņemtu

protokollēmumu. Tā kā mūsu pozīcija ir, ka mēs piekrītam, ka šo dokumentu pievieno lietas materiāliem, bet nu ar tādu kritisku aci aicinām raudzīties par motivāciju.

Ja pavisam īsi saturiski, tad mēs arī redzam, ka arī saturiski šeit Latvijas Bankai tikai ir atļauts vai uzdots izdot saistošus noteikumus, bet saturiski šis protokollēmums parāda, ka nav uzlikts par pienākumu vai nav pat vērtēts tieši šāda satura, kāds ir apstrīdētās normas, akta pieņemšana.

Tātad par pirmo mēs, varētu pat teikt, aicinām pievienot lietas materiāliem, jo tas uzskatāmi parāda, ka koordinācija nenotiek un nav notikusi.

Par otro pielikumu. Par datiem, kā ir valūtas maiņas tirgus mainījies pirms un pēc apstrīdēto normu pieņemšanas. Tieši tāpat. Latvijas Banka rakstveidā raksta, ka šis dokuments atspēkojot pieteicējas pausto viedokli, ka Latvijas Bankas, uzraudzības institūcijas, valūtas maiņas punkti savu tirgus daļu neesot zaudējuši. Šis pierādījums pierāda tieši pretējo. Godātā tiesa! Mēs redzam tātad no pēdējām lapām, ka ja 2014. gadā līdz septembrim banku kredītiestāžu tirgus daļa nopirkto ārvalstu valūtas tirgū bija 49,5 procenti, tad pēc apstrīdēto normu pieņemšanas tas jau ir 51,3 procenti. Tātad tirgus kredītiestādē ir audzis, samazinājies valūtas maiņas punktiem. Un tas pats pārdotās ārvalstu valūtas kopā... procentuāli tirgus daļa arī tieši tāpat — pirms normu pieņemšanas bija 24 procenti, pēc tam — jau 26,4 procenti. Tātad mūsu viedoklis: līdz ar apstrīdēto normu ir notikusi tāda tirgus pārdale par labu kredītiestādēm. Līdz ar to arī šo dokumentu mēs lūdzam pievienot lietas materiāliem. Un kritiski aicinām raudzīties uz motivāciju, jo šis dokuments arī pierāda mūsu pozīcijas pamatotību.

Attiecībā uz pēdējiem diviem — 3. pielikumu un 4. pielikumu... Atstājam tiesas ieskatā, jo, mūsaprāt, tas lietā tiešām nevar nest nekādu pienesumu, neviens no šiem dokumentiem. Bet nu tomēr... īsi par 3. pielikumu, kur ir SIA "TAVEX" pārbaudes lietas materiāli. Tātad mēs redzam, ka ir bijusi ierosināta administratīvā pārkāpuma lieta un izbeigta ar secinājumu, ka administratīvās lietas ietvaros nav iegūti pierādījumi tam, ka klienti vai SIA "TAVEX" ir veikusi kādas neatļautas darbības, pārkāpumu nav un ko mēs redzam? SIA "TAVEX", tāpat kā daudzas citas kredītiestādes šajā gadījumā, ir izvēlējusies labprātīgi iekšējās kontroles sistēmā ieviest tādu stingrāku prasību, vai tādu plašāku prasību, nekā to paredz likums.

Mūsaprāt, šis dokuments nekādu pienesumu lietā nedod. Ja tiesa uzskata, ka tomēr ir nepieciešams, mums nav iebildumu.

Un pēdējais. Te ir iekšējās kontroles sistēmas instrukcija, kādas citas sabiedrības instrukcija. Arī neredzam pienesu lietā no šīs instrukcijas. Te gan būtu jāuzsver, ka visas iekšējās kontroles sistēmas instrukcijas apstiprina Latvijas Banka. Ja Latvijas Banka vēlas ar šo instrukciju teikt, ka valūtas maiņas kapitālsabiedrības kaut ko nedara atbilstoši likuma prasībām vai kā citādi, tad es aicinātu Latvijas Banku pašu vērtēt instrukcijas noteikumus un dot norādes,

kas tad ir jāmaina. Šobrīd mēs redzam, ka Latvijas Banka pievieno... vai vēlas pievienot lietas materiāliem instrukciju un, acīmredzot, kritizēt šo instrukcijas izdevēju kā nerūpīgu Novēršanas likuma ievērotāju. Mūsaprāt, arī šim dokumentam nav piemesums lietā, bet mēs neiebilstam pret pievienošanu.

A. Laviņš.

Paldies.

Tātad attiecībā uz 3. un 4. dokumentu, ko Latvijas Banka ir lūgusi pievienot lietas materiāliem, mēs labprāt dzirdētu arī Latvijas Bankas pārstāvja apsvērumus, kāpēc jūs uzskatāt, ka tos nepieciešams pievienot un kādu piemesumu lietas izskatīšanā tie varētu dot.

J. Pleps.

Godātā tiesa! Es noteikti labprāt izteiktos par 3. un 4. dokumentu un ar to droši vien sāktu, bet vai es drīkstu lūgt pēc tam arī izteikties mazliet par 1. un 2. dokumentu?

A. Laviņš.

Es atvainojos... Es pieļauju, ka jums būs iespēja attiecībā uz visiem lietā esošajiem pierādījumiem izteikties debašu stadijā, bet šobrīd mēs izlemjam lūgumu un jautājums ir par to, vai tie ir attiecināmi un pieļaujami. Tas ir tas, kas mums šobrīd ir jāizlemj. Tāpēc par 3. un 4. labprāt dzirdētu jūsu apsvērumus.

J. Pleps.

Jā, skaidrs, godātā tiesa.

Es sāksu ar ceturto. Lietas materiālos jau atrodas pieteikuma iesniedzējas iesniegtā iekšējās kontroles sistēma. Un droši vien, lai veidotos priekšstats par situāciju kapitālsabiedrību iekšējās kontroles sistēmās, Latvijas Banka iesniedz un lūdz pievienot tipveida iekšējās kontroles sistēmu, kāda ir izveidota lielākajā daļā, vairāk nekā 90 procentos šo te kapitālsabiedrību, kas uzrāda, kā izskatās praksē iekšējās kontroles sistēmas, kas ir ļoti tuvas Bankas izdoto noteikumu pārrakstīšanai un arī Latvijas Bankas, ko pieteikuma iesniedzējs veiksmīgi jau norādīja, reaģēšana šādos gadījumos, lūdzot katru kapitālsabiedrību individuāli vērtēt savus riskus un norādot, ka iekšējās kontroles sistēma nav pārrakstīta Latvijas Bankas noteikumi. Tas attiektos uz 4. dokumentu.

Runājot par 3. dokumentu, kas ir šis administratīvais akts... Tātad Latvijas Banka tiesas sēdes gaitā ir vairakkārt uzsvērusi, ka ir iespējami arī individuāli pasākumi, reaģējot uz individuāliem riskiem, kas parādās atsevišķos komersantos, ar administratīvo aktu noteikt

uzlikt par pienākumu iestrādāt iekšējās kontroles sistēmās noteiktas prasības. Un šis ir viens tāds piemērs, kad kādai kapitālsabiedrībai ir bijuši darījumi ļoti tuvi tajā laikā noteiktajai maksimālajai robežai — 5 tūkstoši latu. Un, ar administratīvo aktu konstatējot šo problēmu un konstatējot, ka tur varētu pastāvēt darījumu dalīšana, Latvijas Banka lūdza iekļaut iekšējās kontroles sistēmā šo konstatēto trūkumu kā pazīmi, kas raksturojama kā aizdomīgs darījums.

A. Laviņš.

Labi. Kolēģi, vai ir kaut kādi jautājumi saistībā ar šo...?

Labi. Lietas dalībniekus par lūgumiem esam uzklauzījuši un tiesa tos izlems apspriežu istabā.

(Pārtraukums.)

A. Laviņš.

Sēdieties, lūdzu!

Tātad, tiesas lēmums par pieteiktajiem lūgumiem.

Gan Finanšu un kapitāla tirgus komisijas pieteiktais lūgums, gan Latvijas Bankas lūgums pilnā apmērā tiek apmierināti. Tātad, Latvijas Bankas pieteiktie dokumenti tiek pievienoti lietas materiāliem.

Finanšu un kapitāla tirgus komisijas pārstāvim, lai nodrošinātu, kolēģi, maksimāli taisnīgu tiesas procesu attiecībā uz šīs lietas izskatīšanu, tiek dota iespēja Finanšu un kapitāla tirgus komisijas pārstāvjiem iepazīties tikai ar šiem dokumentiem, nevis ar visiem lietas materiāliem. Tātad tikai ar šīm kvītīm.

Tā... Mēs jums dosim iepazīties... jūs varētu apsēsties blakus tiesas sēžu sekretārei... lūdzu, te ir no lietas materiāliem izņemti šie dokumenti...

Vienlaikus, kolēģi, es aicinātu virzīties procesā uz priekšu. Secība... pieaicināto personu uzklauzīšanas secība bija tāda, ka mums šobrīd bija jāsāk ar Finanšu un kapitāla tirgus komisijas pārstāvja uzklauzīšanu, bet, tā kā ir dots laiks jums iepazīties, mēs varētu iet uz priekšu un sākt ar lietā pieaicināto tiesību zinātnieku uzklauzīšanu.

Un no tiesību zinātniekiem kā pirmais mums ir Levita kungs. Levita kungs, lūdzu, tad mēs jums dodam vārdu, lai izteiktu viedokli šajā lietā. Lūdzu!

E. Levits.

Paldies.

Augsti godātā tiesa! Savā atzinumā es jau rakstīju, ka es došu savu viedokli tikai attiecībā uz pirmo jautājumu, kas ir valststiesību un konstitucionālo tiesību jautājums, bet ne uz

otro jautājumu, jo tas prasa iedziļināšanos ekonomiskajos principos, ko es laika trūkuma dēļ nevarēju izdarīt pirms šī atzinuma sniegšanas.

Es gribētu teikt par pirmo jautājumu. Tātad, vai patstāvīga iestāde kā Latvijas Banka, var izdot saistošus noteikumus... tātad privātpersonai saistošus normatīvos tiesību aktus. Tur es gribēju teikt sekojošo.

Latvijas valsts iekārta ir raksturota tātad 1. pantā kā demokrātiska iekārta un Satversmes ievadā šis jēdziens “demokrātija”, kas ir dažādi interpretējams, ir tuvāk aprakstīts ar četriem virsprincipiem, kas raksturo faktiski Eiropas vai Rietumeiropas tipa demokrātisku valsts iekārta. Un šie četri virsprincipi tātad ir demokrātiskas, arī tiesiskas valsts, kas Satversmē pirms tam nebija, sociāli atbildīgas valsts un nacionālas valsts virsprincipi. Runa šeit ir faktiski par diviem no tiem, tātad par demokrātijas virsprincipu un par tiesiskas valsts virsprincipu.

Man jāsaprot, ka demokrātija... katrs lieto šo vārdu dažādos kontekstos... un arī tiesiskos kontekstos. Mēs zinām, ka Korejas Tautas Demokrātiskajā Republikā demokrātijas jēdziens, kaut gan tas vārds ir tas pats, tiek izprasts citādāk nekā Latvijas Satversmes 1. pantā un Satversmes ievadā. Tātad mums ir jāskatās, kas Latvijā ir demokrātija. Un Latvijā šī demokrātija ir... demokrātijas virsprincipi ir ietverts tajā vēsturiskajā tradīcijā un zinātniskajā disciplīnā, kas ir raksturīga Rietumu tipa demokrātijām un vispirms tas nozīmē to, ka visa valsts rīcība, es saku vispirms — visa valsts rīcība, ir piesaistīta tautas gribai ar demokrātiskās leģitīmācijas ķēdi. Un tas nozīmē, ka tautai un tautu... tautu reprezentē... Latvijas tautu reprezentē juridiski pilsoņu kopums un katrs pilsoņu kopuma dalībnieks, tas ir, Latvijas pilsonis, viņam vismaz teorētiski ir jābūt iespējai ietekmēt jebkuru valsts amatpersonas lēmumu, sākot no Valsts prezidenta un beidzot, teiksim, ar ceļa policistu. Nevar būt tā, teiksim.... ja mēs tikai skatāmies izolēti šo demokrātijas principu, ka ir kaut kādas varas saliņas, kuras nevar ietekmēt, teiksim, jebkurš pilsonis caur demokrātisko politisko procesu. Un tas ir demokrātijas principa galvenais saturs. Teiksim, to, protams, var izvērst, bet es šeit to neizvērsīšu.

Šis demokrātijas princips ir tālāk precizēts Satversmes 58. pantā, kas nosaka valsts pārvaldes padotību Ministru kabinetam. Un šī valsts pārvaldes padotība Ministru kabinetam ir faktiski ļoti centrāls demokrātijas principa iemiejums Latvijas Satversmē. Un tas nosaka to, ka principā visai valsts pārvaldei... un ar valsts pārvaldi ir jāapzīmē gan institūcijas, gan atsevišķas amatpersonas, kas rīkojas ar publisko varu, arī, piemēram, var būt arī privātpersona, kurai ir deleģēta publiskā vara, tātad jebkura publiskās varas izpaušme tātad valsts pārvaldes jomā ir jābūt padotai Ministru kabinetam, jo tādā veidā šī demokrātiskās leģitīmācijas ķēde — pilsoņu kopums, Saeima, Ministru kabinets — tiek nodots tālāk uz valsts pārvaldi.

Tagad jautājums par izņēmumiem no šī principa. Nu, jā, saka, ka demokrātijas virsprincips ir ļoti centrāls Latvijas valsts iekārtai, bet, es jau minēju pašā sākumā, tas nav vienīgais princips. Es gan tomēr domāju, ka tas svarīgākais no šiem principiem, bet ir arī vēl citi principi, ir, piemēram, tiesiskas valsts princips šajā kontekstā. Un šī Rietumu tipa demokrātija nozīmē arī to, ka neviens no šiem virsprincipiem nav simtprocentīgi absolūts. Un vislabākais piemērs, ka arī demokrātijas princips nav absolūts, esat jūs, cienījamā Satversmes tiesa, ka jūs ar savu lēmumu, ar savu spriedumu šeit šie septiņi tiesneši var atcelt demokrātiskā procedūrā pieņemtu likumu. Ir jau zināmā veidā tiesiskas valsts virsprincips — konkrētajā kontekstā ierobežo demokrātijas virsprincipu.

Tagad jautājums ir par dažādiem citiem demokrātijas virsprincipa ierobežojumiem. Un šeit ir runa tāpat par to, vai viena valsts pārvaldes iestāde var izdot saistošus normatīvus aktus. Vispirms man jā, saka, ka Latvijas Banka un arī citas patstāvīgās iestādes ir valsts pārvaldes iestādes, kas darbojas valsts pārvaldes jomā. Tā nepieder pie valdības, nepieder pie Saeimas, bet tai ir tipiska valsts pārvaldes darbība. Valsts pārvaldi, protams, arī var regulēt ar normatīvajiem tiesību aktiem un faktiski to dara.. teiksim tā... rutīnas veidā... Ministru kabinets, izdodot Ministru kabineta noteikumus, kuri regulē arī valsts pārvaldes darbību vai arī iekšējos noteikumus, kuri regulē valsts pārvaldes darbību. Zināmu iemeslu dēļ dažas šīs institūcijas, dažas valsts pārvaldes institūcijas ir izņemtas no Ministru kabineta padotības un tas ir arī jūsu spriedumā par Radio un televīzijas padomi arī apskatīts... tagadējo NEPLP, ir apskatīti tuvāk šie priekšnosacījumi, kā tas ir iespējams un es domāju, ka tur ir arī pareizi aprakstīti šie gadījumi, kad tas ir iespējams.

Tomēr man jā, saka, ka tur jautājums par to, vai var izdot saistošus noteikumus, nav līdz galam apskatīts šajā spriedumā, vai var izdot normatīvus aktus. Kādēļ? Nav apskatīts, bet kādēļ tas ir būtiski šajā kontekstā? Tādēļ, ka normatīvi tiesību akti, tāpat tipiski tas ir likums, arī tādā pašā veidā Ministru kabineta noteikumi, ir politiski akti. Es paskaidrošu tuvāk. Jebkurš normatīvs tiesību akts, kas satur normas, ir vērsts uz priekšu, uz nenoteiktu gadījumu skaitu, kas būs nākotnē. Un tas nozīmē, ka šeit tiek veidota programma. Programma vienmēr ir politiska. Nav nepolitisku likumu, nav nepolitisku Ministru kabineta noteikumu. Tas ir pēc definīcijas. Jo šeit ir viena zināma programma, kas ir atkarīga no tā, kā attiecīgā institūcija, kas ir demokrātiski leģitimēta, uzskata, kā vajadzētu būt. Un jautājums, kā vajadzētu būt, ir vienmēr politisks jautājums, par to mēs strīdamies politiskajā diskusijā. Tas nozīmē, ka normatīvie tiesību akti — likums, Ministru kabineta noteikumi un jebkuri citi, arī pašvaldību saistošie noteikumi vienmēr ir politiski. Nāk cita valdība, nāk cits vairākums un saka, ka tā nav pareizi, mēs darbosimies pēc citas programmas. Un tas nozīmē, ka normatīvie tiesību akti principā ir jāizdod tādām valsts institūcijām, kas ir politiski leģitimētas un tas, protams, ir tāpat Saeima,

protams, pats pilsoņu kopums, Saeima, un arī Ministru kabinets, kas ir piesaistīts tautas politiskajai gribai ar politiskās uzticības mehānisma starpniecību. Tātad normatīvie tiesību akti vienmēr satur politisku programmu un līdz ar to demokrātijas princips prasa, lai to izdotu politiski leģitimētas institūcijas.

Tagad jautājums ir... ja mēs tā runājam konkrētāk... par Latvijas Banku. Latvijas Bankas politiskā... demokrātiskā leģitimācija ir vāja, jo, tas ir izejot no 58. panta, politiskā leģitimācija faktiski ir nulle, jo mēs nevēlam... es kā pilsonis nevaru ietekmēt... Es varu ietekmēt Ministru kabineta lēmumus, ceru... bet es nevaru ietekmēt Latvijas Bankas lēmumus. Tātad politiskā leģitimācija ir ļoti neliela. Un tad man jājautā, cik tālu tā tomēr ir piesaistīta Ministru kabineta vai Saeimas gribai.

Es teiktu sekojošo šajā konkrētajā gadījumā. Latvija ir iesaistījusies vienā starptautiskā kooperācijas projektā. Un šis starptautiskais kooperācijas projekts prasa no visām dalībvalstīm gandrīz vienādu iekšēju noregulējumu. Un šis lēmums par to, vai iesaistīties, vai neiesaistīties šajā starptautiskajā kooperācijā, ir politisks lēmums un ir pieņēmusi... tātad ir ietverts Saeimas gribā, tas ir ietverts Ministru kabineta gribā.

Jautājums par to, kādā veidā noregulēt konkrētus atsevišķus jautājumus, kas ir šīs kooperācijas ietvarā, ir joprojām politisks jautājums, ko vajadzētu arī politiski leģitimētai institūcijai pieņemt. Bet man šķiet, ka daudzu, bet jo sevišķi šīs konkrētās kooperācijas ietvaros... valstij atsevišķa rīcības brīvība ir neliela un to es domāju, ka tā būtu Satversmes tiesai konkrēti jākonstatē, cik liela ir Latvijas.. un tagad es nerunāju par Latvijas Banku, Latvijas kā valsts rīcības brīvība šīs kooperācijas ietvaros, ja reiz ir pieņemts lēmums līdzdarboties šajā kooperācijā, cik liela ir Latvijas valsts brīvība tātad šīs kooperācijas ietvaros noteikt vienu vai otru regulējumu. Ja faktiski šī kooperācija saka, ka ir jāpieņem tieši tā un tā šis regulējums, līdz ar to Latvijas valsts rīcības brīvība ir reducēta uz to — piedalīties vai nepiedalīties šajā kooperācijā. Tādā gadījumā šī saistošā tiesību akta, Latvijas Bankas saistošā tiesību akta politiskais saturs joprojām ir, viņš vienmēr ir, jo kaut kāds regulējums ir pieņemts. Izņemot, ja tas pilnīgi vārdiski jau ir izpilde... jau ir starptautiska... teiksim, ka šīs kooperācijas ietvaros ir pieņemta lēmuma izpilde... teiksim, viens pret vienu... tādā gadījumā tas tiešām nav un tādā gadījumā ir jautājums par Saeimas un Ministru kabineta lēmumu piedalīties vai nepiedalīties šajā kooperācijā un arī, protams, šī kooperācija nav tikai izpilde, bet arī šī kooperācija nozīmē, ka Latvijas politiskā griba optimālā gadījumā tiek pausta šajā starptautiskajā ietvarā un tiek arī vairāk vai mazāk ievērota šajā starptautiskajā ietvarā.

Ja varētu vienu nelielu blakus soli, tad varētu teikt, ka.. teiksim, no... es to neattīstīšu tālāk, bet būtībā Latvija nedrīkstētu piedalīties tikai kā izpildītāja jebkādā starptautiskā līgumā vai kooperācijā, kur tā nevar paust ar zināmu realizācijas iespēju savu gribu. Bet tas, es domāju,

šeit nav attiecīgais gadījums, jo tas nozīmē suverenitātes uzdošanu un tā tālāk... Bet es domāju, ka tas šeit nav. Latvijas politiskā griba caur Saeimu, caur Ministru kabinetu ir pausta šajos starptautiskajos kooperācijas noteikumos, ko tad pēc tam valsts izpilda.

Un tagad es, tā sakot, pašam man ir grūti izšķirties par šo jautājumu — cik daudz ir patiešām Latvijas valstij rīcības brīvības šeit pieņemot citādāku regulējumu. Tas droši vien ir arī tuvākas izpētes jautājums, ko droši vien liecinieki un puses varētu darīt. Ja ir tiešām tā, ka Latvijas valstij ir viens pret vienu vai ar ļoti, ļoti minimāliem jautājumiem... jānodarbojas, tur ir, teiksim, tūkstoš latu robeža vai tūkstoš divsimt latu robeža... un šajās robežās Latvija var, tā sakot, regulēt savu... kas varbūt ir diezgan nenozīmīgi. Tādā gadījumā es teiktu, ka šis demokrātijas virsprincipa ierobežojums vēl būtu attaisnojams. Ja tur ir liela rīcības brīvība jeb samērā liela rīcības brīvība, tad man šķiet, ka tas vairs nebūtu attaisnojams. Un to vislabāk tiesa, augstā tiesa, pati novērtētu, cik ir liela Latvijas rīcības brīvība šīs kooperācijas noteikumu ietvaros. Jo lielāka rīcības brīvība, jo smagāks ir demokrātiskas valsts virsprincipa ierobežojums un jo citiem virsprincipiem... un šajā gadījumā tiesiskas valsts virsprincipiem... būtu mazāka nozīme.

Tāpēc es pats to nenovērtēšu, tikai norādu, ka tas droši vien tiesai būtu jānovērtē šī konkrētā rīcības brīvība.

Jebkurā gadījumā, nobeidzot es gribēju vēl vienu momentu pieminēt. Jebkurā gadījumā Saeima, Ministru kabinets nedrīkst, tā sakot, nošķelt no savas kompetences kādu gabalu un nodot to neierobežotā valsts pārvaldes iestādes kompetencē tā sakot, uz visiem laikiem. Tas nozīmē, ka Saeimai, Ministru kabinetam vienmēr ir jābūt iespējai pārņemt šo jautājumu devolūcijas kārtībā ar likumu vai Ministru kabineta noteikumu un neregulēt citādāk. Nedz Saeima, nedz Ministru kabinets nav tiesīgi atdot, tā sakot, daļu no savas kompetences kādai publiskās varas institūcijai. Tas arī ir, protams, jāņem vērā, ka šajā kontekstā ir jābūt šai iespējai vienmēr regulēt citādāk Saeimai vai Ministru kabinetam.

Tātad konkrētais jautājums būtu, manuprāt, atkarīgs no tā, kā godātā tiesa vērtēs — vai Latvijas rīcības brīvība... Latvijas kā valsts rīcības brīvība... šis kooperācijas ietvaros ir tik maza, kā varētu pieļaut šajā gadījumā demokrātijas virsprincipa ierobežojumu jeb tā jau ir tik nozīmīga, ka to nevarētu pieļaut. Ņemot vērā to, ka tas, ka šī pieļaujamība ir tikai ļoti, ļoti šauros rāmjos iespējama, jo demokrātijas virsprincips tomēr ir pats centrālākais Latvijas valsts iekārtas princips.

Paldies jums.

A. Laviņš.

Paldies.

Pieteikuma iesniedzēju pārstāvim... Vai būs jautājumi?

M. Šķiņķis.

Jā, paldies... atsevišķi. Liels paldies par jūsu viedokli.

Es gribēju jautāt, kāds ir jūsu viedoklis... Vai arī šajā rīcības brīvības izvērtējumā ir nozīme tam, ka apstrīdēto normu izdod patstāvīga iestāde vai tā rīcības brīvības analīze varētu vienlīdz būt attiecināma arī uz nepatstāvīgu iestādi... ja varētu tā teikt — uz parastu pārvaldes iestādi.

E. Levits.

Parasta pārvaldes iestāde reāli ir padota Ministru kabinetam un parastai pārvaldes iestādei faktiski... ja tā ir padota Ministru kabinetam, tādā gadījumā... ja automātiski ir nodrošināta šī politiskā virsvadība, jo nevar būt tā, ka kāda parasta pārvaldes iestāde izdod kādus saistošu noteikumu un ir pakļauta jeb padota Ministru kabinetam 58. panta izpratnē, un Ministru kabinets par to nav atbildīgs, tas nav iespējams... Šajā gadījumā tiešām šis patstāvības moments ir būtisks.

M. Šķiņķis.

Skaidrs. Kā risināt tādu situāciju, ja patstāvīgai iestādei ir uzdota nevis autonomas kompetences darbs, uzraudzība vai šajā gadījumā normatīvo aktu izdošana... bet darbs, kas nav autonomas kompetences uzdevums.

E. Levits.

Ko nozīmē — kas nav autonomas kompetences...? Tas nozīmē, ka šī institūcija ir ietverta atkal vispārējā padotības sistēmā. Tā es saprotu.

M. Šķiņķis.

Tas jautājums ir tāds....

E. Levits.

Vai arī autonomā... tādā veidā... ārpus 58. panta vai iekšpus 58. panta....

M. Šķiņķis.

Tas jautājums izriet no tā, vai autonomai iestādei, patstāvīgai iestādei, varētu uzdot arī tādus uzdevumus, kas nav šīs iestādes izveidošanas pamats vai nepieciešamība, kas nav autonomas iestādes uzdevums pēc būtības, ko varētu deleģēt darīt arī citai iestādei.

E. Levits.

Ko varētu darīt, teiksim, vispārējās valsts pārvaldes iestādes?

M. Šķiņķis.

Jā.

E. Levits.

Jā, protams, tas ir likuma jautājums. Varētu būt izveidota viena iestāde un daļā savu kompetenču tā ir ārpus 58. panta un citas kompetences tā veic 58. panta ietvaros. Es teiktu, ka tas ir...

M. Šķiņķis.

Un ja mēs iedomāsimies situāciju, ka ir uzdots uzdevums ārpus autonomās kompetences? 58. panta ietvarā... Vai tādā gadījumā varētu attaisnot normatīvo aktu izdošanas piešķiršanu šādai iestādei?

E. Levits.

Jā, tas ir labs jautājums. Mana atbildē tūlīt ir — nē. Tādēļ, ka ir runa par... es tālāk neattīstīšu domu par demokrātisko leģitīmāciju... Demokrātiskā leģitīmācija apstājas tur, kur ir šī personālā demokrātiskā leģitīmācija. Teiksim tā... citādāk mēs varam nonākt pie valsts pārvaldes amatpersonu ķēdes līdz, teiksim, ministrijas apkopējai, ka varētu nodot šo iespēju.... Tātad ir jābūt šai personālajai leģitīmācijai. Ministri saņem personālo leģitīmāciju Saeimas apstiprinājumā, ar Saeimas apstiprinājumu... un tālāk tie netiek doti. Jautājums, piemēram, vai valsts sekretārs var izdot noteikumus? Mana atbilde būtu, ka nē.

M. Šķiņķis.

Skaidrs. Paldies.

Un man ir pēdējais jautājums par rīcības brīvību un to izvērtējumu. Vai ir nozīme deleģējošās normas skaidrībai un vai varbūt kritēriji šīs normas skaidrībai ir atšķirīgi no nepieciešamās normas skaidrības attiecībā uz Ministru kabineta deleģējošajām normām?

E. Levits.

Vai varētu būt citādāks...?

M. Šķiņķis.

Jā, vai ir nozīme skaidrībai? Un vai varbūt tai skaidrībai ir jābūt vēl izteiktākai, salīdzinot ar deleģējošajām normām, kas ļauj Ministru kabinetam izdot noteikumus.

E. Levits.

Normas skaidrība ir... faktiski pieder pie tiesību akta koncepcijas un piektdien tieši arī bija konference, kur daļēji par šo jautājumu runāja. Tātad normas skaidrība ir... tā pieder pie likuma jeb tiesību normas noteiktības principa un šis noteiktības princips satur divus elementus: tātad formālā noteiktība... Saturiskā noteiktība ir tā, lai es, izlasot šo attiecīgo pantu, varu saprast, kas tur ir teikts.... teiksim, kas ir šis teikums, ko es tagad lasu... un saturiskā noteiktība jau ir daudz komplicētāka. Saturiskā noteiktība — vai es varu saprast, kā man rīkoties, ko es drīkstu un ko es nedrīkstu, ko man vajag darīt un ko man nevajag darīt. Tātad saturiskā noteiktība ir ideāls, pēc kā ir jācenšas, bet, man jāsaka, ka saturiskā noteiktība vienmēr tiek noteikta juridiskās interpretācijas ceļā ar juridiskās metodes palīdzību. Teiksim, sabiedrībā ir plaši izplatītais priekšstats, ka katrs var izlasīt likumu un saprast. Tas, protams, ir labs ideāls un daudzos gadījumos tas tā arī ir, bet katrā ziņā šī noteiktība nozīmē, ka ar juridiskās metodes palīdzību tas ir saprotams, ko likums vai ko normas izdevējs ir gribējis panākt, ko es drīkstu un ko es nedrīkstu. Un šis noteikums tātad attiecas uz visiem. Uz visiem normatīviem aktiem.

Varbūt jūsu jautājums vēl ir... lai padarītu grūtāku manu atbildi... Ir tāds: vai, piemēram, šādos patstāvīgas iestādes izdotajos noteikumos var tikt lietota ģenerālklausula. Piemēram, sabiedrības interesēs, kas ir likumā, var lietot šādu ģenerālklausulu. Es teiktu, ka Ministru kabineta noteikumos tik plašu acīmredzot nevarētu lietot un nekādā ziņā to nevarētu lietot, teiksim, Latvijas Bankas noteikumos šāda veida ģenerālklausulas, jo tas paver ļoti plašu rīcības brīvību. Šai rīcības brīvībai ir jābūt pēc iespējas šaurai, jo... jo plašāka rīcības brīvība, jo lielāks, es teiktu, uzbrukums demokrātijas virsprincipam. Jo šaurāka rīcības brīvība, jo mazāk skarts ir demokrātijas virsprincipam. Tā, kā piemēram, tādu ģenerālklausula vai arī, teiksim... plaši interpretējamu jēdzienu vajadzētu atturēties lietot, bet kaut kur ir Satversmes tiesai vai arī parastai tiesai ir jābūt iespējai novērtēt, vai tas jau ir par daudz, vai arī vēl pietiekoši.

M. Šķiņķis.

Skaidrs. Paldies liels. Man vairāk nav jautājumu.

A. Laviņš.

Paldies. Latvijas Bankas pārstāvim... Vai būs jautājumi?

J. Pleps.

Jā, godātā tiesa, būs daži jautājumi.

Turpinot šo diskusiju, droši vien līdzīgi... man radās daži jautājumi, klausoties jūsu viedokli.

Pirmais attiektos uz patstāvīgo iestāžu... ja mēs drīkstam tā saukt, izmantojot Satversmes tiesas sprieduma formulējumu... neatkarību. Attiecībā uz Latvijas Banku, acīmredzot tas ir skaidrs, jūs ļoti precīzi parādījāt šīs garantijas, kas izriet no Eiropas Savienības dibināšanas līgumiem un īpaši no Centrālās Bankas statūtiem... bet Latvijā ir arī citas patstāvīgas iestādes, piemēram, Finanšu un kapitāla tirgus komisija, kuras pārstāvis šobrīd iepazīstas ar šiem dokumentiem... un jautājums ir, vai šīs garantijas neizriet arī no Satversmes... neatkarības...? Ka noteiktās jomās ir jāveido iestādes, kas ir nošķirtas no valdības... teiksim, no politiskas kontroles.

E. Levits.

Jā, tātad atbilde ir vēsturiskā skatījumā. Šī ideja par patstāvīgām iestādēm ir radusies vēlāk, samērā jauna. Teiksim, klasiskā demokrātiskas valsts teorija saka, ka visām ir jābūt valsts... tātad demokrātiski leģitimētām. Un tādēļ jau arī ideja par Satversmes tiesu ir jaunāka nekā demokrātijas ideja, jo teiksim, 20. gados tas būtu bijis ļoti apstrīdams, kā kaut kas tāds ir iespējams. Un starp citu.... Latvijā arī 1934. gada maijā bija priekšlikums Saeimā izveidot valsts tiesu ar šādām funkcijām. Tā būtu trešā konstitucionālā tiesa pasaulē. Bet kāpēc es to minu? Tādēļ, ka tas nozīmē, ka demokrātijas virsprincips ir ļoti svarīgs, bet ir arī citi... Un šajā gadījumā ir jautājums par tiesiskas valsts virsprincipu... kuri visi kopā, arī ar sociālatbildīgu valsti un nacionālu valsti veido to, ko modernā, teiksim, valsts zinātnē sauc par angļu apzīmējums *good governance* jeb laikam latviski to vajadzētu tulkot kā laba pārvaldīšana, atšķirībā no labas pārvaldības, kas ir jautājums, ko var tulkot kā *administration*. Tātad laba pārvaldība uz valsts pārvaldi, laba pārvaldīšana — viss kopumā.

Un šajā... ja mēs skatāmies tā no augšas uz valsti... tādā gadījumā demokrātijas virsprincips ir ļoti svarīgs, bet viņš nav... tāpat kā neviens, arī ne tiesiskas valsts princips, nav absolūts. Un lai panāktu šo līdzsvaru, atsevišķās specifiskās jomās, kuras ir stingri definētas, šīs jomas būtībā jau ir izpildītas ar šiem... ir iespējams arī šis modelis, kad ir atsevišķas patstāvīgas iestādes. Un to jau arī Satversmes tiesa šos iespējamus gadījumus ir jau arī savā

toreizējā spriedumā apskatījusi. Es domāju, ka daudz vairāk tādu patstāvīgu iestāžu arī nebūtu iespējams.

J. Pleps.

Un es principā saprotu... un droši vien ir tā, ka Satversme ir tas ietvars, bet principā tas ir likumdevēja vērtējums, izšķiršanās, kādas funkcijas nodot.. ko pieļauj demokrātijas princips... nodot šai iestādei un kuru izpildei tiek garantēta šī te patstāvība jeb neatkarība.

E. Levits.

Jā. Vienmēr raugoties uz Latvijas valsts iekārtu.

J. Pleps.

Un saki, ja likumdevējs ir izšķīries nodot Latvijas Bankai noteiktas funkcijas, kas ir uzskaitītas Latvijas Bankas likumā un likumdevējs nav šīs funkcijas sīkāk dalījis, nosakot, ka Latvijas Banka ir neatkarīga visu šo funkciju īstenošanā... Vai mēs varētu saskatīt nepieciešamību dalīt šīs funkcijas, kas nodotas Latvijas Bankai, kaut kādās dažāda veida kompetencēs? Ja likumdevējs šādu dalījumu nav veicis...

E. Levits.

Teiksim... attiecībā uz... kādēļ vispār ir Latvijas Bankai zināmas autonomas kompetences. Tas ir, teiksim, no vispār labas pārvaldīšanas principa izriet, ka ir jābūt zināmai nodalīšanai... finanšu politikai ir jābūt zināmā veidā nodalītai no ikdienas politikas. Tas ir atzīts un tas arī mums ir atzīts un līdz ar to šīs kompetences, kas ietvertas šajā nelielajā jautājumā, tas ir arī nodots un to, acīmredzot, likumdevējs ir tādā veidā arī pienācīgi ietvēris. Ja tas ietvertu Latvijas Bankas kompetencē pilnīgi kaut ko citu, es nezinu, teiksim... nu, es nezinu tagad kaut ko... neienāk prātā nekas absurds... bet nodotu Latvijas Bankas kompetencei tādēļ, ka Latvijas Banka ir neatkarīga jeb patstāvīga.... pareizāk sakot... nē, tas ir jāskatās, kuras kompetences pienākas un kuras nepienākas.

J. Pleps.

Skaidrs.

Es gribētu precizēt mazliet. Es sapratu to jūsu viedokli par ģenrālklauzulu izmantošanu, ka likumdevējs var tās izmantot, ja tas ir regulēts Ministru kabineta noteikumos, tur jau droši vien būtu jābūt uzmanīgākiem un teiksim, šajā gadījumā, piemēram, ja mēs runājam par

Latvijas Bankas noteikumiem, tad tur vajadzētu būt skaidrām normām, kas precīzi paredz īstenojot likumdevēja gribu precīzus pienākumus.

E. Levits.

Pēc iespējas...

J. Pleps.

Pēc iespējas precīzus pienākumus. Un noslēdzošais jautājums. Šis konkrētais likums... es pieļauju, ka jums varbūt būs grūti atbildēt, jo jūs... bet es izmantošu iespēju šo jautājumu uzdot, ņemot vērā šo diskusiju par ģenerālklausulām, kas ir raisījusies... Likums par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas un terorisma finansēšanas novēršanu paredz tādu kategoriju kā "aizdomīgs darījums". Par aizdomīgiem darījumiem ir paredzēts pienākums ziņot, atturēties no to veikšanas, ir paredzēta iespēja, kā saka, par to arī tikt sodītiem, un situācija ir tāda, ka šie aizdomīgie darījumi netiek normatīvi definēti, tas ir, atvērta šāda ģenerālklausula, kuras definēšana ir atkarīga patiesībā no katra likuma subjekta, to iestrādājot savā iekšējā kontroles sistēmā. Šeit nav normu, ir tikai šis virsjēdziens, ja tā drīkst teikt.

E. Levits.

Tātad ir jautājums, vai drīkst lietot jēdzienu "aizdomīgs"? Kas ir aizdomīgs?

J. Pleps.

Vai aizdomīgs darījums var pastāvēt tiesiskajā sistēmā, ja tas nav, teiksim, salīdzinoši definēts? Paša likuma subjekti definē, kas ir aizdomīgs darījums.

E. Levits.

Katrā ziņā ir jābūt juridiskam ietvaram. Es redzētu to jēdzienu "aizdomīgs" attiecībā uz konkrētu gadījumu, bet ir jābūt skaidriem kritērijiem, kas jau varbūt ir iepriekš zināmi, ko nozīmē "aizdomīgs"? To var ar juridisko metodi konstatēt jeb tiesiskās sistēmas ietvaros... teiksim, tā automātiski, īpaši neiedziļinoties es teiktu, ka aizdomīgs ir tāds darījums... es negribu to definēt, bet nu, *ex prompto* es varu teikt, ka aizdomīgs ir tāds darījums, kur saprātīgam bankas ierēdnim rodas pamatotas aizdomas par to, ka tur ir iespējams kāds likuma pārkāpums. Un tas ir atkarīgs no ļoti dažādām situācijām, tās nevar visas, kā sakot, ierakstīt tajos noteikumos... Nu, tagad skatoties televīzijā... tu atnāc ar dārgu pulksteni uz banku... un tas jau tad ir aizdomīgs... Es domāju, ka arī tas ir atkarīgs no situācijas.

Tātad es teiktu, ka, ja ir iespējams tādā šaurā ietvarā konstatēt juridiski pareizi, kas ir aizdomīgs, tad jā.

Kā pretpiemēru es teiktu... ģenerālklausula ir sabiedrības intereses. Teiksim, tādā gadījumā tur paveras ļoti plašas arī politiskas un juridiskas interpretācijas iespējas, bet vārds “aizdomīgs” es teiktu, ka tas jau ir... pat arī prokuroram un policistam ir jāsaprot, ko nozīmē jēdziens “aizdomīgs”.

J. Pleps.

Tātad es sapratu pēc būtības, ka šajā gadījumā ļoti liela nozīme ir šīs normas piemērotāja kvalifikācijai — vai viņš spēj identificēt šo gadījumu, kas būtu aizdomīgs vai nebūtu, un spēj adekvāti rīkoties, teiksim, nopamatot arī savas šīs te bažas.

E. Levits.

Jā.... Ir jābūt.. tieši tā, juridiskai spējai juridiski... protams, arī tehniski un tā tālāk, bet juridiski nopamatot, ko nozīmē aizdomīgs un kas aizdomīgs...

J. Pleps.

Tad varētu teikt — vai šajā gadījumā ir aizdomīgs.

E. Levits.

Jā, šajā gadījumā ir aizdomīgs. Jā.

J. Pleps.

Paldies. Vairāk jautājumu nebūs, godātā tiesa.

A. Laviņš.

Paldies.

Tā... Kolēģiem ir jautājumi. Lūdzu, kolēģe Osipova.

S. Osipova.

Man būs divi jautājumi, kur es gribētu dzirdēt jūsu viedokli.

Pirmkārt, pāris gadus atpakaļ likumdevējs ir izdevis normas, kurās ir noteikta normatīvo aktu hierarhija un šajās normās ir noteikts, ka patstāvīgo iestāžu izdotās normas tiek pielīdzinātas pēc spēka Ministru kabineta normām. Tātad, kas šeit notiek, ka Latvijas Bankas

izdotās normas tiek pielīdzinātas Ministru kabineta normām? Kā jūs uz šo skatāties no leģitimitātes puses?

E. Levits.

Es domāju, ka tas ir tomēr problemātisks risinājums, bet tas ir likumā ir ietverts. Tātad likums ir skaidrs. Tātad uz viena līmeņa. Tad var rasties jautājums, vai šis likums atbilst Satversmes vispārējiem tiesību principiem. Nu, es teiktu tā... arī diezgan ātri atbildi dodot, ka tas tomēr tā nav, jo Ministru kabinets... un es teicu, ka tas ir ārkārtīgi svarīgs princips, ka normatīvus tiesību aktus izdot demokrātiski leģitimētas institūcijas. Un šis jau ir ļoti, ļoti liels izņēmums. Un mēs runājam, ka tas ir principā iespējams izņēmums, bet tomēr izņēmums. Bet pielīdzinot to Ministru kabineta noteikumiem, es teiktu, ka tas jau ir diezgan apšaubāms, vai tik tālu tas ir vispār vajadzīgs šāda veida izņēmumu radīt?

S. Osipova.

Un otrs jautājums. Tātad šīm patstāvīgajām institūcijām tiek piešķirta ar likumu kompetence, visai plaša kompetence, bet man šinī gadījumā neinteresē viņu kompetence vai nekompetence, bet mani interesē jautājums, vai patstāvīgā iestāde var noteikt pamattiesību ierobežojumu, kurš it kā ir kompetences ietvaros, bet nav skaidra likumdevēja deleģējuma noteikt šādu ierobežojumu. Bet viņš atrodas kompetences ietvaros.

E. Levits.

Tātad kompetences... Bet jūs domājat likumā...

S. Osipova.

Likumā nav atrunāts, ka varētu noteikt pamattiesību kādu konkrētu ierobežojumu, bet tā kompetence ir noteikta tik plaša, ka tur varētu ielasīt, ka varētu arī pamattiesību ierobežojumus noteikt.

E. Levits.

Es redzu...

S. Osipova.

Vai šinī gadījumā pamattiesību ierobežojums ir noteikts ar likumu?

E. Levits.

Jā... Varbūt vienu blakus piezīmi, kas varbūt neattiektos uz jautājumu. Jautājums, vai šeit ir vispār runa par... cik lielā mērā var piemērot pamattiesības, jo pamattiesības ir domātas fiziskām personām un juridiskām personām par tik, cik tās ir pielīdzināmas. Un šeit varētu būt neliels jautājums. Bet es to tagad neattīstīšu.

Bet jautājums par to, vai tas ir ar likumu... ja mēs pieņemam, ka ir šīs pamattiesības... vai tas ir ar likumu deleģēts... tas ir likuma interpretācijas jautājums un es teiktu, ka, ņemot vērā arī šo vispārējo demokrātijas leģitimācijas ķēdi, es teiktu, ka ar likumu, pat ja to nevis tikai, kā sakot... pat tiešā tekstā, pieņemsim ka tiešā tekstā likums nosaka, ka patstāvīgā iestāde var izdot saistošus noteikumus, tajā skaitā arī ierobežojot pamattiesības. Es teiktu, ka tas būtu... nu, manā izpratnē tas pārsniegtu Satversmes 1. panta un ievada pieļautās robežas. Tātad šeit tomēr es gribētu uzsvērt, kādēļ šis demokrātijas princips ir tik svarīgs. Tādēļ tas ir tik svarīgs, ka mēs nevaram radīt varas saliņas, par ko neviens nav atbildīgs, par ko ir atbildīga tikai šī institūcija pati. Tas nozīmē, ka varbūt ir iespējams, pieņemsim, šāda veida likumā iestrādāt kādu normu. Ja tas tā ir, tad vajadzētu Ministru kabineta noteikumus vai likumu vai tamlīdzīgi... Bet katrā ziņā, teiksim, pret šādām varas saliņām demokrātijas virsprincips ar ļoti, ļoti jūtīgs un es teiktu, ka zināmos gadījumos tas ir attaisnojams, bet nu... es teiktu, ka tas ir jāinterpretē kā izņēmums un pie tam ļoti būtisks izņēmums, šauri.

S. Osipova

Paldies.

A. Laviņš.

Paldies. Kolēģe Ziemeļe, lūdzu!

I. Ziemeļe.

Paldies. Turpinot kolēģes Osipovas šo te pēdējo jautājumu tieši par šiem zināmajiem gadījumiem. Jo tas, manuprāt, ir ļoti būtiski. Un arī savā rakstveida viedoklī jūs norādat uz šiem riskiem, un varētu teikt, ka tajās rindkopās 36.40., es pie tām gribu pakavēties... jo tur tiek, teiksim, jau būvēta zināma šī risku robeža, cik tālu ārējais normatīvais akts, kuru ir izdevusi patstāvīgā iestāde, varētu iet un mēs varētu turpināt uzskatīt, ka tas atbilst demokrātiskas valsts principam.

Man ir varbūt tāds jautājums: es gribu apgriezt otrādi nedaudz to, kas ir izskanējis. Vai jūs varētu, teiksim, vēlreiz uzskatīt tā... viens, divi trīs... kādi ir šeit priekšnoteikumi vai kritēriji, lai Latvijas Bankas izdots ārējais normatīvais akts varētu ierobežot pamattiesības.

E. Levits.

Tātad šis specifiskais konteksts ir tas, teiksim, ja mēs runātu tā ārpus šī starptautiskā konteksta... tādā gadījumā droši vien būtu citādāka runa...

I. Ziemele.

Jā, ārpus jā... ārpus starptautiskā konteksta. Tas risks ir skaidrs. Attiecībā uz starptautiskā konteksta, teiksim, ierobežojošo lomu... Bet šajā gadījumā, cik pārējie priekšnoteikumi un kritēriji, kad nav šis ierobežojums, kas nāktu no starptautiskā konteksta?

E. Levits.

Jā... Tātad es teiktu, ka kāda vispār ir vajadzība pēc šādiem patstāvīgas iestādes normatīviem aktiem? Šī vajadzība izriet, acīmredzot, no diviem aspektiem. Viens ir kompetence, otrs ir efektivitāte, kas ir zināmā veidā saistoša. Ja varētu teikt, tad Saeima un Ministru kabinets nav tik kompetenti šajos ļoti, ļoti tehniskajos jautājumos un arī nav tik efektīvi.... Pieņemsim... varbūt tāds cits salīdzinājums... nu nav mums tādas iestādes, bet, teiksim, ir... es zinu, ka ir... ja medicīnā tiek izdarītas operācijas, tad ir zināmas instrukcijas ķirurgam, kas ir jādara. Un tos izdod principā profesionālas organizācijas un tā.... Pieņemsim, ka šai profesionālajai organizācijai būtu piešķirtas tiesības izdot saistošus normatīvos aktus, kā tev ir jāoperē noteikti asinsvadi... pirmais un otrais un trešais... un tā tālāk... Varētu teikt, ka tas ir attaisnojams, tādēļ, ka šī kompetence tur arī ir. Es teiktu, ka tātad tomēr... un tomēr... šeit, manuprāt, demokrātijas principam ir tik liela nozīme, ka mēs nevaram teikt, ka Saeima un Ministru kabinets nav paši par sevi kompetenti, jo mēs darbojamies... valsts kā kopums darbojas, un ne jau deputāts tagad, tā sakot, mēģina šo kompetenci, savu personīgo kompetenci no citas jomas ietvert... vai arī ne ministrs... Tādēļ ir valsts sistēma, kur šī kompetence nonāk līdz attiecīgajiem lēmumiem. Bet kādēļ demokrātijas virsprincips nosaka atbildību? Kurš ir atbildīgs par to? Un šis atbildības jautājums tiek tādā gadījumā faktiski izslēgts no aprites. Un tāpēc es teiktu, ka šis kompetences aspekts ir svarīgs, bet ne tik svarīgs, lai izslēgtu no spēles Ministru kabinetu vai Saeimu un teiktu, ka ziniet, viņi nav tik kompetenti... Jo tādā gadījumā mēs par jebkuru jautājumu varam teikt, ka ir vienmēr... mēs atradīsim kompetentākas institūcijas vai cilvēkus kā Saeima un Ministru kabinets. Bet mēs nevaram nodot šo atbildību. Tā kā šis kompetences moments nav izšķirošs, manuprāt.

Un otrs ir efektivitātes moments. Šeit gan varbūt varētu teikt, ka ja ir, teiksim, divreiz nedēļā jāgroza kaut kādu iemeslu dēļ šie noteikumi, tad, iespējams, ka Ministru kabinets un Saeima to nevarētu darīt vienkārši savas procedūras dēļ, ja pieņemsim, ka tāda vajadzība pastāvētu. Bet nu tad ir konkrētajā gadījumā jāskatās, vai efektivitātes princips šajā gadījumā ir

tik svarīgs, ka tas varētu to ierobežot. Un šeit varētu būt pretjautājums: kādēļ šos noteikumus nevarētu pieņemt Ministru kabinets? Vai, teiksim, ir kompetences problēma, kur es teiktu, ka ir, bet tik svarīga un efektivitātes problēma. Efektivitāte, man jāsaka, ka nekad, kā sakot, pati par sevi demokrātiju nevar ierobežot, jo tad mēs varam tiešām atteikties no demokrātijas un dažās situācijās autoritārie režīmi ir tiešām efektīvāki... Nu... tāds būtu mans viedoklis, ka tur ir grūti atrast attaisnojumus.

I. Ziemele

Paldies.

A. Laviņš.

Kolēģis Kusiņš.

G. Kusiņš.

Jā, Levita kungs, man būs viens jautājums saistībā ar Latvijas Bankas vadību. Tātad Latvijas Bankas Prezidentu pēc desmit deputātu priekšlikuma ievēl Saeima un arī pārējos Latvijas Bankas Padomes locekļus Saeima apstiprina. Sakiet, lūdzu, vai jūsuprāt tam varētu būt nozīme, kura institūcija ir tiesīga šādus saistošus noteikumus izdot, vai tur ir kaut kāda saistība ar to, ka pati Saeima apstiprina to institūciju, kas izdod vai arī ir kaut kādi kritēriji, lai pateiktu, ka šī institūcija nu nekādā ziņā nav tajā demokrātijas leģitīmācijas ķēdē atrodama tik skaidri, lai viņa varētu izdot.

E. Levits.

Demokrātiskā leģitīmācija sastāv... teiksim, tur ir dažādi elementi. Un viens no tiem... bet tikai viens... ir personālais elements. Ja ir dabūjis tādu... tā sakot... tādu zobenu, kad tevi kā bruņinieku apstiprina... par direktoru, tad, protams, tā ir bijusi politiska Saeimas griba un šim Latvijas Bankas direktoram ir zināma demokrātiska leģitīmācija, bet tā katrā ziņā ir vāja politiska leģitīmācija. Kādēļ vāja atšķirībā no ministra? Tādēļ, ka ministrs faktiski visu laiku ir piesaistīts Saeimas gribai, jebkurā brīdī var tikt atsaukts, kamēr šeit ir jau zināmi noteikumi, kas padara viņu neatkarīgu no tā. Tā nav parastā politiskā leģitīmācija, bet tā ir zināma demokrātiska leģitīmācija, bet diezgan vāja. Es teiktu, ka... protams, ņemot vērā visus aspektus kopumā, tas ir viens faktors, bet tas nav izšķirošs faktors.

G. Kusiņš.

Jā, paldies.

A. Laviņš.

Kolēģis Balodis.

K. Balodis.

Levita kungs, jūs ieminējāties par Latvijas Bankas atrašanos starptautiskas kooperācijas ietvaros. Bet sakiet, teiksim... cīņa ar naudas atmazgāšanu un dažādiem aizdomīgiem darījumiem... vai tad tas nav sektors, kam ir liela nozīme starptautiskai un it īpaši Eiropas Savienībā? Ja mēs paskatīsimies Latvijas Bankas likumu, tur nevienā vien vietā ir norādīta Latvijas Bankas ciešā sadarbība ar Eiropas Centrālo banku un tamlīdzīgi. Un mēs te runājam stipri par dažādiem teorētiskiem jautājumiem, bet nu... šie te apsvērumi kaut kā tomēr neliecina par Latvijas Bankas tādu lielāku kompetenci izdot ārējos normatīvos aktus?

E. Levits.

Es teicu, ka šis ir specifiskais gadījums... Ar starptautisko kooperāciju es domāju gan starptautiski... gan jo sevišķi Eiropas... ar to es aptveru abas sistēmas... Tātad šeit ir runa par to, ka Latvija kā valsts ir iesaistījusies šajā sistēmā. Ka Latvija kā valsts. Nevis Latvijas Banka, bet Latvija kā valsts. Un šo kooperāciju realizē, īsteno īpaša institūcija — Latvijas Banka, kas Latvijas sistēmā iet patstāvīgi šajā gadījumā. Un tas, protams, ir jāredz vērtējot šos jautājumus.

Ko nozīmē — iesaistīties šajā kooperācijā? Tas nozīmē, ka Latvijas valsts un šajā gadījumā demokrātiski leģitimētā Saeima un valdība ir teikusi: mēs gribam šeit piedalīties. Mēs ar savu uzskatu, vai, teiksim, ar savu viedokli par to, kādai ir jābūt šai cīņai pret nelegāliem naudas līdzekļiem, esam līdzveidojuši šo sistēmu... nu, es nezinu, cik lielā mērā tur Latvijas viedoklis ir atspoguļots vai nav... bet katrā ziņā Latvija tur darbojas līdzī un tā ir šī politiskā griba. Un līdz ar to ir jābūt arī automātiski izpildei. Bet iet runa šeit par to, ka šis izpildes moments ir jautājums un tāpēc es arī atstāju atbildi atvērtu — cik lielā mērā, izpildot šo kooperāciju, pastāv rīcības brīvība šai institūcijai, kura to dara un kura nav vairs politiski atbildīga. Nu... katrā ziņā, kuras demokrātiskā leģitimācija ir vāja. Nu, es neteiktu, ka nav. Te minēja kolēģis par amatpersonas iecelšanu Saeimā, tas ir zināmi, bet samērā vāji. Šeit es teiktu, tiešām... ka, manuprāt, šī atbilde ir atkarīga no tā, kā augsti godātā tiesa vērtē, cik liela ir rīcības brīvība šīs kooperācijas ietvaros. Šo kooperāciju mēs pieņemam kā faktu, jo citādāk mums būs jāpāriet pie tā, vai vispār Latvija grib un tā... Bet tas nav šis jautājums šeit. Latvija grib piedalīties un šīs gribas ietvaros, vai tur ir pietiekoši liela šī rīcības brīvība šai institūcijai šajā konkrētajā gadījumā, kas ir deleģēta šai institūcijai, tātad Latvijas Bankai, lai ierobežotu vienu no Latvijas Satversmes virsprincipiem... tātad demokrātiskās iekārtas virsprincipu.... Ja šī

rīcības brīvība ir šaura, tiek uzskatīta par šauru, tādā gadījumā, es teiktu, ka šie divi momenti — kompetence plus efektivitāte — to varētu attaisnot. Ja šī rīcības brīvība jau ir tāda nopietnāka, tādā gadījumā nedz kompetence un droši vien arī nedz efektivitāte to nevarētu attaisnot. Bet tas tad ir katram no šiem aspektiem ir jāpiedod savs svars, lai tos varētu salikt kopējā sistēmā. Tas būtu godātās tiesas uzdevums.

A. Laviņš.

Labi... Levita kungs, es teikšu jums paldies par pausto viedokli un tostarp gribu pateikties jums par atsaucību... par atsaucību piedalīties lietā un sniegt viedokli. Pateicos jums... un par atrasto laiku, esot Latvijā, piedalīties procesā. Paldies vēlreiz.

E. Levits.

Liels paldies un tādu labu spriešanu. Paldies.

A. Laviņš.

Tā... Turpināsim ar pieaicināto personu uzklauššanu.

Lūdzu, vārds viedokļa sniegšanai ir Finanšu un kapitāla tirgus komisijas pārstāvim... un atdodiet, lūdzu, tiesai materiālus...

K. Markovskis.

Paldies, godājamā tiesa!

Finanšu un kapitāla tirgus komisija ir iesniegusi arī savus rakstveida paskaidrojumus. Bet, piedaloties arī pirmajā tiesas sēdē un dzirdot pušu paskaidrojumus, es saprotu, ka būtu svarīgi sniegt paskaidrojumu par to, kādā veidā komisija organizē darbu attiecībā uz uzraudzību finanšu iestādēm un kā notiek šī risku vērtēšana un risku svēršana. Līdz ar to, ar tiesas atļauju es labprāt sniegtu sākotnēji šos paskaidrojumus par to, kādā veidā komisija organizē savu darbu un veic risku vērtēšanu un uzraudzību.

Jā, varbūt pavisam īsi sākumā.. iesākot ar starptautisko ietvaru. Tātad mums ir FATF starptautiskās rekomendācijas, mums ir Eiropas Savienības naudas atmazgāšanas direktīva, kura mums uzliek šos pienākumus veikt uzraudzību, balstoties uz risku izvērtējumu balstītu principu.

Tāpat, Finanšu un kapitāla tirgus komisija un citi uzraugi piedalās dažādos starptautiskos vērtējumos un, teiksim, pagājušā gadā, veicot sadarbību ar Starptautisko valūtas fondu, teiksim, pirmais jautājums, ko vērtētājs uzdod valstij, ir tas, vai jūsu uzraudzības sistēma ir balstīta uz *risk-based approach* pieeju, vai attiecīgi uz *rule-based*, vai tikai uz normatīvu. Un

šajā gadījumā tad princips, ja valsts balstās tikai uz normatīvu, nevērtējot riskus, tad šajā gadījumā tā ir novecojusi un neefektīva pieeja. Starptautiskie gadījumi un prakse ir parādījusi to, ka pieprasot tikai tā saucamo čeklisti vai konkrētas prasības, kas ir izpildāmas pietiekami precīzi, tad viņas praksē tiek veiksmīgi formāli izpildītas un netiek sasniegts šis mērķis — noziedzīgi iegūtu līdzekļu novēršana.

Tāpēc ir uzlikts šis galvenais princips visām, teiksim, finanšu iestādēm pārzināt savu biznesu, ko viņas dara, pārzināt savus klientus, ko viņi dara, lai vērtētu, vai nav pamanāmas kaut kādas pazīmes vai īpašības, kas liecina par to, ka tur tomēr nav viss kārtībā un tur varētu būt kaut kādas aizdomas par naudas atmazgāšanu, attiecīgi par to ziņojot tālāk Kontroles dienestam.

Pirmajā tiesas sēdē izskanēja arī diskusijās paskaidrojumi par to, ka ir jāvērtē klienta risks, produkta risks un valsts risks. Es gribētu šo sarakstu papildināt vēl ar riskiem, kas ir jāņem vērā. Tas ir, pakalpojumu piegādes kanāla risks, respektīvi, kā pakalpojums tiek piegādāts. Tāpat, ir jāvērtē iestādes, finanšu iestādes, lielums un darbības būtība. Šos principus pasaka gan naudas atmazgāšanas jaunā direktīva, kas tika pieņemta pagājušā gada vasarā, konkrēti, tas ir 8. pants, un šādu pieeju prasa arī FATF izdotās vadlīnijas attiecībā uz riskiem balstītu pieeju kredītiestādēm, kur viņi arī norāda šo plašo loku, kas ir jāņem vērā.

Un līdz ar to vērtējot šo uz risku balstīto pieeju komisijas, teiksim, uzraudzība, es varu teikt, ka atšķiras ne tikai attiecībā uz sektoriem, bet viņa pat atšķiras attiecībā uz likuma subjektiem. Dažādām, teiksim, kredītiestādēm šīs prasības var būt dažādas, ņemot vērā riskus. Teiksim, ilustrējot piemēru... ja kredītiestāde strādā ar nerezidentiem, ar ārvalstu klientiem un tā ir, teiksim, NVS valsts vai cita valsts, kur ir augsts korupcijas risks un kur pastāv lielāka varbūtība, ka varētu būt iespējama šī naudas atmazgāšana, viņiem šīs prasības tiek piemērotas stingrākas nekā, teiksim, klientiem... bankām, kas strādā ar rezidentiem vai klientiem, kuri veic ikdienas darījumu — algas saņemšana un pārskaitījumu veikšana. Līdz ar to šī uzraudzība tiek balstīta uz risku, jo tas lauks, teiksim, ir plašs un arī uzraugs nevar izstāvēt blakus katram eiro, kas tiek pārskaitīts un tāpat gan bankai ir pienākums vērtēt šos riskus, organizējot savu darbu, gan uzraugam.

Un, ilustrējot dažus piemērus no komisijas darba, kā tiek organizēts šis darbs, balstoties uz riska novērtējumu, es gribētu minēt divus piemērus no normatīvās bāzes, kur ir dažāda pieeja dažādiem likuma subjektiem. Kopumā Finanšu un kapitāla tirgus komisija uzrauga desmit finanšu iestādes, kurām ir pienākums ievērot Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas likumu. Tad komisijai ir izdoti noteikumi 125., kas nosaka klientu padziļinātās izpētes prasības un tad mēs redzam, ka šajā gadījumā šie noteikumi neattiecas uz visiem likuma subjektiem, ko uzrauga komisija, bet viņi attiecas uz tiem, kuriem ir šis paaugstinātais risks. Piemēram, viņi neattiecas

uz krājaizdevu sabiedrībām, kas pārsvarā tiek veidotas pašvaldību un mazu kopienu ietvaros, un dzīvības apdrošināšanas sabiedrībām, kur arī šie riski ir zemāki un nav nepieciešams piemērot tik detalizētas un stingras prasības. Tad komisija ir pieņēmusi, pavisam nesen pagājušā gada beigās, noteikumus Nr.234, kas attiecas uz klientu padziļinātas izpētes prasībām licencētām maksājumu un elektroniskās naudas iestādēm. Un šeit es minu šo piemēru tāpēc, ka šīs prasības var atšķirties arī pēc iestādes lieluma un darbības būtības, jo noteikumi Nr. 125 attiecas uz licencētām maksājumu iestādēm... es atvainojos, reģistrētām maksājumu iestādēm, kuru apjoms ir salīdzinoši neliels, tie ir līdz 500 tūkstošiem eiro apgrozījums gadā, šīs prasības ir vienas. Un tad ir citas prasības, kas attiecas uz licencētām maksājumu un elektroniskām naudas iestādēm, kuras veic lielus apgrozījumus, kas ir mērāmi miljonos.

Un līdz ar to komisija arī prasa dažādas, teiksim, šīs prasības šīm iestādēm, jo mēs nevaram mazām iestādēm prasīt ieviest sarežģītus IT risinājumus, kuri daudzos gadījumos pat maksā miljonus, kuri veido noteiktus algoritmus, kuri atlasa dažādas pazīmes un tās savēl kopā. Tāpēc arī, piemērojot viena veida pakalpojumus, šis regulējums jeb prasības var būt dažādas.

Tad pavisam īsi attiecībā uz komisijas praktiskā darba organizēšanu. Arī komisijas resursi tiek attiecīgi plānoti, balstoties no riskiem. Kur ir augstāks risks, ir vairāk darbinieki un kur ir mazāks risks, protams, šie darbinieki ir mazāk... un no resursu izlietojamības viedokļa.

Tālāk otrais punkts, kam es varbūt gribētu pieskarties, vērtējot riskus. Es gribētu salīdzināt apgrozījumus, ko ir veikuši attiecībā uz skaidras naudas valūtu valūtas maiņas punkti un bankas, un attiecīgi viņus salīdzināt kontekstā ar ziņojumiem par aizdomīgiem un neparastiem darījumiem, ko ir ziņojuši valūtas maiņas punkti un ko ir ziņojušas kredītiestādes.

To laika nogriezni es esmu sadalījis trīs daļās, kurās ir veikta tā analīze. Viens ir sākot no 2011. gada līdz 2013. gadam, līdz eiro ieviešanai. Tad ir otrs posms 2014. gads. Un ir 2015. gads, kad jau pilnā apmērā darbojās šie Latvijas Bankas noteikumi un šīs jaunās prasības.

Un ja mēs salīdzinām laika periodu no 2011. gada līdz 2013. gadam, tad kopējais apgrozījuma apmērs valūtas maiņas punktiem bija gandrīz divas reizes lielāks. Šeit es runāju gan par skaidras naudas valūtas pirkšanu, gan pārdošanu. Un ja mēs salīdzinām ziņojumu skaitu, tad es šajā gadījumā gribu runāt par darījumiem... nevis par ziņojumiem, bet par darījumiem, jo tas parāda kompleksāku iestādes spēju viņus identificēt, jo varbūt, ka vienā ziņojumā tiek iekļauti vairāki šie darījumi. Tad valūtas maiņas punkti ir noziņojuši šajā laikā posmā par 44 aizdomīgiem darījumiem, bet kredītiestādes, neskatoties uz to, ka viņām ir bijis gandrīz divreiz mazāks apgrozījums, ir noziņojušas par 141 aizdomīgu darījumu. Un es gribu uzsvērt īpaši uz to, ka ir būtiska spēja identificēt un ziņot par aizdomīgiem darījumiem, jo tas zināmā mērā apliecina arī finanšu iestādes spēju analizēt šos darījumus. Jo tur, kur mēs runājam par

neparastiem darījumiem, kur ir sliekšnis 8 tūkstoši, tas ir noteikts tehnisks lielums, par kuru ir jāziņo. Bet aizdomīgs darījums jau konkrēti satur zināmu informāciju, kuru iestāde nodod Kontroles dienestam ar aprakstu par to, kuras ir tās aizdomas un kādā veidā viņas ir izpaudušās.

Ja mēs skatāmies ziņojumu skaitu par darījumiem, par neparastiem darījumiem, tad tas arī kredītiestādēm šajā laika posmā ir bijis lielāks, neskatoties uz to, ka ir bijis gandrīz divas reizes mazāks šis apgrozījums.

Tālāk pārējot... pēc eiro ieviešanas, pēc 2014. gada, ir būtiski, protams, samazinājies šis apjoms skaidras naudas valūtas maiņas darījumiem, bet joprojām valūtas maiņas punkti ir veikuši lielāko daļu šo darījumu. Ja mēs salīdzinām aizdomīgos darījumus, tad šajā laika periodā valūtas maiņas punkti ir ziņojuši par 28 un kredītiestādes par 254 darījumiem. Neskatoties uz to, ka viņiem ir bijis arī mazāks apgrozījums joprojām.

Un attiecīgi joprojām turpinās tendence, ka kredītiestādes turpina sniegt lielāku skaitu darījumu par neparastiem darījumiem.

Ja mēs paskatāmies pēc 2015. gada, ko es gribu atzīmēt kā svarīgu arī punktu, tad mēs redzam, ka joprojām turpinās, teiksim, šo skaidras naudas darījumu samazināšanās un viņa samazinās gan kredītiestādēs, gan valūtas maiņas punktus, bet vērtējot šos skaitļus, mēs nevaram teikt, ka bankas būtu pārņēmušas tagad valūtas maiņas biznesu vai viņu daļa attiecībā uz skaidras naudas darījumiem būtu būtiski palielinājusies pēc Latvijas Bankas noteikumu pieņemšanas.

Joprojām 2015. gadā saglabājās mazs darījumu skaits valūtas maiņas punktiem par aizdomīgiem darījumiem. Konkrēti, 2015. gadā tie ir bijuši seši darījumi un kredītiestādes 2015. gadā ir ziņojušas par 89 aizdomīgiem darījumiem.

A. Laviņš.

Markovska kungs, jūs noraksturojāt, cik gadījumos kredītiestādes ir ziņojušas par aizdomīgiem darījumiem, cik gadījumos kapitālsabiedrības to ir darījušas, bet noraksturojiet arī iemeslus, kāpēc jūs tā uzskatāt, kāpēc tas tā ir noticis, ka kredītiestādes vairāk ziņo, kapitālsabiedrības mazāk. Tie skaitļi tikai dod fonu, bet mūs vairāk interesētu šie te iemesli un vai ir kādas kontroles sistēmas, kas to būtiski... nu, katrā ziņā šīs divas grupas nošķir un tādām lietām lūdzu aicinu pievērsties...

K. Markovskis.

Jā... teiksim, šie skaitļi... tas iemesls, kāpēc es minēju, bija tieši tāpēc, lai raksturotu šīs dažādās iekšējās kontroles sistēmas. Iekšējās kontroles sistēma ietver gan darbinieku apmācību, gan IT risinājumus. Tas ietver arī, teiksim, ko komisija arī vienmēr prasa arī bankām, vai viņas

spēj analizēt datus laika griezumā, vai parādās kaut kādas izmaiņas apgrozījuma tendencēs, lai pievērstu tam uzmanību, kas varētu liecināt par kaut kādām iespējamām naudas atmazgāšanām vai kaut kādām izmaiņām tirgū. Jā, nu, pirmām kārtām tā, protams, ir iekšējā kontroles sistēma. Tāpat, ir bankas, kuras vispār neveic skaidras naudas valūtas maiņas darījumus, uzskatot, ka viņas negrib šajā biznesā darboties. Tāpat, kā papildus darbība, ko pārsvarā lielākā daļa banku dara, ir... nosaka paaugstinātas komisijas un neizdevīgākus valūtas kursus nebanku klientiem, lai strādātu ar šiem klientiem vairāk, jo viņas ir tendētas... Ja mēs salīdzinām... te bija salīdzinātas šīs filiāļu un valūtas maiņas punktu atrašanās vietas, tad ir svarīgi norādīt, ka bankas tās filiāles jau galvenokārt veido, lai apkalpotu savus klientus, nevis dēļ tā, lai piedāvātu skaidras naudas valūtas maiņas operāciju. Līdz ar to kredītiestāžu mērķis šajā gadījumā ir piedāvāt pakalpojumus saviem klientiem. Un līdz ar to ir arī iespēja, teiksim, vērtēt arī rūpīgāk šos veiktos darījumus.

Tas būtu attiecībā... tie galvenie apsvērumi, kāpēc, manuprāt, ir atšķirīgi šo ziņojumu skaitļi.

A. Laviņš.

Labi. Viss? Viedoklis ir pausts?

K. Markovskis.

Jā, varbūt vēl pavisam īss komentārs attiecībā uz identifikāciju.

Nemot vērā, ka tas ir būtisks jautājums, tad es gribētu vienkārši pieminēt, teiksim, no tādas praktiskās starptautiskās pieredzes, ka principā identifikācija ir uzskatāma par vienu no klienta izpētes pasākumiem. Viņš varbūt nav tik skaidri vai *expressis verbis* noteikts mūsu likumā, viņš ir atdalīts no tās klientu izpētes, bet principā tas ir arī uzskatāms par vienu no klientu izpētes pasākumiem, tāpat kā, piemēram, ja banka uzdot jautājumus personai, tā arī ir klientu izpēte, kas zināmā mērā apgrūtina klientu, bet tajā pašā laikā nodrošina šos pasākumus, lai novērstu tos riskus.

Un vēl viens punkts. Varbūt īsi komentējot, kas parādījās attiecībā uz klientu riska vērtēšanu, tad es gribu norādīt to, ka būtiski ir vērtēt jebkurā gadījumā iestādes risku, neskatoties uz to, vai ir šīs darbības attiecības vai nav, vai viņš ir klients vai nav. Neskatoties uz to, vienalga, ir jāpastāv efektīvai iekšējai kontroles sistēmai, lai novērstu tos gadījumus, kad tiek veikta naudas atmazgāšana.

A., Laviņš.

Pirms dodu iespēju uzdot jautājumu lietas dalībniekiem, jūs varētu nokomentēt šos dokumentus, ko mēs jums devām ar tiem iepazīties... Tātad jūs, sniedzot šos statistikas skaitļus, mēģinājat parādīt, kāda ir atšķirība starp to, cik aktīvi aizdomīgos darījumus konstatē un par tiem ziņo kontrolējošām iestādēm kredītiestādes un salīdzinoši maz aktīvas, ja tā salīdzina šos ciparus, esot kapitālsabiedrības. Tad uz šī fona nokomentējiet šos darījumus, kas ir veikti kredītiestādēs, kur ir īsā laika posmā samainītas naudas summas, kas pārsniedz pat neparasta darījuma sliekšni.

K. Markovskis.

Jā... Nu, pēc sākotnējās informācijas es varu, protams, sniegt tikai sākotnējo... Lai sniegtu pilnīgu, protams, vērtīgāka būtu, ja mēs varētu pieprasīt arī bankas paskaidrojumus un uzzināt to informāciju kopumā.

Pirmais jautājums, teiksim, iepazīstoties man ar tiem materiāliem, radās par to, kāda metodika ir pielietota, lai vērtētu sistēmu. Vai ir vēl vairākām bankām prasīti veikt šādu darījumu, lai saprastu, vai tā ir sistēma kopumā. Tad man radās arī jautājumi... ko, teiksim, mēs gribētu noskaidrot, vai arī par to, vai banka uzdeva kādus jautājumus klientam, respektīvi, kādus darījumus viņš veica.

Fonu rada arī tas, kādas banknotes tiek lietotas, veicot šo maiņu, kāda ir bijusi izturēšanās, lai saprastu šo kopējo... Un tāpat pārlicinātos par tām personām.. Tur neparādās... tur tikai parādās, ka ir veikti trīs atsevišķi darījumi, kuri veido to kopējo summu. Nu, lai pārlicinātos, ka šos darījumus ir veikusi viena un tā pati persona trīs šos atsevišķos darījumus.

Un visbeidzot, mums, protams, arī interesētu, vai banka... vai tas parādījies bankas iekšējās kontroles sistēmā, vai tas ir bijis tikai kā viens darījums, vai arī, analizējot datus mēneša griezumā, ja mēs skatāmies, teiksim, banka redz klientus, kas ir apkalpoto klientu veiktie darījumi un nebankas klienti, vai šie ir vienreizējie darījumi, vai mainās, teiksim, šī proporcija.

Jo mums ir svarīgi, teiksim, vērtējot par to, kā strādā banka, mēs vērtējam sistēmu kopumā, ne tikai vienu atsevišķu gadījumu. Protams, ir arī atsevišķi gadījumi, mēs tos neatstājam bez ievērības. Tāpēc es arī ieaicinātu, teiksim, pieteicēju pārstāvi iesniegt arī komisijai šos materiālus. Mēs arī uzraudzības ietvaros varam izvērtēt informāciju un pārvērtēt šo sistēmu. Bet jautājums ir par to, kā strādā sistēma, nevis viens atsevišķs darījums.

A. Laviņš.

Lūdzu, pieteikuma iesniedzēju pārstāvis. Vai būs jautājumi?

M. Šķiņķis.

Jā. Paldies.

Varbūt tad varētu arī sākt ar to, ar ko jūs arī noslēdzāt. Kā tad tā sistēma strādā? Varbūt jūs varētu izstāstīt, kā Finanšu un kapitāla tirgus komisija uzrauga... bet tikai valūtas maiņas pakalpojumu sniedzējus... pakalpojumus, kā tā sistēma strādā un kā notiek uzraudzība, un vai jūs esat un kā esat nonākuši pie secinājuma, ka tādas normas, kādas ir apstrīdētās normas, attiecībā uz bankām nav nepieciešamas.

K. Markovskis.

Jā, komisija regulāri veic banku pārbaudes, kur tiek vērtēta katru reizi sistēma kopumā, gan kā tiek aprakstīti aizdomīgie darījumi, jo tie ir jāapraksta katrai bankai, katrai iestādei.... gan, kādas ir tās raksturīgākās pazīmes, gan to, kāda ir kārtība, kā viņi tiek identificēti, kā tas tiek ziņots. Tāpat komisija analizē informāciju, ko mēs saņemam no drošības iestādēm, vai no Kontroles dienesta. Tāpat, teiksim, mums ir arī dažādi starptautiskie pieprasījumi krimināllietās, kur arī parādās veiktie darījumi un kur mēs redzam, kur varētu būt tie vājie punkti. Tāpat mums notiek regulāras tikšanās ar Eiropas uzraugiem, kur mēs apmaināmies ar viedokļiem un mums nav bijuši nevienu reizi šādi gadījumi, kur parādītos šāda rakstura informācija, kas liecinātu par to, ka bankas veic skaidras naudas valūtas maiņu, kuru līdzekļi varētu būt iegūti noziedzīgi iegūtu darbību rezultātā. Tas ir plašāks vērtējums.

M. Šķiņķis.

Nu, tas ir tāds plašāks, bet tieši konkrēti par valūtas maiņas darījumu pārbaudi... tāpat konkrētas pārbaudes, kā es sapratu, tad Finanšu un kapitāla tirgus komisija neveic.

K. Markovskis.

Nē, mēs veicam. Mēs veicam kompleksu pārbaudi. Mēs nevaram taisīt pārbaudi par katru bankas piedāvāto pakalpojumu. Viņš tiek vērtēts sistēmas ietvaros.

M. Šķiņķis.

Vai tā metodoloģija atšķiras no Latvijas Bankas pārbažu metodoloģijas un tā, kā Latvijas Banka nonāk pie saviem secinājumiem?

K. Markovskis.

Nu, mēs šajā gadījumā... kas attiecas uz metodoloģiju, mēs viņu izstrādājam specifiski bankām. Un, kā jau es minēju, viņa atšķiras arī par dažādām iestādēm, ņemot vērā iestādes specifiku.

M. Šķiņķis.

Tad varētu būt, ka Latvijas Bankas metodoloģija nav pat līdzīga jūsu metodoloģijai. Kā jūs nonākat pie secinājuma, vajag vai nevajag kādu tiesību normu, piemēram, grozīt. Es domāju par tām metodoloģijām... Kā Latvijas Banka ir nonākusi pie secinājuma, ka bija nepieciešams pieņemt apstrīdētās normas. Es saprotu, ka Finanšu un kapitāla tirgus komisija secina, ka tādas normas nav nepieciešamas pieņemt. pareizi?

K. Markovskis.

Pašreiz, ņemot vērā jau konstatēto situāciju, mēs neredzam nepieciešamību šādu normu pieņemt.

M. Šķiņķis.

Es gribēju saprast, vai metodoloģija, kā Latvijas Banka nonāk pie secinājuma, atšķiras no metodoloģijas, kā jūs nonākat pie secinājuma. Vai viņas ir viens pret viens, kopā izstrādātas un...

K. Markovskis.

Nē, viņas nav kopā izstrādātas, bet jebkurā gadījumā tā ir sistēmas vērtēšana. Parasti jau to mēģina sākotnēji, teiksim, ar kaut kādiem sistēmiskiem līdzekļiem panākt šīs izmaiņas un tas ir vērtēšanas jautājums, kāds ir nepieciešamais mērs pieņemt...

M. Šķiņķis.

Skaidrs. Jūs pieminējāt noteikumus Nr. 125, Finanšu un kapitāla tirgus komisijas noteikumus. Decembrī, 2015. gada decembrī, bija veikti grozījumi un anotācijā rakstīts tā, ka tāpat Finanšu un kapitāla tirgus komisija ir konstatējusi uzraudzības ietvaros, ka vairumā gadījumu kredītiestādes nenodrošina klienta padziļināto izpēti un darījumu attiecību uzraudzību, balstoties uz risku izvērtējumu, bet gan formāli piemērojot klientu atbilstības noteiktiem padziļinātas izpētes kritērijiem. Vai šis secinājums nebūtu viens pret viens attiecināms arī uz valūtas maiņas pakalpojumu sniegšanu, kad kredītiestādes, iespējams, formāli piemēro kritērijus?

K. Markovskis.

Es negribētu šo gadījumu vispārināt. Teiksim, tas galvenais mērķis, kāpēc šie noteikumi tika pieņemti, ir saistīts ar to, ka liela daļa Latvijas kredītiestāžu strādā ar nerezidentu biznesu, kurš ir paaugstināts risks un kur ir nepieciešams ieviest tā saucamās riska skaitliskās

novērtējuma sistēmas, kas ir diezgan sarežģīti IT risinājumi, kuri, protams, pietiekami dārgi izmaksā, bet kuri tiek pasaulē plaši izmantoti un mēs redzam nepieciešamību ieviest arī gan kredītiestādēs, gan licencētās maksājumu elektroniskās naudas iestādēs šādus risinājumus.

M. Šķiņķis.

Bet anotācijā jūs rakstījāt, ka kredītiestādes formāli piemēro klientu atbilstības noteiktiem kritērijiem izvērtēšanu.

K. Markovskis.

Es joprojām aicinu vērtēt kontekstu, nevis izraut atsevišķus teikumus, jo mērķis, kāpēc šie noteikumi ir pieņemti, es jau iepriekš arī paskaidroju.

M. Šķiņķis.

Skaidrs. Par apstrīdēto normu pieņemšanu. Vai Finanšu un kapitāla tirgus komisija arī piedalījās šo konkrēto tiesību normu pieņemšanā? Izteica savu viedokli par to, vai tādas ir nepieciešamas vai nav nepieciešamas?

K. Markovskis.

Konceptuāli mēs esam apmainījušies ar viedokļiem, jā.

M. Šķiņķis.

Ko tas nozīmē?

K. Markovskis.

Nu, mums nav kaut kādu noteiktu rakstisku procedūru, teiksim, kur būtu fiksēta šī viedokļu apmaiņa, bet, protams, ka mēs esam.

M. Šķiņķis.

Nekādu dokumentu, nekādu pierādījumu par to, ka ir kāda viedokļu bijusi, nav.

K. Markovskis.

Nē.

M. Šķiņķis.

Skaidrs. Un pēdējais jautājums par OECD 2015. gada oktobra ziņojumu. Vai šajā ziņojumā ietvertās norādes par to, ka Latvijas kredītiestādēs pastāv naudas atmazgāšanas risks, nevarētu tikt attiecināts un arī vērtējams pie valūtas maiņas pakalpojumu sniegšanas nodrošināšanas?

K. Markovskis.

Jā, es joprojām aicinu ņemt vērā, teiksim, to kontekstu, arī OECD veikto vērtējumu, kas attiecas uz nerezidentu biznesa vērtēšanu, kur tiešām Latvijā pastāv šie lielākie riski attiecībā uz naudas atmazgāšanu un, kur komisija attiecīgi veica šos nepieciešamos pasākumus, lai uzlabotu šo darbību. Un viens no tiem ir arī jau jūsu minēto noteikumu...

M. Šķiņķis.

Un pēdējais jautājums. Ja nerezidents dodas mainīt valūtu uz banku, vai tad tas nebūs tas nerezidenta risks, jo viņu jau neidentificēs.

K. Markovskis.

Jā, es sākotnēji minēju par šo uz riska bāzēto pieeju, ka mums ir jāņem vērā šie riski. Ja tas ir, teiksim, tūrists, kurš veic šo valūtas maiņu, tad šeit šie naudas atmazgāšanas riski nepastāv. Mums ir jāskatās arī, teiksim, tās tendences, kā šī naudas atmazgāšana notiek un kas ir tie galvenie riski. Jo tikpat labi, vai visu vienādojot, mēs varam noteikt, ka ir pienākums, teiksim noskaidrot izcelsmi katram eiro, kas ir personas kontā. Bet skaidrs, ka mēs nevaram no resursu viedokļa to prasīt... tas ir nesamērīgi. Ir jāskatās risku jomas un tur arī jākoncentrē šie resursi.

M. Šķiņķis.

Bet kā jūs zināt, vai tas cilvēks ir nerezidents, rezidents, tūrists vai naudas atmazgātājs, ja viņu neidentificē bankā līdz 8 tūkstošiem?

K. Markovskis.

Ja mēs skatāmies to darījumu apjomu, kas notiek attiecībā uz neidentificētiem klientiem, tad tas šajā gadījumā bankās ir ļoti neliels, jo principā bankas jau jebkurā gadījumā strādā uz klientiem. Tas mērķis bankai ir klients nevis valūtas maiņa. Ja mēs salīdzinām, teiksim, valūtas, ko piedāvā valūtas maiņas punkti, bankas, tad arī valūtas maiņas punktu šis apjoms valūtām ir krietni plašāks. Tas liecina par to, ka tā ir tā viņu darbības niša.

M. Šķiņķis.

Skaidrs. Paldies. Man nav vairs jautājumu.

A. Laviņš.

Paldies. Latvijas Bankas pārstāvim... Vai būs jautājumi?

J. Pleps.

Jā, godātā tiesa, būs daži jautājumi.

Es turpināšu droši vien tajā vietā, kur palika godājamais pieteikuma iesniedzēju pārstāvis. Sakiet, kāda ir šo kredītiestāžu prakse attiecībā uz personu identifikāciju darījumu izpēti līdz tiem 8 tūkstošiem eiro? Iepriekšējā tiesas sēdē Latvijas Komercbanku asociācijas pārstāve minēja, ka vairākām bankām tā, teiksim, identifikācija ir no pirmā eiro, nosacīti sakot... respektīvi, kamēr neuzrāda dokumentu, darījumu, darījumu neveic. Vai jūs varētu raksturot tendences, kā uzraugs kredītiestāžu jomā?

K. Markovskis.

Jā, ir vairākas iestādes, kuras ir noteikušas, teiksim, sliekšni no pirmā eiro, ka viņi veic identifikāciju... Ir kredītiestādes, kurām ir, teiksim, 2 tūkstoši, ja es nemaldos... sliekšnis... Un ir atsevišķas kredītiestādes, kurām tas sliekšnis ir arī augstāks. Bet nu pašreiz lielākā daļa arī kredītiestāžu nosaka šos sliekšņus zemākus zem 8 tūkstošiem eiro, ja viņu darbība ir saistīta ar šo skaidras naudas darījumiem. Bet nu, jebkurā gadījumā lielākā daļa banku viņas piemēro arī paaugstinātu komisiju un neizdevīgāku valūtas kursu personām, kuras nav bankas klienti, tādējādi it kā rādot to savu attieksmi par to, ka viņu tas mērķis vai uzdevums ir apkalpot savus klientus.

J. Pleps.

Un sakiet, kur parādās šie sliekšņi? Teiksim... tas ir iekšējo kontroles sistēmu regulējums, vai tas ir kādi bankas dokumenti?

K. Markovskis.

Tas ir iekšējās kontroles sistēmas bankas noteiktā procedūra un kārtība, kurā viņa nosaka to veidu un kārtību, kādā viņa veic personu apkalpošanu.

J. Pleps.

Un, cik es saprotu, tad Finanšu un kapitāla tirgus komisijai nav bijusi nepieciešamība, teiksim, normatīvi regulēt šos sliekšņus ar tiem noteikumiem, kas izskanēja?

K. Markovskis.

Jā, mēs neredzam nepieciešamību pašreiz noteikt šādu sliekšni, ņemot vērā to risku vērtējumu un tās darbības.

J. Pleps.

Sakiet, es sapratu, ka jūs uzraugiet desmit finanšu iestādes, bet es sapratu, ka šīm iestādēm ir dažāda pieeja... teiksim, jūs regulējat dažādi šīs prasības?

K. Markovskis.

Jā, kā jau es minēju, tad šis regulējums ir dažāds, ņemot vērā riskus, kas attiecas gan sākot no sektora un beidzot par ar kredītiestādēm, kur arī tiek piemērotas dažādas prasības gan attiecībā uz klientu izpēti, tajā skaitā arī uz likviditāti un tā tālāk.

J. Pleps.

Sakiet, lūdzu, vai tas nozīmē to, ka ja mēs pieņemam hipotētisku modeli... piemēram, jūs uzraudzītu arī kapitālsabiedrības, kas nodarbojas ar skaidras naudas maiņu... ka arī varētu saglabāties atšķirības... Vai būtu vienāda pieeja starp kredītiestādēm un kapitālsabiedrībām attiecībā uz riskiem?

K. Markovskis.

Ja to pārraudzītu...

J. Pleps.

Jā, nu hipotētisks piemērs. Pieteikuma iesniedzēju pārstāvis pirmajā tiesas sēdē, man liekas, šādu argumentu izvirzīja... ka vajadzētu vienotu pārraugu.

K. Markovskis.

Nu, hipotētiski tāda iespēja pastāv, ka varētu būt dažāds regulējums, jo komisija nav vienīgā iestāde, kura uzrauga finanšu iestādes, mums ir Latvijas Banka, tāpat atsevišķas finanšu iestādes — arī Valsts ieņēmumu dienests uzrauga, kas attiecas uz finanšu sektoru.

J. Pleps.

Sakiet, kā jūs vērtētu starptautiski... nu, kā jūs te pirmīt atsaucāties uz šiem starptautiskajiem novērtējumiem, kā starptautiski tiktu vērtēta pieeja, ka kredītiestādēm tiktu noteikti uz normu balstīti šie te ziņošanas sliekšņi un darījumu sliekšņi? Atkāpjoties, nosacīti sakot, no risku... uz risku balstītu pieeju... atkāpjoties uz riska analīzes balstītas pieejas un vairāk tā kā nodrošinot šo tiesību normu skaidri izlasīt.

K. Markovskis.

Nu, es teiktu, ka starptautiski šeit nebūtu atkāpe, jo viss tika vērtēts no... šī uz riska balstītā pieeja, kas ir šis starptautiski ieviestais princips, kurš ir pastiprināts 2012. gadā ar FATF rekomendācijām. Un, ja mēs skatāmies Latviju, kas ir, teiksim, vērtēta caur "MONEYVAL", tad arī viņa ir precizējusi un mainījusi šo metodiku, lai tieši šī vērtēšana vairāk notiktu uz riska balstīta pieeju. Un vēl piebilstot. Ja es pieminēju "MONEYVAL", tad arī... ja mēs runājam par skaidas naudas darījumiem, tad arī "MONEYVAL" savā vērtējumā, kur viņš arī analizē dažāda veida datus, nav norādījis uz kaut kādām problēmām, kas varētu attiekties uz šo uzraudzību, ko veic komisija kredītiestādēs.

J. Pleps.

Sakiet, iepriekšējā tiesas sēdē izskanēja, man šķiet, no Latvijas Komerčbanku asociācijas pārstāves informācija, ka, lai iegūtu kredītiestādei licenci, ir jāizpilda apmēram 21 noteikums Finanšu un kapitāla tirgus komisijas. Vai tā varētu būt?

K. Markovskis.

Nu, attiecībā uz licences saņemšanu kredītiestādei, protams, ka tās prasības ir diezgan augstas. Gan sākotnēji ar IT risinājumiem, kas ir ieviesti, gan spēja ekonomiski pamatot biznesa nišu, ka viņa varēs šajā tirgū darboties. Tajā pašā gadījumā, pirmkārt, nosacījums par to, ka viņa darbojas kā kredītiestāde, viņa sniedz kredītiestādei raksturīgos pakalpojumus, tāpat, teiksim, arvien lielāku lomu ieņem reputācijas risks, kas arī ir jāvērtē, vērtējot gan akcionārus, gan personas, kas darbosies bankā... Tā kā tas ir komplekss un sarežģīts pasākums. Licencēšana var aizņemt pat vairākus gadus.

J. Pleps.

Un sakiet attiecībā uz reputācijas riskiem. Kas ir tās lietas, uz ko Finanšu un kapitāla tirgus komisija raugās šajā gadījumā, lemjot par kādas jaunas licences izsniegšanu?

K. Markovskis.

Tas ir kopumā... teiksim, gan vērtējot publiski pieejamo informāciju, ko pēc tam attiecīgi pārbauda pie drošību sargājošām iestādēm, tāpat, citiem uzraugiem, citās valstīs, ja viņa jau darbojas citā valstī, tad tiek vienmēr arī pieprasīta informācija no citu valstu kolēģiem par to, kā šis konkrētais subjekts darbojas šajā valstī un kādas ir viņu problēmas un tamlīdzīgi.

J. Pleps.

Teiksim, problēmas ar noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas vai terorisma finansēšanas novēršanu citās valstīs varētu būt ietekmējošs faktors reputācijas vērtēšanā?

K. Markovskis.

Jā.

J. Pleps.

Paldies, godātā tiesa. Vairāk jautājumu nav.

A. Laviņš.

Paldies.

Precizējošs jautājums. Tātad jūs kā uzraugošās iestādes pārstāvis šajā tiesas sēdē varat apstiprināt, ka, vērtējot kredītiestāžu iekšējās kontroles sistēmas jūs esat konstatējuši, ka pašas kredītiestādes, lai šo uzdevumu veiksmīgāk īstenotu, kā identificēt aizdomīgos darījumus un ziņot kontrolējošam dienestam, ka kredītiestādes pašas pēc savas iniciatīvas ir noteikušas zemākus sliekšņus, nekā Ministru kabineta noteikumos, kas paredz 8 tūkstošu sliekšni kā neparastu darījumu. Vai es pareizi saklausīju jūsu viedokli?

K. Markovskis.

Jā, ir atsevišķas iestādes, kuras jau to ir noteikušas pašas savās iekšējās kontroles sistēmās šos sliekšņus zemākus.

A. Laviņš.

Vai jūs kā cilvēks, kas darbojas šajā jomā, kopumā tāda sliekšņa zemāka noteikšana.... kad būtu nepieciešams identificēt klientu attiecīgajā darījumā... varētu šo pasākumu uzskatīt kā tādu, kas ir saistāms ar jēdzienu "iekšējās kontroles sistēma"?

K. Markovskis.

Jā. Tā ir spēja šajā gadījumā analizēt veiktos darījumus. Jo principā tas sākotnējais solis, identifikācija, ir tas, lai to spētu, piemēram, saslēgt viņus kaut kādā ķēdē vai viņi ir vairāki, vai... nu, jebkurā gadījumā noziņot, vai analizēt kopumā.... Jā, tas ir viens no soļiem, kā jau es minēju, tas ir viens no klientu izpētes pasākumiem — identifikācija.

A. Laviņš.

Un tā tad tas, ko jūs minējāt saistībā ar šīm iesniegtajām deviņām kvītīm... Jūs teicāt, ka tur ir vesela virkne jautājumu, kas ir jānoskaidro, lai izdarītu secinājumus attiecībā uz šiem pierādījumiem, ja? Tā es sapratu? Vai es pareizi sapratu?

K. Markovskis.

Nu, ņemot vērā.... jā, tieši, tā. Lai mēs varētu vērtēt kopumā... pārvērtēt, balstoties uz šiem gadījumiem, teiksim, to sistēmu. Jo līdzšinēji... teiksim, mums arī nav bijuši šādi iesniegumi no pieteicēju pārstāvjiem par to, ka notiktu kaut kādu dalījumu... apzināta dalīšana, lai izvairītos no naudas atmazgāšanas. Jo šajā gadījumā, manuprāt, ir arī svarīgi skatīties to identifikāciju kontekstā ar to mērķi. Latvijas Banka kāpēc viņu ir noteikusi? Tāpēc, ka viņa uzraudzības gadījumos ir konstatējusi gadījumus, ka apzināti tiek dalītas šīs summas, lai neziņotu. Mēs, attiecībā uz mūsu uzraugāmajām kredītiestādēm, neesam konstatējuši tādus gadījumus, kad tiktu veikta, teiksim, apzināta šīs summas dalīšana, lai netiktu veikta šī neparastā vai aizdomīgā darījuma identificēšana.

A. Laviņš.

Labi. Paldies. Kam ir jautājumi? Lūdzu, kolēģis Kusiņš.

G. Kusiņš.

Jā. Man vairāki jautājumi būs.

Pirmais. Jūs raksturojāt šo situāciju, ka jums nav nepieciešams izmantot šo deleģējumu, kas jau kopš 2008. gada ir likumā, kas jums ļautu noteikt šīs obligātās prasības. Sakiet, lūdzu, jūs arī stāstījāt, ka jums ir izdevies panākt rezultātu, ka, jūsuprāt, šīs iekšējās kontroles sistēmas ir tādas, kas novērš. Kas ir tie instrumenti, ko jūs izmantojat...? Uz kādu normatīvu aktu pamata jūs panākat šos rezultātus? Vai tā ir vienkārši iestādes autoritāte vai kaut kādi citi panti, uz kuriem atsaucoties jūs varat panākt, ka kredītiestādēs šis stāvoklis ir labāks?

K. Markovskis.

Jā, nu, pirmām kārtām, uz ko es varētu vērst uzmanību. Uz to, ka kredītiestādes darbojas kopējā finanšu ķēdē vai finanšu tirgū, viņiem ir korespondējošās attiecības ar citām bankām, kurā būtisks jautājums ir arī naudas atmazgāšanas jautājums. Respektīvi, ja citas kredītiestādes, kurās ir, teiksim, šie korespondējošie konti, konstatēts, ka šī iestāde neveic pietiekamus pasākumus naudas atmazgāšanai, viņa vienkārši var tikt izslēgta no šīs finanšu plūsmas jeb finanšu ķēdes. Un tas viņai arī tīri no biznesa viedokļa nozīmē, tā vienvārdsakot nāvi, beigas. Viņa tiek izslēgta no šīs kopējās aprites. Tāpēc jau viņa tīri ekonomiski ir ieinteresēta veidot un pilnveidot šīs sistēmas, lai nodrošinātu šo atbilstību starptautiskajiem standartiem. Un arī šīs korespondējošās kredītiestādes vienmēr arī vērtē šo banku iekšējās kontroles sistēmas, pirms viņas uzsāk attiecības. Līdz ar to arī bankas pašas, lai spētu, teiksim, darboties šajā tirgū un veikt pārskaitījumus, naudas darījumus un tā tālāk, ir ieinteresētas, lai šīs jomas tiktu sakārtotas un viņi varētu veikt naudas pārskaitījumus. Tas ir arī būtisks faktors, kas to ietekmē.

G. Kusiņš.

Paldies.

Otrs jautājums. Es no jūsu stāstītā arī sapratu, ka ir tādas, kur ir klientu identifikācija jau no pirmā eiro, tikko kā jūs nākat... ir tādas, kur ir 2 tūkstoši un es saprotu, ka ir arī tādas, kur ir, teiksim, tie 8 tūkstoši, kas ir Ministru kabineta noteikumos. Sakiet lūdzu, vai... tā tīri teorētiski... var būt arī tāda iekšējās kontroles sistēma, kas šo minimālo prasību izpilda, ja ir 8 tūkstoši? Nu nav nepieciešams zemāks sliekšnis.

K. Markovskis.

Kā obligāts nosacījums — nē. Var būt arī citi veidi, kad banka uzdod šiem klientiem papildus jautājumus par to, kāpēc viņš ir atnācis šeit... nu, teiksim, uz banku, ja viņš nav bankas klients... kādiem mērķiem viņš maina šo valūtu... Tas arī ir uzskatāms par klienta izpētes pasākumu. Tāpat, kā jau es minēju... viņi nosaka, piemēram, arī paaugstinātas komisijas vai neizdevīgākus kursus personām, kuri nav klienti. Jo arī šīs personas, mainot naudu, viņas jau arī ekonomiski vērtē, pie kura operatora iet.

G. Kusiņš.

Un tad sakiet lūdzu... vai es pareizi no jūsu atbildes saprotu, ka šāda sliekšņa noteikšana nav obligāta, ka šo mērķi var panākt arī ar citādākiem veidiem...?

K. Markovskis.

Jā, to var panākt citādāk. Mūsu, kā uzrauga galvenais skatījums ir... mēs skatāmies, lai banka mums spēj pierādīt, kā viņa panāk šo mērķi. Protams, mēs skatāmies arī uz to, kāda ir šīs

bankas darbības niša, business, vai viņa strādā šajā biznesa nišā... un tad attiecīgi vērtējam par tiem nepieciešamajiem pasākumiem, kādi ir nepieciešami, lai noteiktu...

G. Kusiņš.

Paldies.

Un tad pēdējais noslēdzošais jautājums. Paturpinot to jautājumu, ko jums jautāja pieteikuma iesniedzēju pārstāvis. Ja jau metodika ir viena... kā es saprotu, kas balstīta uz risku analīzi... tad kāpēc jūs pēc vienas metodikas nonākat pie iespējām, ka var palikt tie paši 8 tūkstoši, bet ar savādākiem var sasniegt to rezultātu, bet Latvijas Banka ar to pašu risku analīzes metodi nonāk pie imperatīva 2 tūkstoši. Tur ir savādāka skaitīšanas sistēmas vai savādākas metodikas, vai savādāka.... Kas tur ir savādāks?

K. Markovskis.

Es varu... es nevarēšu konkrēti... es varētu no mūsu, teiksim, praktiskās pieredzes pateikt... Teiksim, tās pašas maksājumu iestādes, kas kļūst arvien populārākas. Viņas ir salīdzinoši mazas, viņām... teiksim, tiem cilvēkiem, kas tur strādā, nav zināšanu, nav iekšējās kontroles sistēmas, viņi arī nejūtas tik atbildīgi par to darbu, iespējams, ko dara, jo viņi nebaidās... Teiksim, ja viņi ir reģistrēti vai mazi, viņi nebaidās zaudēt to reģistrāciju, jo viņi pēc tam var uztaisīt atkal jaunu iestādi, tajā pašā laikā kredītiestādei ir šī licence, kura ir pietiekami vērtīga un kura arī pietiekami dārgi maksā, un līdz ar to no tādiem mēriem viņa ir vairāk ieinteresēta un arī tā pieredze darbības ir cita, nekā šīm mazajām iestādēm. Un tāpat komisija, izdodot savas vadlīnijas vai ieteikumus, mums ir arī atsevišķi ieteikumi, teiksim, maksājumu iestādēm, kas pēc būtības arī veic līdzīgus pakalpojumus kā bankas, mums ir atsevišķi savādāku veidu ieteikumi kredītiestādēm, kur arī viņi ir nepieciešami savādāki, ņemot vērā to darbību un to izpratnes līmeni par šiem jautājumiem.

G. Kusiņš.

Paldies. Vairāk nav jautājumu.

A. Laviņš.

Kolēģis Ķinis. Lūdzu!

U. Ķinis.

Es gribu tikai precizēt vienu jautājumu. Jūs atbildē jūs teicāt, ka Kapitāla un tirgus komisija savu risku novēršanas metodoloģiju kopā nesaskaņo ar Latvijas Banku. Respektīvi,

vārdu sakot, iznāk tā, ka jūs esat divas autonomas iestādes faktiski, un it kā uzraugāt katra savu jomu. Bet sakiet, lūdzu, ja mēs runājam tieši par naudas atmazgāšanu un par dažādiem kredīta darījumiem. Tie visi ir saistīti ar vienu interesi, tas ir, valsts finanšu un kredīta drošība. Kā tieši no... kā eksperts Levits tiesā minēja... ka patiesībā kļūst divas tādas saliņas būtībā... Viena ir Banka, otra — Kapitāla un tirgus komisija, katra izdod kaut kādus noteikumus, savstarpēji formāli vai neformāli saskaņojot, bet kāpēc jums nav tomēr izstrādātas tādas procedūras, lai jūs šos jautājumus, īpaši saistībā ar to, kas izriet no šādu risku novērtēšanas konsekvencēm, saskaņotu tā, lai neradītu to atšķirīgo attieksmi?

K. Markovskis.

Jā, nu droši vien būs grūti komentēt, kādi ir bijuši, teiksim, likumdevēja tie apsvērumi, kāpēc ir izvēlēts sadalīt starp dažādām uzraugošām iestādēm. Jo arī VID ir kā uzraugošā iestāde finanšu iestādēm, kurš arī uzrauga. Tas ir likumdevēja izraudzītais uzraudzības modelis, kurš ir izvēlēts un tādā veidā, teiksim, šī uzraudzība tiek veikta. Dažādām valstīm ir dažādas pieejas, kā tiek organizēta uzraudzība — vai caur Latvijas Banku, vai caur komisijām, vai caur kontroles dienestiem.

U. Ķinis.

Bet es runāju tieši par to koordināciju.

K. Markovskis.

Tad es varu... teiksim, attiecībā uz riskiem, tieši uz vērtēšanu.... Tad, ņemot vērā šīs jaunās rekomendācijas, pagājušajā gadā ir uzsākts kopējais valsts risku novērtējums, kur tiek vērtēti visi sektori — gan finanšu sektors, gan pārējie sektori, kur ir arī notāri, advokāti un tā tālāk... tas notiek kompleksi, tur ir iesaistītas visas institūcijas — gan Latvijas Banka, gan komisija, gan notāri, gan advokāti... Un šī metodika tiek izstrādāta, balstoties uz Starptautiskā valūtas fonda izstrādāto metodiku, kuri šeit arī pagājušajā gadā bija ieradušies, lai apmācītu par šīs metodikas pielietošanu un palīdzētu mums arī pašreizējā darbā, kas joprojām turpinās, lai vērtētu un taisītu visu šo kopēju risku novērtējumu.

A. Laviņš.

Kolēģe Osipova. Lūdzu!

S. Osipova.

Paldies. Man arī būs jautājums par metodiku, tikai nevis par uzraudzības metodiku, bet par statistikas metodiku. Jūs sākāt ar cipariem par ziņojumu skaitu un es gribētu tikt šeit skaidrībā. Sakiet, lūdzu, vai bankām ir jāziņo par jebkuru neparastu aizdomīgu darījumu ar naudu, vienalga, vai tā ir valūtas maiņa vai skaidra, vai bezskaidra nauda.

K. Markovskis.

Šādā gadījumā būs jāziņo par aizdomīgu darījumu.

S. Osipova.

Sakiet, lūdzu, tātad Bankai ir daudz plašāks jautājumu skaits, kad viņai ir jāziņo par šiem aizdomīgajiem darījumiem.

K. Markovskis.

Jā.

S. Osipova.

Vai tad, kad jūs salīdzinājat Bankas un šī nebanku sektora ziņojumus, tur ir tikai šī valūtas maiņa...?

K. Markovskis.

Tikai valūtas.

S. Osipova.

Paldies.

A. Laviņš.

Kolēģe Ziemeļe.

I. Ziemeļe.

Paldies. Paturpinot šo jautājumu. Tātad par tām bankām, kurās nav šis iekšējais zemākais sliekšnis — no nulles līdz 8 tūkstošiem, bet kuras piemēro šo sliekšni, kas ir noteikts, tātad normatīvajā aktā, 8 tūkstoši. Jautājums ir šāds... jūs mēģinājat stāstīt par dažādiem veidiem, kā var tikt identificēti anonīmie, aizdomīgie darījumi... Sakiet, lūdzu, precizējot... tādā bankā, kur tātad nāk cilvēks mainīt šo valūtu, viņš nav šīs bankas klients, un viņš, teiksim, vēlētos mainīt tūkstoti vai divus tūkstošus... Kas reāli notiek? Kurā brīdī šis bankas darbinieks var uztvert, ka tur ir aizdomīgs darījums un kā līdz jums tā informācija nonāk?

K. Markovskis.

Viens gadījums — tie ir tūkstotis vai divi tūkstoši eiro un tās ir, teiksim, mazas naudas vienības, kas bieži vien tiek iegūtas narkotiku biznesā un kas tiek izmantotas valūtas samainīšanā, lai pēc tam nodotu lielākas banknotes. Tā arī var būt viena no pazīmēm, ka tā ir aizdomīga.

I. Ziemele.

Tās banknotes?

K. Markovskis.

Mazās banknotes. Nāk ar mazām banknotēm mainīt uz lielākām. Teiksim, viens piemērs.

Tikpat labi tur... tas varbūt tik bieži nebūs pie valūtas maiņas, bet varbūt tur ir pavadoņi personai. Varbūt, ka persona nevar paskaidrot jautājumu, kāpēc viņa maina to valūtu. Var uzdot tādu jautājumu...

I. Ziemele.

Var uzdot vai uzdod?

K. Markovskis.

Atkarībā... ja ir noteikts pēc bankas noteiktās kārtības... iekšējās....

I. Ziemele.

Bet nav, ja līdz 8 tūkstošiem nav nekas jādara. Vienkārši cilvēks ienāk no ielas samainīt.

K. Markovskis.

Ja tas nav obligāti... Teiksim, normatīvie akti nosaka šīs minimālās prasības, kas ir jāievēro visiem. Bet pēc tam, izejot, teiksim, no tā riska vērtējuma, šīs prasības var būt stingrākas. Nu... attiecīgi....

I. Ziemele.

Un jums ir zināms...? Vai komisijai ir zināms, ka viņas ir stingrākas arī tajās bankās, kurās nav cita latiņa uzlikta, kā 8 tūkstoši?

K. Markovskis.

Jā, pārsvarā ir. Nu, teiksim, kas ir attiecībā uz personas izturēšanos, un tā tālāk... jā, tas ir iekšējās kontroles sistēmās, definējot aizdomīgos darījumus... Tur bankas arī nosaka šīs pazīmes.

I. Ziemele.

Pie valūtas maiņas, ja?

K. Markovskis.

Tajā skaitā.

I. Ziemele.

Kaut kā jocīgi uzvedas un tad uzreiz sāk uzdot jautājumus bankas darbinieki...

K. Markovskis.

Nu, piemēram... Nu, tas ir gan, teiksim, pie valūtas maiņas... tas var būt arī pie konta atvēršanas...

I. Ziemele.

Nu, pie kontu atvēršanas tas ir pilnīgi cits jautājums. Labi, paldies.

A. Laviņš.

Labi. Kolēģi... Nav vairs jautājumu?

Paldies jums par sniegto viedokli un sniegtajām atbildēm.

Turpinām uzklaut pieaicinātās personas.

Vārds viedokļa sniegšanai ir Lošmaņa kungam. Lūdzu!

A. Lošmanis.

Paldies, godātā tiesa!

Jāsaka godīgi, ka mans viedoklis ir tāds diezgan īss, un jāsaka arī godīgi, ka Finanšu un kapitāla tirgus pārstāvis diezgan jau izsmeļoši, manuprāt, atbildēja uz dažādiem jautājumiem.

Nu, es savā atzinumā praktiski esmu vairāk tā pieskāries abiem jautājumiem — gan tiesībām izdot atsevišķus normatīvos aktus Latvijas Bankai, gan arī par šo te vienlīdzības principu.

Tad nu faktiski... ko es gribētu šeit uzsvērt... tā tad īsi. Ka, jā... turpinot to, ko teica Finanšu un kapitāla tirgus komisijas pārstāvis, tā tad būtiskais ir tas, ka šis regulējums balstās uz šo te risku novērtējumu un... Jā... un kredītiestādes, protams, veic savādāku darbību, respektīvi, finanšu pakalpojumu klāsts ir stipri plašs un līdz ar to, protams, arī attiecīgi šī te sektora uzraudzība notiek, ņemot vērā šo te apstākli.

Un līdz ar to, protams, es nedomāju, ka īsti pareizi būtu pieejā fokusēties uz skaidras naudas darījumiem un tikai, manuprāt, tā tad tiešām svarīgi ir tas, ka kredītiestādēm šie riski, kā mēs redzam arī no šodienas, faktiski šie riski ir saistīti ar cita veida darījumiem un būtībā tā tad šī valūtas maiņa ir tāds otršķirīgs darījums, ko kredītiestādes... cik man ir zināms, nav smaguma punkts tā tad viņu pakalpojumu klāstā.

Tādēļ, kas attiecas par skaidras naudas darījumiem vispār... tā tad te ir... es gribētu šeit arī atsaukties, ko es neesmu pieminējis savā viedoklī tajā pašā 2005. gada direktīvā par to, lai nepieļautu finanšu sistēmas izmantošanu nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanai un terorisma finansēšanai, tā tad par skaidras naudas summu maksājumiem ir runa šīs direktīvas 18. apsvērumā... tā tad preambulā... kurā arī ir īpaši uzsvērtā šādu te darījumu ar skaidru naudu... Te gan nav pieminēta valūtas maiņa, bet te ir piemēra veidā... personas, kuras tirgojas ar augstvērtīgām precēm, dārgakmeņiem, cēlmetāliem vai mākslas darbiem... nu., tā tad, manuprāt, šeit arī ietilpst arī valūtas maiņa, skaidras naudas valūtas maiņa... Un ir tā tad teikts, ka, lai nodrošinātu efektīvu uzraudzību par to, ka šī potenciāli lielā iestāžu personu grupa ievēro šo direktīvu, dalībvalstis atbilstīgi riskanto darījumu uzraudzības principam, savus kontroles pasākumus var koncentrēt jo īpaši uz tām fiziskām vai juridiskām personām, kuras ir pakļautas relatīvi augstam nelikumīgi iegūto līdzekļu legalizēšanas un terorisma finansēšanas riskam. Un tāpēc te ir rakstīts arī tā, ka ņemot vērā atšķirīgas situācijas dažādās dalībvalstīs, tā tad dalībvalsts var nolemt pieņemt stingrākus noteikumus, lai atbilstīgi varētu reaģēt uz risku, kas saistīts ar skaidras naudas maksājumiem lielos apmēros... Sevišķi tas šeit ir pieminēts.

Tā tad manā atzinumā... es esmu minējis tā tad, ka īsti šis risku līmenis faktiski manā ieskatā ir tas izšķirošais, kas neļauj salīdzināt... Nevar secināt, ka kredītiestādes un šīs te kapitālsabiedrības atrastos vienādos apstākļos. Tā tad risku līmeņi ir dažādi, kas šajā gadījumā būtu... vērtējot atbilstību Satversmei, manā ieskatā, būtu jāvērtē.

Kas attiecas par jautājumu par tiesību izdot normatīvos aktus. Protams, šeit Levita kungs ļoti izsmeļoši minēja dažādus aspektus. Es, protams, nevēlētos šeit atkārtoties vai kaut kādā veidā oponēt, ievērojot to, ka viņš tomēr ir vispārāzīts eksperts šajos jautājumos. Vienīgais, ko es gribētu uzsvērt... tā tad viens aspekts ir tas, ka šīs Latvijas Bankas tiesības izdot normatīvos aktus ir lielā mērā, protams, arī vēsturiski radušās. Jau 1992. gadā, tad, kad Latvijas Banka kļuva par... uzraudzīja kredītiestādes, protams, šādi normatīvie akti viņai bija jāizdod, un tad,

kad faktiski šī te kredītiestāžu uzraudzība, manā ieskatā, vispār nav iespējama bez attiecīgā sektora dalībniekiem saistošu normatīvo noteikumu izdošanas. Un tad attiecīgi 2001. gadā šī funkcija tika pārcelta uz Finanšu un kapitāla tirgus komisiju. Tātad vēsturiski... un līdz ar to Latvijas Bankai atstājot šo licencēšanas pienākumu, bet nu, tātad, arī tālāk jautājums bija par to, vai, teiksim, šo te licencēšanu... vai tas ietver sevī arī tālākas funkcijas. Un, kā mēs redzam, likumdevējs tātad ir izšķīries principiāli par to, ka šī te uzraudzība nosacīti par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas jautājumiem tātad tiek arī uzticēta Latvijas Bankai. Un šī tātad ir tāda konstitucionāla tradīcija, ka tomēr, ja ir šāda te funkcija, ka tomēr būtu atzīstamas Latvijas Bankai tiesības šos te noteikumus izdot. Savulaik arī Tieslietu ministrija ir šo uzsvērusi savā ziņojumā, ka likumdošanas... ja nav iespējams šādus normatīvos aktus izdot, tad attiecīgā valsts pārvaldes nozare nevar funkcionēt.

Līdz ar to, protams... mēs varam šeit plaši diskutēt par to, vai šis izraudzītais risinājums ir bijis pareizs, ka tieši Latvijas Banka ir tā, kas veic šo uzraudzību. Tas, protams, ir, manuprāt, diskutabls jautājums, jo var būt arī situācija... kā teica... ka Ministru kabinets, viņam tiek piešķirta kompetence vai kāda ministrija.... Taču, manuprāt, tā ir vairāk politiska rakstura izšķiršanās, ne tik daudz tāda konstitucionāla. Līdz ar to tas, protams, ir diskutabls jautājums un šeit būtu grūti kaut ko ietekmēt... ja valsts tādu... Var saprast valsts šādu lēmumu, jo no vienas puses vēsturiski šī valūtas maiņa ir bijusi Latvijas Bankas kompetencē un droši vien tas apsvērums tad arī ir bijis tāds, ja vislabāk, ja jau ir licencēšana, tad šis pienākums... tad arī attiecīgi šis par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanu būtu atstājams Latvijas Bankas ziņā.

Par to... bet tas, kā jau es teicu, ir tāds vērtēšanas jautājums.

Nu, tas man būtu īsumā viss.

A. Laviņš.

Paldies. Vai būs jautājumi?

M. Šķiņķis.

Jā. Liels paldies, divi īsi.

Jūs teicāt, ka bankām valūtas maiņas darījumi ir principā otršķirīgi darījumi, nesvarīgi darījumi. Vai tas nevar liecināt tieši par lielāku risku naudas legalizācijas novēršanas un uzraudzības jomā... Ja man kāds jautājums ir otršķirīgs, tad ir skaidrs, ka es tam pievērsu daudz mazāku uzmanību nekā pirmšķirīgiem jautājumiem.

A. Lošmanis.

Nu, manuprāt, atbildi jau sniedza Finanšu un kapitāla tirgus komisijas pārstāvis. Banku iekšējai kontroles sistēmai ir jābūt tādai, ka ir jāspēj novērst jebkāda veida tād riski... tajā skaitā arī riski, kas saistīti ar skaidras naudas darījumiem un līdz ar to, protams, teikt, ka kāds risks būtu svarīgs un kāds būtu mazsvarīgs, varbūt tā nebūtu pareiza pieeja. Pareiza pieeja būtu tāda, ka tai sistēmai ir jābūt tādai, ka viņa kopumā novērš jebkādu, kas, protams, būtu ideāla situācija... Un Finanšu un kapitāla tirgus komisijas pārstāvis uzsvēra, vai ir lietderīgi noteikt vienu kaut kādu konkrētāku sliekšni pilnīgi visiem, ja, teiksim, kredītiestādēm veselai virknei varbūt šādi riski nemaz nav. Varbūt šāds darījums tiek veikts tikai reizi mēnesī, teiksim, kur varbūt nav nekāda jēga pielīdzināt tos, kas neveic šos darījumus vai veic viņus maz, salīdzinot ar tiem, kuri veic viņus regulāri.

Tāpēc... No otras puses jāatzīmē... protams, kas attiecas uz šīm te kapitālsabiedrībām... tād, ja tā ir viņu pamatdarbība, tad loģiski, ka viņiem tieši uz to arī būtu jākoncentrējas un, iespējams, arī tas izraudzītais mehānisms ir... kapitālsabiedrībām būtu vairāk saprotamāks, ka... vienkārši pieprasot identificēties, tādā veidā pati kapitālsabiedrība gūtu šo informāciju par saviem klientiem.

Tāpēc, teiksim tā... es negribētu riskus kaut kādā veidā tagad tā... vienam piešķirt lielāku nozīmi un otram mazāku... iespējams, ka varbūt tas ir nepieciešams, zinot to, ka faktiski šodien mums ir saistībā ar šo jautājumu aktuāls ir cits jautājums par nerezidentu noguldījumiem, kur tas risks ir, kā mēs tagad redzam, diezgan ievērojams. Bet nu nav nekas izskanējis, tieši par skaidras naudas darījumiem.

M. Šķiņķis.

Tad es saprotu, ka tomēr jūs neliekat tādā gala secinājumā apgalvojumu, ka risks valūtas maiņas punktā ir lielāks kā kredītiestādēs. Vai es pareizi sapratu to noslēgumu?

A. Lošmanis.

Nē, nu es gribu pateikt to, ka... teiksim tā... ir jāvērtē šī te faktiskā situācija. Jo redziet, kur mēs varam nonākt. Ja mēs tagad mēģināsim likumos un jebkuros tiesību aktos aprakstīt visa veida iespējamās darbības, tad mēs varam nonākt pie situācijas, ka šāda veida kazuistika noved pie tā, ka bankas vai jebkādi citi uzraugāmie subjekti varēs teikt, ka jā, ziniet, saskaņā ar likumu man tas nebija jādara un līdz ar to mēs nepanākam šī likuma mērķi — novērst naudas atmazgāšanas riskus.

Es tieši tā... es tādā izpratnē gribēju to pateikt.

M. Šķiņķis.

Paldies. man nav vairs jautājumu.

A. Laviņš.

Labi. Vai Latvijas Bankas pārstāvim būs jautājumi?

J. Pleps.

Paldies, godātā tiesa. Jautājumu nebūs.

A. Laviņš.

Kolēģi...? Lūdzu, kolēģis Balodis.

K. Balodis.

Man būtu viens jautājums, ko es mēģināju uzdot jau Levita kungam. Vai jūs domājat, ka šajā lietā kaut kāda tāda būtiska nozīme ir tam, ka Latvijas Banka atrodas Eiropas Savienības tiesiskajā ietvarā?

A. Lošmanis.

Jā, nu tik tiešām... Eiropas tiesiskajā ietvarā Latvijas Banka atrodas... tas ir rakstīts gan Latvijas Bankas likumā, gan tas izriet no līguma par Eiropas Savienības darbību, gan arī no Eiropas Centrālās bankas statūtiem. Bet tātad šis ietvars nozīmē to, ka tātad ir paredzēts šis te... ka dalībvalstīm ir jāgarantē neatkarība, Centrālās Bankas neatkarība no izpildvaras.

Līdz ar to, protams, ir šis te jautājums, cik lielā mērā šie te... vai tam ir nozīme.... Nu, kā jau es teicu, tātad, ja likumdevējs ir uzticējis konkrētu kompetenci Latvijas Bankai, tad manā ieskatā tomēr šāda veida tiesības tātad izdot normatīvos aktus tomēr būtu saistāma arī ar šo te neatkarību. Jo nav īsti jēgas noteikt, ka Centrālā Banka ir neatkarīga, ja viņai netiek doti vispār nekādi instrumenti, lai šo te neatkarību ieviestu un lai šī Banka neatkarīgi darbotos.

K. Balodis.

Paldies

A. Laviņš.

Lošmaņa kungs, teikšu jums paldies par pausto viedokli un arī par atsaucību piedalīties lietā. Paldies.

Turpinām. Lūdzu, vārds viedokļa sniegšanai ir Danovska kungam. Lūdzu!

E. Danovskis.

Godātā tiesa! Pirms es sāku runāt... Lai gaisinātu kādus iespējamus pārpratumus, man ir jādara zināms, ka es tīri formāli esmu zvērinātu advokātu biroja “Cobalt” darbinieks, gan jau sešus gadus ilgstošā atvaļinājumā, un kopš vienu mēnesi atpakaļ pieteikuma iesniedzēji ir pievienojušies šim zvērinātu advokātu birojam. Ja jūs uzskatāt, ka šie apstākļi ir tādi, kas liedza man objektīvi ziņot un izklāstīt manu viedokli, tad es varu doties atpakaļ uz savu vietu.

Bet es saprotu, ka...

A. Laviņš.

Par šo apstākli. Kolēģi, jūsu domas!

L. Liepa.

Jā, godātā tiesa! Tātad jautājums, ko godātais kolēģis Danovskis pacēla, ir ļoti būtisks. Ja mēs skatītos uz annālēm, tātad ieraksti ir tādi, ka, taisnība, no 1. janvāra advokātu birojs “Borenius” un advokātu birojs “Cobalt” ir apvienojušies. Līdz ar to formāli ir tā, ka pieteikuma iesniedzējas pārstāvji un eksperts ir vienā birojā praktizējoši juristi.

Taču es vēlētos vērst godātās tiesas uzmanību uz diviem būtiskiem apstākļiem.

Pirmkārt. Šo lietu sagatavoja “Borenius” advokātu komanda jau 2015. gadā un konsultējoties netika veiktas nekādas sarunas un nekāda sadarbība ar advokātu biroju “Cobalt”, jo īpaši ar kolēģi Danovski.

Otrkārt, arī pēc biroju apvienošanās nav veiktas nekādas darbības, kuru ietvarā būtu saskaņoti viedokļi vai noskaidrota nostāja attiecībā uz šo konkrēto lietu, jo, es vēlētos pasvītrot, galvenais iemesls, kura dēļ kolēģis Danovskis ir pieaicināts kā eksperts, mūsaprāt, un es pieņemu, ka arī tiesasprāt, ir apstākļi, ka kolēģis Danovskis ir eksperts administratīvajās tiesībās un administratīvajā procesā un Latvijas Universitātes docents. Un šinī kapacitātē, protams, kolēģis Danovskis ir neatkarīgs jurists sava viedokļa sniegšanai. Mums nav ieskata un nav arī nekādu apsvērumu, kuru dēļ būtu noraidāms vai kā citādi uzturams kā subjektīvi ietekmēts kolēģa Danovska viedoklis. Līdz ar to mēs lūgtu noklausīties kolēģa Danovska viedokli un ļaut arī mutvārdu procesā paust apsvērumus.

A. Laviņš.

Paldies.

Latvijas Bankas pārstāvim?

J. Pleps.

Jā, godātā tiesa! Vispirms droši vien jāuzteic kolēģa Danovska vērtīgums attiecībā uz iespējamajiem pārpratumiem un neskaidrībām, kas saistītas ar dažādām nodarbinātības attiecībām. Un jāteic, ka tiesas praksē ir bijis līdzīgs gadījums, ja drīkst, attiecībā uz mani, kad Satversmes tiesa mani pieaicināja kā tiesību zinātnieku situācijā, kad es biju Saeimas Juridiskā biroja darbinieks un Saeimu pārstāvēja cits Juridiskā biroja darbinieks... šis jautājums toreiz tika aktualizēts, un vienkārši tika konstatēts šis fakts, bet es tiku uzklausīts.

Līdz ar to es pieļauju, ka tiesa precedentu ir nodibinājusi un par kolēģa Danovska kompetenci, kurš ir mans kolēģis arī Latvijas Universitātē, es domāju... par neitralitāti šaubas nevarētu būt.

A. Laviņš.

Labi. Danovska kungs, bez šaubām, mēs jūs esam aicinājuši tiesībzinātnieka kapacitātē un šodien jūs uzklausīsim. Bet katrā ziņā paldies par uzmanības vēršanu arī uz šādu nozīmīgu aspektu.

Lūdzu!

E. Danovskis.

Paldies.

Latvijas valststiesībās šādu likumu — pamatotu ārējo normatīvo aktu — izdošana, kā tas ir šajā gadījumā, ir bijusi tradicionāla un arī konsekventi atzīta attiecībā uz četrām tā sauktajām patstāvīgajām iestādēm, Tas ir, Latvijas Banka, Finanšu un kapitāla tirgus komisija, Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija un arī Nacionālā elektronisko plašsaziņas līdzekļu padome.

Šādu iestāžu tiesības izdot ārējus normatīvus aktus ir arī atzītas Administratīvā procesa likumā un Oficiālo publikāciju un tiesiskās informācijas likumā. Šodien tiesas sēdē jau izskanēja jautājums par to, vai Oficiālo publikāciju un tiesiskās informācijas likumā šis ieraksts ir labs un pareizs. Viņš vēsturiski ir cēlies no Administratīvā procesa likuma spēkā stāšanās kārtības likuma, kur bija līdzīgs ieraksts, taču, protams, šis ieraksts, kas šobrīd ir pārņēms Oficiālo publikāciju un tiesiskās informācijas likumā, ir savā ziņā neprecīzs. Jo, kas tad nosaka normatīvā akta vietu normatīvo aktu hierarhijā. Tie ir divi faktori. Pirmām kārtām, izdevējs, tā demokrātiskā leģitīmācija, otrkārt, procedūra, kādā tas akts tiek izdots. Un skaidrs, ka šādām institūcijām demokrātiskā leģitīmācija ir zemāka nekā Ministru kabinetam. Taču praksē parasti tas problēmas nerada, jo acīmredzot šis ieraksts Oficiālo publikāciju un tiesiskās informācijas likumā ir tapis tādēļ, ka droši vien, izstrādājot šo normu, nav iedomātas tādas situācijas, ka šī kompetence varētu pārklāties, jo likumā jau ir īpaši uzsvērts, ko savas autonomās kompetences

ietvaros ir izdevušas šīs institūcijas. Bet, nu, protams, ja gadās, ka pārklājās, tad, manuprāt, šo kolīziju var atrisināt tikai, piemēram, ja gadās kolīzija starp šiem noteikumiem un Ministru kabineta noteikumiem, tad, protams, priekšroka ir Ministru kabineta noteikumiem kā normatīvam aktam ar augstāku juridisko spēku.

Šīs lietas ietvaros šķiet ir svarīgs arī pamatojums, kādēļ šādām patstāvīgajām iestādēm var piešķirt tiesības izdot ārējus normatīvus aktus un, kā es esmu to norādījis arī savā atzinumā, tad šo patstāvīgo iestāžu orgānu izdoto ārējo normatīvo aktu pieļaujamība ir pamatojama ar līdzīgiem apsvērumiem, kā Ministru kabineta noteikumiem. Un Satversmes tiesa to vairākkārt ir arī vērtējusi savos spriedumos. Proti, uz likuma pamata izdoti ārēji normatīvi akti, ciktāl to saturs atbilst likumā ietvertajam deleģējumam, ir izdoti nevis īstenojot likumdošanas funkciju, bet gan izpildvaras funkciju. Satversmes 64. pants nosaka, protams, demokrātiskas valsts aksiomu, ka augstākā suverēnā vara radīt visiem saistošas tiesību normas ir tautai un parlamentam. Un tikai tauta un Saeima, pieņemot likumu, var izteikt vispārsaistošu politisko gribu. Pārējās valsts institūcijas var darboties tikai šo valsts varas orgānu pieņemto tiesību normu ietvaros. Tādēļ, ja likums piešķir tiesības Ministru kabinetam vai kādai no patstāvīgo iestāžu orgāniem izdot ārēju normatīvu aktu... arī, protams, pašvaldībām ir tiesības izdot ārējus normatīvus aktus, tikai tur pamatojums ir līdzīgs, bet ar zināmām īpatnībām, kas raksturīgas tieši pašvaldībām, tad attiecīgā normatīvā akta izdošana, formāli Latvijas valststiesībās ir uzskatāma tikai par likumā ietvertās tiesību normas īstenošanu, tātad izpildvaras funkciju.

Un to tradicionāli ir uzsvērusi gan Satversmes tiesa, arī lielā mērā atsaucoties uz savulaik Kārļa Dišlera šo "Latvijas valsts varas orgānos un viņu funkcijās" izteikto tēzi, ka... protams, pēc būtības materiālā nozīmē mēs varam teikt, ka Ministru kabineta noteikumi un arī šādu iestāžu izdoto noteikumu atbilstība... tā ir likumdošana. Vai ne? Bet materiālā nozīmē. Formālā nozīmē Latvijas valststiesībās Satversmes 64. pants nosaka, ka likumdošanas tiesības ir tikai tautai un Saeimai un viņas nav tālāk deleģējamas kādam citam. Tāpēc arī, protams, šādi normatīvi akti var būt... iestāžu izdotie normatīvie akti var būt tikai izdoti izpildvaras funkcijas ietvaros, respektīvi, likumu var īstenot ne tikai pieņemot individuālu tiesību aktu, bet arī uz likuma pamata izdodot tiesību normu, kura, saskaņā ar likumdevēja gribu... saskaņā ar likumdevēja gribu, tiesību normā ietverta politisko gribu detalizē un īsteno dzīvē. Līdz ar to uz likuma pamata izdotos noteikumus, ciktāl tā ir izdota uz likuma pamata un atbilst likumā ietvertajam deleģējumam, Satversmes 64. pants pats par sevi neregulē. Un līdz ar to arī šādu noteikumu esība, ja ir ievēroti šie kritēriji, proti, pirmām kārtām, ko jau minēja Levita kungs, šī institūcija ir demokrātiska leģitīmācija, otrkārt, likumā ir ietverts pilnvarojums izdot šādu ārēju normatīvu aktu, treškārt, šī iestāde ir rīkojusies šī pilnvarojuma ietvaros, te nav nekādas saistības ar Satversmes 64. pantu.

Savukārt, ja izpildvara pieņem ārēju normatīvu aktu ārpus likumā noteiktā pilnvarojuma, tad tā jau ir uzskatāma par iejaušanos likumdošanas kompetencē un līdz ar to par Satversmes 64. panta pārkāpumu.

Tie, manuprāt, ir apsvērumi, ko es arī centos savā atzinumā norādīt, kas man šķiet svarīgi, pamatojot un radot droši vien ilgtspējīgu pamatojumu tam, kāpēc šādām patstāvīgajām iestādēm ir tiesības izdot šādus ārējus normatīvus aktus.

Līdz šim arī šajā tiesas sēdē vairākkārt pacēlās jautājums par to, vai šai Latvijas Bankai, konkrētajā gadījumā Latvijas Bankas orgānam... es uzveru, ka mēs runāt varam juridiski tikai par Latvijas Bankas orgānu, proti, Latvijas bankas Padomi, nevis par Latvijas Banku kā atvasinātu publisku personu, jo Latvijas Bankai kā atvasinātai publiskai personai, protams, demokrātiskās leģitimitācijas nav. Tāda ir tikai Latvijas Bankas Padomei. Nu, lūk! Tātad, par to, vai viņiem ir pietiekama šī demokrātiskā leģitimitācija, viņa ir vāja. Bet ir jāņem vērā arī tas, ka tā kompetence, ko līdz ar to viņām var uzdot, ir ārkārtīgi šaura. Nu, tas ir tā salīdzinot ar visu to lielo tiesību normu kopumu, viņiem tur tā kā aiz naga gala var izdot... nu, sākums... vienas šauras profesionālas nozares ietvaros. Var teikt, ka šīs četras patstāvīgās iestādes, tie ir zināmi regulatori savās jomās, kuri tad, ņemot vērā šo jomu specifiku un arī to, ka vairākos jautājumos ir, pirmkārt, nepieciešams nodrošināt, lai nav šī politiskā iejaušanās, piemēram, tajā pašā Nacionālo elektronisko plašsaziņas līdzekļu uzraudzības jomā, lai šie normatīvie akti, ciktāl tie ir nepieciešami būtu tiešām izdoti profesionāli, tad arī, protams, tur tas demokrātiskās leģitimitācijas vājums ir zināmā mērā attaisnojams.

Nu, un vēl divi apsvērumi. Ārvalstīs arī šādu patstāvīgo iestāžu tiesības regulēt kaut kādu nozari, tajā skaitā izdodot ārējus normatīvus aktus, ir pētītas. Nu, šeit man ir zināma tāda 2010. gadā iznākusi tāda grāmata “Salīdzinošās administratīvās tiesības”, angļiski “*Comparative administrative law*”, un tur ir divas nodaļas par šo patstāvīgo iestāžu konstitucionālo regulējumu ārvalstīs, tās problēmas ar šādu iestāžu esību ir aktuālas ne tikai Latvijā, bet arī citviet. Bet, protams, arī kas ir jāņem vērā... uz šo ārvalstu regulējumu ir jāatsaucas piesardzīgi, jo gluži vienkārši atšķiras tie iemesli, kādēļ šādus ārējos normatīvos aktus var izdot. Piemēram, ir valstis, kurās konstitūcijā tas ir tieši nostiprināts. Latvijā tas nav. Bet tas, protams, nenozīmē, ka šādas izpildvaras darbības nedrīkstētu veikt, ja vien likumā ir ietverts pilnvarojums.

Vēl viens apsvērumš, ko es arī gribētu uzsvērt. Man šķiet, tas bija konstitucionālajā sūdzībā, kur bija liela vērība pieminēta tādām jēdzieniem kā “konstitucionālā tradīcija”, kurš savukārt bija aizgūts no Valsts prezidenta Konstitucionālo tiesību komisijas viedokļa. Šajā doktrinārajā darbā, protams, iemesls, kādēļ šis vārds “konstitucionāla tradīcija” tika lietots, ir attaisnojams pētījuma ietvaros, taču mans aicinājums būtu izvairīties, ciktāl tas ir iespējams,

Satversmes tiesas spriedumā no šī “konstitucionālās tradīcijas” jēdziena, jo uz viņu, manuprāt, vienkārši nav nepieciešams atsaukties, lai pamatotu šādu patstāvīgo iestāžu tiesības izdot ārējos normatīvos aktus. Bez tā var mierīgi iztikt.

Nu un vēl es... tad, kad gatavoju to viedokli Satversmes tiesas lietai, es apskatījos tos Latvijas Bankas padomes izdotos noteikumus. Vienīgi tāds komentārs. Var jau būt, ka tur kaut kas šajos noteikumos ir tāds, kas arī nedublē likumu, kā, piemēram, šīs apstrīdētās normas, bet ja nu tas ir jāuzsaka, tad šajos noteikumos diezgan daudz dublē gan likumu, gan Ministru kabineta noteikumus. No normatīvo aktu izstrādes viedokļa es varbūt saprotu vēlmi visu šo regulējumu iekļaut vienā normatīvā aktā, bet principā nav pieļaujams dublēt zemākā normatīvā aktā tiesību normas, kas ir ietvertas augstāka juridiskā spēka tiesību normās, kas līdz ar to man radīja jautājumu, vai tiešām tad tas deleģējums tādā apjomā viņš bija nepieciešams.

Tas arī īsumā viss, kas man ir piebilstams papildus tam, kas jau ir.

A. Laviņš.

Vai jautāsiet?

M. Šķiņķis.

Nē, šoreiz mums nav.

A. Laviņš.

Latvijas Bankas pārstāvim? Būs jautājumi?

J. Pleps.

Ja drīkst, daži tikai saistībā ar kolēģa Danovska viedokli.

Sakiet, es gribētu varbūt mazliet pāriet tālāk... sakiet, nu, teiksim, jūs dzirdējāt šodien Finanšu un kapitāla tirgus komisijas viedokli, ka kredītiestādēs iekšējās kontroles sistēmās tiek iestrādāti individuāli sliekšņi, kurus katra kredītiestāde, teiksim, iestrādā iekšā. Tātad iekšējās kontroles sistēmā, jūsuprāt, varētu būt vai nevarētu būt, teiksim, tādi kaut kādi nosacījumi, ko pats likuma subjekts ir uzstādījis sev?

E. Danovskis.

Jā, likums paredz tikai minimālās prasības un arī šie Ministru kabineta noteikumi, kuri ir jāievēro, bet nekas jau neliedz paredzēt šiem subjektiem iekšējas vēl stingrākas prasības.

J., Pleps.

Un saki, vēl viena lieta. Kā jūs vērtētu... iepriekšējās sēdēs izskanēja un man arī godātā tiesa vaicāja šodien par to administratīvā akta pievienošanu, kas paredz individuālu pasākumu — konkrētai kapitālsabiedrībai konstatējot konkrētus riskus, vai jūs no likuma perspektīvas pieļautu iespēju, vai atbalstītu iespēju, ka, teiksim, konkrētās situācijās konstatējot konkrētus riskus, ar kurām pats likuma subjekts netiek galā, uzraudzības un kontroles institūcija ar, teiksim, individuālu dokumentu, administratīvo aktu, lūdz iekļaut kādas lietas iekšējās kontroles sistēmā.

E. Danovskis.

Ja likums piešķir tiesības izdot šādu administratīvo aktu un ja likums paredz arī tiesības šādas prasības ietvert šajā iekšējās kontroles sistēmā. Tas, vai ir pieļaujams šādu administratīvo aktu izdot, to es šobrīd nevaru atbildēt, jo es šajā noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas sfērā nūdien neesmu speciālists...

J. Pleps.

Paldies, vairāk jautājumu nebūs.

A. Laviņš.

Paldies. Kolēģis Balodis.

K. Balodis.

Danovska kungs, man jums būtu jautājums. Ko jūs domājat par pieteikuma iesniedzēju atrašanos vai neatrašanos vienādos un salīdzināmos apstākļos ar kredītiestādēm?

E. Danovskis.

Tas ir jautājums, uz kuru es negribēju atbildēt savā viedoklī, jo tas prasītu zināmu iedziļināšanos šajā jautājumā, līdz ar to laika resursus. Bet tiktāl, ciktāl es esmu dzirdējis ne tajā iepriekšējā tiesas sēdē, bet kas bija pirmajā tiesas sēdē... kas man šķiet svarīgi... tas vien, ka likumā ir paredzēts atšķirīgs regulējums, piemēram, normatīvo aktu izdošanā, teiksim, kompetence... kompetentās institūcijas, kuras var izdot šos ārējos normatīvos aktus, pats par sevi nevar būt izšķirošs, lai pateiktu, ka šīs personas atrodas atšķirīgos un salīdzināmos apstākļos. Attiecībā uz šiem skaidrās naudas darījumiem un valūtas maiņu... nu, tas, ko es... tik tiešām sadzīvīskā izpratnē sakot, tas man šķiet ir salīdzināmos apstākļos attiecībā uz vienu šo te darbību. Taču, vai ir šī risku analīze, ko pieminēja Latvijas Bankas pārstāvis un arī citas pieaicinātās personas, vai viņa ir tik izšķiroša, lai pateiktu, ka personas ir atšķirīgos apstākļos un līdz ar to samērīguma tests tālāk nav veicams... to es neņemšu šeit apgalvot.

A. Laviņš.

Danovska kungs, paldies jums par sniegto viedokli. Lūdzu, sēdieties!

Tā... Atbilstoši Satversmes tiesas procesam, mums ir šobrīd jānoskaidro, vai mēs varam pabeigt lietas izskatīšanu pēc būtības. Bet es aicinu šos jautājumus vēl pārdomāt, kas vēl ir palicis jautājumos savstarpēji, iespējams, ka tiesai būs jautājumi.

Šajā brīdī tiek izsludināts pārtraukums uz stundu un 15 minūtēm. Tātad tiekamies tiesas sēdē un turpinām tiesas sēdi 14.10.

(Pārtraukums)

A. Laviņš.

Sēdieties, lūdzu!

Kolēģi, vai savstarpēji ir palikuši kādi jautājumi?

M. Šķiņķis.

Nē, mums nav jautājumu.

A. Laviņš.

Latvijas Bankas pārstāvim?

J. Pleps.

Godātā tiesa, ļoti līdzīgi — jautājumu nav.

A. Laviņš.

Kolēģi, vai ir pusēm vēl kādi jautājumi? Nav.

Tā... lietas dalībniekiem jautājumu nav, bet, ja es drīkstu, tad Saeimas pārstāvei uzdošu jautājumu.

Papildus tāds jautājums. Tad, kad sniedzāt viedokli, jūs minējāt, ka uzraudzības un kontroles institūcija nedrīkst noteikt jaunus klientu identifikācijas gadījumus, tajā pašā laikā norādījāt, ka apstrīdētajā normā paredzētā identifikācija ir uzskatāma par kādu īpašu vienkāršotu identifikācijas veidu jeb instrumentu citu prasību izpildei. Un tad jautājums tāds: kā tiesību piemērotāji... un mēs arī šeit dzirdējām, ka tiesību normām būtu gan no formālā viedokļa, gan no saturiskā viedokļa būtu jābūt daudz maz skaidrām. Un jautājums jums kā šī pilnvarojuma izsniedzējiem, kā tiesību piemērotājiem no normatīvajos aktos ietvertās terminoloģijas un no normas sistēmas... kā tiesību piemērotāji var nonākt pie secinājuma, ka šie abi identifikācijas veidi saturiski ir būtiski atšķirīgi.

I. Tralmaka.

Paldies par jautājumu. Es precizēšu. Tātad deleģējošā norma uzdod par pienākumu Latvijas Bankai izdot saistošas prasības, attiecībā tajā skaitā uz iekšējās kontroles sistēmas izveidi. Iekšējās kontroles sistēmu nosaka 7. pants likumā, un likuma 7. panta 5. daļa nosaka arī to, ka iekšējās kontroles sistēmai ir jāietver neparastu un aizdomīgu darījumu atklāšanas kārtība. Tas nozīmē to, ka neiet runa tikai par ziņošanas pienākumu, bet arī par šādu te neparastu darījumu atklāšanas kārtību. Tātad likumdevējs ir paredzējis to, ka šādi darījumi varētu būt jāatklāj. Līdz ar to iekšējās kontroles sistēma un saistošas prasības attiecībā uz šī te pienākuma izpildi ir ielasāmas deleģējošajā normā. Un likumdevēja ieskatā norma ir pietiekami skaidra šajā aspektā.

A. Laviņš.

Labi. Jūs to uzskatāt par pietiekami skaidru.

Bet no tāda skaidrības viedokļa arī... Ja mēs skatāmies uz 7. pantu... Tad 7. pantā ir noteikts, ka, izveidojot iekšējās kontroles sistēmu, likuma subjekts paredz... un likuma subjekts jau ir tās iestādes, kas sniedz šo pakalpojumu, nevis Latvijas Banka kā uzraugošā iestāde, kura noteic, kam ir jābūt šai iekšējās kontroles sistēmā. Un no šāda viedokļa raugoties, kādi būtu jūsu apsvērumi par to, ka tomēr 7. pants, kas regulē iekšējās kontroles sistēmu, min, ka šis pants attiecas uz pašiem likuma subjektiem, nevis uz uzraugošo institūciju.

I. Tralmaka.

Jā, šeit, manuprāt, būtu jāņem vērā arī tas, kā ir būvēts likums. Protams, ka primārā atbildība par to, lai nodrošinātu efektīvāku iekšējās kontroles sistēmas darbību ir likuma subjektam un to arī pasaka 7. pants, ka šī te galvenā atbildība par atbilstoša iekšējās kontroles sistēmas izstrādāšanu, protams, piekrīt pašam subjektam. Bet, protams, likumdevējs ir paredzējis uzraudzības un kontroles institūcijām tiesības kontrolēt šī te pienākuma izpildi un tajā skaitā likumdevējs ir arī paredzējis... tātad deleģējis izdot saistošas prasības gadījumā, ja subjekts šos te pienākumus nepilda. Līdz ar to Latvijas Bankai ir dots... Vēl ir jāuzsver šī te atšķirība: Finanšu un kapitāla tirgus komisijai ir tiesības izdot, bet Latvijas Bankai ir pat pienākums izdot šādus te noteikumus. Līdz ar to likumdevējs ir uzskatījis, ka tas patiešām ir nepieciešams un deleģējis izdot tādas saistības, kas nodrošinātu to, ka šis te subjekts vismaz tajā minimālajā apmērā, ko paredz likums, kādām prasībām ir jābūt iekšējās kontroles sistēmā, ka šis te subjekts izveido šādu te iekšējās kontroles sistēmu. Ja viņš neveido to pats, tad Latvijas

Bankai kā uzraugošajai iestādei ir jāizdod saistošas prasības, kas nodrošina to, ka šāda te sistēma tiek izveidota un strādā.

A. Laviņš.

Labi. Paldies. Varat apsēsties. Paldies par atbildēm uz papildu jautājumiem.

Kolēģi! Tātad lietas izskatīšana pēc būtības tiek pabeigta un pārejam pie tiesu debatēm. Tiek piešķirts laiks pusēm ne vairāk kā 30 minūtes.

Lūdzu! Pirmajam vārds tiek dots pieteikuma iesniedzēju pusei.

M. Šķiņķis.

Liels paldies!

Godātā tiesa! Paldies arī par iespēju šo tiešām nozīmīgo lietu izskatīt šeit un tiesas sēdē paust mūsu argumentus.

Es debašu runu, līdzīgi kā sniedzot paskaidrojumus, gribētu dalīt trīs daļās. Vispirms par Latvijas Bankas tiesībām izdot normatīvos aktus Satversmes 1. panta kontekstā, pēc tam par 64. pantu Satversmes, un visbeidzot par vienlīdzības jautājumu.

Par Latvijas Bankas tiesībām izdot normatīvos aktus. Šajā lietā netika apšaubīts un, teiksim tā... visi, arī pieaicinātās personas pauda viedokli, ka jautājums varētu būt par demokrātiskās legītimācijas nepietiekamību vai varbūt pietiekamību. Līdz ar to tad tas atslēgas jautājums ir: vai tā demokrātiskā legītimācija ir pietiekama un kas tad ir tie kritēriji, ar kuriem varētu attaisnot šajā gadījumā Latvijas Bankas tiesības izdot normatīvos aktus.

Godātā tiesa! Šajā lietā, mūsaprāt, mēs nedzirdējām argumentus vai kritērijus, kas tieši konkrētajā gadījumā attaisno Latvijas Bankas tiesības izdot normatīvos aktus. Latvijas Bankas pārstāvis tiesas sēdē piesauca piemērus, ka arī Ministru kabineta un pašvaldības tiesības izdot normatīvos aktus nav ietvertas rakstveidā Satversmē. taču ir skaidrs, ka ar šādu argumentāciju mēs varētu attaisnot jebkuras iestādes tiesības izdot normatīvos aktus, jo ir vēl daudzas citas iestādes, kuras arī nav ierakstītas Satversmē. Līdz ar to ir jāskatās, vai ir kādi papildus kritēriji, kas tieši šajā gadījumā mums palīdz nošķirties par labu Latvijas Bankas viedoklim, ka normatīvo aktu Latvijas Banka varētu izdot. Nu, mūsu gadījumā mēs uzskatām, ka tādu nav.

Kā mēs dzirdējām arī šodien, Levita kungs teica, ka arī viņaprāt ir grūti atrast attaisnojumu, kādēļ gan lai Latvijas Banka šajā gadījumā drīkstētu izdot normatīvos aktus.

Kā vienu tādu elementu vai iespējamību, kas jāvērtē, bija viedoklis, šī starptautiskā elementa esamība vai neesamība.

Godātā tiesa! Šajā gadījumā, mūsaprāt, šī starptautiskā elementa nozīme nepastāv. No starptautiskajām tiesībām raugoties, no Eiropas Savienības tiesību regulējuma raugoties, arī no

“MONEYVAL” šī piesauktā ziņojuma, uzdevumi, kas ir uzdoti ar Eiropas Savienības tiesībām, ar “MONEYVAL” ziņojumu, ir uzdoti Latvijas valstij kopumā, nevis Latvijas Bankai kā vienai valsts iestādei. To, ka tā ir, to rāda arī citu valstu prakse un pieredze, ieviešot šos regulējumus noziedzīgi iegūtu līdzekļu novēršanas jomā. Modeļi ir visdažādākie. Igaunijā tikai ar likuma spēku šis jautājums tiek regulēts, citās valstīs tas ir dots vienai institūcijai, citās tas ir dalīts. Tātad regulējums ir dažāds.

Arī materiāltiesiskais regulējums atšķiras. Ja mēs skatāmies par apstrīdētajām normām, tad mēs redzam, ka arī šeit valsts rīcības brīvība ir ļoti plaša. Eiropas Savienības regulējums... direktīva nosaka limitu 15 tūkstošus eiro, pie kura ir jāidentificē klients. Dalībvalstis, protams, var šo limitu, raugoties no savas situācijas, arī mazināt, bet tā rīcības brīvība ir milzīga. Arī apstrīdēto tiesību normu pieņemšanas kontekstā. Ir valstis, kuras, kā jau tika pieminēts, ir noteikušas, ka valūtas maiņas darījumos klientu identifikācija ir jāveic varbūt no pirmā centa, ir valstis, kas ir izvēlējušās citu modeli. Tātad tā rīcības brīvība ir milzīga, kādu likumdevējs... arī Eiropas Savienības tiesību regulējums, ir ļāvis dalībvalstīm ieviest. Līdz ar to šis starptautisko tiesību elements, mūsaprāt, šajā konkrētajā lietā nav izšķirošs kritērijs, īpaši uzsverot, ka tātad uzdevums ir valstij — Latvijai, nevis Latvijas Bankai.

Un tālāk mēs nonākam pie vēl viena ļoti būtiska apstākļa, kas šajā lietā ir ticis vērtēts un ir jāvērtē — pie nacionālo tiesību jautājumiem, kādos gadījumos tad mums Satversme ļauj patstāvīgai iestādei izdot normatīvos aktus. Un mēs nonākam pie jautājuma, pie tā, vai konkrētajā gadījumā Latvijas Banka ir izdevusi normatīvo aktu savas autonomās kompetences ietvarā, vai rīkojoties kā jebkura cita parasta pārvaldes iestāde. Un šeit es gribētu atsaukties arī uz Levita kunga viedokli, šodien tiesas sēdē dzirdēto, kurā Levita kungs uzsvēra, ka tātad gadījumā, ja Latvijas Banka normatīvo aktu neizdod pēc būtības autonomas kompetences ietvarā, tad tas nav pieļaujams un patstāvīgas iestādes šādi rīkoties nedrīkstētu.

Šeit atkal ir jāsaka, ka tiesas procesa gaitā mēs nedzirdējām ne no Latvijas Bankas pārstāvja, ne no Tieslietu ministrijas pārstāvja, ne no Saeimas pārstāves redzējumu vai kritērijus, vai argumentus, kas tad norāda uz to, ka konkrētais normatīvais akts ir izdots Latvijas Bankas autonomās kompetences ietvaros un nedzirdējām arī, kādus kritērijus... kā tad likumdevējs var izšķirties, kad kādu jautājumu nodot izšķiršanai ar normatīvo aktu patstāvīgai iestādei. Tādus kritērijus mēs nedzirdējām.

Šis jautājums nav abstrakts jautājums, tas ir ļoti būtisks jautājums. Un tas ir jautājums, kas, mūsaprāt, varētu izšķirt lietu attiecībā uz apstrīdēto normu atbilstību Satversmes 1. pantam.

Arī citi avoti rāda, ka Latvijas Banka vai jebkura cita patstāvīga iestāde var izdot normatīvos aktus... var rīkoties gan kā autonomas iestādes kompetences ietvaros, gan kā parastas valsts pārvaldes iestādes rīcības ietvaros. Attiecībā uz Latvijas Banku ir jāsaka, ka arī

Radio un televīzijas padomes lietā Satversmes tiesa norādīja, ka tā tas ir un ka Latvijas Banka pēc būtības ir pastāvīgā iestāde, neuzraugot valūtas maiņas punktus, bet gan veicot cenu stabilitātes jautājumu. Arī Likums par Latvijas Banku 3. pants norāda, ka tieši tāda ir doma vai ideja, kādēļ Latvijas Banka ir izveidota kā autonoma iestāde. Arī Oficiālo publikāciju un tiesiskās informācijas likuma teksts skaidri norāda, ka Saeima ir ļāvusi autonomām iestādēm izdot normatīvos aktus tikai autonomas kompetences ietvaros un arī citi šeit dzirdēti argumenti... Arī tas, ka likumdevējs ir ļāvis arī citām pārvaldes iestādēm šo noziedzīgi iegūtu līdzekļu uzraudzības jomu uzraudzīt, neļaujot gan izdot normatīvos aktus, rāda, ka konkrētajā gadījumā Latvijas Banka veic parastu valsts pārvaldes funkciju, ko varētu piešķirt arī citām iestādēm, piemēram, Valsts ieņēmumu dienestam, kā piemērs, bet nekādā ziņā Latvijas Bankai nevarētu ļaut izdot normatīvos aktus, kā tas ir noticis šajā gadījumā. Tas nav tāds teorētiska riska jautājums, tas ir tiešām būtisks jautājums, arī raugoties no varas dalīšanas principa, varas balansa saglabāšanas skatupunkta.

Ja šajā lietā tiktu akceptēts, ka likumdevējs var ar likumu, bez jebkādiem ierobežojumiem brīvi un patvaļīgi izlemt, kādos jautājumos ļaut patstāvīgām iestādēm izdot normatīvos aktus, un, ja tiktu atzīts, ka likumdevējs drīkst ļaut patstāvīgām iestādēm izdot normatīvos aktus arī tādās jomās, kuras pēc būtības nav patstāvīgo iestāžu autonomās jomas jeb nav jomas, kuru dēļ šīs iestādes ir izveidotas, rastos būtisks varas dalīšanas principa apdraudējums. Rastos, kā Levita kungs teica, šis risks no šīm salīdzinām valsts uzbūves ietvarā. Un tad mēs redzam, ka, kaut vai rīt vai parīt, likumdevējs varētu ļaut, kā to teica Saeimas pārstāve, piemēram, Latvijas Bankai izdot normatīvos aktus medicīnas jomā, vai arī tad kaut vai rīt likumdevējs varētu izveidot jaunu patstāvīgu iestādi tādas funkcijas realizācijai, kas neapšaubāmi ir patstāvīgas iestādes izveidošanas pamats, bet parīt jau šai pašai iestādei ļaut izdot normatīvos aktus pavisam citā ar šīs iestādes izveidošanu nesaistītā jomā, kā tas ir radies šajā konkrētajā situācijā. Tieši klasisks piemērs.

Un sekas, kas rodas no šādas situācijas, mēs redzam arī šajā lietā, kad patstāvīgā iestāde ir izdevusi normatīvo aktu jomā, kas nav tās autonomās kompetences joma. Jomā, kurā visām valsts iestādēm vajadzētu darboties koordinēti, visus riskus aplūkot koordinēti, sadarbojoties, kopīgi meklējot risinājumu, kā ir jāregulē kāds viens konkrēts jautājums. Mēs redzam, ka Latvijas Banka kā patstāvīga iestāde, kura, kā arī Latvijas Bankas pārstāvis norādīja, nepieņem nekādus norādījumus savu lēmumu pieņemšanā, nekonsultējoties ne ar Finanšu un kapitāla tirgus komisiju, ne ar Kontroles dienestu, ne ar Konkurences padomi, uz kuras ierosinājumu veikt grozījumus apstrīdētajā regulējumā Latvijas Banka pat nav atbildējusi, kā mēs dzirdējām no Konkurences padomes pārstāves. Šis jautājums netika izrunāts Finanšu sektora attīstības padomē, kas ir ar likumu izveidota organizācija. Arī Kontroles dienesta konsultatīvā padomē

neizrunā. Bet rīkojas tā, kā uzskata par pareizu tādēļ, ka ir patstāvīga iestāde, kura nepieņem nekādus ierosinājumus vai norādes no citiem subjektiem.

Līdz ar to pie jautājuma par atbilstību Satversmes 1. pantam es vēlētos vēlreiz uzsvērt, ka mēs neapšaubām Latvijas Banku kā patstāvīgu iestādi, šīs iestādes pastāvēšanu, mēs arī neapšaubām, ka Latvijas Bankai varētu piešķirt tiesības izdot normatīvos aktus kādos konkrētos gadījumos, tomēr tam ir vairāki un būtiski priekšnoteikumi.

Pirmais. Satversmē tam būtu jābūt tieši paredzētam.

Otrkārt, patstāvīgās iestādes lēmējinstīcijai ir jābūt demokrātiski leģitimētai. Vismaz apstiprinot Saeimā tās locekļus. Mēs zinām, ka, piemēram, Finanšu un kapitāla tirgus padome tāda nav. Arī Latvijas Bankas padomes locekļu atšķirīgā... prezidenta un locekļu atšķirīgā apstiprināšana rada tādus jautājumus... Tāpat nešaubīgi patstāvīgā iestāde drīkst izdot normatīvos aktus tikai un vienīgi savas autonomās kompetences ietvaros un autonomā kompetence ir nevis tas viss, ko likums ir ļāvis kādai valsts pārvaldes iestādei, piemēram, Latvijas Bankai darīt, bet pēc būtības, vai šī funkcija ir autonoma.

Un visbeidzot, ko mēs arī varam papildināt no tiesas izmeklēšanas gaitā noskaidrotā. Ir skaidrs, ka patstāvīgām iestādēm nedrīkstētu ļaut izdot tiesību normas, kuras ierobežo personu pamattiesības, kā to Levita kungs šodien norādīja. Un es teiktu, ka patstāvīgām iestādēm būtu daudz, daudz stingrāki kritēriji attiecībā uz deleģējošo normu skaidrības prasībām. Tāds gadījums, kāds ir šajā gadījumā, nebūtu pieļaujams.

Un te mēs nonākam pie nākamā mūsu pozīcijas punkta — par deleģējumu. Kā mēs redzam šo deleģējuma jautājuma punktu, kas ir ļoti, ļoti būtiski un arī plaši analizēts šajā tiesas procesa laikā, tad likumdevējs ar Novēršanas likuma 47. panta trešo daļu nebija ļāvis izveidot jaunu klientu identifikācijas gadījumu. Tātad likumdevējs to nekādā ziņā nevarēja būt ļāvis. Par to norāda vairāki apstākļi.

Pirmais. Jau pats Novēršanas likuma 47. panta trešās daļas formulējums skaidri parāda, ka likumdevējs to nav ļāvis. Ja likumdevējs to būtu vēlējies pieļaut, tad Novēršanas likuma 47. panta trešajā daļā tas būtu tieši un nepārprotami noteikts. Tas ir pirmkārt.

Otrkārt. Par to liecina arī Novēršanas likuma 11. panta formulējums. Šajā tiesību normā ir izsmēļoši uzskaitīti tie gadījumi, kad likuma subjektam ir pienākums identificēt klientu. Tātad jau Novēršanas likuma 11. panta formulējums arī to uzskatāmi parāda.

Par to liecina arī Novēršanas likuma 30. panta otrā daļa, ar kuru likumdevējs ir tikai Ministru kabinetam skaidri un nepārprotami deleģējis izdot noteikumus, kuros apstiprināts neparastu darījumu pazīmju saraksts, tātad arī gadījums, par ko mums ir šis strīdus objekts. Par to, manuprāt, ļoti uzskatāmi liecina gan Latvijas Bankas, gan arī Saeimas pozīcija šajā lietā. Abas šīs institūcijas, kā mēs dzirdējam arī tiesas sēdē arī šodien, neatzīst, ka ar apstrīdētajām

normām ir radīts jauns klientu identifikācijas gadījums. Gan Latvijas Banka, gan Saeima, mūsaprāt, ne visai tā skaidri, bet beigās mēs esam sapratuši, ka cenšas argumentēt, ka tātad apstrīdētās normas ir iekšējās kontroles sistēmas sastāvdaļa.

Mēs esam pārliecināti, ka vienīgais iemesls, kādēļ Latvijas Banka un arī Saeima noliedz, ka ir radīts jauns klientu identifikācijas gadījums, ir apstāklis, ka Latvijas Banka un Saeima ļoti labi apzinās, ka likumdevējs nav ļāvis Latvijas Bankai izveidot jaunu klientu identifikācijas gadījumu un tādēļ gan Latvijas Banka, gan arī Saeimas pārstāve cenšas neatzīt, ka ir patiesībā tas ticis izdarīts, cenšas šo paslēpt zem kādām citām likuma nodaļām vai likuma pantiem.

Par to liecina vēl viens apstāklis. Par to liecina arī apstāklis, kādēļ, kā saka, Latvijas Bankas pārstāvis, kādēļ ir pieņemta Novēršanas likuma 47. panta trešā daļa. Arī Saeimas pārstāve norādīja, atsaucoties uz "MONEYVAL" ziņojumu. "MONEYVAL" ziņojuma neviena rekomendācija un neviens punkts, uz kuriem atsaucas arī Latvijas Banka, neattiecas uz klientu identifikācijas jautājumu. Pilnīgi neviens. Paragrāfi, uz kuriem atsaucas Latvijas Banka "MONEYVAL" ziņojumā, runā par tādu klientu uzraudzību, ar kuru ir darījumu attiecības. Līdz ar to ir skaidri redzams, ka šī deleģējošā tiesību norma nav pieņemta tāda, kas ļāva Latvijas Bankai izveidot jaunu klientu identifikācijas gadījumu.

Nu, protams, var šo jauno klientu identifikācijas gadījumu, kas ir pieņemts ar apstrīdētajām normām, mēģināt nosaukt kādā citā vārdā, kā, piemēram, palīgu neparastu darījumu konstatēšanai, bet būtību tas nemaina. Pēc būtības ar apstrīdētajām normām ir izveidots jauns klientu identifikācijas pienākumu gadījums.

To, ka tas tā ir faktiski izdarīts, liecina arī vairāki citi lietā noskaidrotie apstākļi. Arī Kontroles dienesta vadītāja viedoklis to apstiprina. Arī Kontroles dienesta vadītājs, atbildot uz jautājumu par šo deleģējošo tiesību normu, uzsvēra, ka ne velti Novēršanas likuma 3. nodaļa saucas "Klientu identifikācija un izpēte", jo, ja klients nav identificēts, tad arī nav ko izpētīt. Pēc būtības atzīstot, ka ir izveidots jauns klientu identifikācijas gadījums.

Arī šodien Finanšu un kapitāla tirgus komisijas pārstāvis tieši tāpat, runājot par šo deleģējošo tiesību normu un par apstrīdēto normu būtību, runāja par to, ka atslēga visā ir klienta identifikācija. Ja nav klients identificēts, tad mums nav, ko pētīt. Atkal jau pēc būtības atzīstot, ka mēs runājam par klienta identifikāciju.

Vispilgtāk to, manuprāt, apstiprina pašas Latvijas Bankas izdotie noteikumi... apstrīdētie noteikumi Nr. 141. Šie noteikumi sastāv no vairākām nodaļām, un apstrīdētās normas ir ietvertas nodaļā ar nosaukumu "Klientu un patiesā labuma guvēja identifikācija". Ja jau Latvijas Banka būtu vēlējusies vai tiešām būtu domājusi izdot tiesību normas, kas, kā mēs šeit tagad dzirdam, palīdz, piemēram, atklāt neparastu vai aizdomīgu darījumu, tad es domāju, ka Latvijas Banka to būtu ielikusi nodaļā, kas saucas "Neparastu un aizdomīgu darījumu

konstatēšana”, bet Latvijas Banka to ir ielikusi nodaļā, kas saucas “Klientu un patiesībā labuma guvēja identifikācija”.

Līdz ar to pēc būtības... es domāju, ka ir skaidrs, ka Latvijas Banka, lai gan to neatzīst, pēc būtības ir izveidojusi jaunu klientu identifikācijas pienākuma normu.

Pie pretēja viedokļa, mūsaprāt, nevar nonākt. Ja tomēr hipotētiski var nonākt, tad nākas uzsvērt arī Satversmes tiesas praksē atzīto, ka jauna pamattiesību ierobežojuma radīšana ar pilnvarojuma kārtībā izdotām tiesību normām varētu būt pieļaujama tikai un vienīgi tad, ja šāda rīcība nepārprotami un precīzi un skaidri izriet no pilnvarojošās tiesību normas. Šajā gadījumā šis skaidrības kritērijs, mūsaprāt, noteikti neizpildās. Vēl jo vairāk. Šajā gadījumā neizpildās, par ko es jau runāju Satversmes 1. panta kontekstā, apstākļi, vai vispār Latvijas Banka var izdot tiesību normu, ar kuru tiek ierobežotas personas pamattiesības.

Un pēdējais, ko es vēlējos pieminēt pie deleģējošās normas argumenta izklāsta ir tas, ka ikvienai uz pilnvarojuma pamata izdotajai tiesību normai ir jāsasniedz likuma mērķis. Arī Satversmes tiesas praksē šādi secinājumi ir tikuši norādīti un šajā gadījumā, kamēr vien identisks regulējums nepastāv arī attiecībā uz kredītiestādēm, kā mēs to, mūsaprāt, esam arī konstatējuši šajā mutvārdu tiesas sēdes laikā, likuma mērķi sasniegt ir neiespējami. Apstrīdētās normas neved pie likuma mērķa.

Tik daudz par deleģējošo normu jautājumu un aspektiem par to.

Un secīgi esmu nonācis pie jautājuma par apstrīdēto normu neatbilstību Satversmes 91. pantam — par vienlīdzību.

Vispirms par salīdzināmām grupām. Tātad jau pirmajā tiesas sēdē, var teikt, tika nedefinēts tas, ka starp pusēm pastāv domstarpības par salīdzinām grupām. Mūsaprāt, tas atslēgas moments joprojām un arī tiesas sēžu laikā tas ir apstiprinājies, ir tas, ka abi subjekti vai abas salīdzināmās subjektu grupas sniedz identisku pakalpojumu. Mēs jau savā... arī paskaidrojumu runā uzsvērām to, ka kopējā raksturojošā pazīme ir meklējama tieši Novēršanas likuma mērķa gaismā — tātad novērst noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu un terorisma finansēšanu. Vēlreiz... Un, es domāju, arī visi, kā es to arī dzirdēju... visi eksperti kā viens pēc būtības atzina, ka šis pamatriskā elements, kas pastāv noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas jomā, ir veids, kā šo legalizāciju veikt, nevis vieta, kur to izdarīt. Tātad jau atslēgas jautājums ir pakalpojuma veids, nevis vieta.

Manuprāt, mūsaprāt to apstiprināja arī Burkāna kungs savā viedoklī, uzsverot, ka riska elements valūtas maiņas darījumos ir skaidra nauda. Tātad tieši darījumu specifika Burkāna kungaprāt bija tas elements, kas ir pamatrisku veidojošs elements. To, manuprāt, arī spilgti parādīja Burkāna kunga piemērs par latviešiem, kas Lietuvā veikuši valūtas maiņas darījumus vairāku simtu tūkstošu eiro apmērā, kas parādīja tātad, ka riska elements ir valūtas veids. Bet

ko Burkāna kungs nepieminēja? Ka pavisam vēl nesen Lietuvā vienīgais subjekts, kurš drīkstēja veikt valūtas maiņu, bija bankas. Un visdrīzāk, ka Burkāna kunga piemērā šie latvieši ir šo nelegālo darbību veikuši tieši Lietuvas kredītiestādēs — bankās.

To, ka šīs grupas var tikt salīdzinātas, pierāda arī Satversmes tiesas lieta, vienīgā līdz šim, par Novēršanas likuma normu atbilstību Satversmei. Arī šajā lietā Satversmes tiesa analizēja, vai kopā grupēja gan kredītiestādes, gan finanšu iestādes, tātad arī kapitālsabiedrības tādas, kādas ir mūsu lietā. Un šeit es gribētu uzsvērt arī Latvijas Bankas pārstāvja viedokli par šo jautājumu. Latvijas Bankas pārstāvis teica, ka Satversmes tiesa šajā lietā rīkojās pareizi, jo bija kādi iemesli, kādēļ Satversmes tiesa šīs abas kategorijas grupēja vienā. Tad es teiktu, ka šeit ir tieši tāda pati situācija jeb iemesli, kas liek šīs abas grupas salīdzināt, vai uz viņām attiecināt vienādus principus.

Arī Danovska kunga viedoklis šodien Satversmes tiesas sēdē bija tāds, ka arī Danovska kungs nav dzirdējis apstākļus, kas liktu pret šiem subjektiem izturēties atšķirīgi.

Arī Konkurences padome klātienē apstiprināja to, ka šīs grupas ir salīdzināmas un, kas varbūt ir būtiski... mēs dzirdējām, ka konkurences tiesībās šī izmantotā metodoloģija salīdzināmo grupu atrašanās arī ir diezgan salīdzināma vai līdzīga. Arī tur izejas punkts jeb elements ir darījumu veids.

Mūsaprāt, visi tie it kā atšķirīgie elementi, kurus piesauca Latvijas Bankas pārstāvis vai, piemēram, Burkāna kungs, minot, piemēram, zināšanu līmeni, ir tādi elementi, kas varētu tikt vērtēti, lai noteiktu, vai atšķirīga attieksme ir attaisnojama. Taču nekādā ziņā nevarētu palīdzēt Latvijas Bankas pozīcijai, sakot, ka šīs grupas nav salīdzināmas.

Līdz ar to sniedzot un uzklausot, un dzirdot viedokļus, mēs esam nonākuši pie secinājuma, ka šīs grupas ir salīdzināmas un arī lietā dzirdētais mums liek domāt, ka pretēji argumenti no Latvijas Bankas puses, no oponentiem nav dzirdēti.

Pievēršoties nākamajam punktam par leģitīmo mērķi, es varu tikai vēlreiz uzsvērt, ko arī mēs teicām, atbildot uz godātās tiesas jautājumiem. Latvijas Banka līdz šim brīdim, arī tiesas sēdēs, nav norādījusi leģitīmo mērķi atšķirīgas attieksmes noteikšanai. Ir ticis noteikts mērķis Satversmes 105. panta pamattiesību ierobežojumam, bet ne leģitīmais mērķis atšķirīgas attieksmes noteikšanai. Bet nu, lai mēs varētu virzīties tālāk samērīguma testa ietvaros, mēs varētu pieņemt, ka šis leģitīmais mērķis varētu būt tāds pats un mēs varētu pieņemt, ka tas mērķis varētu būt tātad novērst noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas riskus un tātad nodrošināt sabiedrības drošību sabiedrībā kopumā. Tad, lūk, analizējot, vai šo mērķi ir iespējams sasniegt ar pieņemtajām apstrīdētajām normām, tad atbilde ir, mūsaprāt, viennozīmīga — nē.

Vispirms es vēleiz vēlētos atsaukties uz Eiropas Savienības tiesas praksi un atziņām, kur arī šis samērīguma tests ir ticis veikts attiecībā arī uz līdzīgām vai, varētu pat teikt, identiskām pēc būtības normām un kur vienmēr tiesa iz uzsvērusi, ka izšķirošs vai nozīmīgs aspekts ir tas, vai, lai nodrošinātu izvirzītā mērķa sasniegšanu, tiek nodrošināts tas, ka šis mērķis tiek sasniegts saskanīgā un sistēmiskā veidā. Un vai visiem subjektiem ir vienādi pienākumi, ja šie subjekti savu darbību veic vienas un tās pašas valsts teritorijā un piedāvā līdzīgus finanšu pakalpojumus, kas lielākā vai mazākā mērā, iespējams, var tikt izmantoti noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas vai terorisma finansēšanas mērķiem. Tātad, manuprāt, šie... lai gan Eiropas Savienības tiesas atziņa, bet tā būtība, kāda, mūsaprāt, arī varētu tikt piemērota izskatot šo konkrēto strīdu, ir ļoti līdzīga.

Vai tik tiešām, pieņemot apstrīdētās normas, Latvijas valsts.... nevis tikai Latvijas Banka, bet vai Latvijas valsts kopumā ir nodrošinājusi to, ka sistēmiski, vienlīdzīgi, uz kopēju Novēršanas likuma mērķu sasniegšanu virzās tātad šis regulējums. Un, kā jau es teicu, viennozīmīgi šāds secinājums nevar tikt izdarīts.

Mūsaprāt, arī Latvijas Bankas pārstāvis vairākkārt ir šī procesa gaitā atzinis, ka pēc būtības Novēršanas likuma mērķis, ar apstrīdētajām normām, sasniegts netiek. Uz tiesas jautājumu, vai, nepiemērojot bankām Latvijā kopumā tiek panākts šis mērķis novērst riskus, Latvijas Bankas pārstāvis norādīja, ka riski ir mazināti tirgū, kurā darbojas valūtas maiņas kapitālsabiedrības. Tātad pēc būtības atzīstot, ka kopumā mērķis netiek sasniegts, bet Latvijas Banka savu darbu ir izdarījusi kārtīgi, mūsu jomā mēs esam risku novērsuši.

Vēleiz tātad jāuzsver. Būtība ir sasniegt mērķi kopumā, Latvijā kopumā. Un arī, piemēram, "MONEYVAL" rekomendācijās, uz ko atsaucās Latvijas Banka kā pamatu tiesību normu pieņemšanai, nav vērsti uz to, lai risks tiktu novērsts Latvijas Bankas uzraudzības jomā, vai kādā citā mazākā jomā. Viss ir vērsti uz to, lai valstī kopumā tātad būtu sasniegts šis definētais mērķis.

Arī lietas materiāli ļoti uzskatāmi parāda, ka kredītiestādēs jebkura persona var brīvi veikt naudas maiņu, bez identifikācijas to var izdarīt. To tiesas sēdē beidzot atzina arī Latvijas Bankas pārstāvis, arī citas pieaicinātās personas, redzot, ka pierādījumi rāda, ka šādus darījumus var veikt. Finanšu un kapitāla tirgus komisijas pārstāvim, šķiet, tas bija pārsteigums, ka tas tā varētu notikt. Tas atkal liek uzdot nākamo jautājumu, kāda tad ir Finanšu un kapitāla tirgus komisijas veiktā uzraudzība, ja varētu domāt, ka pirmo reizi Finanšu un kapitāla tirgus komisijas pārstāvis vai vispār komisija pirmo reizi ir redzējusi gadījumus, ka kredītiestādē ir ticis sadalīts darījums vairākās daļās.

Tā kā mērķis netiek sasniegts un to uzskatāmi parāda arī citas lietas, lietā nav neviena pierādījuma, kas uzrādītu, ka valūtas maiņas tirgū kopumā pirms apstrīdētās normas

pieņemšanas un šobrīd ir kādas atšķirības. Lietas materiāli to nerāda. To ļoti precīzi arī norādīja Tiesībsarga pārstāvis, arī savu rakstveida pozīciju apstiprināja. Arī, es teikšu, Komercbankas asociācijas pārstāvis šo pozīciju ir apstiprinājis, jo pārstāve norādīja, ka ir bankas, kuras sapratušas, ka šajā nozarē ir zināmi riski, kuri ir jānovērš un pašas ir klientu identifikācijas prasības pieskaņojušas tam, kādas tās ir arī valūtas maiņas punktos. Tātad arī es teiktu, ka Komercbanku asociācijas pārstāve pēc būtības šo mūsu apsvērumu apstiprināja.

Nu... visbeidzot... tātad, runājot par to, vai šis mērķis tiek sasniegts, es gribētu teikt, ka Latvijas Banka nemaz nezina un nevar zināt, vai leģitīmais mērķis tiek sasniegts, jo Latvijas Banka nezina, kādi ir riski kredītiestādēs, kā kredītiestādēm veicas ar valūtas maiņas darījumiem, vai kredītiestādes vispār ir veikušas šādu risku izvērtējumu un tā tālāk. Un to mums ļoti uzskatāmi, manuprāt, izklāstīja Burkāna kungs, kurš ļoti precīzi norādīja, ka, tātad šobrīd valstī tiek veikts pētījums, kurš 2016. gada noslēgumā dos atbildi, vai tad tie riski ir kredītiestādēs lielāki vai nav. Šobrīd es teiktu tā, ka neviens, un Latvijas Banka pavisam noteikti, nezina, vai šis mērķis ir sasniegts kopumā. Lietas materiāli rāda, ka nē.

Arī citi lietas apstākļi rāda, ka tātad tas riska sasniegšanas moments nav iespējams, jo institūcijas savā starpā darbību nekoordinē, nezina, ko dara viena iestāde, nezina, ko dara otra iestāde. Nekomunicē savstarpēji. Arī šodienas Finanšu un kapitāla tirgus komisijas pārstāvja viedoklis uzskatāmi parādīja, ka savstarpēja koordinācija kaut kādu vienotu valsts mērķu sasniegšanā nepastāv.

Līdz ar to izskatīšanas gaitā, mūsaprāt, ir nešaubīgi ticis noskaidrots, ka ar apstrīdētajām normām mērķi sasniegt nav iespējams un šobrīd tas nenotiek. Vai var ar citiem līdzekļiem sasniegt? Pirmkārt, neviens to nav vērtējis. Latvijas Banka to noteikti nav vērtējusi, to parāda lietā neesošie apstākļi, Otrkārt, alternatīvs līdzeklis... nešaubīgi, ir tāda paša regulējuma paredzēšana attiecībā uz kredītiestādēm. Un treškārt, es teiktu, ka šodien Finanšu un kapitāla tirgus komisijas pārstāvis arī iezīmēja, iespējams, alternatīvus risinājumus: precizēt, papildināt, noteikt kādas citas prasības iekšējās kontroles sistēmās, kas, iespējams, ir alternatīvs līdzeklis. Bet Latvijas Banka šos alternatīvos līdzekļus jau nav vērtējusi. Līdz ar to arī izdarīt secinājumu, vai tādi varētu būt vai nevarētu, no Latvijas Bankas puses šobrīd vēl nav ticis izdarīts.

Vai izvēlētais līdzeklis ir atbilstošs? Ja mēs noslēdzam jautājumu par samērīguma testa pārbaudi, tad ir jāsaka, ka lietas gaita rāda, ka šis izvēlētais līdzeklis šobrīd ir bezjēdzīgs. Kamēr tāds nav ieviests arī kredītiestādēm attiecībā uz identisku pakalpojumu, šobrīd apstrīdētās normas kalpo tikai un vienīgi valūtas maiņas pakalpojumu sniedzēju klientu pārvirzīšanai uz kredītiestādēm, ko rāda arī darījuma apjoma izmaiņas un nekādu ieguvumu, raugoties no Novēršanas likuma mērķa sasniegšanas, ieguvumu, raugoties no noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas risku novēršanas, mazināšanas... apstrīdētās normas nedod.

Līdz ar to noslēdzot mūsu apsvērumus par apstrīdēto normu atbilstību Satversmes 91. pantam, mēs vēlētos uzsvērt, ka regulējuma sadalīšana vai uzraudzības, vai normatīvo aktu izdošanas sadalīšana attiecībā par diviem subjektiem — Latvijas Banku un Finanšu un kapitāla tirgus komisiju — nekādā gadījumā neatbrīvo Latvijas Republiku no pienākuma nodrošināt vienlīdzīgu attieksmi pret subjektiem, kuri ir salīdzināmi un nekādā gadījumā neatbrīvo Latvijas Republiku kopumā no pienākuma nodrošināt, ka, piemēram, riski valūtas maiņas kapitāltirgus dalībnieku sniegto pakalpojumu vidū un kredītiestāžu sniegto pakalpojumu vidū, kur tie pakalpojumi ir identiski, ka viņi tiek sistēmiski kopumā novērsti vai pēc iespējas minimalizēti. Apstrīdētās normas nekādā ziņā nepalīdz šo risku mazināšanā, novēršanā un nekādā ziņā neved pie Novēršanas likuma mērķa sasniegšanas.

Liels paldies par doto iespēju izteikt viedokli.

A. Laviņš.

Paldies.

Tā... lūdzu, vārds tiesu debatēs Latvijas Bankas pārstāvim.

J. Pleps.

Augsti godātā tiesa!

Es sākumā gribētu mazliet atgādināt, par ko ir šī lieta. Pēc pieteikuma iesniedzēju pārstāvja kvēlās runas man ir sajūta, ka šeit nav iesniegta konstitucionālā sūdzība. Pieteikuma iesniedzēja argumenti bija vērsti uz konstitucionālās iekārtas aizsardzību, lielākas skaidrības panākšana par Latvijas Bankas un citu subjektu tiesībām izdot ārējos normatīvos aktus, identificētas iespējamās problēmas noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanā un terorisma finansēšanas novēršanā, un ir aptverts patiešām ļoti, ļoti liels jautājumu loks. Bet šī ir konstitucionālā sūdzība, godājamā tiesa! Konstitucionālo sūdzību pieteikuma iesniedzējs iesniedz savu pamattiesību aizstāvībai, ja ir aizskartas pieteikuma iesniedzēja pamattiesības.

Pieteikuma iesniedzēja pārstāvja replikas runā, šobrīd debatēs es nedzirdēju vārdu “pamattiesības”, es nesaklausīju, kurā pantā ir šīs pamattiesības.

Jau pirmajā tiesas sēdē, atbildot uz tiesas jautājumiem, mēs noskaidrojām, 105. pants Satversmē, kas runā par tiesībām uz īpašumu, nav apstrīdēts apzināti. Pieteikuma iesniedzēja pārstāvji nav izvēlējušies šo taktiku. Acīmredzami, mums pastāv vienprātība, ka nav konstitucionālo tiesību legalizēt apšaubāmi iegūtus finanšu līdzekļus un nav konstitucionālo tiesību gūt no tā naudu... peļņu.

Pieteikuma iesniedzējs ir runājis par vienlīdzīgu stāvokli. Jā, godātā tiesa, Satversmes 91. panta pirmais teikums paredz: vienlīdzīgā situācijā — vienlīdzīga attieksme, atšķirīgā

situācijā — atšķirīga attieksme. Bet šīs tiesības ir salīdzināmas. Tātad mums ir jānoskaidro šīs jomas specifika, lai saprastu, kādai būtu jābūt šai attieksmei.

Godātā tiesa! Attiecībā uz Latvijas Bankas tiesībām izdot normatīvos aktus, man šķiet, mēs šodien guvām pilnīgu pārlicību, ka gan tiesību teorijas, ja varētu tā teikt, valdošais viedoklis, gan prakse atzīst šādas tiesības. Tas ir vēsturiski praktizēts, ir strādājis un joprojām strādā Latvijas tiesiskajā sistēmā. Un šeit vērā ņemams apsvērums, ko ir izteikusi Tieslietu ministrija: ja šādu tiesību nebūtu, šajās jomās būtu kavēta laba pārvaldība jeb laba pārvaldīšana, par ko šodien runāja Levita kungs. Un man šķiet un man dažkārt rodas sajūta, ka ar godājamo pieteikuma iesniedzēja pārstāvi mēs lasām vienus un tos pašus dokumentus, bet izlasām dažādi. Mēs klausāmies vienus un tos pašus cilvēkus, bet sadzirdam dažādi. Droši vien godājamai tiesai būs pienākums izlemt, ko īsti ir teicis un domājis Levita kungs, kādi ir dokumenti un kāda varētu būt to interpretācija.

Man šķiet, es nesaklausīju šaubas par demokrātisko leģitimāciju attiecībā uz Latvijas Banku. Es nesaklausīju šaubas par to, ka Latvijas Bankai ir noteikta kompetence un tā ir likumdevēja izšķiršanās brīvība — ar likumu, kā to paredz Satversmes 57. pants, regulēt šādas iestādes darbību.

Es šeit vēlētos vērēt atkārtotu uzmanību uz likuma “Par Latvijas Bankas struktūru”, kas, uzskaitot Latvijas Bankas kompetenci, 13. pantā skaidri paredz: visu funkciju izpildē Latvijas Banka ir neatkarīga. Tā ir tā garantija, kuru ir devis likumdevējs un šeit droši vien nav vietas spekulācijām, jo tā ir likumdevēja izšķiršanās brīvība.

Godātā tiesa! Runājot par deleģējumu, kas acīmredzami šodien ir kļuvis par tādu nozīmīgāko jēdzienu, es gribētu mazliet pakāpties atpakaļ un paraudzīties, ko Satversmes tiesa ir teikusi iepriekš. Satversmes tiesa ir teikusi vairakkārt, ka vērtējot deleģējumu, jāraugās uz konkrētās jomas specifiku, kurā šis deleģējums ir ietverts. Tas ietekmē gan deleģējuma formulējumu, gan jautājumus, kurus var deleģēt. Tātad, konkrētās jomas specifika un, kā Satversmes tiesa ir norādījusi, arī paturot prātā ne tikai visu likumu sistēmu, bet visu tiesību sistēmu, tajā skaitā starptautiskās saistības un tajā skaitā Eiropas Savienības tiesības. Un šajā brīdī mēs runājam, kolēģi, nevis par uzņēmējdarbības regulējumu, bet iespējamu noziedzības prevenciju. Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas un terorisma finansēšanas novēršanas likums ir vērsts uz prevenciju, lai mazinātu un novērstu iespējas legalizēt šādus finanšu līdzekļus, kas ir apšaubāmi un par ko pastāv vienprātība, ka tas nebūtu pieļaujams. Tie ir starptautiskie standarti, kas tiek izvirzīti un valsts tiek uzraudzīta šajā jomā un šo reakciju mēs varam redzēt. Tai brīdī, kad ir problēmas ar šīm ieteikuma tiesībām vai ekspertu komiteju ziņojumiem, šīs problēmas izjūt banku nozare. Banku sektors, starptautiskais finanšu sektors

uz to reaģē ļoti jūtami, par ko Finanšu un kapitāla tirgus komisijas pārstāvis runāja šeit. Tāds ir Eiropas Savienības regulējums.

Un tāpat... raugoties uz šo jomu, mēs redzam... un vairākkārt ir izskanējis, ka šobrīd likums un starptautiskie standarti paredz šo jauno, moderno uz riska analīzi balstīto pieeju. Nevis iepriekšējo sistēmu, kas pastāvēja 90. gados, uz ko bija balstīts iepriekšējais likums, kas bija tā saucamais uz normu balstītais. Uz normu balstītā pieeja bija ļoti eleganta. Likumā vai Ministru kabineta noteikumos ir skaidri noteiktas normas, kurā brīdī mēs kontrolējam un kurā brīdī mēs nekontrolējam. Bet tas, kas notiek... Šis likums izskatās ļoti skaisti, bet praksē tas nestrādā un nestrādā visā starptautiskā mērogā.

Kāpēc starptautiski tiek meklētas jaunas pieejas? Tāpēc, ka tie adresāti, uz kuriem tas vistiešākā veidā attiecas, iespējamie noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizētāji, ļoti labi lasa likumus. Un viņi spēj sagatavoties un būt gatavi. Un rezultāts ir tāds, ka legalizēšana notiek, formāli normas strādā. Un tas ir bijis tas iemesls, kāpēc starptautiski šobrīd notiek pāreja uz riska analīzi balstītu pieeju, ka primāri pašiem likuma subjektiem ir jābūt ieinteresētiem izdarīt labāko, ko viņi spēj izdarīt, lai novērstu šīs iespējas. Un tas ir arī vienīgais iespējamais variants, lai sasniegtu likuma mērķi, ka likuma subjekts pats attiecībā uz sevi izvērtē savus riskus un rīkojas. Un tad attiecīgi pakārtoti likuma subjekta darbību uzrauga kontroles un uzraudzības institūcijas, kas patiešām ir dažādas, jo dažādi ir arī likuma subjekti. Zvērināts advokāts atšķiras no zvērināta notāra, kredītiestāde atšķiras no citām finanšu iestādēm, kā mēs dzirdējam Finanšu un kapitāla tirgus komisijas ziņojumā. Un diez vai normatīva pieeja, paredzot visiem vienādu sliksni, ļautu sasniegt mērķi. Jo tas, kas var notikt zvērinātu advokātu birojā, noteikti nenotiks valūtas maiņas punktā, un tas, kas notiks pie zvērināta revidenta... ko zvērināts revidents varēs pamanīt, būs pavisam kaut kas cits, ko pamanīs kredītiestāde. Šie riski ir atšķirīgi.

Un tāpēc šeit veidojas arīdžan atšķirīga pieeja. Respektīvi, regulējums pamatā paredz minimālas prasības absolūti nepieciešamās saturiskās, regulējums atstāj ļoti plašu iespēju likuma subjektiem. Mēs šodien ar Levita kungu jau diskutējam par aizdomīgu darījumu. Likumā ir tikai ģenerālklausula, kas ir aizdomīgs darījums. Nekā vairāk nav. Un likuma subjektam pašam, izvērtējot savus riskus, ir jāspēj nodefinēt iekšējā kontroles sistēmā, kas ir aizdomīgs darījums un kādā veidā var... kurā brīdī ir jāziņo. Likums paredz noteiktas kompetences kontroles uzraudzības iestādēm, un likums paredz arīdžan noteiktu koordināciju. Un šī koordinācija pastāv, par ko mēs runāsim...

Godātā tiesa! Es vēl īsumā gribētu pieskarties dažiem teorētiskiem jautājumiem, kas ir būtiski deleģējuma noskaidrošanā. Likums runā par neparastiem darījumiem un ir deleģējums Ministru kabinetam noteikt šo neparasto darījumu pazīmes, tās ir normatīvas. Un šīs ir tās pazīmes, pie kurām ir pienākums ziņot. Attiecībā uz valūtas maiņu tie ir 8 tūkstoši eiro. Bet

likums runā arī par aizdomīgiem darījumiem, kur nav šo te iepriekš noteikto normatīvo pazīmju. Pats likuma subjekts izvērtē, ir situācija vai nav situācija un, sakaroties ar kaut ko aizdomīgu, pēc būtības jau ziņošanas pienākums var rasties pat no viena eiro. Pat tikai klientam atnākot uz konkrēto pakalpojumu sniegšanas vietu. Līdz ar to šeit ir šī te atšķirība, kas ir uz risku balstīta, respektīvi, subjektam ir jāspēj analizēt šos riskus.

Tas nav saistīts lielā mērā ar identifikācijas pienākumu, jo identifikācijas pienākums rodas gadījumos, kad ir aizdomīgs darījums un gadījumos, kad ir neparasts darījums un vēl likumā minētajos gadījumos. Bet tas, kas ir papildus un kur uzlikta šī slodze iekšējās kontroles sistēmās, katram likuma subjektam godprātīgi jāveic savas darbības jomas audits, izvērtēšana un katram likuma subjektam jāspēj identificēt, kurā brīdī ir nepieciešama noteikta rīcība, kurā nav. Ja likuma subjekti to nespēj izdarīt konkrēti attiecībā uz sevi, tad kontroles uzraudzības institūcija to var darīt ar, kā mēs šeit noskaidrojām ar Finanšu un kapitāla tirgu, ar konkrētām individuālām prasībām konkrētam atsevišķam likuma subjektam. Ja tā parādās kā sistēmas problēma konkrētajā jomā, tad ir vajadzīgi citi instrumenti, kas varbūt nav tie veiksmīgākie, bet, ja sistēma nestrādā, ir jāizmanto citi instrumenti.

Jāteic... varētu likties, ka uz riska analīzi balstīta pieeja ir kaut kas unikāls tikai šajā jomā. Bet tā nebūt nav.

Godātā tiesa! Ja mēs salīdzinām Satversmes tiesu un Saeimu. Arī Satversmes tiesa strādā uz riska analīzi balstītu pieeju, kas nestrādā Saeimā. Tad, kad jūs ejat iekšā Saeimā, jums ir pienākums uzrādīt personu apliecinošu dokumentu un caurlaidi. Un pat, ja jūs ejat tajā dienā trešo un ceturto reizi iekšā, jums tāpat katru reizi tas ir jāuzrāda. Satversmes tiesā tiesas sēdes dienā rīta pusē tiek noskaidrota šī te persona, kas piedalās sēdē un pēc tam strādā šī te pieeja, ka... nu, ja persona ir parakstījusies, nav problēmu atkārtoti atgriezties tiesas zālē. Un tādā veidā šī pieeja strādā daudzviet. Arī noziedzības profilaksē. Piemēram, ja policijas patruļa patrolē konkrētā rajonā, jautājums — pēc kādiem kritērijiem policijas patruļa izvēlēsies cilvēkus, kurus varbūt pārbaudīs un noskaidros, kāpēc viņi atrodas tur.

Es pieļauju, ka pensionāru... pensijas vecuma cilvēku, kurš bez nekādām problēmām gaida pie sarkanās gaismas... gaida un droši dosies pāri ielai... diez vai pārbaudīs. Taču, visdrīzāk, ja būs kāda aktīvāka kompānija, kas uzvedīsies skaļi un aizdomīgi, šeit varētu būt iemesls preventīvai pārbaudei.

Vai mēs varēsim atrast konkrētu normu, kas to paredz? Šaubos, bet tā ir prevencija, kas balstās uz šo uzraugu zināšanām, profesionālo pieredzi un individuālu situācijas novērtējumu. Kas vienā gadījumā ir aizdomīgs, otrā — tāds nav. Līdz ar to šajā jomā mazinās normatīvitate Toties iegūst, nosacīti sakot, mērķa sasniegšana. Un šeit šī kolīzija pastāv.

Godātā tiesa! Es gribu vērst uzmanību uz Moldovas Konstitucionālās tiesas 2010. gada 25. novembra spriedumu, kurš pēc tam radīja zināmas neskaidrības. Moldovas Konstitucionālā tiesa pieprasīja no likuma lielāku skaidrību. Kā norādīts “MONEYVAL” 2012. gada 28. ziņojumā, šādu skaidrību sasniegt bija grūti.

Satversmes tiesa ir norādījusi, ka, lai vērtētu deleģējumu, ir jāņem vērā apstākļi, kas bija par pamatu normas izdošanai, kāpēc tas radās. Atkal pieteikuma iesniedzēju pārstāvis ir ļoti daudz kritizējis Latvijas Banku, ka nekas nav pateikts, nekas nav minēts. Godātā tiesa! Atbildes rakstā šie argumenti ir ietverti. Godātā tiesa! Iespēju robežās es par šiem argumentiem runāju. Iespējams, tā ir mana vaina, ka es netieku saklausīts.

Latvijas Banka, veicot savu uzraudzību, un tas bija iemesls, kāpēc mēs iesniedzām šodien godājamai tiesai šos dokumentus, konstatēja, ka 10 procentos darījumu apmēra kapitālsabiedrībās notiek jomā, kur netiek identificēti ne neparasti, ne arī aizdomīgi darījumi, nav arī darījumu attiecību. Tātad 90 procenti darījumu notiek, nosacīti sakot, šajā pelēkajā zonā.

Darījumu attiecības... ziņojumu skaits, ko šodien Finanšu un kapitāla tirgus komisijas pārstāvis ilustrēja, līdz normas pieņemšanai par aizdomīgiem ziņojumiem gandrīz tādu ziņojumu nemaz nav. Iespējams, dalīti darījumi līdz sliekšnim, uz ko norāda arī sliekšņa palielināšana no 5 tūkstošiem latu līdz 8 tūkstošiem eiro. Ja līdz 5 tūkstošu latu sliekšnim tā robeža ļoti tuvu pie 4,9 un ar kaut ko... tiklīdz ir 8 tūkstoši, tad tā robeža tirgū pakāpj uz 7,9.

Un tas ir tas, uz ko arī patiesībā norādīja “MONEYVAL”. Un šeit atkal mums ir domstarpības par to, kā mēs lasām šīs rekomendācijas. Un tieši tāpēc atkal, lai nodrošinātos pret dažādām interpretācijām, kas varbūt ir saistītas ar sliktu angļu valodu, mēs iesniedzām Finanšu sektora attīstības padomes plānu sektora uzlabošanai, kur ļoti precīzi latviešu valodā ir identificētas šīs prasības: jāstiprina sektora uzraudzība attiecībā uz kapitālsabiedrībām un jānodrošina uzraudzība šiem 90 procentiem un vairāk — tiem, kuri nav šie aizdomīgie un neparastie darījumi. Tas ir tas, ko šie eksperti nekonstatēja attiecībā uz kredītiestādēm. Šis konstatējums tika izdarīts tikai attiecībā uz Latvijas Bankas pārraugāmo sektoru, pie tam uzsverot, ka instruments, ko izmanto Latvijas Banka, ieteikumi, neļauj sasniegt mērķi. Ir nepieciešamas stingrākas instrukcijas. Finanšu sektora attīstības padomē, kas ir šī koordinējošā institūcija, kas apkopo gan valstisko sektoru, gan arī privāto sektoru, kuru vada Ministru prezidents, tika izskatīts šis “MONEYVAL” ziņojums un tika lemts par iespējamo rīcību. Tur bija pieejamas alternatīvas. Viena no alternatīvām bija nodot šo pārraudzību Finanšu un kapitāla tirgus komisijai. Tomēr šis izvērtējums tika veikts šajā institūcijā un tā bija tiesību politiska izšķiršanās atstāt tā, kā ir, stiprinot Latvijas Bankai šos te instrumentus, paredzot jaunu instrumentu, normatīvi saistošu, lai varētu novērst šīs problēmas. Un tas ir tas instruments, kā Latvijas Banka ir strādājusi — vērst uz iekšējās kontroles sistēmas uzlabošanu, un mēs

iesniedzām salīdzinoši tipisku iekšējās kontroles sistēmu, kas lielā mērā ir pārrakstīti Latvijas Bankas noteikumi... un jāteic, šeit, iespējams, kolēģa Danovska kritika ir vietā par sliktu juridisko tehniku, bet, kā mēs redzam, tā ir tirgus specifika. Un tādad iekšējās kontroles sistēma... tā ir klientu darījumu uzraudzība un pasākumi, lai atklātu neparastus darījumus. Jo jāteic, šis jautājums, kas tika identificēts, parādās darījumi, kas ir ļoti īsā laikā veikti ļoti tuvu pie maksimālā sliekšņa un jāteic.... tiesas sēdē mēs ar pieteikuma iesniedzēju pārstāvi diskutējām to praksi, kāda ir pieteikuma iesniedzēja kapitālsabiedrībās... gadījumā, ja klients nevar uzrādīt personu apliecinošu dokumentu, šeit ir tās lapiņas, klientam tiek piedāvāts samainīt līdz 2 tūkstošiem.

Un tas, ko mēs šobrīd varam identificēt pēc normas spēkā stāšanās... to, ka norma strādā. Norma strādā, jo ir ziņojumi par aizdomīgiem darījumiem, pieaudzis ziņojumu skaits par neparastiem darījumiem, darbojas prevencija.

Mēs varētu dažādi skatīties uz Burkāna kunga minēto piemēru par naudas vešanu uz Lietuvu. Skaidrs ir tas, ka šī nauda netika nestā uz kredītiestādi. Tādad, tur kaut kas ir savādāk, kaut kas ir atšķirīgs, nekā valūtas maiņas punktos.

Un šeit mēs nonākam pie jautājuma, kas patiesībā šajā lietā ir noslēdzošais, par vienlīdzību. Vai, ko tiesiskās vienlīdzības princips prasa... paredz attiecībā uz šīm situācijām. Pieteikuma iesniedzēja pārstāvis vēlas pierādīt, ka kredītiestādes un valūta maiņas punkti šajā gadījumā būs vienādos salīdzināmos apstākļos. Un atkal... uzstājoties tiesas sēdēs... iepriekšējās trīs minūtēs es runāju arī par situāciju, ja Satversmes tiesa nesaskata, ka šeit nav atšķirīgi apstākļi, ja Satversmes tiesa saka, ka ir vienādi un salīdzināmi apstākļi. Arī par to bija piedāvāta analīze, un atbildes rakstā tas ir ietverts.

Savukārt, ja mēs raugāties uz šo situāciju... tas izskanēja, man šķiet, ļoti veiksmīgi no Finanšu un kapitāla tirgus komisijas pārstāvja stāstītā, kā tiek uzraudzītas finanšu iestādes, ka pat tas, ja būtu viens uzraugs, nenozīmē, ka būtu vienāds regulējums. Un kāpēc tas tā ir? Tāpēc, ka ir atšķirīgi riski. Un šīs risku atšķirības starp valūtas maiņu kredītiestādē un valūtas maiņu kapitālsabiedrībā ir, pastāv un paliks. Šīs atšķirības mēs varam sadalīt... ir normatīvas, jau likuma līmenī tiek nošķirtas prasības kredītiestādēm un prasības citām finanšu iestādēm. Un tajā skaitā likuma līmenī kapitālsabiedrībām tiek paredzēti atviegloti nosacījumi. Te, protams, šķiet arī kolēģis Danovskis minēja, ka normatīvatē nevar būt vienīgais izlemjošais punkts, bet tad šeit nāk divas lietas, ko es gribu piebilst. Pirmkārt, papildus tām ir teorētiskā atšķirība. Ja mēs raugāties uz starptautisko institūciju rekomendācijām un uz analīzi, ko veic "MONEYVAL", "EUROPOL" un citi šie te uzraugi un doktrīnu, tad tiek skaidri nošķirti kredītiestāžu sniegtie pakalpojumi no risku viedokļa, drošuma viedokļa, no citu iestāžu sniegtajiem pakalpojumiem. Un patiešām, teiksim, piemēram, "Eiropols" valūtas maiņas

punktus pielīdzina finanšu maksājumu iestādēm, kur ir iespēja tā kā *Western Union*.... aiziet, samaksāt naudiņu un tas tiek pārskaitīts. Tā ir starptautiska pieeja, kas balstās teorijā, kuru ir attīstījuši... nu, nosacīti sakot, šīs jomas lietpratēji. Un empīriski pierādīti.

Mēs esam ļoti daudz diskutējuši šobrīd par... vai tas lodziņš ir viens un tas pats, vai nav viens un tas pats lodziņš. Bet man šķiet, empīriskie pierādījumi parāda vairākas lietas. Pirmā lieta, ka prevencija Latvijas Bankas pārraugāmajās kapitālsabiedrībās strādā. Tas darbojas. Ir pieauguši ziņojumi. Klienti izvairās veikt darījumus un nav novērojamas, teiksim, tās lietas, kas tika kritizētas iepriekš. Tātad tas jau ir sasniegums.

Pieteikuma iesniedzēja pārstāvis vēlas parādīt izmisīgi, ka tie klienti, kas ir gājuši uz kapitālsabiedrībām, ir aizgājuši uz kredītiestādēm. Man šķiet, ka tas nav tik acīmredzami, jo viena lieta ir tas, kas tiek konstatēts, ka atšķiras klientu specifika. Atšķiras klientu izpratne par piedāvātajiem pakalpojumiem. Godātā tiesa! Klients atšķir to pakalpojumu, ko viņš saņems valūtas maiņas punktā, no pakalpojuma, ko viņš saņems kredītiestādē.

Tieši tāpat tas, ko minēja Finanšu un kapitāla tirgus komisijas pārstāvis — kredītiestādes jau īpaši nav sajūsmā par šādu klientu pieplūdumu.... jāteic... Lietas materiālos ir Norvik bankas sludinājums: nāciet pie mums mainīt naudu uz vispārizdevīgākām likmēm. Ar interesi papētot to sīkāk, izrādās, ka tas ir piedāvājums bankas klientiem. Kļūsti par bankas klientu, varēsi mainīt skaidru naudu par izdevīgāku kursu. Ir kredītiestādes, kas nestrādā ar skaidras naudas maiņu. Un kredītiestāžu sistēma pavisam noteikti nav vērsta uz to, lai šos klientus par katru vārīti dabūtu iekšā filiālēs.

Un tas, ko mēs varam secināt no tā — ka tomēr šeit ir atšķirības. Atšķirības ir arī tajās zināšanās... Un tas, par ko runāja Levita kungs, par spēju konkretizēt ģenerālklausulas: aizdomīgs darījums... Par spēju novērtēt situāciju konkrēto. Un kredītiestādes darbinieks, kurš ir apmācīts un spējīgs veikt 400 finanšu pakalpojumus, noteikti ir zinošāks un pieredzējušāks nekā citā finanšu iestādē strādājošs.

Un man šķiet, tas galvenais jautājums, kas šeit parādās atkal... ja es pareizi saprotu, pieteikuma iesniedzēja pārstāvis neiebilst pret šādu normu pastāvēšanu. Tas arī izskanēja pirmajā tiesas sēdes dienā, par to nav iebildumu. Tas, kas ir šis prasījums — lai Finanšu un kapitāla tirgus komisijas pārraudzītajā kredītiestāžu zarā būtu līdzīgi. Bet dažādiem riskiem vienmēr būs dažāda pieeja. Finanšu un kapitāla tirgus komisijas pārstāvis ļoti labi parādīja, ka Finanšu un kapitāla tirgus komisija vairāk strādā individuāli, izvērtējot atsevišķu kredītiestāžu iekšējās kontroles sistēmas un individuāli strādājot ar iekšējo kontroles sistēmu.

Vai nevarētu noteikt vienādi? Droši vien šeit nestrādātu vairāk uz risku analīzi balstīta pieeja. Jo vairāk tiek ierakstīts normatīvajos aktos, jo skaidrāka informācija ir par tiem ceļiem, kādā veidā var apiet likuma prasības. Tas lielā mērā būtu vērsts atpakaļ uz pagātnes regulējumu,

kad bija šī uz normām balstītā pieeja un tas noteikti... es pieļauju, ietekmētu arīdzan, raugoties uz Moldovas pieredzi, starptautisko ekspertīzi par Latvijas finanšu situāciju.

Izskanēja jautājumi par koordināciju, saziņu... to, ka regulējumi tiek noteikti dažādi. Koordinācija, godātā tiesa, pastāv. Un pieteikuma iesniedzēju pārstāvim ir veicies atrast vismaz divas formas, kas ir minētas likumā. Viena lieta ir šī te Kontroles dienesta Konsultatīvā padome, kur ļoti skaidri arī ir norādīta šīs padomes kompetence. Tur sanāk visi kontroles un uzraudzības institūciju pārstāvji un šī Konsultatīvā padome, citastarp, formulē ieteikumus attiecībā uz neparasta darījuma pazīmi. Tātad ir viens mehānisms, kādā veidā var darboties. Un otra lieta ir šī te Finanšu sektora attīstības padome, kas pēc konkrētām “MONEYVAL” rekomendācijām vērtē situāciju, bet vērtē situāciju attiecībā uz kapitālsabiedrībām, kas nodarbojas ar skaidras naudas maiņu un ieteic konkrētas rekomendācijas. Latvijas Banka, ņemot vērā šos lēmumus, izpildīja likumdevēja doto deleģējumu, pieņēma attiecīgos noteikumus un, man šķiet, tiesas sēdē neizskanēja nekas tāds, kas liecinātu, ka šajā sektorā šie noteikumi ir sasnieguši mērķi un strādā.

Līdz ar to, godātā tiesa, atļaujiet lūgt atzīt apstrīdētās normas par atbilstošām augstākā juridiskā spēka normām — Satversmes 1., 64. un 91. panta pirmajam teikumam. Ja gadījumā kādu aspektu es nepaspēju īpaši izcelt, es varu tikai atkārtot, ka mēs uzturam spēkā visus argumentus, kas ir izteikti iepriekšējās tiesas sēdēs un arīdzan rakstveida dokumentos, ko Latvijas Banka ir iesniegusi.

Paldies.

A. Laviņš.

Paldies. Tiesas debates tiek slēgtas.

Vai izmantosiet tiesības uz repliku? Lakoniskas un konkrētas piezīmes.

M. Šķiņķis.

Jā, liels paldies. Centīšos ļoti lakoniski. Četras piezīmes vai replikas.

A. Laviņš.

Lūdzu!

M. Šķiņķis.

Vispirms par pamattiesību ierobežojumu. Gribētu uzsvērt, ka konstitucionālajā sūdzībā esam izvērсуši šo argumentāciju un neatkārtojam to tādēļ, ka par to nebija jautājumu. Konstitucionālajā sūdzībā ir pamatots pamattiesību ierobežojums.

Par Latvijas Bankas autonomās kompetences jautājumu. Šeit es gribētu norādīt, ka Latvijas tiesu darbā tā nav jauna problēmsituācija. Jau ir ticis vērtēts, vai autonoma iestāde kādu darbību veic savas autonomās kompetences ietvarā vai kā parasta pārvaldes iestāde. Un es gribētu atsaukties uz Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta lietu ar numuru SKA-273/13, kur arī tika risināts jautājums par pašvaldības darbību. Likums skaidri noteica kādu funkciju kā pašvaldības funkciju, bet tiesa secināja, ka tā nav autonoma pašvaldības kompetences ietvarā veikta darbība. Līdz ar to es gribētu vērst uzmanību uz Latvijas Bankas pārstāvja argumenta.... nu jau Augstākajā tiesā, es teiktu, noraidīšanu.

Trešais. Par riska balstīto pieeju. Ļoti daudz par to diskutēts, no dažādām pusēm tas ir ticis argumentēts. Man ir tikai viena tāda replika. Riska pieejas... uz riska pieeju balstītu secinājumu izdarīšana konkrētās lietas ietvarā būtu jāvērtē nevis kā vajadzētu būt... ka vajadzētu būt, ka riski bankās ir zemāki, kā saka Latvijas Bankas pārstāvis, bet mums vajadzētu pārbaudīt nevis kā vajadzētu būt vai kā, iespējams, ir... bet vai lietā ir pierādījumi, vai lietā ir pierādījumi, ka Latvijā šodien kredītiestādēs riski valūtas maiņas pakalpojumu sniedzēju... vai pakalpojumos... ir zemāki. Un es gribu uzsvērt, ka lietā tādu pierādījumu nav. Nevien pierādījums arī, es domāju, nevarētu būt tādēļ, ka ir atšķirīgas metodoloģijas, metodikas, kā tie riski tiek vērtēti. Teiksim tā... objektīvi es domāju, ka tādu vērtējumu arī ir gūti atrast. Bet pierādījumu nav.. Tātad ir viena lieta, ko mēs varam domāt, kā ir vai kā vajadzētu būt, bet pavisam cita lieta ir, vai ir pierādīts, ka tiešām Latvijā tie riski kredītiestādēs ir zemāki. Un ja mēs lasām arī publisko informāciju, ko mēs dzirdam par bankām, es domāju, ka te būtu jāvērtē, vai pierādījumi to rāda.

Un pats pēdējais. Vai norma strādā? Latvijas Bankas pārstāvis uzsvēra, ka norma strādā. Atkal jau — no pierādījumiem mēs to neredzam. Šodien Finanšu un kapitāla tirgus komisijas pārstāvis teica, ka ziņojumi joprojām no kredītiestādēm ir vairāk nekā no valūtas maiņas punktiem, tad acīmredzot apstrīdētā norma nav atrisinājusi to jautājumu, kāpēc tā ir. Līdz ar to tas, ka norma strādā, atkal ir pieņēmums, kurš nav balstīts nevienā faktā vai pierādījumā.

Liels paldies. Man vairs nav.

A. Laviņš.

Paldies. Vai būs atbildes replika?

J. Pleps.

Jā, godātā tiesa.

Tikai četras lietas, godātā tiesa.

Pirmkārt, attiecībā uz Latvijas Bankas tiesībām izdot normatīvos aktus. Ir iespējami dažādi skatījumi. Bet mums ir jārespektē viena lieta, tas, ko minēja Levita kungs. Latvija ir vienas starptautiskās kooperācijas sistēmas ietvaros un ir Eiropas Centrālās bankas statūti un Eiropas Centrālās bankas sistēmas šis te regulējums. Un man šķiet, ņemot vērā šo starptautisko tiesību normu, kas ir pievienota Eiropas Savienības dibināšanas līgumiem kā pielikums, salīdzināt Latvijas Banku ar pašvaldībām varētu būt pārsteidzīgi. Pie tam, ņemot vērā otru šeit strukturālo atšķirību, ka Pašvaldību likums nošķir skaidras kompetences, izdalot autonomo kompetenci, deleģēto kompetenci un brīvās iniciatīvas kompetenci. Tātad pašvaldību iekārtā šis nošķirums ir izdarīts normatīvi. Kā jau minēju, likumā “Par Latvijas Banku”, nekas tāds nav izdarīts.

Otrā lieta. Runājot par normatīvo tiesību aktu izdošanu, es vēlētos vērst uzmanību uz Polijas Konstitucionālā tribunāla 2000. gada 28. jūnija spriedumu, kur tika risināts ļoti līdzīgs jautājums, vai Polijas Centrālā banka var regulēt, tajā gadījumā bija kredītiestādes un kredītiestādes bija apstrīdējušas šo regulējumu... Un Polijas konstitūcijā ir tā īpatnība, ka tiesības izdot aktus ir izsmeļoši un skaidri uzskaitīts konstitūcijas tekstā. Un Polijas Konstitucionālā tiesa jeb Konstitucionālais tribunāls ļoti precīzi konstatēja: Polijas Centrālā banka tur nav minēta, līdz ar to tas nav ārējais normatīvais akts. Bet Polijas Konstitucionālais tribunāls gāja tālāk pasakot, ka Centrālajai bankai ir jābūt tiesībām regulēt tirgus dalībniekus un, tā kā tas nav ārējs normatīvais akts, Polijas Konstitucionālais tribunāls radīja, nosacīti sakot, specifisku iekšēju normatīvā akta veidu, kas attiecas uz tirgus dalībniekiem. Ja kredītiestāde vēlas ieiet šajā tirgū, tā atzīst par sev saistošiem Polijas Centrālās bankas noteikumus, kuri nav ārēji normatīvi akti, bet kuri ir saistoši.

Un jautājumā par to, kas notiek kredītiestāžu darbībā... Atbilstoši likumam atbildīgā institūcija — kontroles un uzraudzības iestāde — ir Finanšu un kapitāla tirgus komisija. Šai institūcijai kā jebkurai kontroles un uzraudzības institūcijai ir dotas plašas tiesības, un šodien institūcijas pārstāvis izskaidroja savu redzējumu. Jāvērš tikai uzmanība, ka tajos dažādi lasāmajos “MONEYVAL” ieteikumos attiecībā uz Finanšu un kapitāla tirgus komisijas rīcību, attiecībā uz kredītiestādēm par skaidras valūtas maiņu, nekas nebija teikts. Tas bija runāts par Latvijas Banku.

Un kopumā tad jāteic, godātā tiesa, noslēgumā, ka pie šādas argumentācijas man galīgi nav skaidras pieteikuma iesniedzēju prasījuma robežas — vai viņš grib palīdzēt kapitālsabiedrībām, vai viņš grib palīdzēt kredītiestādēm, vai viņš grib palīdzēt Latvijas valstij.

Bet man šķiet, ka mēs esam vienprātīgi par vienu lietu — ka noziedzīgi iegūta nauda laimi nenes. Un, kā jau ir rakstījis Kārlis Skalbe, atcerēsimies pirtnieku Ansi, kurš ieguva

apšaubāmu vērdiņu un patiesībā viņu mainīja visu laiku, iztērējot savu dzīvi un kalpojot nelabajam. Droši vien latviskā dzīvesziņa arī varētu spēlēt kādu nozīmi šajā jautājumā.

Paldies, godājamā tiesa!

A. Laviņš.

Jā, nu jāteic tā... Gan pasaka ir noslēgusies, gan arī tiesas sēdē lietas dalībnieku uzklausīšana ir noslēgusies.

Gribu teikt paldies par sniegtajiem argumentiem abām pusēm. Atliek teikt, ka šobrīd tiesa gatavos spriedumu un minēšu, ka lietā sprieduma pasludināšana notiks 2. martā pulksten 14.00.

Ar to tiesas sēdi pasludinu par slēgtu.

Stenogrammas izgatavotāja

Mārīte Ceļmalniece

Tiesas sēžu sekretāre

Elīna Kursiša